sangham.net
Virtual AccessToInsight

-Namo tassa bhagavato arahato sammā-

ព្រះត្រៃបិដកភាសាខ្មែរ - Tipiṭaka Khmer language

ភាគ ០២៤ - Book 024

Ven. Members of the Sangha, Ven. Theras Valued Upasaka, valued Upasika This is a Work Edition! 1.Edition 20170101 Do not share it further except for editing and working purposes within the transcription project on sangham.net. Only for personal use. If you find any mistake or like to join the merits please feel invited to join here: sangham.net [http://sangham.net/index.php/board,85.0.html] or Upasika Norum on sangham.net **Anumodana!**

សូមថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះសង្ឃ, ជំរាបសួរឧបាសក និងឧបាសិកាទាំងអស់ នេះគឺជាសេចក្តីព្រាងច្បាប់ការបោះពុម្ពផ្សាយ! 1.Edition 20170101 សូមកុំចែករំលែកបន្ថែមទៀត ប្រសិនបើមិនមែនសម្រាប់ការកែសម្រួលនៅ sangham.net និងកិច្ចការនេះ។ សូមគិតថា លោកអ្នកត្រូវបានអញ្ជើញដើម្បីចូលរួមបុណ្យកុសលនេះ និងសូមប្រាប់ពួកយើងអំពីកំហុស និងប្រើវេទិកានេះ: sangham.net [http://sangham.net/index.php/board,85.0.html] ឬប្រាប់ឧបាសិកា Norum នៅលើ sangham.net **សូមអនុមោទនា**!

A topic about progress and feedback can be found here: ព្រះត្រៃបិដក ភាគ ០២៤ - Tipitaka Book 024 [http://forum.sangham.net/index.php/topic,10455.0.html], for change log on ati.eu see here: វាយការណ៍ ភាគ ០២៤

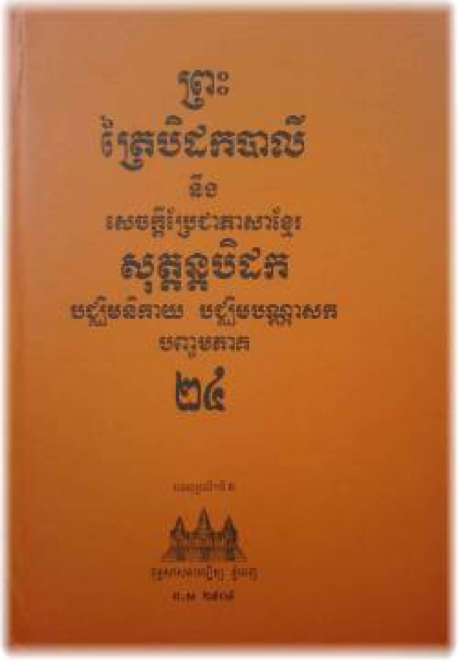

គំរូ ឯកសារ ផ្សេងទៀត ៖
book_024.pdf

CS លេខសម្គាល់
លេខទំព័រ

ព្រះត្រៃបិដក ភាគ ទី ២៤

ទ. 1

សុត្តន្តបិដក

CS sut | book_024

មជ្ឈិមនិកាយ

CS sut.mn | book_024

មជ្ឈិមបណ្ណាសក

CS sut.mn.vv2 | book_024

(មជ្ឈិមបណ្ណាស)

បញ្ចមភាគ

ភាគទី ២៤

បរិញ្វាជកវគ្គ | រាជវគ្គ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

ខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ។

បរិញ្វាជកវគ្គ

CS sut.mn.v08 | book_024

(៣. បរិព្ពាជកវគ្គោ)

ចូឡវច្ឆគោត្តសូត្រ ទី១

CS sut.mn.071 | book_024

(១. តេវិជ្ជវច្ឆសុត្តំ)

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ទៀបក្រុងវេសាលី។ សម័យនោះ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក អាស្រ័យនៅក្នុងអារាម របស់បរិព្វាជក ដែលមានដើមស្វាយសមួយដើម។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីបិណ្ឌបាត។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានទ្រង់ព្រះតម្រិះ យ៉ាងនេះថា ការត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងវេសាលី នៅព្រឹកពេកណាស់ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគត ឆៀងចូលទៅរកបរិព្វាជក ឈ្មោះ វច្ឆគោត្ត ឯអារាមរបស់បរិព្វាជក ដែលមានដើមស្វាយសមួយដើមសិន។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅរក វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ឯអារាមរបស់បរិព្វាជក ដែលមានដើមស្វាយសមួយដើមហើយ។ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចមកចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចមកជាការប្រពៃហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះអង្គ ខានធ្វើដំណើរមក ក្នុងទីនេះ អស់កាលយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់ នេះអាសនៈ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្រាលស្រេចហើយ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលបរិព្វាជកក្រាលថ្វាយ។ ចំណែកឯវច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក៏កាន់យកអាសនៈដ៏ទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[២] លុះវច្ឆគោត្តបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រឿងនេះខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់មកថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញូ ព្រះអង្គជ្រាបនូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្តេជ្ញា នូវញាណទស្សនៈ ឥតមានសេសសល់ថា កាលតថាគតដើរក្តី ឋិតនៅក្តី លក់ក្តី ភ្ញាក់ក្តី ញាណទស្សនៈ រមែងតាំងប្រាកដឡើង ជារឿយៗមិនដាច់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជនទាំងឡាយណា ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គ ជាសព្វញ្ញូ ព្រះអង្គជ្រាប នូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្តេជ្ញា នូវញាណទស្សនៈ ឥតមានសេសសល់ថា កាលតថាគតដើរក្តី ឋិតនៅក្តី លក់ក្តី ភ្ញាក់ក្តី ញាណទស្សនៈ រមែងតាំងនៅប្រាកដ ជារឿយៗមិនដាច់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជនទាំងនោះ តើឈ្មោះថា ជាអ្នកពោលពាក្យ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហើយផង មិនឈ្មោះថា ពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថា ជាអ្នកពោលប្តេជ្ញា នូវហេតុ (ព្រះសព្វញ្ញុតញ្ញាណ) តាមហេតុ (ពាក្យដែលមហាជននាំគ្នាប្តេជ្ញាយ៉ាងនោះ) ផង មួយទៀត វាទានុវាទ (ពាក្យរបស់ព្រះអង្គ និងពាក្យដែលអនុលោមតាមវាទៈ របស់ព្រះអង្គ) ណានីមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ (តាមហេតុដែលគេពោល) នឹងមិនមកកាន់ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀលទេឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ ជនទាំងឡាយណា ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញូ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់ នូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ ឥតមានសេសសល់ថា កាលតថាគតដើរក្តី ឋិតនៅក្តី លក់ក្តី ភ្ញាក់ក្តី ញាណទស្សនៈ រមែងតាំងប្រាកដឡើង ជារឿយៗមិនដាច់ ជនទាំងឡាយនោះ មិនមែនពោលតាមពាក្យ របស់តថាគតទេ អ្នកទាំងនោះ ឈ្មោះថា ពោលបង្កាច់តថាគត ដោយពាក្យមិនពិតទេតើ។

[៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះយើងខ្ញុំ កាលប្តេជ្ញាដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថា ជាអ្នកពោលតាមពាក្យ របស់ព្រះមានព្រះភាគផង ជាអ្នកមិនពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថា ជាអ្នកពោលប្តេជ្ញា នូវហេតុតាមហេតុផង មួយទៀត វាទានុវាទណានីមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ នឹងមិនមកកាន់ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀលបាន។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលកាលពោលប្តេជ្ញាថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់បាននូវវិជ្ជា៣ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកពោលតាមពាក្យ របស់តថាគតផង មិនឈ្មោះថា ពោលបង្កាច់តថាគត ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថា ជាអ្នកពោលប្តេជ្ញា នូវហេតុតាមហេតុផង មួយទៀត វាទានុវាទណានីមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញ គប្បីតិះដៀលបាន។ ម្នាលវច្ឆៈ បើតថាគត ចង់រលឹក (ទៅរកជាតិ) ត្រឹមណា តថាគត ក៏រលឹកបាន នូវបុព្វេនិវាស ជាច្រើនត្រឹមណោះ ការរលឹកបាននោះ ដូចម្តេច គឺរលឹកបាន ១ជាតិខ្លះ ២ជាតិខ្លះ។បេ។ តថាគត រលឹកបាននូវ បុព្វេនិវាស ជាច្រើន ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើតថាគត ចង់ (ឃើញពួកសត្វ) ត្រឹមណា ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុ ជារបស់មនុស្សធម្មតា តថាគត ឃើញច្បាស់ នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលកំពុងច្យុត ដែលកំពុងកើតឡើង ជាសត្វថោកថយ និងឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ត្រឹមណោះ។បេ។ តថាគត ដឹងច្បាស់ នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន។ ម្នាលវច្ឆៈ ព្រោះតថាគត បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ (អរហត្តផលសមាធិ) នូវបញ្ញាវិមុត្តិ (អរហត្តផលបញ្ញា) មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញា ដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលកាលពោលប្តេជ្ញាថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់បាននូវវិជ្ជា៣ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកពោលតាមពាក្យ របស់តថាគតផង មិនឈ្មោះថា ពោលបង្កាច់តថាគត ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថា ជាអ្នកពោលប្តេជ្ញា នូវហេតុតាមហេតុផង មួយទៀត វាទានុវាទណានីមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀលបាន។

[៤] លុះត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បុគ្គលនីមួយ ដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះបង់ នូវគិហិសញ្ញោជនៈ (សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារ និងបរិក្ខារ របស់គ្រហស្ថ ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ) លុះដល់រំលាងខន្ធទៅហើយ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មានខ្លះដែរឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលនីមួយ ដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះបង់នូវ គិហិសញ្ញោជនៈ លុះដល់រំលាងខន្ធទៅហើយ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មិនមានសោះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះបុគ្គលនីមួយ ដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះបង់នូវគិហិសញ្ញោជនៈ លុះដល់រំលាងខន្ធទៅ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ មានខ្លះដែរឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលទាំងឡាយណា ដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះបង់ នូវគិហិសញ្ញោជនៈទេ លុះដល់រំលាងខន្ធទៅហើយ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ នាក់ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បុគ្គលនីមួយ ដែលជាអាជីវក លុះដល់រំលាងខន្ធទៅ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មានខ្លះដែរឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលនីមួយ ដែលជាអាជីវក លុះដល់រំលាងខន្ធទៅហើយ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មិនមានសោះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះបុគ្គលនីមួយ ដែលជាអាជីវក លុះដល់រំលាងខន្ធទៅ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ មានដែរឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ រាប់អំពីភទ្ទកប្បនេះឡើងទៅ ៩១កប្ប តថាគត នឹករកមិនឃើញ នូវអាជីវកណាមួយ ដែលចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ទេ វៀរលែងតែបុគ្គលមួយពួក ដែលជាកម្មវាទី (អ្នកដែលពោលថា បុណ្យបាប ជារបស់អ្នកធ្វើ) និងកិរិយវាទី (អ្នកពោលថា បុណ្យបាប ដែលអ្នកធ្វើ ឈ្មោះថា បានធ្វើហើយ)។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មានហើយ លទ្ធិរបស់តិរ្ថិយឯណោះ ដោយហោចទៅ ឈ្មោះថា សូន្យ ចាកគុណ ដែលនឹងនាំទៅកាន់ឋានសួគ៌។ ម្នាលវច្ឆៈ យ៉ាងហ្នឹងហើយ លទ្ធិរបស់តិរ្ថិយឯណោះ ដោយហោចទៅ ឈ្មោះថា សូន្យចាកគុណ ដែលនឹងនាំទៅកាន់ឋានសួគ៌។ លុះព្រះមាន

ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក៏មានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរហើយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ។

ចប់ ចូឡវច្ឆគោត្តសូត្រ ទី១។

អគ្គិវច្ឆគោត្តសូត្រ ទី២

CS sut.mn.072 | book_024

(២. អគ្គិវច្ឆសុត្តំ)

[៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងអារាមឈ្មោះជេតវ័ន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះ បរិព្វាជកឈ្មោះវច្ឆគោត្ត ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនូវពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យ ដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[៦] វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះ ទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញ យ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខ អំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខ អំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញ យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។

[៧] វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក្រាបទូលថា កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ។ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត នេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ

កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ។ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ឃើញច្បាស់ នូវទោស ដូចម្តេច បានជាមិនប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិទាំងនេះ ដោយប្រការទាំងពួង យ៉ាងនេះ។

[៨] ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា លោកទៀងដូច្នេះឯង ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃស្បាត ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងចម្រូងចម្រាស ជាសេចក្តីឃើញឃ្លេងឃ្លោង ជាសេចក្តីឃើញ ដែលប្រកបសត្វទុកប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិនដើម្បីសេចក្តីរំលត់ មិនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនដើម្បីព្រះនិព្វាន។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា លោកមិនទៀង ដូច្នេះឯង។បេ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា លោកមានទីបំផុត ដូច្នេះឯង។បេ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះឯង។បេ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ ដូច្នេះឯង។បេ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះឯង។បេ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើតទៀត ដូច្នេះឯង។បេ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត ដូច្នេះឯង។បេ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ដូច្នេះឯង។បេ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ដូច្នេះឯង ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃស្បាត ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងចម្រូងចម្រាស ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឃ្លេងឃ្លោង ជាសេចក្តីឃើញ ដែលប្រកបសត្វទុក ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិនដើម្បីសេចក្តីរំលត់ មិនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនដើម្បីព្រះនិព្វាន។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតឃើញច្បាស់ នូវទោស ដូច្នេះឯង ទើបបានជាមិនប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិទាំងនេះ ដោយប្រការទាំងពួង យ៉ាងនេះ។ ចុះសេចក្តីឃើញបន្តិចបន្តួច របស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានខ្លះដែរឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញដូច្នេះឯង តថាគត បាននាំចេញហើយ ម្នាលវច្ឆៈ ព្រោះសេចក្តីឃើញនេះ តថាគតឃើញហើយថា រូបដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃរូប ដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃរូប ដូច្នេះ វេទនាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃវេទនាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃវេទនា ដូច្នេះ សញ្ញាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃសញ្ញាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅ នៃសញ្ញា ដូច្នេះ សង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើង នៃសង្ខារទាំងឡាយ ដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅ នៃសង្ខារទាំងឡាយ ដូច្នេះ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណ ដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតពោលថា តថាគតរួចស្រឡះហើយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ព្រោះអស់ទៅ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ទៅ ព្រោះលះបង់ ព្រោះរលាស់ចោល នូវសេចក្តីមើលងាយទាំងពួង នូវសេចក្តីបន្ទាបបន្ថោកទាំងពួង និងអហង្ការ មមង្ការមានានុស័យទាំងពួង។[1)]

[៩] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះភិក្ខុដែលមានចិត្តរួចស្រឡះហើយយ៉ាងនេះ នឹងកើតទៀតក្នុងទីណា។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀត ដូច្នេះ មិនគួរទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ មានតែមិនកើតទៀតទេឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា មិនកើតទៀត ដូច្នេះ ក៏មិនគួរ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ មានតែកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ដូច្នេះ ក៏មិនគួរ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ មានតែកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ដូច្នេះឬ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះឬ ក៏មិនគួរ។

[១០] កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះភិក្ខុដែលមានចិត្តរួចស្រឡះហើយ យ៉ាងនេះ នឹងកើតទៀតក្នុងទីណា ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀត ដូច្នេះ មិនគួរទេ។ កាលខ្ញុំទូលសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ មានតែមិនកើតទៀតទេឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា មិនកើតទៀតដូច្នេះ ក៏មិនគួរ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ មានតែកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ដូច្នេះ ក៏មិនគួរ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ មានតែកើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែនឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះ ក៏មិនគួរ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ដល់នូវសេចក្តីមិនដឹង ក្នុងដំណើរនេះ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេងវង្វាង ក្នុងដំណើរនេះ។ វាចាណារបស់ខ្ញុំ ដែលជាវាចាអាចញុំាងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើតមាន ដោយពាក្យចរចាមុន របស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ វាចានោះ របស់ខ្ញុំ ក៏បាត់អស់ទៅ។

[១១] ម្នាលវច្ឆៈ គួរតែអ្នកមិនដឹង គួរតែអ្នកវង្វេងវង្វាង ម្នាលវច្ឆៈ ព្រោះធម៌នេះ ជាធម៌ដ៏ជ្រៅ ជាធម៌ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជាទីត្រាច់ចុះនៃវិតក្កៈបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញទើបដឹងបាន ធម៌នោះ ខ្លួនអ្នកដែលមានទិដ្ឋិដទៃ មានសេចក្តីពេញចិត្តដទៃ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តដទៃ មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងទីដទៃ មានអាចារ្យក្នុងទីដទៃ រមែងដឹងបានដោយកម្រ ម្នាលវច្ឆៈ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់សួរអ្នក ក្នុងដំណើរនេះវិញ ដំណើរនោះ គួរដល់អ្នកយ៉ាងណា អ្នកគប្បីដោះស្រាយ នូវដំណើរនោះ យ៉ាងនោះចុះ ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកសំគាល់នូវដំណើរនោះ ដូចម្តេច បើភ្លើងឆេះ ក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក អ្នកគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះឆេះក្នុងទីចំពោះមុខ អាត្មាអញដែរឬ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើភ្លើងឆេះ ក្នុងទីចំពោះមុខខ្ញុំ ខ្ញុំគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះឆេះក្នុងទីចំពោះមុខអាត្មាអញ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើគេសួរអ្នកយ៉ាងនេះថា ភ្លើងណាឆេះ ក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ភ្លើងនេះឆេះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ម្នាលវច្ឆៈ បើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីដោះស្រាយដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើគេសួរខ្ញុំយ៉ាងនេះថា ភ្លើងណាឆេះ ក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ភ្លើងនេះឆេះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំគប្បីដោះស្រាយ យ៉ាងនេះថា ភ្លើងណាឆេះ ក្នុងទីចំពោះមុខខ្ញុំ ភ្លើងនេះឆេះឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវកំញម គឺស្មៅ និងឧស។ ម្នាលវច្ឆៈ បើភ្លើងនោះរលត់ទៅ ក្នុងទីចំពោះមុខ (អ្នក) អ្នកគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះរលត់ហើយ ក្នុងទីចំពោះមុខអាត្មាអញដែរឬ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើភ្លើងនោះ រលត់ទៅ ក្នុងទីចំពោះមុខខ្ញុំ ខ្ញុំគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះរលត់ហើយ ក្នុងទីចំពោះមុខអាត្មាអញ។ ម្នាលវច្ឆៈ

ចុះបើគេសួរយ៉ាងនេះថា ភ្លើងណា ដែលរលត់ហើយ ក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ភ្លើងនោះ ទៅអំពីទីនេះទៅហើយ ទៅកាន់ទិសណា ខាងកើត ឬខាងលិច ខាងជើង ឬខាងត្បូង ម្នាលវច្ឆៈ បើគេសួរយ៉ាងនេះ តើអ្នកគប្បីដោះស្រាយដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនគួរនឹងដោះស្រាយបានទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដ្បិតថា ភ្លើងនោះ ឆេះ ព្រោះអាស្រ័យនូវកំញម គឺស្មៅ និងឧសណា ដល់នូវកិរិយារាប់ថា រលត់ទៅមិនមានអាហារ ដូច្នេះ ព្រោះអស់ទៅនៃកំញម គឺស្មៅ និងឧសនោះផង ព្រោះមិនមានកិរិយានាំចូលទៅជិត នូវវត្ថុដទៃផង។

[១២] ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវសត្វ គប្បីបញ្ញត្តដោយរូបណា រូបនោះ តថាគត លះបង់ហើយ កាត់ឫសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាត្នោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជារូបមានកិរិយាមិនកើតឡើងតទៅទៀត ជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត រួចស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃរូប ជាអ្នកជ្រៅ (ដោយគុណ) មានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្ទាបស្ទង់បានដោយកម្រយ៉ាងនេះឯង។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថា កើតទៀត ក៏មិនគួរ ថា មិនកើតទៀតទេ ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ។ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវសត្វ គប្បីបញ្ញត្តដោយវេទនាណា វេទនានោះ តថាគត លះបង់ហើយ កាត់ឫសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាត្នោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាវេទនាមានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅ ជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត រួចស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃវេទនា ជាអ្នកជ្រៅ មានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្ទាបស្ទង់បាន ដោយកម្រ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថា កើតទៀត ក៏មិនគួរ ថា មិនកើតទៀត ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ។ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវសត្វ គប្បីបញ្ញត្តដោយសញ្ញាណា សញ្ញានោះ តថាគត លះបង់ហើយ កាត់ឫសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាត្នោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាសញ្ញាមានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅ ជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត រួចស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃសញ្ញា ជាអ្នកជ្រៅ មានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្ទាបស្ទង់បាន ដោយកម្រ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថា កើតទៀត ក៏មិនគួរ ថា មិនកើតទៀតទេ ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន ថាមិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ។ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវសត្វ គប្បីបញ្ញត្តដោយសង្ខារទាំងឡាយណា សង្ខារទាំងឡាយនោះ តថាគត លះបង់ហើយ កាត់ឫសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាត្នោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាសង្ខារមានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅ ជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត រួចស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃសង្ខារ ជាអ្នកជ្រៅ មានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្ទាបស្ទង់បាន ដោយកម្រ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថា កើតទៀត ក៏មិនគួរ ថា មិនកើតទៀត ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន ថាមិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ។ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវសត្វ គប្បីបញ្ញត្តដោយវិញ្ញាណណា វិញ្ញាណនោះ តថាគត លះបង់ហើយ កាត់ឫសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាត្នោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាវិញ្ញាណមានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅ ជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត រួចស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃវិញ្ញាណ ជាអ្នកជ្រៅ មានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្ទាបស្ទង់បាន ដោយកម្រ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថា កើតទៀត ក៏មិនគួរ ថា មិនកើតទៀត ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ។

[១៣] លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដើមរាំងភ្នំធំ (ដុះនៅ) ក្នុងទីជិតនៃស្រុកក្តី និគមក្តី មែក និងស្លឹក នៃដើមរាំងភ្នំធំនោះ ក៏វិនាសទៅ ដោយភាវៈមិនទៀង សំបក និងក្រមរទាំងឡាយ ក៏វិនាសទៅ ស្រាយក៏វិនាសទៅ សម័យខាងក្រោយមក ដើមរាំងភ្នំធំនោះ ក៏ប្រាសចាកមែក និងស្លឹក ប្រាសចាកសំបក និងក្រមរ ប្រាសចាកស្រាយ ឋិតនៅតែខ្លឹមដ៏ស្អាត យ៉ាងណាមិញ ឯពាក្យជាប្រធាន (ធម្មវិន័យ) របស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក៏ប្រាសចាកមែក និងស្លឹក ប្រាសចាកសំបក និងក្រមរ ប្រាសចាកស្រាយ ឋិតនៅចំពោះខ្លឹមដ៏ស្អាត យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយ យ៉ាងនេះ ដូចជាបុគ្គលផ្ងារឡើង នូវវត្ថុដែលផ្កាប់ ឬបើកនូវវត្ថុដែលកំបាំង ពុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់មនុស្សវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចគេទ្រោលប្រទីប ក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានភ្នែក (ភ្លឺ) រមែងបានឃើញរូបទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមដល់នូវព្រះគោតមមានព្រះភាគ ព្រមទាំងព្រះធម៌ ទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះ ជាដើមរៀងទៅ។

ចប់ អគ្គិវច្ឆគោត្តសូត្រ ទី២។

មហាវច្ឆគោត្តសូត្រ ទី៣

CS sut.mn.073 | book_024

(៣. មហាវច្ឆសុត្តំ)

[១៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ។ លំដាប់នោះ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំព្រះអង្គ ធ្លាប់និយាយជាមួយនឹងព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស់កាលជាយូរអង្វែងមកហើយ សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន សំដែងកុសលធម៌ និងអកុសលធម៌ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយសេចក្តីសង្ខេបចុះ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត នឹងសំដែងកុសលធម៌ និងអកុសលធម៌ដល់អ្នក ដោយសេចក្តីសង្ខេបបាន ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត នឹងសំដែងកុសលធម៌ និងអកុសលធម៌ ដល់អ្នកដោយសេចក្តីពិស្តារក៏បាន ម្នាលវច្ឆៈ បើដូច្នោះ តថាគត នឹងសំដែងកុសលធម៌ និងអកុសលធម៌ ដល់អ្នកដោយសេចក្តីសង្ខេប ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ ស្តាប់ធម៌នោះ ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក៏បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះករុណាព្រះអង្គ។

[១៥] ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលវច្ឆៈ លោភៈ ជាអកុសល ម្នាលវច្ឆៈ អលោភៈ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ទោសៈ ជាអកុសល ម្នាលវច្ឆៈ អទោសៈ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ មោហៈ ជាអកុសល ម្នាលវច្ឆៈ អមោហៈ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាអកុសល៣ ជា

កុសល៣ ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលវច្ឆៈ បាណាតិបាត ជាអកុសល ការវៀរចាកបាណាតិបាត ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ អទិន្នាទាន ជាអកុសល ការវៀរចាកអទិន្នាទាន ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ កាមេសុមិច្ឆាចារ ជាអកុសល ការវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ មុសាវាទ ជាអកុសល ការវៀរចាកមុសាវាទ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ បិសុណវាចា ជាអកុសល ការវៀរចាកបិសុណវាចា ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ផរុសវាចា ជាអកុសល ការវៀរចាកផរុសវាចា ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ សម្ផប្បលាបៈ ជាអកុសល ការវៀរចាកសម្ផប្បលាបៈ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ អភិជ្ឈា ជាអកុសល អនភិជ្ឈា ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ព្យាបាទ ជាអកុសល ការមិនព្យាបាទ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអកុសល សម្មាទិដ្ឋិ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាអកុសល១០ ជាកុសល១០ ដោយប្រការដូច្នេះឯង។ ម្នាលវច្ឆៈ កាលបើភិក្ខុបានលះបង់តណ្ហា បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់រលីង ដូចជាដើមត្នោត ដែលគេកាត់ក្របែលរំលើង ឲ្យលែងដុះតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លែងមានកំណើតតទៅខាងមុខទៀតហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ជាព្រះអរហន្តខីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ មានកិច្ចដែលគួរធ្វើស្រេចហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដល់សព្វគ្រប់ហើយ មានសំយោជនៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភពអស់ហើយ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ដោយប្រពៃ ជាអ្នកមានចិត្តផុតស្រឡះចាកកិលេស។

[១៦] វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះគោតមដ៏ចំរើន លើកទុកចុះ ចុះភិក្ខុមួយរូប ជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤ មានដែរឬទេ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ ម្នាលវច្ឆៈ តាមពិតមានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន លើកទុកចុះ ទាំងពួកភិក្ខុក៏លើកទុកចុះ ចុះភិក្ខុនីមួយរូប ដែលជាសាវិការបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិ ដ៏មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ មានដែរឬទេ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុនី ដែលជាសាវិការបស់តថាគត បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤។

[១៧] ព្រះគោតមដ៏ចំរើន លើកទុកចុះ ទាំងពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ក៏លើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថ ជាឧបាសកម្នាក់ ដែលជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ជាឱបបាតិកៈកំណើត នឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនបានត្រឡប់ចាកលោកនោះជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម៥ មានដែរឬទេ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសក ជាសាវ័ករបស់តថាគត ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ជាឱបបាតិកៈកំណើត នឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនបានត្រឡប់អំពីលោកនោះ ជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ដែលជាចំណែកខាងក្រោម៥។ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ក៏លើកទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏លើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថ ជាឧបាសកម្នាក់ ដែលជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ស្លៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគកាម តែថា អ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ធ្វើតាមឱវាទ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីពោលថាអ្វីៗ ដល់នូវភាពជាអ្នកក្លៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា មានដែរឬទេ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសក ជាសាវ័ករបស់តថាគត ស្លៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម តែជាអ្នកជឿតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ធ្វើតាមឱវាទ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីពោលថាអ្វីៗ ដល់នូវភាពជាអ្នកក្លៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា។ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ក៏លើកទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏លើកទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសកស្លៀកពាក់ស នៅបរិភោគកាម ក៏លើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសិកាម្នាក់ ដែលជាសាវិការបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារិនី ជាឱបបាតិកៈកំណើត នឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះ ជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ដែលជាចំណែកខាងក្រោម៥ មានដែរឬទេ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ គ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសិកា ជាសាវិការបស់តថាគត ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារិនី ជាឱបបាតិកៈកំណើត នឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះ ជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម៥។ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ក៏លើកទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏លើកទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសកស្លៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគកាម ក៏លើកទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកា ស្លៀកពាក់ស ជាសព្រហ្មចារិនី ក៏លើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសិកាម្នាក់ ដែលជាសាវិការបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ស្លៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ជាអ្នកធ្វើតាមឱវាទ ផ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពជាអ្នកក្លៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តា មានដែរឬទេ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសិកា ជាសាវិការបស់តថាគត ស្លៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ធ្វើតាមឱវាទ ប្រាសចាកសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពជាអ្នកក្លៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា។

[១៨] វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចំរើន នឹងបំពេញធម៌នេះ តែមួយអង្គឯង ចំណែកខាងពួកភិក្ខុ មិនបានបំពេញ (ធម៌នេះ) ផងទេ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានបំពេញធម៌នេះ ទាំងពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ (ធម៌នេះ) ដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបព្រហ្មចរិយធម៌នេះ បរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចំរើន នឹងបំពេញធម៌នេះ តែមួយព្រះអង្គឯង ចំណែកខាងពួកភិក្ខុ ក៏បានបំពេញដែរ តែពួកភិក្ខុនី មិនបានបំពេញផងទេ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ក៏នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានបំពេញធម៌នេះ ទាំងពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ទាំងពួកភិក្ខុនី ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន។

[១៩] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចំរើន នឹងបានបំពេញធម៌នេះ ទាំងពួកភិក្ខុ ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកភិក្ខុនី ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនី ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចំរើន នឹងបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុ ក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនី ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនី ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគកាម ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុ ក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនី ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកា ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារិនី មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក៏បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនី ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកាស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារិនី ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុ ក៏បំពេញ ពួកភិក្ខុនី ក៏បំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកា ស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារិនី ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកា ស្លៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកនៅបរិភោគកាម មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក៏បំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បំពេញ ពួកភិក្ខុនី ក៏បំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក ស្លៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកាស្លៀកដណ្តប់ស ជាសព្រហ្មចារិនី ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកា ស្លៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន។

[២០] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដូចទន្លេគង្គា តែងមានទំនាប ទៅរកសមុទ្រ មានទីជ្រាលទៅរកសមុទ្រ មានទីទេរទៅរកសមុទ្រ ទល់នឹងសមុទ្រ ទើបឈប់នៅ (យ៉ាងណា) បរិស័ទរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើននេះ ព្រមទាំងគ្រហស្ថ និងបព្វជិត តែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានទីដ៏ជ្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន មានទីទេរទៅរកព្រះនិព្វាន ដរាបទល់នឹងព្រះនិព្វាន ទើបឈប់បង្អង់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើនប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយ យ៉ាងនេះ ដូចជាបុគ្គលផ្ងារឡើងនូវវត្ថុដែលគេផ្កាប់ចុះ ឬបើកនូវវត្ថុដែលគេបិទបាំងទុក ពុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់មនុស្សដែលវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចគេទ្រោលប្រទីប ក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សមានភ្នែកភ្លឺ រមែងឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏ដូច្នោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះគោតមមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីបាននូវបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះគោតមដ៏ចំរើន។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលណា ដែលធ្លាប់ជាអន្យតិរ្ថិយ មកអំពីមុនហើយ ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ បុគ្គលនោះ ត្រូវនៅបរិវាសអស់៤ខែសិន លុះកន្លង៤ខែទៅ ទើបពួកភិក្ខុ ដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ក៏ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ដើម្បីជាភិក្ខុភាព មួយទៀត ភាពផ្សេងគ្នានៃបុគ្គល (ការដែលនៅបរិវាស ឬមិនត្រូវនៅបរិវាស) ក្នុងដំណើរនេះ តថាគត ដឹងច្បាស់ហើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើពួកជនដែលធ្លាប់ជាអន្យតិរ្ថិយ មកអំពីមុនហើយ ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ត្រូវតែនៅបរិវាសអស់៤ខែសិន លុះកន្លង៤ខែទៅ ទើបពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីជាភិក្ខុភាពបាន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងនៅបរិវាសអស់៤ឆ្នាំ លុះកន្លង៤ឆ្នាំហើយ សូមឲ្យពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីជាភិក្ខុភាពចុះ។ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក៏បាននូវបព្វជ្ជា បានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ។

[២១] គ្រាកាលវច្ឆគោត្តមានអាយុ បានឧបសម្បទា មិនយូរប៉ុន្មាន គឺបានឧបសម្បទាកន្លះខែ (ប៉ុណ្ណោះ) ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ។ វច្ឆគោត្តមានអាយុ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សាមញ្ញផល មានប្រមាណប៉ុន្មាន ដែលបុគ្គលគប្បីដល់ ដោយញាណជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិជ្ជាជារបស់សេក្ខបុគ្គល គឺអនាគាមិមគ្គ ខ្ញុំព្រះអង្គ ដល់ហើយដោយលំដាប់ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវធម៌ឲ្យខ្ពស់ឡើងទៅ (ដើម្បីអរហត្តផល) ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរចំរើនធម៌២ប្រការគឺ សមថៈ និងវិបស្សនា ឲ្យខ្ពស់ឡើងទៅចុះ ម្នាលវច្ឆៈ ធម៌ទាំង២ប្រការនេះ គឺសមថៈ និងវិបស្សនា ដែលអ្នកចំរើនឲ្យខ្ពស់ឡើងហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវធាតុច្រើនប្រការ។

[២២] ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះ ប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីបាននូវឫទ្ធិច្រើនប្រការ គឺថាមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ដើរទៅមិនជាប់ចំពាក់នឹងទីវាល ទីខាងក្រៅ ទីខាងក្រៅជញ្ជាំង ទីខាងក្រៅកំពែង និងទីខាងក្រៅភ្នំ ដូចជាដើរទៅក្នុងអាកាសក៏បាន ធ្វើនូវការងើបឡើង ឬមុជចុះក្នុងផែនដី ដូចជាងើបឡើង ឬមុជចុះក្នុងទឹកក៏បាន ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយ ហាក់ដូចដើរលើផែនដីក៏បាន ទៅឯអាកាសទាំងភ្នែន ដូចជាសត្វសកុណជាតិ ដែលមានស្លាបក៏បាន អាត្មាអញ គប្បីស្ទាបអង្អែល ចាប់ពាល់ (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រ ព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ដោយដៃក៏បាន ឬអាត្មាអញ គប្បីប្រព្រឹត្តទៅទាំងកាយ រហូតដល់ព្រហ្មលោកនាយក៏បាន។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចវិធី ជាគ្រឿងសំដែងឫទ្ធិ ជាគុណសម្បត្តិ ដែលត្រូវសិក្សាក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនានោះៗ ជាប្រាកដ។

[២៣] ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីឮសំឡេងទាំងពីរ ដោយសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធ ដូចជាទិព្វ កន្លងបង់នូវសោតធាតុ ជារបស់មនុស្សធម្មតា សំឡេងទាំងពីរនោះ គឺអ្វីខ្លះ គឺសំឡេងទិព្វ១ សំឡេងរបស់មនុស្ស១ ដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ទីជិតក្តី។ កាលបើមាន

ហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចទិព្វស្រោត ជាគុណសម្បត្តិដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនានោះៗជាប្រាកដ។

[២៤] ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្ត (របស់សត្វដទៃ) ដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍មូល ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមានអារម្មណ៍មូល ចិត្តដែលរាយមាយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាមហគ្គតៈ គឺរូបាវចរៈ និងអរូបាវចរចិត្ត ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈ គឺលោកិយចិត្ត ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាសឧត្តរៈ ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈ គឺលោកុត្តរចិត្ត ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាអនុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំងនៅស៊ប់ដោយសមាធិ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំងនៅស៊ប់ដោយសមាធិ ចិត្តដែលមិនតាំងនៅស៊ប់ដោយសមាធិ ក៏ដឹងថា ចិត្តមិនតាំងនៅស៊ប់ដោយសមាធិ ចិត្តដែលរួចចាកកិលេស ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចចាកកិលេស ចិត្តដែលមិនបានរួចចាកកិលេស ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនបានរួចចាកកិលេសដូច្នេះ។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចបរចិត្តវិជ្ជា ជាគុណសម្បត្តិដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនានោះៗ ជាប្រាកដ។

[២៥] ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីរលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស គឺលំដាប់ខន្ធ ដែលសត្វនៅអាស្រ័យខាងដើមជាច្រើនប្រការ រលឹកខន្ធនោះ ដូចម្តេចខ្លះ គឺរលឹកបាន១ជាតិ ២ជាតិ ៣ជាតិ ៤ជាតិ ៥ជាតិ ១០ជាតិ ២០ជាតិ ៣០ជាតិ ៤០ជាតិ ៥០ជាតិ ១០០ជាតិ ១០០០ជាតិ ១០០.០០០ជាតិ រលឹកនូវសំវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន វិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន សំវដ្តវិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន ថាអាត្មាអញ បានទៅកើតក្នុងទីឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងទីឯណោះ លុះអាត្មាអញ បានក្នុងទីនោះហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងទីនេះ អាត្មាអញ គប្បីរលឹកឃើញ នូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចញាណ ជាគ្រឿងដឹងនូវខន្ធ ដែលអាស្រ័យនៅហើយក្នុងកាលមុន ជាគុណសម្បត្តិត្រូវសិក្សា ក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនានោះៗជាប្រាកដ។

[២៦] ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីមានចក្ខុដូចជាទិព្វ កន្លងហួសចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វដែលច្យុតដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ អាត្មាអញ គប្បីដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលនូវពួកព្រះអរិយបុគ្គល ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុះរំលាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក អើហ្ន៎ ចំណែកខាងពួកសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនបានតិះដៀលនូវពួកព្រះអរិយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ ពួកសត្វទាំងនោះ លុះរំលាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏បានទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក។ អាត្មាអញ គប្បីមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វ ដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ អាត្មាអញ គប្បីដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម ដោយប្រការដូច្នេះ។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ជាគុណសម្បត្តិ ដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនានោះៗជាប្រាកដ។

[២៧] ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះក្ស័យអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចនូវញាណ ក្នុងការអស់ទៅនៃអាសវៈ ជាគុណសម្បត្តិ ដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនានោះៗ ជាប្រាកដ។

[២៨] គ្រានោះ ព្រះវច្ឆគោត្តមានអាយុ ត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ។ គ្រាកាលដែលព្រះវច្ឆគោត្តមានអាយុ ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ក៏ជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានដឹងច្បាស់ នូវគុណវិសេសដ៏ប្រសើរ ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលពួកកុលបុត្រ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់គុណវិសេសណា ក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណវិសេសនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ទើបដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏បានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃ ក្រៅពីនេះ មិនមានឡើយ។ បណ្តាពួកព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះវច្ឆគោត្តមានអាយុ ក៏បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ។

[២៩] សម័យនោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប នាំគ្នាទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ។ វច្ឆគោត្តមានអាយុ បានឃើញពួកភិក្ខុទាំងនោះ កំពុងដើរទៅពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះលោកទាំងឡាយ នាំគ្នានិមន្តទៅក្នុងទីណា។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ប្រាប់ថា ម្នាលអាវុសោ យើងនឹងនាំគ្នាទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ។ វច្ឆគោត្តភិក្ខុ ក៏បានផ្តាំថា បពិត្រលោកទាំងឡាយមានអាយុ បើដូច្នោះ សូមលោកទាំងឡាយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូងតាមពាក្យរបស់ខ្ញុំថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុឈ្មោះវច្ឆគោត្ត សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទា ព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង វច្ឆគោត្តភិក្ខុ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បានទទួលពាក្យវច្ឆគោត្តភិក្ខុមានអាយុថា អើអាវុសោ។ ទើបពួកភិក្ខុទាំងនោះ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វច្ឆគោត្តមានអាយុ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទា ព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង ហើយក្រាបទូលយ៉ាងនេះទៀតថា ព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ។ ព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីមុនមិញ តថាគត បានកំណត់ដឹងចិត្តវច្ឆ

គោត្តភិក្ខុ ដោយចិត្តរបស់តថាគតថា វច្ឆគោត្តភិក្ខុ បានត្រៃវិជ្ជា ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន។ ទាំងពួកទេវតា ក៏បានប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ ដល់តថាគតទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វច្ឆគោត្តភិក្ខុ បានត្រៃវិជ្ជា ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ។

ចប់ មហាវច្ឆគោត្តសូត្រ ទី៣។

ទីឃនខសូត្រ ទី៤

CS sut.mn.074 | book_024

(៤. ទីឃនខសុត្តំ)

[៣០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅក្នុងគុហាឈ្មោះ សូករខតា នាភ្នំគិជ្ឈកូដ ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ គ្រានោះ មានបរិព្វាជកម្នាក់ ឈ្មោះ ទីឃនខៈ (ជាអគ្គិវេស្សនគោត្ត) ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យ ដែលគួររលឹកហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ។ ទីឃនខបរិព្វាជក លុះឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ មិនគួរដល់អាត្មាអញ (អាត្មាអញ មិនពេញចិត្តទាំងអស់)។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សេចក្តីឃើញណា របស់អ្នកថា របស់ទាំងអស់ មិនគួរដល់អាត្មាអញ សេចក្តីឃើញនោះ មិនគួរដល់អ្នកទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រសិនបើសេចក្តីឃើញនុ៎ះ គួរដល់ខ្ញុំសោត ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ពួកជនណា ដែលនិយាយយ៉ាងនេះថា ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ពួកជននោះក្នុងលោក មានច្រើនជាងនេះទៅទៀត តែពួកជននោះ មិនលះបង់ទិដ្ឋិនោះចេញ ហើយគេប្រកាន់មាំ ចំពោះទិដ្ឋិដទៃតទៅទៀត។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ពួកជនណា និយាយយ៉ាងនេះថា ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ពួកជននោះ ក្នុងលោក មានតិចតួចជាងនេះណាស់ តែពួកជននោះ គេលះបង់ទិដ្ឋិនោះចេញបាន ទាំងមិនប្រកាន់ទិដ្ឋិដទៃតទៅទៀតផង។

[៣១] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គួរដល់អាត្មាអញ (អាត្មាអញ ពេញចិត្តទាំងអស់) ក៏មាន។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ មិនគួរដល់អាត្មាអញ (អាត្មាអញ មិនពេញចិត្តទាំងអស់) ក៏មាន។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះ គួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះ មិនគួរដល់អាត្មាអញ (អាត្មាអញ ពេញចិត្តខ្លះ មិនពេញចិត្តខ្លះ) ក៏មាន។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ យ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ គួរដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះ របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងទីជិត នៃហេតុ ដែលប្រកបដោយរាគៈ ក្នុងទីជិត នៃសំយោគៈ ក្នុងទីជិតនៃតម្រេក ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីងប់ចិត្ត ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីប្រកាន់មាំ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ មិនគួរដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះ របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជិត នៃហេតុមិនមែនរាគៈ ក្នុងទីជិត នៃហេតុមិនមែនជាសំយោគៈ ក្នុងទីជិតនៃហេតុមិនមែនជាតម្រេក ក្នុងទីជិត នៃសេចក្តីមិនងប់ចិត្ត ក្នុងទីជិត នៃសេចក្តីមិនប្រកាន់មាំ។ កាលដែលព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទីឃនខបរិព្វាជក បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ព្រះគោតមដ៏ចំរើន លើកតំកើង នូវសេចក្តីឃើញ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់លើកតំកើង នូវសេចក្តីឃើញ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះ គួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះ មិនគួរដល់អាត្មាអញ ក៏ទិដ្ឋិណា ដែលគួរដល់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ទិដ្ឋិនោះ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជិត នៃហេតុ ដែលប្រកបដោយរាគៈ ក្នុងទីជិតនៃសំយោគៈ ក្នុងទីជិតនៃតម្រេក ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីងប់ចិត្ត ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីប្រកាន់មាំ មួយយ៉ាងទៀត ទិដ្ឋិណា ដែលមិនគួរដល់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ទិដ្ឋិនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងទីជិត នៃហេតុមិនមែនជារាគៈ ក្នុងទីជិតនៃហេតុ មិនមែនជាសំយោគៈ ក្នុងទីជិត នៃហេតុមិនមែនជាតម្រេក ក្នុងទីជិត នៃសេចក្តីមិនងប់ចិត្ត ក្នុងទីជិត នៃសេចក្តីមិនប្រកាន់មាំ។

[៣២] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ គួរដល់អាត្មាអញ វិញ្ញូបុរស តែងពិចារណាឃើញ ក្នុងទិដ្ឋិនោះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីឃើញ របស់អាត្មាអញណាថា របស់ទាំងអស់ គួរដល់អាត្មាអញ ប្រសិនបើអាត្មាអញ ស្ទាបអង្អែល ប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយនិយាយតាមកំឡាំងចិត្ត ដោយមួនមាំថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃជាមោឃៈ អាត្មាអញ ក៏នឹងប្រកាន់ខុស ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួក គឺសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ មិនគួរដល់អាត្មាអញពួក១ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះ គួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះ មិនគួរដល់អាត្មាអញពួក១ អាត្មាអញ នឹងប្រកាន់ខុស ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះឯង។ កាលបើប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះមានហើយ ការទាស់ទែងគ្នាក៏មាន កាលការទាស់ទែងគ្នាមានហើយ សេចក្តីគុំគួនគ្នាក៏មាន កាលសេចក្តីគុំគួនគ្នាមានហើយ សេចក្តីបៀតបៀនគ្នាក៏មាន។ កាលវិញ្ញូបុរសនោះ ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវសេចក្តីប្រកាន់ខុស សេចក្តីទាស់ទែងគ្នា សេចក្តីគុំគួនគ្នា និងសេចក្តីបៀតបៀន (ថាជាទោសមាន) ក្នុងខ្លួនដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏លះបង់ទិដ្ឋិនោះចេញផង មិនបានប្រកាន់ទិដ្ឋិឯទៀតផង។ ការលះបង់នូវទិដ្ឋិទាំងនុ៎ះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការរលាស់ចោល នូវទិដ្ឋិទាំងនោះ តែងមាន ដោយប្រការយ៉ាងនេះ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ មិនគួរដល់អាត្មាអញ វិញ្ញូបុរស តែងពិចារណាឃើញ ក្នុងទិដ្ឋិនោះ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីយល់របស់អាត្មាអញណាថា របស់ទាំងអស់ មិនគួរដល់អាត្មាអញ ប្រសិនបើអាត្មាអញ ស្ទាបអង្អែល ប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយនិយាយតាមកំឡាំងចិត្ត ដោយមាំមួនថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃជាមោឃៈ អាត្មាអញ ក៏នឹងប្រកាន់ខុស ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួក គឺសមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ យ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ គួរដល់អាត្មាអញពួក១ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវាទៈ យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះ គួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះ មិនគួរដល់អាត្មាអញពួក១ អាត្មាអញ ក៏នឹងប្រកាន់ខុស ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះឯង។

កាលបើប្រកាន់ខុស យ៉ាងនេះមានហើយ ការទាស់ទែងគ្នាក៏មាន កាលការទាស់ទែងគ្នាមានហើយ សេចក្តីគុំគួនគ្នាក៏មាន កាលសេចក្តីគុំគួនគ្នាមានហើយ ការបៀតបៀនគ្នាក៏មាន។ កាលវិញ្ញូបុរសនោះ ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវសេចក្តីប្រកាន់ខុស សេចក្តីទាស់ទែងគ្នា សេចក្តីគុំគួនគ្នា និងសេចក្តីបៀតបៀនគ្នា (ថាជាទោសមាន) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏លះបង់នូវទិដ្ឋិនោះចេញផង មិនប្រកាន់ទិដ្ឋិឯទៀតផង។ ការលះបង់ទិដ្ឋិទាំងនុ៎ះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការរលាស់ចោល នូវទិដ្ឋិទាំងនុ៎ះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះ គួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគួរដល់អាត្មាអញ វិញ្ញូបុរសតែងពិចារណាឃើញ ក្នុងទិដ្ឋិនោះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីឃើញរបស់អាត្មាអញណាថា របស់ខ្លះ គួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះ មិនគួរដល់អាត្មាអញ ប្រសិនបើអាត្មាអញ ស្ទាបអង្អែល ប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយនិយាយតាមកំឡាំងចិត្ត ដោយមាំមួនថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃជាមោឃៈ អាត្មាអញ ក៏នឹងប្រកាន់ខុស ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួក គឺសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ គួរដល់អាត្មាអញពួក១ សមណព្រាហ្មណ៍មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់ មិនគួរដល់អាត្មាអញពួក១ អាត្មាអញ ក៏នឹងប្រកាន់ខុស ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ។ កាលបើប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះមានហើយ ការទាស់ទែងគ្នាក៏មាន កាលបើការទាស់ទែងគ្នាមានហើយ សេចក្តីគុំគួនក៏មាន កាលបើសេចក្តីគុំគួន មានហើយ សេចក្តីបៀតបៀនគ្នាក៏មាន។ កាលវិញ្ញូបុរសនោះ ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវសេចក្តីប្រកាន់ខុស សេចក្តីទាស់ទែងគ្នា សេចក្តីគុំគួនគ្នា និងសេចក្តីបៀតបៀន (ថាជាទោស មាន) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏លះបង់ នូវទិដ្ឋិនោះចេញផង មិនប្រកាន់ទិដ្ឋិឯទៀតផង។ ការលះបង់ នូវទិដ្ឋិទាំងនុ៎ះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការរលាស់ចោល នូវទិដ្ឋិទាំងនោះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ។

[៣៣] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក៏ឯកាយនេះ មានរូបជាទីប្រជុំនៃមហាភូតទាំង៤ (ដី ទឹក ភ្លើង ខ្យល់) កើតមកអំពីមាតាបិតា ចំរើនឡើងដោយបាយ និងនំកុម្មាស មានការមិនទៀង មានការគក់ច្របាច់ ការដុសខាត់មន្ទិល ក្លិនស្អុយ ការបែកធ្លាយនឹងការរាត់រាយទៅ ជាធម្មតា បុគ្គល គួរពិចារណាឃើញច្បាស់ ដោយសភាពជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ថាបីដូចជាបូស ថាបីដូចជាកូនសរ ជាសេចក្តីលំបាក ជាជម្ងឺ ជារបស់អ្នកដទៃ ជារបស់វិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ។ កាលបុគ្គលនោះ ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវកាយនេះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ថាបីដូចជាបូស ថាបីដូចជាកូនសរ ជាសេចក្តីលំបាក ជាជម្ងឺ ជារបស់អ្នកដទៃ ជារបស់វិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាយ និងសេចក្តីអាល័យកាយ ទាំងកិលេស ដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមកាយណា កិលេសតណ្ហានោះ គេក៏លះបង់បាន។

[៣៤] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ វេទនានេះ មាន៣ប្រការគឺ សុខវេទនា១ ទុក្ខវេទនា១ អទុក្ខមសុខវេទនា១។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គលទទួលសុខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលទុក្ខវេទនា មិនទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាទេ ក្នុងសម័យនោះ ទទួលចំពោះតែសុខវេទនា។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គលទទួលទុក្ខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលសុខវេទនា មិនទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាទេ សម័យនោះ ទទួលចំពោះតែទុក្ខវេទនា។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលសុខវេទនា មិនទទួលទុក្ខវេទនាទេ សម័យនោះ ទទួលចំពោះតែអទុក្ខមសុខវេទនា។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សុខវេទនាជារបស់មិនទៀង ជារបស់ដែលសង្ខារតាក់តែងកើតឡើងហើយ មានកិរិយាអស់ទៅ និងសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាក្លាយទៅ ទាំងមានកិរិយារលត់ទៅវិញ ជាធម្មតា។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ទុក្ខវេទនា ក៏ជារបស់មិនទៀង ជារបស់ដែលសង្ខារតាក់តែងកើតឡើងហើយ តែងអស់ទៅ និងសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាក្លាយទៅ ទាំងមានកិរិយារលត់ទៅ ជាធម្មតា។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សូម្បីអទុក្ខមសុខវេទនា ក៏ជារបស់មិនទៀង ជារបស់ដែលសង្ខារតាក់តែងកើតឡើងហើយ តែងអស់ទៅ និងសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាក្លាយទៅ និងរលត់ទៅជាធម្មតា។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អរិយសាវ័កអ្នកបានស្តាប់ហើយ កាលឃើញយ៉ាងនេះ រមែងនឿយណាយ ចាកសុខវេទនាផង នឿយណាយចាកទុក្ខវេទនាផង នឿយណាយចាកអទុក្ខមសុខវេទនាផង កាលបើនឿយណាយហើយ រមែងប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តរមែងរួចចាកកិលេស កាលចិត្តរួចចាកកិលេសហើយ ញាណក៏កើតឡើងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ បានធ្វើរួចស្រេចហើយ កិច្ចដទៃ ក្រៅពីនេះ មិនមានឡើយ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ភិក្ខុដែលមានចិត្តផុតស្រឡះយ៉ាងនេះ រមែងមិននិយាយផ្សំនឹងអ្នកណាៗ មិននិយាយទទឹងទាស់នឹងអ្នកណាៗ វាចាណា ដែលគេនិយាយហើយ ក្នុងលោក ក៏ពោលទៅតាមវាចានោះ តែមិនបានស្ទាបអង្អែល (ដោយទិដ្ឋិ)។

[៣៥] សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ គង់ខាងព្រះប្រឹស្តាង្គនៃព្រះមានព្រះភាគ បក់ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ការលះបង់នូវពួកធម៌នោះៗ ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ក្រៃលែងដល់យើងទាំងឡាយ បានឮថា ព្រះសុគត ទ្រង់ត្រាស់ការរលាស់ចោល នូវពួកធម៌នោះៗ ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ក្រៃលែង ដល់យើងទាំងឡាយ។ កាលព្រះសារីបុត្រមានអាយុ កំពុងពិចារណាហេតុនេះ ស្រាប់តែចិត្តលោកក៏ផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ដោយប្រការដូច្នេះ។ ធម្មចក្ខុ ដែលប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល បានកើតឡើងហើយ ដល់ទីឃនខបរិព្វាជកថា ធម្មជាតិអ្វីមួយ មានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ រមែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា។

[៣៦] គ្រានោះ ទីឃនខបរិព្វាជក បានឃើញធម៌ហើយ បានដល់ធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ហើយ មានចិត្តចុះស៊ប់ក្នុងធម៌ហើយ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ជាហេតុពោលថាអ្វីៗ ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយ យ៉ាងនេះ ដូចជាគេផ្ងាររបស់ ដែលផ្កាប់ ឬបើកបង្ហាញវត្ថុដែលបិទបាំងទុក ឬក៏ប្រាប់ផ្លូវ ដល់មនុស្សវង្វេងទិស ពុំនោះសោត ដូចជាមនុស្សកាន់ប្រទីប ទ្រោលបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែក (ភ្លឺ) មើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសក ដល់សរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះ តទៅ។

ចប់ ទីឃនខសូត្រ ទី៤។

មាគណ្ឌិយសូត្រ ទី៥

(៥. មាគណ្ឌិយសុត្តំ)

[៣៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់លើកម្រាលស្មៅ ក្នុងរោងសម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះភារទ្វាជគោត្ត ក្នុងកម្មាសធម្មនិគម របស់ពួកជនកុរុ ក្នុងដែនកុរុ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់កម្មាសធម្មនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ។ លុះចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងកម្មាសធម្មនិគមហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត ក្នុងបច្ឆាភត្ត ក៏ស្តេចតម្រង់ចូលទៅកាន់ដងព្រៃមួយ ទ្រង់អាស្រ័យដងព្រៃនោះ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ហើយគង់ទៀបគល់ឈើមួយដើម ក្នុងវេលាថ្ងៃ។

[៣៨] គ្រានោះ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក កំពុងចង្ក្រមត្រាច់ដើរទៅមក ដើម្បីសម្រាកកំឡាំងស្មង ក៏ចូលទៅកាន់រោង សម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍។ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក បានឃើញកម្រាលស្មៅ ក្នុងរោងសម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ លុះឃើញហើយ ទើបនិយាយនឹងភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះថា នែសម្លាញ់ កម្រាលស្មៅថ្មីនេះ ដែលភារទ្វាជគោត្តឯងក្រាលទុក ក្នុងរោងសម្រាប់បូជាភ្លើង បម្រុងអ្នកណា ទំនងគួរជាទីសប្បាយរបស់សមណៈទេដឹង។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈដ៏ចំរើន មានសមណៈ ជាគោតមគោត្ត ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូលបួស កិត្តិស័ព្ទដ៏ល្អ នៃព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ឮខ្ចរខ្ចាយ សុះសាយទៅ យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ចំពោះព្រះអង្គដោយប្រពៃ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹង និងកិរិយា ដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់ នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរ ដោយសីលាទិគុណ មិនមានបុគ្គលណាមួយស្មើ ព្រះអង្គ ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គ ជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ខ្ញុំក្រាលសេយ្យានេះ បម្រុងព្រះគោតមដ៏ចំរើនអង្គនោះ។ ម្នាលភារទ្វាជៈ ពួកយើងបានឃើញទីសេយ្យា របស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជាអ្នកកំចាត់បង់នូវសេចក្តីចំរើនចោលចេញនោះ ឈ្មោះថា បានឃើញនូវហេតុដែលគេមិនគួរឃើញទេ[2] តើ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកឯងត្រូវរក្សាសំដីនេះ[3] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកឯងត្រូវរក្សានូវវាចានេះ[4] ដ្បិតពួកខត្តិយបណ្ឌិត ព្រាហ្មណបណ្ឌិត គហបតិបណ្ឌិត និងពួកសមណបណ្ឌិតជាច្រើន បាននាំគ្នាជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះសមណគោតមអង្គនោះ ព្រះអង្គទ្រង់ណែនាំ ក្នុងធម៌ជាកុសល ជាគ្រឿងចេញទៅដ៏ប្រសើរ។ ម្នាលភារទ្វាជៈ ប្រសិនបើយើងគប្បីឃើញ ព្រះគោតមដ៏ចំរើនអង្គនោះ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រសោត យើងគប្បីនិយាយនឹងលោក ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រថា ព្រះសមណគោតម កំចាត់បង់នូវសេចក្តីចំរើនដូច្នេះ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នានឹងសូត្ររបស់យើងយ៉ាងនេះ។ ប្រសិនបើសេចក្តីនោះ មិនទទឹងទាស់ដល់មាគណ្ឌិយៈទេ ខ្ញុំនឹងក្រាបទូល ចំពោះព្រះសមណគោតមអង្គនោះ។ ភារទ្វាជៈដ៏ចំរើន គប្បីមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ខ្ញុំនិយាយផ្តើមរួចហើយ ត្រូវនិយាយនឹងព្រះគោតមនោះទៀតចុះ។

[៣៩] ព្រះមានព្រះភាគ បានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ភារទ្វាជព្រាហ្មណ៍ ដែលកំពុងនិយាយចរចាជាមួយនឹង មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក ដោយព្រះសោតធាតុដ៏ជាទិព្វ បរិសុទ្ធ កន្លងហួសសោតធាតុ របស់មនុស្សធម្មតា។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ (ផលសមាបត្តិ) ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ស្តេចចូលទៅកាន់រោងសម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើកម្រាលស្មៅ ដែលភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ក្រាលថ្វាយ។ គ្រានោះ ភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយពាក្យសំណេះសំណាលជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ ដែលអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលភារទ្វាជៈ ចុះពាក្យចរចា ដែលអ្នកបាននិយាយជាមួយនឹងមាគណ្ឌិយបរិព្វាជក ប្រារព្ធរឿងកម្រាលស្មៅនេះ ចុះសម្រុងគ្នា ដូចម្តេចទៅ។ កាលព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ ភ្ញាក់ព្រើត កើតសេចក្តីព្រឺរោម ហើយបានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា យើងខ្ញុំព្រះអង្គ បម្រុងនឹងក្រាបទូលពាក្យនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ដែរ ស្រាប់តែព្រះគោតមជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់សួរ នូវពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គ មិនទាន់ក្រាបទូល។ ក៏ឯពាក្យជាចន្លោះនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុងតែចរចាជាមួយនឹងភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ ក៏ដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ។ គ្រានោះ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក កំពុងដើរចង្ក្រមត្រាច់ទៅមក ដើម្បីនឹងសម្រាកស្មង ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ឯរោងសម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ភារទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបទូលរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[៤០] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមាគណ្ឌិយបរិព្វាជក ដែលអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចក្ខុតែងមានរូបជាទីរីករាយ ត្រេកអរក្នុងរូប ត្រេកត្រអាលក្នុងរូប ចក្ខុនោះ ព្រះតថាគត បានទូន្មាន គ្រប់គ្រង រក្សា សង្រួមរួចហើយ មួយយ៉ាងទៀត ព្រះតថាគត បានសំដែងធម៌ ដើម្បីសង្រួមចក្ខុនោះ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ពាក្យដែលអ្នកឯងពោលថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីចំរើន ដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនុ៎ះទេតើ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គ បានពោលថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីចំរើន ដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនុ៎ះមែនហើយ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នា នឹងសូត្ររបស់យើង យ៉ាងនេះ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ត្រចៀក មានសំឡេងជាទីរីករាយ។បេ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ច្រមុះ មានក្លិនជាទីរីករាយ... ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អណ្តាត មានរសជាទីរីករាយ ត្រេកអរក្នុងរស មានរសជាទីត្រេកត្រអាល អណ្តាតនោះ ព្រះតថាគត បានទូន្មាន គ្រប់គ្រង រក្សា សង្រួមរួចហើយ មួយយ៉ាងទៀត ព្រះតថាគត បានសំដែងធម៌ ដើម្បីសង្រួមអណ្តាតនោះ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ពាក្យដែលអ្នកឯងពោលថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីចំរើន ដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនុ៎ះទេតើ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គពោលថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីចំរើន ដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនុ៎ះមែនហើយ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាចុះសម្រុងគ្នា នឹងសូត្ររបស់យើងយ៉ាងនេះ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាយ មានផោដ្ឋព្វៈជាទីរីករាយ។បេ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចិត្ត មានធម្មារម្មណ៍ ជាទីរីករាយ ត្រេកអរក្នុងធម្មារម្មណ៍ ត្រេកត្រអាលក្នុងធម្មារម្មណ៍ ចិត្តនោះ ព្រះតថាគត បានទូន្មាន គ្រប់គ្រង រក្សា សង្រួមរួចហើយ មួយយ៉ាងទៀត ព្រះតថាគត បានសំដែងធម៌ ដើម្បីសង្រួមចិត្តនោះ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ពាក្យដែលអ្នកពោលថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីចំរើន ដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនុ៎ះទេតើ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គ

ពោលថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីចំរើន ដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនុ៎ះមែនហើយ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាចុះសម្រុងគ្នា នឹងសូត្ររបស់យើងនេះ។

[៤១] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ធ្លាប់ឲ្យគេបំរើ ដោយរូបទាំងឡាយ ដែលគួរដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីត្រេកអរ លុះគ្រាក្រោយមក បុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់រូបទាំងឡាយ តាមដោយសេចក្តីពិត ហើយក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងរូប បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងរូប ជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ តាំងនៅក្នុងសន្តាន សម្រាន្តនៅ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចុះអ្នកឯង គប្បីថាឲ្យបុគ្គលនេះដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥតមានថាអ្វីកើតទេ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ថាដូចម្តេច បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ (ធ្លាប់ឲ្យគេបំរើ) ដោយសំឡេងទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹង ដោយត្រចៀក។បេ។ ដោយក្លិនទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹង ដោយច្រមុះ... ដោយរសទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ធ្លាប់ឲ្យគេបម្រើ ដោយផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹង ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ លុះគ្រាក្រោយមក បុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុ ដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់ផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិត ហើយ ក៏លះបង់ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងផោដ្ឋព្វៈ បន្ទោបង់ នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងផោដ្ឋព្វៈ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ តាំងនៅក្នុងសន្តានសម្រាន្តនៅ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចុះអ្នកឯង គប្បីថាឲ្យបុគ្គលនេះ ដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥតមានថាអ្វីកើតទេ។

[៤២] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលពីដើម តថាគតនៅជាគ្រហស្ថ ក៏ធ្លាប់ឆ្អែតឆ្អន់ មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើ ដោយកាមគុណទាំង៥ គឺរូប ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួររីករាយ សំឡេងដែលគប្បីដឹង ដោយត្រចៀក។បេ។ ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ តថាគតនោះ មានប្រាសាទ៣ខ្នង ប្រាសាទមួយ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវភ្លៀង ប្រាសាទមួយ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវរងា ប្រាសាទមួយ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវក្តៅ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ តថាគតនោះ ឲ្យគេបម្រើដោយតន្ត្រីដែលឥតបុរស លើប្រាសាទសម្រាប់នៅ ក្នុងរដូវភ្លៀង អស់៤ខែ មិនដែលចុះមកខាងក្រោមសោះ។ លុះគ្រាក្រោយមក តថាគតនោះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌សម្រាប់រលាស់ចោលផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិត ហើយក៏លះបង់ នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម បន្ទោបង់ នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាម ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ តាំងនៅក្នុងសន្តាន សម្រាន្តនៅ។ តថាគតនោះ ឃើញសត្វទាំងឡាយឯទៀត មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមកំពុងទំពាស៊ី ជាអ្នកក្តៅក្រហាយ ដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុងសេពនូវកាមទាំងឡាយ តថាគតនោះ មិនប្រាថ្នាពួកជននោះ មិនរីករាយ ក្នុងការសេពកាមនោះ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ព្រោះថា កាលបុគ្គលត្រេកអរ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ វៀរលែងចាកកាមទាំងឡាយ វៀរលែងចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏នៅជាអ្នកថោកថយ ព្រោះហេតុដូច្នោះ តថាគត ទើបមិនប្រាថ្នា មិនរីករាយ ក្នុងការសេពកាមនោះឡើយ។

[៤៣] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចជាគហបតី ឬគហបតិបុត្ត ដែលមានទ្រព្យច្រើនស្តុកស្តម្ភ មានសម្បត្តិច្រើន ស្កប់ស្កល់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ គឺដោយរូប ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ដោយសំឡេង ដែលគប្បីដឹងដោយសោតៈ។បេ។ ដោយក្លិន ដែលគប្បីដឹងដោយឃានៈ។បេ។ ដោយរសដែលគប្បីដឹងដោយជីវ្ហា។បេ។ ដោយផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ។ គហបតីនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត លុះទំលាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏បានទៅកាន់ទេវលោក គឺឋានសួគ៌ ជាសុគតិ ជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស។ ទេវបុត្តនោះ មានពួកស្រីអប្សរហែហម ចោមរោមក្នុងសួននន្ទវ័ន ក្នុងទេវលោកនោះ ស្កប់ស្កល់មូលមិត្ត បម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ដ៏ជាទិព្វ។ ទេវបុត្រនោះ គប្បីឃើញនូវគហបតី ឬគហបតិបុត្រ ដែលកំពុងស្កប់ស្កល់មូលមិត្ត បម្រើដោយកាមគុណទាំង៥។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ចុះទេវបុត្រនោះ មានពួកស្រីអប្សរហែហម ចោមរោមក្នុងសួននន្ទវ័នស្កប់ស្កល់មូលមិត្ត បម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ ដ៏ជាទិព្វ ហើយមកប្រាថ្នាគហបតី ឬគហបតិបុត្រឯណោះ ហើយវិលត្រឡប់មករករកាមគុណទាំង៥ ជារបស់មនុស្ស ដោយកាមជារបស់មនុស្សវិញដែរឬ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនត្រឡប់មកវិញទេ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះកាមដ៏ជាទិព្វ កន្លងហួស ប្រសើរផុតកាមជារបស់មនុស្ស។ យ៉ាងនេះមែនហើយ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលពីដើម តថាគតនៅជាគ្រហស្ថ ធ្លាប់ស្កប់ស្កល់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ គឺដោយរូប ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ដោយសំឡេង ដែលគប្បីដឹងដោយសោតៈ។បេ។ ដោយក្លិន ដែលគប្បីដឹងដោយឃានៈ។បេ។ ដោយរស ដែលគប្បីដឹងដោយជិវ្ហា។បេ។ ដោយផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីត្រេកអរ មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ។ លុះគ្រាក្រោយមក តថាគតនោះ ដឹងច្បាស់ នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោលផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិតហើយ ក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាម ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់តាំងនៅក្នុងសន្តានសម្រាន្តនៅ។ តថាគតនោះ ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយឯទៀត មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលកាមតណ្ហាកំពុងទំពាស៊ី ក្តៅក្រហាយ ដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុងសេពកាម តថាគតនោះ មិនប្រាថ្នាពួកជននោះ មិនរីករាយក្នុងការសេពកាមនោះ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ព្រោះថា កាលបុគ្គលត្រេកអរ ដោយសេចក្តីត្រេកអរវៀរលែងចាកកាម វៀរលែងចាកអកុសលធម៌ ទោះបីនៅប្រកាន់សុខជាទិព្វនៅឡើយ ក៏នៅជាអ្នកថោកថយ (ព្រោះហេតុដូច្នោះ) តថាគតទើបមិនប្រាថ្នា មិនរីករាយ ក្នុងការសេពកាមនោះឡើយ។

[៤៤] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចជាបុរសឃ្លង់ មានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្អុល ដង្កូវទាំងឡាយកំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅ ដោយក្រចកទាំងឡាយ ឆ្អើរកាយដោយរងើកភ្លើង ពួកមិត្តអាមាត្យ និងញាតិសាលោហិត របស់បុរសឃ្លង់នោះ គប្បីឲ្យពេទ្យអ្នកវះចូលទៅថែរក្សា ពេទ្យវះនោះ ក៏បានធ្វើថ្នាំ ដល់បុរសនោះ បុរសនោះ ក៏បានជាស្បើយរោគឃ្លង់ ព្រោះអាស្រ័យថ្នាំ (នោះ) ជាបុគ្គលឥតរោគ សុខសប្បាយ នៅជាសេរីភាពបាន នៅតាមទំនើងខ្លួនឯងបាន ទៅណាមកណាបានតាមប្រាថ្នា។ បុរសឃ្លង់នោះ បានឃើញបុរសឃ្លង់ឯទៀត ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្អុល ដង្កូវទាំងឡាយ កំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅ ដោយក្រចកទាំងឡាយ កំពុងឆ្អើរកាយលើរងើកភ្លើង។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ចុះបុរសនោះ ប្រាថ្នាបុរសឃ្លង់ឯណោះ ដែលកំពុងឆ្អើរកាយលើរងើកភ្លើង ឬកំពុងផឹកថ្នាំដែរឬទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនប្រាថ្នាទេ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះកាលបើរោគមានហើយ កិច្ចដែលត្រូវការដោយថ្នាំ ក៏ត្រូវមាន កាលបើរោគមិនមានហើយ កិច្ចដែលត្រូវការដោយថ្នាំ ក៏មិនត្រូវមាន។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ កាលពីដើម តថាគតនោះ នៅជាគ្រហស្ថនៅឡើយ ធ្លាប់ស្កប់ស្កល់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ គឺដោយរូបទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ដោយសំឡេងទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយសោតៈ។បេ។ ដោយក្លិនទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយឃានៈ។បេ។ ដោយរសទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយជិវ្ហា។បេ។ ដោយផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ។ លុះគ្រាក្រោយមក តថាគតនោះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុ ដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិតហើយ ក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមចេញ បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាមចេញ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងសន្តានសម្រាន្តនៅ។ តថាគតនោះ ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយឯទៀត មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាកាម ក្នុងកាមទាំងឡាយ កំពុងទំពាស៊ី កំពុងអន្ទះអន្ទែង ដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុងសេពកាម តថាគតនោះ ទើបមិនប្រាថ្នាពួកជននោះ មិនរីករាយ ក្នុងការសេពកាមនោះឡើយ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ព្រោះថា កាលបុគ្គលត្រេកអរ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ វៀរលែងចាកកាមទាំងឡាយ វៀរលែងចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ទោះបីនៅប្រកាន់សុខជាទិព្វនៅឡើយ ក៏ទៅជាអ្នកថោកថយ (ព្រោះហេតុដូច្នោះ) តថាគតទើបមិនប្រាថ្នា មិនត្រេកអរ ក្នុងការសេពកាមនោះឡើយ។

[៤៥] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសឃ្លង់ មានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្អុល ពួកដង្កូវកំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅ ដោយក្រចកទាំងឡាយ ឆ្អើរកាយលើរងើកភ្លើង ពួកមិត្តអាមាត្យ និងញាតិសាលោហិត របស់បុរសឃ្លង់នោះ បានឲ្យពេទ្យអ្នកវះថែរក្សា ពេទ្យវះនោះ ក៏ធ្វើថ្នាំឲ្យបុរសនោះ បុរសនោះ ក៏បានជាស្រឡះ ស្បើយចាករោគឃ្លង់ ព្រោះបានអាស្រ័យថ្នាំ (នោះ) ជាមនុស្សឥតរោគ មានសេចក្តីសុខ ជាសេរីភាព នៅតាមទំនើងខ្លួនឯងបាន ទៅណាមកណា បានតាមប្រាថ្នា។ បុរសពីរនាក់ មានកំឡាំង គប្បីចាប់បុរសនោះ ត្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ៗ អូសយកទៅឆ្អើរលើគំនររងើកភ្លើង។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ចុះបុរសឃ្លង់នោះ បន្ទន់កាយតាមទៅដូច្នេះផង ដូច្នេះផង ដែរឬទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះថាភ្លើង មានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយខ្លាំងផង រោលរាលខ្លាំងពន់ពេកណាស់ផង។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ចុះភ្លើងនោះ មានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយខ្លាំងផង រោលរាលខ្លាំងផង តែក្នុងកាលឥឡូវនេះទេឬ ឬក៏កាលពីដើមមក ភ្លើងនោះ មានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង ទាំងរោលរាលខ្លាំងដែរ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ភ្លើងនោះ ក៏មានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង រោលរាលខ្លាំងដែរ ពីដើមសោត ភ្លើងនោះ ក៏មានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង ទាំងរោលរាលខ្លាំងដូចគ្នា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំណែកខាងបុរសឃ្លង់ឯណោះ ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្អុល ដង្កូវទាំងឡាយ កំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅដោយក្រចកទាំងឡាយ មានឥន្ទ្រិយដែលរោគនោះ កំចាត់បង់ហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ខុស ក្នុងភ្លើងដែលមានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខ (នោះ) ថាជាសុខស្រួលវិញ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ក្នុងអតីតកាល យូរអង្វែងមកហើយ កាមទាំងឡាយ មានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយខ្លាំងផង រោលរាលខ្លាំងផង ក្នុងអនាគតទៅមុខ កាមទាំងឡាយមានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយផង រោលរាលខ្លាំងផង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឥឡូវនេះសោត កាមទាំងឡាយ ក៏មានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង ទាំងរោលរាលខ្លាំង ដូច្នោះដែរ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចំណែកពួកសត្វទាំងនេះ មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលកាមតណ្ហាកំពុងទំពាស៊ី រោលរាលដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម មានឥន្ទ្រិយត្រូវកាមកំចាត់បង់ហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលមានសម្ផ័ស្សជាទុក្ខ ថាជាសុខវិញ។

[៤៦] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសឃ្លង់ ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្អុល ដង្កូវទាំងឡាយ កំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅ ដោយក្រចកទាំងឡាយ ឲ្យគេឆ្អើរកាយលើគំនររងើកភ្លើង ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចជាបុរសឃ្លង់ ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្អុល ដង្កូវទាំងឡាយ កំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅ ដោយក្រចកទាំងឡាយ ឲ្យគេឆ្អើរកាយលើរងើកភ្លើង យ៉ាងណាមិញ មុខដំបៅអម្បាលនោះ របស់បុរសនោះឯង ក៏រឹងរឹតតែមិនស្អាតផង រឹងរឹតតែមានក្លិនអាក្រក់ផង រឹងរឹតតែស្អុយផង តែថា សេចក្តីត្រេកត្រអាល និងសេចក្តីរីករាយបន្តិចបន្តួចនៅតែមាន ព្រោះហេតុដំបៅ ដែលខ្លួនខ្វារត្រូវមុខ ក៏យ៉ាងនោះដែរ (សេចក្តីនេះ ដូចម្តេចមិញ) ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ពួកសត្វ ដែលមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមទាំងឡាយ កំពុងទំពាស៊ី កំពុងរោលរាល ដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម សេពនូវកាមទាំងឡាយ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ សត្វទាំងឡាយ មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាមទាំងឡាយ កំពុងទំពាស៊ី កំពុងរោលរាល ដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម សេពនូវកាមទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ កាមតណ្ហារបស់សត្វទាំងឡាយនោះ ក៏ចំរើនឡើង សត្វទាំងនោះ ក៏ក្តៅក្រហាយ ដោយសេចក្តីក្រហាយព្រោះកាម តែថា សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីរីករាយបន្តិចបន្តួច ក៏នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យនូវកាមគុណទាំង៥ ក៏យ៉ាងនោះឯង។

[៤៧] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច អ្នកធ្លាប់បានឃើញ ធ្លាប់បានឮព្រះរាជា ឬរាជមហាមាត្យ ដែលកំពុងស្កប់ស្កល់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ មិនទាន់លះបង់នូវកាមតណ្ហា មិនទាន់បន្ទោបង់ នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ហើយប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រាន្តនៅហើយផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង និងសម្រាន្តនៅផង ខ្លះដែរឬ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮទេ។ ត្រូវហើយមាគណ្ឌិយៈ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ សេចក្តីនុ៎ះ សូម្បីតថាគតសោត ក៏មិនធ្លាប់បានឃើញ បានឮថា ព្រះរាជា ឬរាជមហាមាត្យ ដែលកំពុងស្កប់ស្កល់ មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើ ដោយកាមគុណទាំង៥ មិនទាន់លះបង់កាមតណ្ហា មិន

ទាន់បន្ទោបង់ នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ហើយប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រេចសម្រាន្តនៅហើយផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង និងសម្រេចសម្រាន្តនៅផងដែរ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលបើសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រេចសម្រាន្តនៅផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង និងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង លុះតែពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ជ្រាបច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិត ទើបលះបង់នូវកាមតណ្ហា បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រេចសម្រាន្តនៅហើយផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង និងសម្រេចសម្រាន្តនៅផងបាន។

> [៤៨] ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុងពេលនោះថា លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វាន ជាសេចក្តីសុខ ដ៏ប្រសើរ មគ្គដែលប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ក្សេមក្សាន្ត ជាងមគ្គទាំងឡាយ សម្រាប់ដើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះអមតៈ។

កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនធ្លាប់កើតមានទេ ពាក្យដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ត្រាស់ហើយដោយប្រពៃថា លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វាន ជាសេចក្តីសុខ ដ៏ឧត្តម បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីនុ៎ះ ខ្ញុំព្រះអង្គសោត ក៏ធ្លាប់បានស្តាប់មក អំពីពួកបរិព្វាជកជាន់ដើម ដែលជាអាចារ្យ ជាប្រធានលើអាចារ្យពោលថា លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វាន ជាសេចក្តីសុខ ដ៏ឧត្តម ដូច្នេះដែរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពាក្យនេះសមគ្នាហើយ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ក៏ពាក្យណា ដែលអ្នកធ្លាប់បានស្តាប់មក អំពីពួកបរិព្វាជកជាន់ដើម ដែលជាអាចារ្យ ជាប្រធានលើអាចារ្យពោលថា លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វាន ជាសេចក្តីសុខ ដ៏ឧត្តម ដូច្នេះ ពាក្យថា ការមិនមានរោគនោះ តើដូចម្តេច ពាក្យថា ព្រះនិព្វាននោះ តើដូចម្តេច។ បានឮថា កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក ក៏ស្ទាបខ្លួនរបស់ខ្លួន ដោយដៃឯង ហើយទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន នេះឈ្មោះថា ការមិនមានរោគ នេះឈ្មោះថា ព្រះនិព្វាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកឥតរោគ បានសេចក្តីសុខ ឥតមានអ្វីមកបៀតបៀនខ្ញុំឡើយ។

[៤៩] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត បុរសនោះ មិនធ្លាប់បានឃើញរូបពណ៌ខ្មៅ និងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិនឃើញរូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហង្សបាទ មិនឃើញទីស្មើ និងមិនស្មើ មិនឃើញរូបផ្កាយ មិនឃើញព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ឮបុរសមានភ្នែកភ្លឺនិយាយថា អ្នកដ៏ចំរើន យីអើ សំពត់សស្អាត ល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិលទេ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ក៏ដើរស្វែងរកសំពត់ស បុរសម្នាក់យកសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រែងលាយប្រេង មកបញ្ឆោតបុរសនោះថា នែបុរសដ៏ចំរើន នេះឯងសំពត់សល្អស្អាត ឥតមានមន្ទិល របស់អ្នកឯង។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ក៏ទទួលយកសំពត់នោះ លុះទទួលហើយ យកទៅដណ្តប់ លុះដណ្តប់ហើយ ក៏បញ្ចេញវាចា ជាគ្រឿងរីករាយ របស់ខ្លួនថា យីអើ សំពត់សស្អាត ល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិលមែន។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ចុះបុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ តើដឹង ឃើញឬទេ បានជាទទួលសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ម្រែង លាយប្រេងឯណោះ លុះទទួលហើយ យកមកដណ្តប់ ដណ្តប់ហើយ បញ្ចេញវាចា ជាគ្រឿងរីករាយរបស់ខ្លួនថា យីអើ សំពត់សស្អាត ល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិលមែន ឬក៏ដោយជឿតាមបុរសមានភ្នែកភ្លឺទេ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនបានដឹង មិនបានឃើញទេ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតឯណោះ ទទួលសំពត់សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រែង លាយប្រេងឯណោះ លុះទទួលហើយ ក៏ស្លៀកដណ្តប់ លុះដណ្តប់ហើយ បញ្ចេញវាចា ជាគ្រឿងរីករាយរបស់ខ្លួនថា យីអើ សំពត់សស្អាត ល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិលមែន ដោយជឿតាមបុគ្គលមានភ្នែកភ្លឺ (សេចក្តីនេះយ៉ាងណា) ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ សុទ្ធតែជាមនុស្សខ្វាក់ ឥតមានចក្ខុ មិនដឹងនូវការមិនមានរោគ មិនឃើញនូវព្រះនិព្វាន ប៉ុន្តែនាំគ្នាពោលគាថានេះថា លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ដ៏ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វាន ជាសុខដ៏ឧត្តម។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ គថានេះ ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយជាន់ដើម បានពោលហើយថា

> លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ដ៏ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វាន ជាសុខដ៏ឧត្តម មគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ក្សេមក្សាន្តជាងមគ្គទាំងឡាយ សម្រាប់ដំណើរ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះអមតៈ

ឥឡូវនេះ គាថានេះ ជាគាថាសម្រាប់បុថុជ្ជនតាមលំដាប់។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាយនេះជារោគ ជាបូស ជាកូនសរ ជាទុក្ខ ជាអាពាធ អ្នកពោលនូវកាយ ដែលជារោគ ជាបូស ជាកូនសរ ជាទុក្ខ ជាអាពាធនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន នេះឈ្មោះថា ការមិនមានរោគ នេះឈ្មោះថា ព្រះនិព្វាន ដូច្នេះវិញ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកត្រូវដឹងនូវការមិនមានរោគ ត្រូវឃើញនូវព្រះនិព្វាន ដោយចក្ខុ[5] ដ៏ប្រសើរណា ចក្ខុដ៏ប្រសើរនោះ របស់អ្នកមិនមានទេ។

[៥០] យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ ជ្រះថ្លាព្រះគោតមដ៏ចំរើនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីដឹងនូវការមិនមានរោគ យល់នូវព្រះនិព្វាន ដោយឧបាយណា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន សំដែងធម៌ ដោយឧបាយនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត បុរសនោះ មិនឃើញរូបពណ៌ខ្មៅ និងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិនឃើញរូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហង្សបាទ មិនឃើញទីស្មើ និងមិនស្មើ មិនឃើញរូបផ្កាយទាំងឡាយ មិនឃើញព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យទាំងឡាយទេ។ មិត្រអាមាត្យ ញាតិសាលោហិត របស់បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ឲ្យពេទ្យអ្នកវះថែរក្សា ពេទ្យអ្នកវះ ក៏បានផ្សំថ្នាំឲ្យបុរសនោះ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ បានអាស្រ័យថ្នាំនោះហើយ ក៏មិនញុំាងចក្ខុទាំងពីរ ឲ្យកើតឡើង មិនញុំាងចក្ខុទាំងពីរឲ្យភ្លឺឡើងវិញបាន។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ក្រែងពេទ្យនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាកកាយ និងចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទេឬ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ បើតថាគត នឹង

សំដែងធម៌ ដល់អ្នកថា នេះជាការមិនមានរោគ នេះជាព្រះនិព្វាន ដូច្នេះ អ្នកក៏មិនដឹង នូវការមិនមានរោគ មិនឃើញនូវព្រះនិព្វាន សេចក្តីលំបាកនោះ ក៏នឹងមានដល់តថាគត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់នោះ ក៏នឹងមានដល់តថាគត មានឧបមេយ្យដូចពេទ្យវះ ដូច្នោះឯង។

[៥១] យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីឃើញ នូវការមិនមានរោគ និងព្រះនិព្វាន ដោយឧបាយណា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន សំដែងធម៌ ដោយឧបាយនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត បុរសខ្វាក់នោះ មិនឃើញរូបពណ៌ខ្មៅ និងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិនឃើញរូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហង្សបាទ មិនឃើញទីស្មើ និងមិនស្មើ មិនឃើញរូបផ្កាយទាំងឡាយ មិនឃើញព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យទាំងឡាយ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ឮបុរសមានភ្នែកភ្លឺនិយាយថា យីអើ សំពត់សស្អាត ល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិលទេ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ក៏ដើរទៅស្វែងរកសំពត់ស បុរសម្នាក់ យកសំពត់សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រែងលាយប្រេង មកបញ្ឆោតបុរសនោះថា នែបុរសដ៏ចំរើន នេះឯងជាសំពត់សល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិល របស់អ្នក។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ក៏ទទួលសំពត់នោះ យកមកស្លៀកដណ្តប់ មិត្រអាមាត្យ ញាតិសាលោហិត របស់បុរសនោះ ឲ្យពេទ្យអ្នកវះថែរក្សា ពេទ្យអ្នកវះនោះ ក៏ធ្វើថ្នាំឲ្យបុរសនោះ គឺថ្នាំធ្វើឲ្យក្អួត ថ្នាំបញ្ចុះ ថ្នាំបន្តក់ ថ្នាំលាង និងថ្នាំហិត។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ លុះបានអាស្រ័យថ្នាំនោះហើយ ក៏បានញ៉ាំងចក្ខុឲ្យកើតឡើង បានញ៉ាំងចក្ខុ ឲ្យភ្លឺឡើងវិញ បានសេចក្តីពេញចិត្តណា ក្នុងសំពត់សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រែងលាយប្រេងឯណោះ បុរសនោះ ក៏លះបង់ ក្នុងពេលដែលបានជាភ្នែកភ្លឺឡើងវិញ បុរសដែលមានភ្នែកភ្លឺនោះ ក៏ទុកបុរសដែលបញ្ឆោតនោះ ដោយភាពមិនមែនជាមិត្រផង ដោយភាពជាសឹកសត្រូវផង ឬក៏គប្បីសំគាល់ថា ត្រូវសម្លាប់ចោល ក៏សឹងតែបាន ដោយគិតថា ឱហ្ន៎ ខ្លួនអាត្មាអញ ត្រូវបុរសនេះ យកសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រែងលាយប្រេង មកបោកបញ្ឆោតប្រលោម អស់កាលយូរហើយថា នែបុរសដ៏ចំរើន នេះសំពត់សស្អាត ល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិល របស់អ្នក (សេចក្តីនេះ យ៉ាងណាមិញ) ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ តថាគត បើនឹងសំដែងធម៌ ដល់អ្នកថា នេះជាការមិនមានរោគ នេះជាព្រះនិព្វាន ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ។ អ្នកគប្បីដឹង ការមិនមានរោគ ឃើញនូវព្រះនិព្វាន ឆន្ទរាគណា ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង៥ ឆន្ទរាគនោះ អ្នកលះបង់ក្នុងពេលដែលចក្ខុកើតឡើងដល់អ្នក មួយទៀត អ្នកត្រូវមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ចិត្តនេះ បោកបញ្ឆោត ប្រលោមអាត្មាអញ អស់កាលយូរមកហើយ បានជាអាត្មាអញ កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះរូបហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះវេទនាហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះសញ្ញាហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះសង្ខារហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះវិញ្ញាណហ្នឹងឯង ភពកើតឡើងដល់អាត្មាអញនោះ ព្រោះមានឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើង ព្រោះមានភពជាបច្ច័យ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីខ្លោចផ្សាចិត្តកើតឡើង ព្រោះមានជាតិជាបច្ច័យ ការដែលកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងកើតឡើង ដោយប្រការយ៉ាងនេះ។

[៥២] ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះគោតមដ៏ចំរើនយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គលែងខ្វាក់ គប្បីក្រោកអំពីអាសនៈនេះបាន យ៉ាងណា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន សំដែងធម៌យ៉ាងនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកសេពគប់នឹងពួកសប្បុរស ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលណាអ្នកសេពគប់នឹងពួកសប្បុរសហើយ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលនោះ អ្នកនឹងបានស្តាប់នូវព្រះសទ្ធម្ម ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលណាអ្នកស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មហើយ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលនោះ អ្នកនឹងបានប្រតិបត្តិនូវធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលណាអ្នកប្រតិបត្តិនូវធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ហើយ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលនោះ អ្នកនឹងដឹងដោយខ្លួនឯង ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងថា នេះជារោគ នេះជាបូស នេះជាកូនសរ រោគបូស និងកូនសរ រមែងរលត់ទៅ ឥតមានសេសសល់ ក្នុងទីនេះ ការរលត់ទៅនៃភព របស់អាត្មាអញនោះ ព្រោះរលត់ឧបាទាន ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីខ្លោចផ្សាចិត្ត រលត់ទៅ ព្រោះរលត់ជាតិ ការរលត់ទៅនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមាន ដោយប្រការយ៉ាងនេះ។

[៥៣] កាលដែលព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយ យ៉ាងនេះ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូចជាគេផ្ងាររបស់ដែលផ្កាប់ ឬដូចជាគេបើកបង្ហាញ របស់ដែលបិទបាំងទុក ឬប្រាប់ផ្លូវ ដល់មនុស្សវង្វេងទិស ពុំនោះសោត ដូចជាទ្រោលប្រទីបបំភ្លឺ ក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែកភ្លឺ រមែងមើលឃើញរូបទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គ គួរបានបព្វជ្ជា គួរបានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ បុគ្គលណា ធ្លាប់ជាអន្យតិរ្ថិយមកពីមុន ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ បុគ្គលនោះ ត្រូវនៅបរិវាសអស់៤ខែសិន លុះកន្លង៤ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ដើម្បីភាពជាភិក្ខុបាន មួយទៀត បែបភាពរបស់បុគ្គលផ្សេងគ្នា (ការដែលនៅបរិវាស ឬមិនត្រូវនៅបរិវាស) ក្នុងដំណើរនេះ តថាគត ដឹងច្បាស់ហើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើបុគ្គលធ្លាប់ជាអន្យតិរ្ថិយ មកពីមុន ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ត្រូវនៅបរិវាសឲ្យអស់៤ខែសិន លុះកន្លង៤ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទាបាន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងនៅបរិវាសឲ្យអស់៤ឆ្នាំ លុះកន្លង៤ឆ្នាំហើយ សូមឲ្យភិក្ខុ ដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ដើម្បីភាពជាភិក្ខុចុះ។ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ។ លុះមាគណ្ឌិយៈមានអាយុ ឧបសម្បទាហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស បញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវគុណវិសេស ដ៏ប្រសើរ ដ៏ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដែលពួកកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះ ដោយប្រពៃ ហើយបួសក្នុងភេទ នៃបុគ្គលមិនមានផ្ទះ ដើម្បីសេចក្តីត្រូវការ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ បានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃ ដើម្បីកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មាគណ្ឌិយៈមានអាយុ ក៏បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ។

ចប់ មាគណ្ឌិយសូត្រ ទី៥។

សន្ទកសូត្រ ទី៦

(៦. សន្ទកសុត្តំ)

[៥៤] ខ្ញុំបានស្តាប់ចាំមកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី។ សម័យនោះឯង មានបរិព្វាជកម្នាក់ឈ្មោះ សន្ទកៈ អាស្រ័យនៅក្នុងបិលក្ខគុហា[6] ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ចំនួន៥០០នាក់។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេញអំពីទីស្ងប់ស្ងាត់ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយបបួលភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មក យើងនឹងចូលទៅឯត្រពាំងឈ្មោះទេវកដៈ (ត្រពាំងទឹកដែលភ្លៀងច្រោះ) ដើម្បីមើលគុហា។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលថេរវាចារបស់ព្រះអានន្ទមានអាយុថា ករុណា អាវុសោ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅឯត្រពាំងទេវកដៈ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើនរូប។ ចួនជាពេលនោះ សន្ទកបរិព្វាជក អង្គុយជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ដែលកំពុងនិយាយតិរច្ឆានកថា ច្រើនបែបច្រើនស្ថាន ដោយសំឡេងហ៊ោ សំឡេងខ្លាំង ទ្រហឹងអឺងកង គឺនិយាយអំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ និយាយអំពីមហាមាត្យ និយាយអំពីសេនាទាហាន និយាយអំពីភ័យ (និងសត្វសាហាវជាដើម) និយាយអំពីចម្បាំង និយាយអំពីបាយ និយាយអំពីទឹក និយាយអំពីទីដេក និយាយអំពីផ្កាកម្រង និយាយអំពីគ្រឿងក្រអូប និយាយអំពីញាតិ និយាយអំពីយាន និយាយអំពីស្រុក និយាយអំពីនិគម និយាយអំពីក្រុង និយាយអំពីជនបទ និយាយអំពីស្ត្រី និយាយអំពីមនុស្សក្លៀវក្លា និយាយអំពីច្រករហក និយាយអំពីទីកំពង់ទឹក និយាយអំពីកុម្ភទាសី និយាយអំពីញាតិដែលស្លាប់ទៅកាន់បរលោក និយាយអំពីរឿងផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍ និយាយអំពីលោក (លទ្ធិកុហកក្នុងលោក) និយាយអំពីសមុទ្រ និយាយអំពីភវៈ និងអភវៈ[7] ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ ដូច្នេះខ្លះៗ។ សន្ទកបរិព្វាជក ក៏បានឃើញព្រះអានន្ទមានអាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់បរិស័ទរបស់ខ្លួនថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ចូរនិយាយតិចៗ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំមាត់ឡើយ (ដ្បិត) សមណៈឈ្មោះអានន្ទនេះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតមមកឥឡូវនេះ ក៏ពួកសាវ័កណា របស់ព្រះសមណគោតម ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី បណ្តាសាវ័កទាំងនោះ អានន្ទនេះឯង លោកជាសមណៈមួយអង្គដែរ ឯពួកលោកមានអាយុទាំងនោះ ចូលចិត្តតែសំឡេងតិចៗ និយាយសរសើរតែសំឡេងតិចៗ ដែលព្រះសម្ពុទ្ធព្រះអង្គមានសំឡេងតិចបានទូន្មានហើយ ធ្វើដូចម្តេច ឲ្យព្រះអានន្ទជ្រាបច្បាស់ថា បរិស័ទមានសំឡេងតិច ហើយសំគាល់ថាគួរនិមន្តចូលមក។ គ្រានោះ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាស្ងៀម។ ពេលនោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ និមន្តចូលទៅត្រង់កន្លែងដែលសន្ទកបរិព្វាជកនៅ។ គ្រានោះ សន្ទកបរិព្វាជកនិយាយពាក្យនេះ នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចូរនិមន្តមកចុះ ព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន និមន្តមកស្រួលហើយ ព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ខានធ្វើដំណើរដើម្បីមកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ សូមព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន និមន្តគង់ចុះ នេះអាសនៈ ដែលយើងក្រាលទុក។ ព្រះអានន្ទមានអាយុក៏គង់លើអាសនៈ ដែលពួកបរិព្វាជកក្រាលទុក។ ចំណែកសន្ទកបរិព្វាជក កាន់យកអាសនៈទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[៥៥] លុះសន្ទកបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានសួរដូច្នេះថា ម្នាលសន្ទកៈ ចុះអម្បាញ់មិញ ពួកអ្នកអង្គុយប្រជុំគ្នា និយាយអំពីរឿងរ៉ាវដូចម្តេច ចុះពាក្យជាចន្លោះ (អំពីគុណធម៌) ដូចម្តេច ដែលពួកអ្នកនិយាយមិនទាន់ចប់។ សន្ទកបរិព្វាជកតបថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ពាក្យដែលពួកយើងអង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ ចូរលើកទុកសិនចុះ ព្រោះពាក្យនុ៎ះ ព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន មិនបានជាសល់ក្រទេ ចាំស្តាប់ក្នុងកាលខាងក្រោយក៏បាន សូមឲ្យតែព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន សំដែងធម្មីកថា ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួនឲ្យទាន។ ព្រះអានន្ទតបថា ម្នាលសន្ទកៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរចាំស្តាប់ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ អាត្មានឹងសំដែង។ សន្ទកបរិព្វាជក ទទួលតបថេរវាចារបស់ព្រះអានន្ទមានអាយុថា ព្រះករុណាលោកដ៏ចំរើន។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពោលពាក្យនុ៎ះថា ម្នាលសន្ទកៈ ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអព្រហ្មចរិយវាសៈ គឺការមិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌៤ប្រការនេះផង បានសំដែងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ គឺព្រហ្មចរិយធម៌មិនមានទំនងស្រួល៤ប្រការផង ដែលជាធម៌ នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។ សន្ទកបរិព្វាជក សួរថា បពិត្រព្រះអានន្ទ ចុះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអព្រហ្មចរិយវាសៈ ៤ប្រការ ដែលជាធម៌ នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលដែលខ្លួនគប្បីដឹងនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ។

[៥៦] ព្រះអានន្ទឆ្លើយតបថា ម្នាលសន្ទកៈ ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាតូច មិនមានផល ផលវិបាករបស់កម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អ និងធ្វើអាក្រក់ មិនមាន លោកនេះ មិនមាន លោកខាងមុខ មិនមាន ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវ ចំពោះមាតា ក៏មិនមានផល (នៃបុណ្យបាប) ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវ ចំពោះបិតា មិនមានផល (នៃបុណ្យបាប) សត្វជាឱបបាតិកៈកំណើត មិនមាន ពួកសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ ដែលប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន ហើយអាចសំដែងបាន ក៏មិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះ កើតអំពីមហាភូតរូប៤ លុះធ្វើមរណកាលក្នុងវេលាណា បឋវីធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាបឋវីធាតុខាងក្រៅ អាបោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាអាបោធាតុខាងក្រៅ តេជោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាតេជោធាតុខាងក្រៅ វាយោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាវាយោធាតុខាងក្រៅ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ក៏អណ្តែតត្រសែតទៅឯអាកាស ពួកបុរស (៤នាក់) មានគ្រែជាគំរប់៥ សែងយកបុរសស្លាប់ (នោះ) ទៅ ស្នាមជើង គឺគុណ និងទោស ក៏ប្រាកដនៅកំណត់ត្រឹមទីឈាបនកិច្ចប៉ុណ្ណោះ សល់នៅតែឆ្អឹងដែលមានសម្បុរ (ប្រផេះ) ដូចជាស្លាបនៃសត្វព្រាប ឯគ្រឿងសក្ការបូជា មានផេះជាទីបំផុត ទាននេះ ពួកមនុស្សពាលកំឡៅ បញ្ញត្តទុកមកទេ ជនទាំងឡាយណា ពោលពាក្យថា អំពើមានទានជាដើម មានផល ពាក្យរបស់ជនទាំងនោះ ជាពាក្យកុហកទទេ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅហើយ រមែងដាច់សូន្យ វិនាសបាត់បង់ មិនកើតវិញទៀតឡើយ។

[៥៧] ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញូបុរស រមែងពិចារណាក្នុងដំណើរនោះ ដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចំរើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាតូច មិនមានផល ផលវិបាករបស់កម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អ និងធ្វើអាក្រក់ មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខ មិនមាន ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវ ចំពោះមាតា មិនមានផល ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវ ចំពោះបិតា មិនមានផល សត្វជាឱបបាតិកៈកំណើត មិនមាន ពួកសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ ដែលប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន ហើយអាចសំដែងបាន ក៏មិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះ កើតអំពីមហាភូតរូប៤ លុះធ្វើមរណកាលទៅវេលាណា បឋវីធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាបឋវីធាតុខាងក្រៅ អាបោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាអាបោធាតុខាងក្រៅ តេជោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាតេជោធាតុខាងក្រៅ វាយោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាវាយោធាតុខាងក្រៅ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ក៏អណ្តែតត្រសែតទៅឯ

អាកាស ពួកបុរស (៤នាក់) មានគ្រែជាគំរប់៥ សែងយកបុរសស្លាប់ (នោះ) ទៅ ស្នាមជើង គឺគុណ និងទោស ក៏ប្រាកដនៅកំណត់ត្រឹមទីឈាបនកិច្ចប៉ុណ្ណោះ សល់នៅតែឆ្អឹង ដែលមានសម្បុរ (ប្រផេះ) ដូចជាស្លាបនៃសត្វព្រាប ឯគ្រឿងសក្ការបូជា មានផេះជាទីបំផុត ទាននេះ ពួកមនុស្សពាលកំឡៅ បញ្ញត្តទុកមកទេ ជនទាំងឡាយណា ពោលពាក្យថា អំពើមានទានជាដើម មានផល ពាក្យរបស់ជនទាំងនោះ ជាពាក្យកុហកទទេ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅហើយ រមែងដាច់សូន្យ វិនាសបាត់បង់ មិនកើតវិញទៀតឡើយ។ ថាបើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្ម ដែលអាត្មាអញ បានធ្វើហើយក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញមិនបានធ្វើ ព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលអាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តហើយ ក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញ មិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្សស្មើៗគ្នា ដល់នូវភាពស្មើគ្នា ក្នុងសមណធម៌នោះ ប៉ុន្តែអាត្មាអញ គ្រាន់តែមិននិយាយថា យើងទាំងពីរនាក់ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅហើយ នឹងដាច់សូន្យវិនាស មិនកើតវិញឡើយ។ ក៏គ្រូដ៏ចំរើននេះ ប្រព្រឹត្តអាក្រាត កោរត្រងោល ព្យាយាមអង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តដកសក់ និងពុកមាត់ ពុកចង្កា យ៉ាងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញ ដែលអាស្រ័យនឹងទីដេក ចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ ដែលបានអំពីដែនកាសី និងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើៗគ្នា នឹងគ្រូដ៏ចំរើននេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តិនោះឯង មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ ដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯង ឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈទី១ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។

[៥៨] ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បុគ្គលធ្វើបាប ឬប្រើគេឲ្យធ្វើ កាត់ (អវយវៈ មានដៃជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃ ឲ្យបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសោយសោក ឬប្រើអ្នកដទៃ ឲ្យធ្វើឲ្យគេសោយសោក ធ្វើគេឲ្យលំបាក ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគេឲ្យលំបាក បំភ័យ ឬប្រើគេឲ្យបំភ័យ សម្លាប់សត្វ ឬប្រើគេឲ្យសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ កាត់នូវទី-ត (នៃផ្ទះ) ប្លន់នូវពួកអ្នកស្រុក ប្លន់យកទ្រព្យតែផ្ទះមួយ ឈរចាំក្បែរផ្លូវ (ដើម្បីដណ្តើមយកទ្រព្យ) លួចប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃ និយាយពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ (យ៉ាងនេះ) មិនឈ្មោះថា ធ្វើបាបឡើយ មួយទៀត បើបុគ្គលណា យកគ្រឿងចក្រ មានខ្នងកង់ដ៏មុតដូចជាកាំបិតកោរ មកធ្វើសត្វទាំងឡាយ លើផែនដីនេះ ឲ្យមានគំនរនៃសាច់តែមួយ ឲ្យមានពំនូកនៃសាច់តែមួយ បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបាបក៏មិនឲ្យផល ទោះបីបុគ្គលឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គា ហើយសម្លាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់ កាត់(នូវអវយវៈ មានដៃជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើគេ ឲ្យបៀតបៀន បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបាប ក៏មិនឲ្យផល ទោះបីបុគ្គលឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងឆ្វេង នៃទន្លេគង្គា ហើយឲ្យទាន ឬប្រើគេឲ្យៗ បូជា ឬប្រើគេឲ្យបូជា បុណ្យដែលមានអំពើនោះ ជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបុណ្យ មិនឲ្យផលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសល ដោយឲ្យទាន ដោយទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ ដោយសង្រួមកាយវាចា ដោយពោលពាក្យសច្ចៈ បុណ្យដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបុណ្យ មិនឲ្យផលឡើយ។

[៥៩] ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញូបុរសតែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចំរើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បុគ្គលធ្វើបាប ឬប្រើគេឲ្យធ្វើ កាត់ (អវយវៈ មានដៃជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើគេ ឲ្យបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសោយសោក ឬប្រើអ្នកដទៃ ឲ្យធ្វើគេឲ្យសោយសោក ធ្វើគេឲ្យលំបាក ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគេឲ្យលំបាក បំភ័យ ឬប្រើគេឲ្យបំភ័យ សម្លាប់សត្វ ឬប្រើគេឲ្យសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ កាត់នូវទី-ត (នៃផ្ទះ) ប្លន់នូវពួកអ្នកស្រុក ប្លន់យកទ្រព្យតែផ្ទះមួយ ឈរចាំក្បែរផ្លូវ (ដើម្បីដណ្តើមយកទ្រព្យ) លួចប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃ និយាយពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ (យ៉ាងនេះ) មិនឈ្មោះថា ធ្វើបាបឡើយ មួយទៀត បើអ្នកណា យកគ្រឿងចក្រ មានខ្នងកង់ដ៏មុត ដូចជាកាំបិតកោរ មកធ្វើសត្វទាំងឡាយ លើផែនដីនេះ ឲ្យមានគំនរនៃសាច់តែមួយ ឲ្យមានពំនូកនៃសាច់តែមួយ បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបាបក៏មិនឲ្យផលឡើយ ទោះបីបុគ្គលឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គា ហើយសម្លាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់ កាត់(នូវអវយវៈ មានដៃជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើគេ ឲ្យបៀតបៀន បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបាប ក៏មិនឲ្យផលឡើយ ទោះបីបុគ្គលឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងឆ្វេង នៃទន្លេគង្គា ហើយឲ្យទាន ឬប្រើគេឲ្យៗ បូជា ឬប្រើគេឲ្យបូជា បុណ្យដែលមានអំពើនោះ ជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបុណ្យ មិនឲ្យផលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសល ដោយឲ្យទាន ដោយទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ ដោយសង្រួមកាយវាចា ដោយពោលពាក្យសច្ចៈ បុណ្យដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបុណ្យ មិនមានផលឡើយ។ បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្ម ដែលអាត្មាអញ បានធ្វើហើយក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុកដូចជាមិនបានធ្វើ ព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលអាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តហើយ ក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញ មិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្សស្មើៗគ្នា ដល់នូវភាពស្មើគ្នា ក្នុងសមណធម៌នុ៎ះ ប៉ុន្តែអាត្មាអញ គ្រាន់តែមិនបាននិយាយថា យើងទាំងពីរនាក់ កាលធ្វើបាប ក៏ឈ្មោះថា មិនធ្វើ។ ក៏គ្រូដ៏ចំរើននេះ ប្រព្រឹត្តអាក្រាត កោរត្រងោល ព្យាយាមអង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តដកសក់ និងពុកមាត់ ពុកចង្កា យ៉ាងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញ ដែលអាស្រ័យនៅនឹងទីដេក ចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ ដែលបានមក អំពីដែនកាសី និងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរ ចំពោះមាស និងប្រាក់ គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើៗគ្នា នឹងគ្រូដ៏ចំរើននេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តិនោះឯង មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹងដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯង ឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈ ទី២ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។

[៦០] ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មងមិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ រមែងសៅហ្មង ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយ បរិសុទ្ធ មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ រមែងបរិសុទ្ធ ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ កម្លាំងក៏មិនមាន ព្យាយាមក៏មិនមាន កម្លាំងនៃបុរសក៏មិនមាន ការប្រឹងប្រែងនៃបុរសក៏មិនមាន សត្វទាំងអស់ (មានសត្វឱដ្ឋគោលាជាដើម) បាណៈ[8] ទាំងអស់ ភូតទាំងអស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រោមស៊ុតជាដើម) ជីវៈ គឺ

ធញ្ញជាតិទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យាយាម (ក្នុងការធ្វើឲ្យសៅហ្មង ឬបរិសុទ្ធ)ទេ មានសេចក្តីប្រែប្រួលដោយនិយតិ និងសង្គតិ និងសភាវៈ[9] តាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង៦ ហើយរមែងរងសុខ និងទុក្ខ។

[៦១] ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញូបុរស តែងពិចារណាក្នុងដំណើរនោះ ដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចំរើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ រមែងសៅហ្មង ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យ នាំឲ្យសត្វទាំងឡាយ បរិសុទ្ធ មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ រមែងបរិសុទ្ធដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ កម្លាំងក៏មិនមាន ព្យាយាម ក៏មិនមាន កម្លាំងនៃបុរសក៏មិនមាន សេចក្តីប្រឹងប្រែងនៃបុរសក៏មិនមាន សត្វទាំងអស់ (មានឱដ្ឋគោលាជាដើម) បាណៈទាំងអស់ ភូតទាំងអស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រោមស៊ុតជាដើម) ជីវៈ គឺធញ្ញជាតិទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យាយាម (ក្នុងការធ្វើឲ្យសៅហ្មង ឬបរិសុទ្ធ)ទេ មានសេចក្តីប្រែប្រួល ដោយនិយតិ និងសង្គតិ និងសភាវៈ តាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង៦ ហើយរមែងទទួលសុខ និងទុក្ខ។ បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្ម ដែលអាត្មាអញ បានធ្វើហើយ ក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញ មិនបានធ្វើ ព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលអាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តហើយ ក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញ មិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្សស្មើៗគ្នា ដល់នូវភាពស្មើគ្នា ក្នុងសមណធម៌នុ៎ះ ប៉ុន្តែអាត្មាអញ គ្រាន់តែមិននិយាយថា យើងទាំងពីរនាក់ នឹងបរិសុទ្ធ ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ។ ក៏គ្រូដ៏ចំរើននេះ ប្រព្រឹត្តអាក្រាត កោរត្រងោល ព្យាយាមអង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តដកសក់ និងពុកមាត់ ពុកចង្កា យ៉ាងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញ ដែលអាស្រ័យនៅនឹងទីដេកចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ ដែលបានមក អំពីដែនកាសី និងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើៗគ្នា នឹងគ្រូដ៏ចំរើននេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តិនោះ មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹងដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯង ឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈ ទី៣ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។

[៦២] ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា កាយ គឺពួកទាំង៧នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិតដោយឫទ្ធិបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពអារ (គ្មានពូជតទៅទៀត) តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ ឋិតនៅមាំដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខ ឬបានទុក្ខ ឬទាំងសុខ ទាំងទុក្ខបានឡើយ កាយ គឺពួកទាំង៧ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺពួកធាតុដី១ ពួកធាតុទឹក១ ពួកធាតុភ្លើង១ ពួកធាតុខ្យល់១ សេចក្តីសុខ១ សេចក្តីទុក្ខ១ ជីវិត១ គ្រប់ជា៧ កាយ គឺពួកទាំង៧នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិត ដោយឫទ្ធិបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពអារ តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ ឋិតនៅមាំដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខ ឬបានទុក្ខ ឬទាំងសុខ ទាំងទុក្ខបានឡើយ បុគ្គលសម្លាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យសម្លាប់ក្តី ស្តាប់ខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យស្តាប់ក្តី ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងក្តី ញុំាងគេឲ្យដឹងច្បាស់ក្តី មិនមានក្នុងកាយទាំងនោះទេ ទុកជាបុគ្គលកាត់សីសៈ ដោយសស្ត្រាវុធដ៏មុត ក៏ឈ្មោះថា គ្មានអ្នកណា ផ្តាច់ផ្តិលអ្នកណា ឲ្យចាកជីវិតបាន ឯសស្ត្រាវុធ គ្រាន់តែចូលតាមចន្លោះនៃកាយទាំង៧ ប៉ុណ្ណោះឯង។ ឯកំណើតដែលជាប្រធាន[10] មានចំនួន១លាន៤សែន៦ពាន់៦រយទាំងនេះក្តី កម្មទាំង៥០០ក្តី កម្មទាំង៥ក្តី កម្មទាំង៣ក្តី កម្ម គឺកាយកម្ម និងវចីកម្មក្តី កម្មពាក់កណ្តាល គឺមនោកម្មក្តី បដិបទាទាំង៦២ក្តី អន្តរកប្ប[11] ទាំង៦២ក្តី អភិជាតិ[12] ទាំង៦ បុរិសភូមិ[13] ទាំង៨ ពួកអាជីវកទាំង៤៩ ពួកបរិព្វាជកទាំង៤៩ លំនៅនៃនាគទាំង៤៩ ឥន្ទ្រិយទាំង២០ នរកទាំង៣០ ធាតុដែលប្រកបដោយធូលី (មានខ្នងដៃ ខ្នងជើងជាដើម) ទាំង៣៦ ពួកគភ៌នៃសត្វដែលមានសញ្ញា[14] ទាំង៧ ពួកគភ៌នៃ (ធញ្ញជាតិ) ដែលគ្មានសញ្ញាទាំង៧ ពួកគភ៌នៃជាតិ ដែលដុះអំពីថ្នាំង (មានអំពៅជាដើម) ទាំង៧ ពួកទេវតាទាំង៧ ពួកមនុស្សទាំង៧ ពួកបិសាចទាំង៧ ស្រះទាំង៧ រអាងភ្នំទាំង៧ ថ្មទាំង៧ ជ្រោះធំទាំង៧ ជ្រោះតូចទាំង៧០០ សុបិនធំទាំង៧ សុបិនតូចទាំង៧០០ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី អន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងវដ្តសង្សារ) អស់ចំនួន៨លានចូឡមហាកប្ប ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន។ បុគ្គលកំណត់ទុកថា អាត្មាអញ នឹងញុំាងកម្ម ដែលមិនទាន់ចាស់ ឲ្យចាស់ផង អាត្មាអញ បានពាល់ត្រូវរឿយៗ នូវកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយ ៗធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ដោយសីលនេះក្តី ដោយវត្តនេះក្តី ដោយតបៈនេះក្តី ដោយព្រហ្មចរិយៈនេះក្តី ក្នុងកប្បទាំងឡាយនោះ មិនមានទេ សេចក្តីសុខទុក្ខ ដែលធ្វើឲ្យមានទីបំផុតដូចគេវាល់របស់ (ឲ្យអស់ទៅ) ដោយទោណៈ មិនមានក្នុងសង្សារវដ្ត ដោយប្រការយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តីសាបសូន្យ (នៃសង្សាររបស់ជនជាបណ្ឌិត) និងសេចក្តីចំរើន (នៃសង្សាររបស់ជនពាល) មិនមានទេ សេចក្តីលូតលាស់ឡើង និងសេចក្តីរេចរិលចុះ មិនមានឡើយ។ ដូចរមូរនៃអម្បោះ ដែលគេបោះចោលទៅ តែងរសាយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់អម្បោះប៉ុណ្ណោះ) យ៉ាងណាមិញ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងសង្សារអស់កំណត់នេះហើយ) នឹងធ្វើនូវទីបំផុត នៃទុក្ខបាន ដូច្នេះឯង។

[៦៣] ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញូបុរស តែងពិចារណាក្នុងដំណើរនោះ ដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចំរើននេះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា កាយ គឺពួកទាំង៧នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិតដោយឫទ្ធិបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពអារ តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ ឋិតនៅមាំដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខ ឬបានទុក្ខ ឬទាំងសុខ ទាំងទុក្ខបានឡើយ កាយ គឺពួកទាំង៧ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺពួកធាតុដី១ ពួកធាតុទឹក១ ពួកធាតុភ្លើង១ ពួកធាតុខ្យល់១ សេចក្តីសុខ១ សេចក្តីទុក្ខ១ ជីវិត១ គ្រប់ជា៧ កាយ គឺពួកទាំង៧នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិត ដោយឫទ្ធិបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពអារ តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ ឋិតនៅមាំដូចជាសសរគោល កាយទាំងនេះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខ ឬបានទុក្ខ ឬទាំងសុខ ទាំងទុក្ខបានឡើយ បុគ្គលសម្លាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យសម្លាប់ក្តី ស្តាប់ខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យស្តាប់ក្តី ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងក្តី ញុំាងគេឲ្យដឹងច្បាស់ក្តី មិនមានក្នុងកាយទាំងនោះទេ ទុកជាបុគ្គលកាត់សីសៈ ដោយសស្ត្រាវុធដ៏មុត ក៏ឈ្មោះថា គ្មានអ្នកណា ផ្តាច់ផ្តិលអ្នកណា ឲ្យចាកជីវិតបានទេ សស្ត្រាវុធ គ្រាន់តែចូលតាមទៅចន្លោះ នៃកាយទាំង៧ ប៉ុណ្ណោះឯង។ កំណើតដែលជាប្រធាន មានចំនួន១លាន៤សែន៦ពាន់៦រយទាំងនេះក្តី កម្មទាំង៥០០ក្តី កម្មទាំង៥ក្តី កម្មទាំង៣ក្តី កម្ម គឺកាយកម្ម និងវចីកម្មក្តី កម្មពាក់កណ្តាល គឺមនោកម្មក្តី បដិបទាទាំង៦២ក្តី អន្តរកប្ប ទាំង៦២ក្តី អភិជាតិទាំង៦ក្តី បុរិសភូមិទាំង៨ក្តី ពួកអាជីវកទាំង៤៩ ពួកបរិព្វាជកទាំង៤៩ លំនៅ

នៃនាគទាំង១៤៩ ឥន្ទ្រិយទាំង១២០ នរកទាំង១៣០ ធាតុដែលប្រកបដោយធូលី (មានខ្នងដៃ ខ្នងជើងជាដើម) ទាំង៣៦ ពួកគភ៌នៃសត្វ ដែលមានសញ្ញាទាំង៧ ពួកគភ៌នៃ (ធញ្ញជាតិ) ដែលគ្មានសញ្ញាទាំង៧ ពួកគភ៌នៃជាតិ ដែលដុះអំពីថ្នាំងទាំង៧ ពួកទេវតាទាំង៧ ពួកមនុស្សទាំង៧ ពួកបិសាចទាំង៧ ស្រះទាំង៧ រអាងភ្នំទាំង៧ ថ្មទាំង៧ ជ្រោះធំទាំង៧ ជ្រោះតូចទាំង៧០០ សុបិនធំទាំង៧ សុបិនតូចទាំង៧០០ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី អន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងវដ្តសង្សារ) អស់កាលចំនួន៨លានចូឡមហាកប្ប ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន។ បុគ្គលកំណត់ទុកថា អាត្មាអញ នឹងញុំាងកម្ម ដែលមិនទាន់ចាស់ ឲ្យចាស់ផង អាត្មាអញ បានពាល់ត្រូវរឿយៗ នូវកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយ ៗធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ដោយសីលនេះក្តី ដោយវត្តនេះក្តី ដោយតបៈនេះក្តី ដោយព្រហ្មចរិយៈនេះក្តី ក្នុងកប្បទាំងឡាយនោះ មិនមានទេ សេចក្តីសុខទុក្ខដែលធ្វើឲ្យមានទីបំផុត ដូចគេវាល់របស់ (ឲ្យអស់ទៅ) ដោយទោណៈ មិនមានក្នុងសំសារវដ្ត ដោយប្រការយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តីសាបសូន្យ (នៃសង្សាររបស់ជនជាបណ្ឌិត) និងសេចក្តីចំរើន (នៃសង្សាររបស់ជនពាល) មិនមានទេ សេចក្តីលូតលាស់ឡើង និងសេចក្តីរេចរិលចុះ មិនមានឡើយ។ ដូចរមូរនៃអម្បោះ ដែលគេបោះចោលទៅ តែងរសាយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់អម្បោះប៉ុណ្ណោះ) យ៉ាងណាមិញ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងសង្សារអស់កំណត់នេះហើយ) នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ដូច្នោះឯង។ បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្ម ដែលអាត្មាអញ បានធ្វើហើយ ក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញ មិនបានធ្វើ ព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលអាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តហើយ ក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញ មិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្សស្មើៗគ្នា ដល់នូវភាពស្មើគ្នា ក្នុងសមណធម៌នុ៎ះ ប៉ុន្តែអាត្មាអញ គ្រាន់តែមិននិយាយថា យើងទាំងពីរនាក់ នឹងអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងសង្សារវដ្ត) ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន។ ក៏គ្រូដ៏ចំរើននេះ ប្រព្រឹត្តអាក្រាត កោរត្រងោល ព្យាយាមអង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តដកសក់ និងពុកមាត់ ពុកចង្កា យ៉ាងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញ ដែលអាស្រ័យនៅនឹងទីដេក ចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ ដែលបានមកអំពីដែនកាសី និងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើៗគ្នា នឹងគ្រូដ៏ចំរើននេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តិនោះឯង មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹងដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយធម៌ ហើយចៀសចេញទៅ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯង ឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈ ទី៤ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯង ឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈ៤ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។

[៦៤] សន្ទកបរិព្វាជក តបថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ហេតុនេះចំឡែកណាស់ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអព្រហ្មចរិយវាសៈ ទាំង៤ប្រការ នេះថាជាអព្រហ្មចរិយវាសៈ ដោយពិតប្រាកដមែន ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះព្រះភគវន្ត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ៤ប្រការ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង តើដូចម្តេចខ្លះ។

[៦៥] ព្រះអានន្ទតបថា ម្នាលសន្ទកៈ ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ ដឹងសព្វ ឃើញសព្វ តែងប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ មិនមានសេសសល់ថា អាត្មាអញ កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈ រមែងតំកល់ស៊ប់ជាប់ជានិច្ច។ គ្រូនោះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ ក៏មាន មិនបានដុំបាយក៏មាន ឆ្កែខាំក៏មាន ចួបប្រទះនឹងដំរីកាចក៏មាន ចួបប្រទះនឹងសេះកាចក៏មាន ជួបប្រទះនឹងគោកាចក៏មាន សួរនាម និងគោត្ររបស់ស្ត្រី ឬបុរសក៏មាន សួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគមក៏មាន។ គ្រូនោះ កាលបើមានគេសួរថា ហេតុនេះ តើដូចម្តេច ក៏ប្រាប់គេថា ផ្ទះស្ងាត់ដែលគួរខ្ញុំចូលទៅបាន ខ្ញុំក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់នោះហើយ ដុំបាយដែលខ្ញុំមិនគួរបាន ខ្ញុំក៏មិនបានដុំបាយនោះហើយ ឆ្កែដែលគួរខាំខ្ញុំបាន ឆ្កែនោះក៏ខាំខ្ញុំហើយ ខ្ញុំគួរចួបនឹងដំរីកាច ខ្ញុំក៏ចួបនឹងដំរីកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរចួបនឹងសេះកាច ខ្ញុំក៏ចួបនឹងសេះកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរចួបនឹងគោកាច ខ្ញុំក៏ចួបនឹងគោកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួរនាម និងគោត្ររបស់ស្រី ឬប្រុស ខ្ញុំក៏សួរនាម និងគោត្ររបស់ស្រី ឬប្រុសនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគម ខ្ញុំក៏សួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគមនោះរួចហើយ។ ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញូបុរស រមែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះថា គ្រូដ៏ចំរើននេះ ដឹងសព្វ ឃើញសព្វ តែងប្តេជ្ញា នូវញាណទស្សនៈ មិនមានសេសសល់ថា អាត្មាអញ កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈ រមែងតំកល់ស៊ប់ជាប់ជានិច្ច។ គ្រូនោះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ ក៏មាន មិនបានដុំបាយក៏មាន ឆ្កែខាំក៏មាន ចួបប្រទះនឹងដំរីកាចក៏មាន ចួបប្រទះនឹងសេះកាចក៏មាន ជួបប្រទះនឹងគោកាចក៏មាន សួរនាម និងគោត្ររបស់ស្រី ឬប្រុសក៏មាន សួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគមក៏មាន។ គ្រូនោះ កាលបើមានគេសួរថា ហេតុនេះ តើដូចម្តេច ក៏ប្រាប់គេថា ផ្ទះស្ងាត់ដែលខ្ញុំគួរចូលទៅបាន ខ្ញុំក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់នោះហើយ ដុំបាយដែលខ្ញុំមិនគួរបាន ខ្ញុំក៏មិនបានដុំបាយនោះហើយ ឆ្កែដែលគួរខាំខ្ញុំបាន ឆ្កែនោះក៏ខាំខ្ញុំហើយ ខ្ញុំគួរចួបនឹងដំរីកាច ខ្ញុំក៏ចួបនឹងដំរីកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរចួបនឹងសេះកាច ខ្ញុំក៏ចួបនឹងសេះកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរចួបនឹងគោកាច ខ្ញុំក៏ចួបនឹងគោកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួររកនាម និងគោត្ររបស់ស្រី ឬប្រុស ខ្ញុំក៏សួរនាម និងគោត្ររបស់ស្រី ឬប្រុសនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគម ខ្ញុំក៏សួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគមនោះរួចហើយ។ បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួលដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញទៅ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ទី១ ដែលព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។

[៦៦] ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការ១ទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ ជាអ្នកឮតៗគ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលឮតៗ ថាជាពាក្យពិត។ គ្រូនោះឯង តែងសំដែងធម៌ តាមពាក្យដែលឮតៗ តាមពាក្យបរម្បរា ថាដូច្នេះៗ តាមក្បួនតម្រា។ ម្នាលសន្ទកៈ ឯគ្រូជាអ្នកឮតៗគ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលឮតៗ ថាជាពាក្យពិត (នោះ) រមែងឮពាក្យល្អខ្លះ ឮពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ពិតខ្លះ មិនពិតខ្លះ។ ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញូបុរស រមែងពិចារណា ក្នុងដំណើរ

នោះ ដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាអ្នកឮតៗគ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលឮតៗ ថាជាពាក្យពិត។ គ្រូនោះឯង តែងសំដែងធម៌ តាមពាក្យដែលឮតៗ តាមពាក្យបរម្បរា ថាដូច្នេះៗ តាមក្បួនតម្រា។ ឯគ្រូជាអ្នកឮតៗគ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលឮតៗ ថាជាពាក្យពិត (នោះ) រមែងឮពាក្យល្អខ្លះ ឮពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ពិតខ្លះ មិនពិតខ្លះ។ បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួល ដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញទៅ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ទី២ ដែលព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។

[៦៧] ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រក្រតី។ គ្រូនោះ តែងសំដែងធម៌ ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមក ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ ដោយការពិចារណា ជាធម៌កើតមានដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន។ ម្នាលសន្ទកៈ ក៏គ្រូអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រក្រតី រមែងត្រិះរិះហេតុល្អក៏មាន ត្រិះរិះហេតុអាក្រក់ក៏មាន ពិតក៏មាន មិនពិតក៏មាន។ ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញូបុរស រមែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះ ដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រក្រតី។ គ្រូនោះ តែងសំដែងធម៌ ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមក ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ ដោយការពិចារណា ជាធម៌កើតមានដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន។ ក៏គ្រូជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រក្រតី រមែងត្រិះរិះហេតុល្អក៏មាន ត្រិះរិះហេតុអាក្រក់ក៏មាន ពិតក៏មាន មិនពិតក៏មាន។ បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួល ដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញទៅ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ទី៣ ដែលព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។

[៦៨] ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញាទន់ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ។ គ្រូនោះ ហេតុតែខ្លួនមានប្រាជ្ញាទន់ ហេតុតែខ្លួនល្ងង់ខ្លៅ កាលបើមានអ្នកផងសាកសួរប្រស្នា ដូច្នោះៗហើយ ក៏ដល់នូវការផ្សាយវាចា ផ្សាយសំដីមិនឲ្យស្លាប់ខ្លួនថា ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងនោះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិនមែនជាមិនមែនក៏ទេ។ ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញូបុរស តែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះ ដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញាទន់ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ។ គ្រូនោះ ហេតុតែខ្លួនមានប្រាជ្ញាទន់ ហេតុតែខ្លួនល្ងង់ខ្លៅ កាលបើមានអ្នកផងសាកសួរប្រស្នា ដូច្នោះៗហើយ ក៏ដល់នូវការផ្សាយវាចា ផ្សាយសំដីមិនឲ្យស្លាប់ខ្លួនថា ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងនោះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិនមែនជាមិនមែនក៏ទេ។ បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួល ដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញទៅ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយធម៌ ទី៤ ដែលព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ៤ប្រការ ដែលព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។

[៦៩] សន្ទកបរិព្វាជកតបថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ហេតុនេះចំឡែកណាស់ ព្រោះថា ព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ៤ប្រការនេះ ថាជាអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ពិតប្រាកដមែន ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញូបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះគ្រូនោះ និយាយដូចម្តេច ពោលដូចម្តេច ទើបជាហេតុនាំឲ្យវិញ្ញូបុរស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបានដោយស៊ប់ចិត្ត កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏រមែងត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង។

[៧០] ព្រះអានន្ទមានថេរវាចាថា ម្នាលសន្ទកៈ ព្រះតថាគតកើតឡើងក្នុងលោកនេះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសឹកសត្រូវ ពោលគឺកិលេស ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ យាងទៅកាន់សុន្ទរស្ថាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរ ដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គ ជាអ្នកទូន្មាន នូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គ ជាសាស្តាចារ្យ នៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង នូវចតុរារិយសច្ច ហើយញុំាងអ្នកដទៃ ឲ្យត្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គ មានដំណើរទៅកាន់ត្រៃភពខ្ចាក់ចោលហើយ។បេ។ ព្រះអង្គបានលះបង់នីវរណធម៌ ទាំង៥នេះ ដែលជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យមានកំឡាំងខ្សោយ ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ចូលបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខៈ ដែលកើតអំពីវិវេក។ ម្នាលសន្ទកៈ ចំណែកខាងសាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹង នូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញូបុរស គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយស៊ប់ចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង។ ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ និងវិចារៈបានហើយ។បេ។ ក៏ចូលទុតិយជ្ឈាន។ ម្នាលសន្ទកៈ សាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹង នូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញូបុរស គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយស៊ប់ចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង។ ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រាសចាកបីតិផង។បេ។ ក៏ចូលតតិយជ្ឈាន។ ម្នាលសន្ទកៈ សាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹង នូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញូបុរស គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយស៊ប់ចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង។ ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់សុខផង លះបង់ទុក្ខផង។បេ។ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន។ ម្នាលសន្ទកៈ អរិយសាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹង នូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញូបុរស គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយស៊ប់ចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ។ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង។

[៧១] ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតំកល់មាំ បរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទួល គឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងបង្អោនចិត្តទៅរកបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញារលឹក

ឃើញនូវខន្ធ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងភពមុន។ ភិក្ខុនោះ រមែងរលឹកនូវខន្ធ ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ គឺរលឹកឃើញបាន១ជាតិខ្លះ ២ជាតិខ្លះ។បេ។ រលឹកឃើញនូវជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះឯង។ ម្នាលសន្ទកៈ សាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញូបុរស គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយស៊ប់ចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង។ ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតំកល់មាំ បរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទួល គឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងបង្អោនចិត្តទៅរកចុតូបបាតញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវចុតិ និងបដិសន្ធិនៃពួកសត្វ (ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ)។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុ របស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញ នូវពួកសត្វ ដែលច្យុត ដែលកើតឡើង ទន់ទាប និងខ្ពង់ខ្ពស់ មានវណ្ណៈល្អ មានវណ្ណៈអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់។បេ។ តែងដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន។ ម្នាលសន្ទកៈ សាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញូបុរស គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយស៊ប់ចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង។ ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតំកល់មាំ បរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទួល គឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ រមែងបង្អោនចិត្តទៅរកអាសវក្ខយញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដឹងនូវធម៌ ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីប្រជុំកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ។បេ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាផ្លូវប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលត់អាសវៈ។ កាលបើភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ ចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតចាកភវាសវៈផង ចិត្តផុតចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តភិក្ខុនោះផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹង ក៏កើតឡើង ដល់ភិក្ខុនោះថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ផុតស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញ អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ ម្នាលសន្ទកៈ សាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញូបុរស គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយស៊ប់ចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង។

[៧២] សន្ទកបរិព្វាជកសួរថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ភិក្ខុណាជាព្រះអរហន្ត ខីណាស្រព បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចហើយ បានដាក់ចុះភារៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុត (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ តើភិក្ខុនោះ នៅបរិភោគកាមទាំងឡាយដែរឬ។ ព្រះអានន្ទតបថា ម្នាលសន្ទកៈ ភិក្ខុណា ជាព្រះអរហន្ត ខីណាស្រព បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចហើយ បានដាក់ចុះភារៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុត (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ មិនដែលប្រព្រឹត្តល្មើសនូវហេតុ៥យ៉ាងឡើយ គឺភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព មិនដែលក្លែងធ្វើសត្វឲ្យដាច់ចាកជីវិត១ ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព មិនដែលកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ពោលគឺ ការលួច១ ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព មិនដែលសេពមេថុនធម្ម១ ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព មិនដែលពោលកុហកទាំងដឹងសេចក្តីច្បាស់១ ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព មិនដែលធ្វើនូវការសន្សំទុក (នូវវត្ថុទាំងឡាយ មានល្ងជាដើម) បរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ ដូចកាលដែលខ្លួននៅជាគ្រហស្ថ ក្នុងកាលពីដើម១។ ម្នាលសន្ទកៈ ភិក្ខុណា ជាព្រះខីណាស្រព បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចស្រេចហើយ បានដាក់ចុះភារៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ មិនដែលប្រព្រឹត្តល្មើសនូវហេតុទាំង៥យ៉ាងនេះឯង។

[៧៣] សន្ទកបរិព្វាជកសួរថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះភិក្ខុណា ជាព្រះអរហន្ត ខីណាស្រព បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចស្រេចហើយ បានដាក់ចុះភារៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ តើភិក្ខុនោះ កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈ តែងតំកល់នៅជាប់ជានិច្ចថា អាសវៈទាំងឡាយ របស់អញអស់ហើយ ដូច្នេះឬទេ។ ព្រះអានន្ទតបថា ម្នាលសន្ទកៈ បើដូច្នោះ អាត្មានឹងធ្វើពាក្យឧបមាឲ្យអ្នក (ស្តាប់) ដ្បិតវិញ្ញូបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែងយល់សេចក្តីនៃភាសិត បានដោយពាក្យឧបមា។ ម្នាលសន្ទកៈ មានបុរសម្នាក់កំបុតដៃ កំបុតជើង បុរសនោះ កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ដៃនិងជើងក៏នៅតែកំបុតជាប់ជានិច្ចដដែល តែកាលបើបុរសនោះ ពិចារណា ទើបដឹងថា អាត្មាអញកំបុតដៃ កំបុតជើង សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលសន្ទកៈ មានឧបមេយ្យដូចជាភិក្ខុដែលជាព្រះអរហន្ត ខីណាស្រព បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចហើយ បានដាក់ភារៈចុះហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី អាសវៈទាំងឡាយ ក៏នៅតែអស់ជាប់ជានិច្ចដូចដើម តែកាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណា ទើបដឹងថា អាសវៈទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញអស់ហើយ។

[៧៤] សន្ទកបរិព្វាជកសួរថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះពួកបុគ្គលអ្នកស្រោចស្រង់សត្វក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានច្រើនប៉ុន្មាននាក់ទៅ។ ព្រះអានន្ទតបថា ម្នាលសន្ទកៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ១០០នាក់ ២០០នាក់ ៣០០នាក់ ៤០០នាក់ ឬ៥០០នាក់ទេ តាមដែលពិតនោះ ពួកបុគ្គលដែលជាអ្នកស្រោចស្រង់សត្វ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានច្រើនណាស់។ សន្ទកបរិព្វាជកតបថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ហេតុនេះចំឡែកណាស់ ព្រោះថា ការលើកតំកើងធម៌ របស់ខ្លួនមិនមាន ការបន្តុះបង្អាប់ធម៌របស់អ្នកដទៃ ក៏មិនមាន មានតែការសំដែងធម៌ សំដៅយកព្រះអរហត្តតែម្យ៉ាង ទាំងបុគ្គលអ្នកស្រោចស្រង់សត្វ ក៏មានច្រើនប្រាកដពិត ចំឡែកអ្វីតែខាងពួកអាជីវក ជាកូននៃស្រីស្លាប់កូន[15] នេះ តែងលើកតំកើងខ្លួនឯងផង បន្តុះបង្អាប់អ្នកដទៃផង ទាំងបញ្ញត្តបុគ្គលអ្នកស្រោចស្រង់សត្វ ថាមានតែ៣នាក់គត់ គឺគ្រូឈ្មោះនន្ទវច្ឆៈ១ កិសសង្កិច្ចៈ១ មក្ខលិគោសាល១។ លំដាប់នោះ សន្ទកបរិព្វាជក ហៅបរិស័ទរបស់ខ្លួនមក ហើយប្រាប់ថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ចូរប្រព្រឹត្តចុះ (ព្រោះថា) ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះសមណគោតម (រមែងមានប្រាកដ) ឯយើង មិនងាយនឹងលះបង់លាភៈ

សក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះបានទេ។ សន្ទកបរិព្វាជក ក៏បញ្ជូនបរិស័ទរបស់ខ្លួននេះ ទៅក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះឯង។

ចប់ សន្ទកសូត្រ ទី៦។

មហាសកុលុទាយិសូត្រ ទី៧

CS sut.mn.077 | book_024

(៧. មហាសកុលុទាយិសុត្តំ)

[៧៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ ក៏សម័យនោះឯង មានពួកបរិព្វាជកជាច្រើន សុទ្ធតែមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ នៅអាស្រ័យក្នុងបរិព្វាជការាម ជាមោរនិវាបស្ថាន (កន្លែងសម្រាប់ឲ្យចំណីដល់ពួកសត្វក្ងោក) បរិព្វាជកទាំងនោះគឺ អន្នភារបរិព្វាជក១ វរតរបរិព្វាជក១ សកុលុទាយិបរិព្វាជក១ និងពួកបរិព្វាជកដទៃទៀត សុទ្ធតែមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បរិវិតក្កយ៉ាងនេះថា ការត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ព្រឹកណាស់នៅឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគត ចូលទៅរកសកុលុទាយិបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជការាម ជាមោរនិវាបស្ថានសិន។ ហើយក៏ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរ ចូលសំដៅទៅឯបរិព្វាជការាម មោរនិវាបស្ថាន។

[៧៦] ក៏សម័យនោះឯង សកុលុទាយិបរិព្វាជក កំពុងអង្គុយជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ដែលគឹកកង មានសំឡេងហ៊ោ សំឡេងខ្លាំង កំពុងតែនិយាយនូវតិរច្ឆានកថាផ្សេងៗជាច្រើន គឺរាជកថា ចោរកថា មហាមត្តកថា សេនាកថា ភយកថា យុទ្ធកថា អន្នកថា បានកថា វត្ថកថា សយនកថា មាលាកថា គន្ធកថា ញាតិកថា យានកថា គាមកថា និគមកថា នគរកថា ជនបទកថា ឥត្ថីកថា សូរកថា វិសិខាកថា កុម្ភដ្ឋានកថា កុម្ភទាសីកថា បុព្វបេតកថា នានត្តកថា លោកក្ខាយិកកថា សមុទ្ទក្ខាយិកកថា ឥតិភវាភវកថា[16] ដូច្នេះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ។ សកុលុទាយិបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់បរិស័ទរបស់ខ្លួនថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិចៗ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំនិយាយខ្លាំងឡើយ នេះ ព្រះសមណគោតម កំពុងស្តេចមក ក៏លោកមានអាយុនោះ ត្រូវការតែនឹងសំឡេងតិចៗ សរសើរតែសំឡេងតិចៗទេ យើងត្រូវធ្វើដូចម្តេច ឲ្យព្រះសមណគោតមនោះ ជ្រាបថា បរិស័ទមានសំឡេងតិចៗ ហើយនឹងសំគាល់នូវដំណើរដែលគួរចូលមករក។ គ្រានោះឯង ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាស្ងៀម។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលសំដៅទៅត្រង់ទី ដែលសកុលុទាយិបរិព្វាជកនៅ។ លំដាប់នោះឯង សកុលុទាយិបរិព្វាជក បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលមកចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានស្តេចមកស្រួលហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ខានស្តេចមកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់ នេះជាអាសនៈបានក្រាលស្រេចហើយ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលបរិព្វាជកក្រាលថ្វាយ។ ចំណែកខាងសកុលុទាយិបរិព្វាជក កាន់យកនូវអាសនៈទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះសកុលុទាយិបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ពាក្យនេះថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយរឿងអ្វីអម្បាញ់មិញនេះ ចុះសំដីជាចន្លោះដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយ ឲ្យឈប់ដាច់បាត់ទៅ។

[៧៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សំដីដែលយើងខ្ញុំអង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយអម្បាញ់មិញនុ៎ះ សូមលើកទុកសិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សំដីនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នឹងបានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ក្នុងកាលជាខាងក្រោយទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដ្បិតពីថ្ងៃមុនៗ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ មានលទ្ធិផ្សេងៗ មកប្រជុំគ្នាក្នុងកុតូហលសាលា[17] សំដីជាចន្លោះនេះ ក៏កើតឡើងថា អើហ្ន៎ ជាលាភរបស់អ្នកស្រុកអង្គៈ និងអ្នកស្រុកមគធៈហើយតើ អើហ្ន៎ អ្នកស្រុកអង្គៈ និងអ្នកស្រុកមគធៈ បានស្រួលហើយតើ ព្រោះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ មានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើន សន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ បានចូលមកនៅចាំវស្សា ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ។ បូរណកស្សបនេះ មានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើន សន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ ឥឡូវ បូរណកស្សបនោះឯង ក៏បានចូលមកនៅចាំវស្សា ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះដែរ។ ឯគ្រូឈ្មោះមក្ខលិគោសាលនេះឯង... អជិតកេសកម្ពល.... បកុទ្ធកច្ចាយនៈ... សញ្ចយវេលដ្ឋបុត្ត... និគន្ថនាដបុត្ត... មានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើន សន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ និគន្ថនាដបុត្តនោះឯង ក៏បានចូលមកនៅចាំវស្សា ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះដែរ។ ឯព្រះសមណគោតមនេះ មានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើន សន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ ព្រះសមណគោតមអង្គនោះឯង ទ្រង់បានចូលមកចាំវស្សា ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះដែរ។ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន ដែលមានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើន សន្មតថាជាសប្បុរសទាំងអស់នេះ តើគ្រូណាដែលពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ទាំងពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យនឹងគ្រូណា។

[៧៨] បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សបនេះឯង មានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលជនច្រើន សន្មតហើយថា ជាអ្នកត្រឹមត្រូវ (ក៏ពិតមែន តែ) បូរណកស្សបនោះឯង ពួកសាវ័កមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាទេ ទាំងពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព នៅអាស្រ័យនឹងបូរណកស្សបឡើយ។ ព្រោះធ្លាប់មានរឿងថា បូរណកស្សប បានតែសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនរយ។ បណ្តាសាវ័កទាំងនោះ មានសាវ័កម្នាក់របស់បូរណកស្សប បានស្រែកឡើងថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន អ្នកទាំងឡាយ កុំសួរសេចក្តីនុ៎ះ នឹងបូរណកស្សបឡើយ បូរណកស្សបនោះមិនដឹងសេចក្តីនុ៎ះទេ ពួកយើងទើបដឹងសេចក្តីនុ៎ះ អ្នកទាំងឡាយ សួរសេចក្តីនុ៎ះនឹងយើងហើយ ពួកយើងនឹងព្យាករសេចក្តីនុ៎ះ ដល់ពួកអ្នកដ៏ចំរើនបាន។ ធ្លាប់មានរឿងថា បូរណកស្សប ផ្គងនូវដើមដៃទាំងឡាយ កន្ទក់កន្ទេញ ហើយមិនបានពាក្យសំដីថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិចៗ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំស្រែកខ្លាំងឡើយ ពួកជនទាំងនុ៎ះ មិនសួរនូវអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយទេ ពួកជនទាំងនុ៎ះ សួរតែយើងទេ យើងនឹង

ព្យាករដល់ពួកជនទាំងនោះបាន។ ចំណែកពួកសាវ័កជាច្រើន លើកវាទៈ (ទោសព្រោះលទ្ធិ) ដល់បូរណកស្សប ហើយចៀសចេញទៅ ដោយពាក្យថា អ្នកមិនដឹងច្បាស់នូវធម្មវិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើបដឹងច្បាស់ នូវធម្មវិន័យនេះ អ្នកដឹងច្បាស់នូវធម្មវិន័យនេះដូចម្តេចបាន បើអ្នកប្រតិបត្តិខុស ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ ពាក្យខ្ញុំប្រកបដោយប្រយោជន៍ ពាក្យអ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយមុន អ្នកត្រឡប់ជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយក្រោយ អ្នកបែរជានិយាយមុន អ្នកឯងសន្សំតែវត្តខុសមកច្រើនហើយ ខ្ញុំលើកវាទៈដល់អ្នកហើយ អ្នកត្រូវយើងសង្កត់សង្កិនហើយ អ្នកចូរទៅរកដោះវាទៈចេញ បើអ្នកឯងល្មមដោះខ្លួនឯងបាន ចូរដោះមកចុះ។ ពួកសាវ័កមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាបូរណកស្សប ទាំងពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព នៅអាស្រ័យនឹងបូរណកស្សបទេ ដោយប្រការដូច្នេះឯង មួយទៀត បូរណកស្សបត្រូវគេជេរ ដោយពាក្យជេរប្រកបដោយធម៌។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា មក្ខលិគោសាលនេះ ក៏ដែរ... អជិតកេសកម្ពល... បកុទ្ធកច្ចាយនៈ... សញ្ជយវេលដ្ឋបុត្ត... និគន្ថនាដបុត្ត មានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលជនច្រើនសន្មតហើយថា ជាអ្នកត្រឹមត្រូវល្អ និគន្ថនាដបុត្តនោះ ក៏ពួកសាវ័កមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាទេ ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព នៅអាស្រ័យនឹងនិគន្ថនាដបុត្តឡើយ។ ធ្លាប់មានរឿងថា និគន្ថនាដបុត្ត បានសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនរយ។ ក្នុងបរិស័ទនោះ មានសាវ័កម្នាក់របស់និគន្ថនាដបុត្ត បានស្រែកឡើងថា អ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន កុំសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះ នឹងនិគន្ថនាដបុត្តឡើយ និគន្ថនាដបុត្តនោះ មិនចេះដឹងសេចក្តីនុ៎ះទេ យើងទើបដឹងសេចក្តីនុ៎ះ អ្នកទាំងឡាយ សួរសេចក្តីនុ៎ះនឹងយើងហើយ យើងនឹងព្យាករសេចក្តីនុ៎ះ ដល់អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយបាន។ ធ្លាប់មានរឿងថា និគន្ថនាដបុត្ត ផ្គងនូវដើមដៃទាំងឡាយ កន្ទក់កន្ទេញ ហើយមិនបាននូវពាក្យថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិចៗ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំនិយាយខ្លាំងឡើយ ពួកជនទាំងនុ៎ះ មិនសួរនូវអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយទេ ពួកជនទាំងនុ៎ះ សួរតែយើងទេតើ យើងនឹងព្យាករដល់ពួកជនទាំងនោះបាន។ ចំណែកខាងពួកសាវ័កជាច្រើន របស់និគន្ថនាដបុត្ត លើកឡើងនូវវាទៈ ហើយចៀសចេញទៅ ដោយពាក្យថា អ្នកមិនចេះ មិនដឹងធម៌វិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើបចេះដឹងធម៌វិន័យនេះ អ្នកចេះដឹងធម៌វិន័យនេះ ដូចម្តេចកើត អ្នកប្រតិបត្តិខុសហើយ ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ សំដីខ្ញុំប្រកបដោយប្រយោជន៍ សំដីអ្នក មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយមុន អ្នកត្រឡប់ជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេនិយាយក្រោយ អ្នកបែរជានិយាយមុន អ្នកប្រកាន់តែវត្តខុសមកច្រើនហើយ ខ្ញុំលើកវាទៈដល់អ្នកហើយ អ្នកត្រូវយើងសង្កត់សង្កិនហើយ ចូរអ្នកទៅរកដោះវាទៈចុះ ឬថា បើអ្នកល្មមដោះរួច ចូរដោះមកចុះ។ និគន្ថនាដបុត្ត ពួកសាវ័កមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាទេ ទាំងពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យនឹងនិគន្ថនាដបុត្តឡើយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង មួយទៀត និគន្ថនាដបុត្ត ក៏ត្រូវគេជេរ ដោយពាក្យជេរប្រកបដោយធម៌។

[៧៩] សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមនេះឯង ព្រះអង្គមានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ ព្រះអង្គមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ ព្រះអង្គមានយស ព្រះអង្គជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើន សន្មតហើយថា ជាសប្បុរស ក៏ព្រះសមណគោតមនោះឯង ពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ទាំងពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យនឹងព្រះសមណគោតមថែមទៀត។ ព្រោះធ្លាប់ឮថា ព្រះសមណគោតម បានសំដែងធម៌ ដល់បរិស័ទជាច្រើនរយ។ ក្នុងបរិស័ទនោះ មានសាវ័កម្នាក់ របស់ព្រះសមណគោតមក្អកហើយ។ មានសព្រហ្មចារីបុគ្គលម្នាក់ យកជង្គង់ទង្គិចសាវ័កនោះថា លោកមានអាយុ ចូរមានសំឡេងតិចៗ លោកមានអាយុ កុំធ្វើឲ្យឮសូរឡើយ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តារបស់យើងទាំងឡាយ កំពុងសំដែងធម៌។ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ដល់បរិស័ទច្រើនរយ ក្នុងសម័យណា ក្នុងសម័យនោះ សំឡេងកណ្តាស់ក្តី សំឡេងក្អកក្តី នៃពួកសាវ័ក របស់ព្រះសមណគោតម ឥតមានដល់តិចឡើយ ពពួកមហាជន មានសភាពនឹកប៉ង ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងសំដែងធម៌ណា ដល់យើងទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយនឹងស្តាប់នូវធម៌នោះ។ ដូចជាបុរសច្របាច់ឃ្មុំទាំងបង្គង ដែលពួកឃ្មុំតូចៗ ធ្វើហើយជារបស់ឥតទោស ត្រង់ផ្លូវធំបែកជា៤ ពពួកមហាជនមានសភាពនឹកប៉ង ប្រុងយកទឹកឃ្មុំនោះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ព្រះសមណគោតម សំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនរយ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ សំឡេងកណ្តាស់ក្តី សំឡេងក្អកក្តី នៃពួកសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតម ឥតមានដល់តិចឡើយ ពពួកមហាជន មានសភាពនឹកប៉ង ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងសំដែងធម៌ណា ដល់ពួកយើង ពួកយើងនឹងស្តាប់ធម៌នោះ។ ចំណែកពួកសាវ័កណា របស់ព្រះសមណគោតម ទាស់ទែងបន្តិចបន្តួច នឹងពួកសព្រហ្មចារីហើយ ពោលលាសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅរកភេទថោកទាប សាវ័កទាំងនោះ នៅតែសរសើរគុណព្រះសាស្តាផង សរសើរគុណព្រះធម៌ផង សរសើរគុណព្រះសង្ឃផង ជាអ្នកតិះដៀលចំពោះតែខ្លួនឯង មិនតិះដៀលគេថា យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកឥតភព្វ យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកឥតបុណ្យ ព្រោះថា ពួកយើងបានបួសក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះ ហើយមិនអាចនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យបរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ ដរាបដល់អស់ជីវិតបាន។ ពួកសាវ័កទាំងនោះ គង់ទៅជាអ្នកថែរក្សាវត្ត ឬជាឧបាសកប្រព្រឹត្តសមាទានក្នុងសិក្ខាបទ៥។ ព្រះសមណគោតម ពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ទាំងពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យនឹងព្រះសមណគោតមថែមទៀត ដោយប្រការដូច្នេះឯង។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ចុះអ្នកពិចារណាឃើញ នូវធម៌ក្នុងតថាគត ប៉ុន្មានយ៉ាង ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា (តថាគត) លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)។

[៨០] សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ពិចារណាឃើញធម៌ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគមាន៥ប្រការ ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា នូវព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ធម៌៥ប្រការ តើដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីពិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មានអាហារតិចផង សរសើរបែបភាព នៃបុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានអាហារតិចផង សរសើរបែបភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី១ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជានូវព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ)។

[៨១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោសដោយចីវរ តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចីវរតាមមានតាមបានផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោសដោយចីវរ តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចីវរតាមមានតាមបានផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី២ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ)។

[៨២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោស ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោស ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី៣ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ)។

[៨៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ការណ៍ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី៤ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ)។

[៨៤] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងប់ស្ងាត់[18] សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី៥ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ)។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌ទាំង៥នេះឯង ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលជាធម៌ នាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា នូវព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព រួចហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ)។

[៨៥] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានអាហារតិចផង សរសើរបែបភាពរបស់បុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត មានអាហារត្រឹម១កូនផ្តិលខ្លះ មានអាហារកន្លះកូនផ្តិលខ្លះ មានអាហារ១សម្បកផ្លែព្នៅខ្លះ មានអាហារកន្លះសម្បកផ្លែព្នៅខ្លះ ក៏មានដែរ ម្នាលឧទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ ចួនណា បរិភោគអាហារពេញ ស្មើដោយបាត្រនេះក៏មាន បរិភោគអាហារច្រើនជាងនោះទៅក៏មាន។ ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានអាហារតិចផង សរសើរបែបភាពរបស់បុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កណារបស់តថាគត ដែលមានអាហារត្រឹម១កូនផ្តិលខ្លះ មានអាហារកន្លះកូនផ្តិលខ្លះ មានអាហារ១សម្បកផ្លែព្នៅខ្លះ មានអាហារកន្លះសម្បកផ្លែព្នៅខ្លះ ពួកសាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះ(មិន)ធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិននៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)ឡើយ។

[៨៦] ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោស ដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ប្រើប្រាស់ត្រឹមសំពត់បង្សុកូល ទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ក៏មានដែរ ពួកគេរើសនូវកំណាត់សំពត់ទាំងឡាយ អំពីព្រៃស្មសានខ្លះ អំពីគំនរសម្រាមខ្លះ អំពីរានផ្សារខ្លះ ធ្វើជាសង្ឃាដិ ហើយប្រើប្រាស់ក៏មាន ម្នាលឧទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ ចួនណាប្រើប្រាស់គហបតិចីវរទាំងឡាយ ដ៏ជាប់សៅហ្មងដោយកាំបិត មានរោមល្អិតដូចរោមឃ្លោក ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោស ដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់តថាគត ដែលប្រើប្រាស់ត្រឹមតែសំពត់បង្សុកូល ទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ពួកគេរើសនូវកំណាត់សំពត់ អំពីព្រៃស្មសានខ្លះ អំពីគំនរសម្រាមខ្លះ អំពីរានផ្សារខ្លះ មកធ្វើជាសង្ឃាដិប្រើប្រាស់ ពួកសាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិននៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)ឡើយ។

[៨៧] ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោស ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង ទ្រង់សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ប្រព្រឹត្តតែបិណ្ឌបាត ត្រាច់ទៅតាមលំដាប់ច្រក ត្រេកអរហើយក្នុងវត្ត គឺការឈរតាមទ្វារផ្ទះត្រកូលខ្ពស់និងទាប ក៏មានដែរ សាវ័កទាំងនោះ រមែងចូលទៅកាន់ចន្លោះនៃផ្ទះ បើទុកជាគេនិមន្ត ដោយអាសនៈ ក៏មិនត្រេកអរ ម្នាលឧទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ ចួនណាឆាន់បាយស្រូវសាលីទាំងឡាយ ប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ មានសម្លច្រើនមុខ មានម្ហូបច្រើនមុខ ក្នុងទីដែលគេនិមន្តក៏មាន ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោស ដោយបិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយបិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ត្រាច់ទៅតាមលំដាប់ច្រក ត្រេកអរហើយក្នុងវត្ត គឺការឈរតាមទ្វារផ្ទះ ត្រកូលខ្ពស់ និងទាប សាវ័កទាំងនោះ រមែងចូលទៅកាន់ចន្លោះផ្ទះ បើទុកជាគេនិមន្ត ដោយអាសនៈ ក៏មិនត្រេកអរ សាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិននៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)ឡើយ។

[៨៨] ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត នៅត្រឹមក្បែរគល់ឈើបាន នៅក្នុងទីវាលស្មោះក៏សិងបាន សាវ័កទាំងនោះ មិនចូលទៅជ្រកក្រោមដម្បូលអស់៨ខែ[19] ឡើយ ម្នាលឧទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ ចួនណានៅក្នុងផ្ទះកំពូលទាំងឡាយ ដែលគេលាបទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ មិនមានខ្យល់ចូល មានទ្វារជិតស្និទ្ធ មានបង្អួចបិទបាំងហើយ ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន

បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់តថាគត ដែលនៅត្រឹមក្បែរគល់ឈើ នៅក្នុងទីវាលស្មោះ សាវ័កទាំងនោះ មិនចូលទៅនៅជ្រកក្រោមដម្បូលអស់៨ខែបាន ពួកសាវ័កនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិននៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)ឡើយ។

[៨៩] ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត នៅក្នុងព្រៃ ចូលទៅកាន់ព្រៃតូច និងព្រៃធំ ជាសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ សាវ័កទាំងនោះ មកប្រជុំគ្នាក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ដើម្បីសំដែងបាតិមោក្ខរាល់ៗកន្លះខែ ម្នាលឧទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ ច្រួនណានៅច្រឡូកច្របល់ ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច រាជមហាមាត្រ តិរ្ថិយ និងពួកសាវ័កនៃតិរ្ថិយ ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ហើយផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់តថាគត ដែលនៅក្នុងព្រៃ ចូលទៅកាន់ព្រៃតូច និងព្រៃធំ ជាសេនាសនៈស្ងាត់ហើយ សម្រេចសម្រាន្តនៅ សាវ័កទាំងនោះ ប្រជុំគ្នាក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ដើម្បីសំដែងបាតិមោក្ខរាល់ៗកន្លះខែ សាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិននៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)ឡើយ។ ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) មិនមែនដោយសារធម៌ ទាំង៥ប្រការនេះ ដូចពាក្យអ្នកថានោះទេ។

[៩០] ម្នាលឧទាយិ ធម៌៥ដោយឡែកទៀត ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ធម៌ទាំង៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ក្នុងសាសនានេះ សរសើរចំពោះអធិសីលថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានសីល ព្រះអង្គប្រកបព្រមហើយ ដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរបំផុត។ ម្នាលឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវ័ករបស់តថាគត សរសើរចំពោះអធិសីលថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានសីល ព្រះអង្គប្រកបព្រមហើយ ដោយសីលក្ខន្ធ ដ៏ប្រសើរបំផុតណា។ ម្នាលឧទាយិ នេះឯងជាធម៌ទី១ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)។

[៩១] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់តថាគត សរសើរចំពោះញាណទស្សនៈ ដ៏រុងរឿងថា ព្រះសមណគោតម កាលបើដឹង ទើបនិយាយថា តថាគតដឹង ព្រះសមណគោតម កាលបើឃើញ ទើបនិយាយថា តថាគតឃើញ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យត្រាស់ដឹង មិនសំដែងធម៌ ដើម្បីមិនឲ្យត្រាស់ដឹងទេ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនសំដែងធម៌ឥតហេតុទេ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារ្យ មិនមែនសំដែងធម៌ឥតបាដិហារ្យទេ។ ម្នាលឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ ដែលពួកសាវ័ករបស់តថាគត សរសើរចំពោះញាណទស្សនៈ ដ៏រុងរឿងថា ព្រះសមណគោតម កាលបើដឹង ទើបនិយាយថា តថាគតដឹង ព្រះសមណគោតម កាលបើឃើញ ទើបនិយាយថា តថាគតឃើញ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ ដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនមែនសំដែងធម៌ ដើម្បីសេចក្តីមិនត្រាស់ដឹងទេ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនសំដែងធម៌ឥតហេតុទេ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ ប្រកបដោយបាដិហារិយ៍ មិនមែនសំដែងធម៌ឥតបាដិហារិយ៍ទេ ណា។ ម្នាលឧទាយិ នេះឯងជាធម៌ទី២ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)។

[៩២] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់តថាគត សរសើរចំពោះអធិប្បញ្ញាថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញា ទ្រង់ប្រកបហើយ ដោយបញ្ញាខន្ធ ដ៏ប្រសើរបំផុត ឯពាក្យថា ព្រះសមណគោតម មិនឃើញនូវគន្លងនៃវាទៈនោះ ដែលមិនទាន់មានមក ឬថា ព្រះសមណគោតម មិនមែនសង្កត់សង្កិន នូវបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាការសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ប្រកបដោយហេតុបានទេ ដូច្នេះនុ៎ះ មិនមានសោះឡើយ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ចុះពួកសាវ័ក របស់តថាគត កាលដឹងយ៉ាងនេះ កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ និយាយបង្អាក់ (តថាគត) ក្នុងពាក្យជាចន្លោះៗ ដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ការនុ៎ះមិនមានសោះឡើយ។ ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគត មិនដែលនឹកឲ្យពួកសាវ័ក ជួយប្រៀនប្រដៅសោះឡើយ តែពួកសាវ័ក តែងនឹកប៉ង ឲ្យតថាគតប្រៀនប្រដៅដោយពិត។ ម្នាលឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ ដែលពួកសាវ័ក របស់តថាគត សរសើរចំពោះអធិប្បញ្ញាថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញា ទ្រង់ប្រកបព្រមហើយ ដោយបញ្ញាខន្ធ ដ៏ប្រសើរបំផុត ឯពាក្យថា ព្រះសមណគោតម មិនឃើញនូវគន្លងនៃវាទៈនោះ ដែលមិនទាន់មានមក ឬថា ព្រះសមណគោតម មិនមែនសង្កត់សង្កិន នូវបរប្បវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាការសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ប្រកបដោយហេតុ ដូច្នេះនុ៎ះ មិនមានសោះទេ ណា។ ម្នាលឧទាយិ នេះឯងជាធម៌ទី៣ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)។

[៩៣] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់តថាគត មានទុក្ខបៀតបៀនហើយ មានទុក្ខ គ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខណា ពួកសាវ័កទាំងនោះ ចូលមករកតថាគត ហើយសួរនូវទុក្ខអរិយសច្ច លុះសួរហើយ តថាគត ក៏ដោះស្រាយនូវទុក្ខអរិយសច្ច ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគតធ្វើចិត្តរបស់សាវ័កទាំងនោះ ឲ្យត្រេកអរ ដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នាបាន ពួកសាវ័កទាំងនោះ ចូលមករកតថាគត សួរនូវទុក្ខសមុទ័យ... ទុក្ខនិរោធ... សួរនូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច លុះសួរហើយ តថាគត ក៏ដោះស្រាយ នូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគត ធ្វើចិត្តរបស់ពួកសាវ័កទាំងនោះ ឲ្យត្រេកអរបាន ដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នា។ ម្នាលឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ ដែលពួកសាវ័ករបស់តថាគត មានទុក្ខបៀតបៀនហើយ មានទុក្ខ គ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខណា ពួកសាវ័កទាំងនោះ តែងចូលមករកតថាគត ហើយសួរនូវទុក្ខអរិយសច្ច លុះសួរហើយ តថាគត ក៏ដោះស្រាយ នូវទុក្ខអរិយសច្ច ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគត ធ្វើចិត្តរបស់ពួកសាវ័កទាំងនោះ ឲ្យត្រេកអរបាន ដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នា ពួកសាវ័កទាំងនោះ ចូលមករកតថាគត ហើយសួរនូវទុក្ខសមុទ័យ... ទុក្ខនិរោធ... សួរនូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច លុះសួរហើយ តថាគត ក៏ដោះស្រាយ នូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគត ធ្វើចិត្តរបស់សាវ័កទាំងនោះ ឲ្យត្រេកអរបាន ដោយការដោះស្រាយ នូវប្រស្នា ណា។ ម្នាលឧទាយិ នេះឯងជាធម៌ទី៤ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)។

[៩៤] ម្នាលឧទាយិ មួយវិញទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់ពួកសាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិហើយ ចំរើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ប្រការ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា នូវកាយក្នុងកាយ ជាប្រក្រតី មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្សក្នុងលោក ពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ជាប្រក្រតី... ពិចារណានូវចិត្ត ក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី... ពិចារណានូវធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាប្រក្រតី មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅ នូវកិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្សក្នុងលោក សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ក៏ពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន បានដល់ហើយ នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងសតិប្បដ្ឋានធម៌នេះ។

[៩៥] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់ពួកសាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ប្រតិបត្តិ ហើយចំរើននូវសម្មប្បធានទាំង៤ប្រការ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញុំាងសេចក្ដីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គង តំកល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងពួកធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ញុំាងសេចក្ដីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែងប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតំកល់ចិត្ត ដើម្បីលះបង់នូវពួកធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ញុំាងសេចក្ដីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែងប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតំកល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងពួកធម៌ជាកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ញុំាងសេចក្ដីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតំកល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងពួកធម៌ ជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យតាំងនៅបាន ដើម្បីមិនឲ្យវង្វេងភ្លេច ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូលាយ ចំរើនបរិបូណ៌ឡើង។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងសម្មប្បធានធម៌ទាំងនោះ។

[៩៦] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ប្រតិបត្តិហើយ ចំរើនឥទ្ធិបាទទាំង៤ប្រការ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីរិយសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីមំសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងឥទ្ធិបាទធម៌ទាំងនោះ។

[៩៧] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់ពួកសាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ប្រតិបត្តិហើយ ចំរើននូវឥន្ទ្រិយទាំង៥ប្រការ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសទ្ធិន្ទ្រិយ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីត្រាស់ដឹង ចំរើននូវវីរិយិន្ទ្រិយ... ចំរើននូវសតិន្ទ្រិយ... ចំរើននូវសមាធិន្ទ្រិយ... ចំរើននូវបញ្ញិន្ទ្រិយ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីត្រាស់ដឹង។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង៥នោះ។

[៩៨] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ប្រតិបត្តិហើយ ចំរើននូវ ពលធម៌ ទាំង៥ប្រការ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសទ្ធាពលៈ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីត្រាស់ដឹង ចំរើនវីរិយពលៈ... ចំរើននូវសតិពលៈ... ចំរើននូវសមាធិពលៈ... ចំរើននូវបញ្ញាពលៈ... ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីត្រាស់ដឹង។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគត ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងពលធម៌ ទាំង៥ប្រការនោះ។

[៩៩] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ប្រតិបត្តិហើយ ចំរើននូវសម្ពោជ្ឈង្គធម៌៧ប្រការ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យនូវសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវសេចក្ដីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យនូវសេចក្ដីរលត់ ឈមទៅកាន់សេចក្ដីលះបង់ ចំរើននូវធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ។បេ។ ចំរើននូវវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ... ចំរើននូវបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ... ចំរើននូវបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ... ចំរើននូវសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ... ចំរើននូវឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យនូវសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវសេចក្ដីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យនូវសេចក្ដីរលត់ ឈមទៅកាន់សេចក្ដីលះបង់។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងសម្ពោជ្ឈង្គធម៌ទាំង៧នោះ។

[១០០] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ប្រតិបត្តិហើយ ចំរើននូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ដ៏ប្រសើរ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសម្មាទិដ្ឋិ ចំរើននូវសម្មាសង្កប្បៈ ចំរើននូវសម្មាវាចា ចំរើននូវសម្មាកម្មន្តៈ ចំរើននូវសម្មាអាជីវៈ ចំរើននូវសម្មាវាយាមៈ ចំរើននូវសម្មាសតិ ចំរើននូវសម្មាសមាធិ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ដ៏ប្រសើរនោះ។

[១០១] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិហើយចំរើននូវវិមោក្ខទាំងឡាយ៨ប្រការ។ (វិមោក្ខទាំង៨ប្រការគឺ) បុគ្គលបាននូវរូបជ្ឈាន ឃើញរូបទាំងឡាយ (មាននីលកសិណជាដើម) នេះជាវិមោក្ខទី១។ បុគ្គលមិនមានសេចក្ដីសំគាល់នូវរូបជ្ឈានខាងក្នុង ឃើញរូបទាំងឡាយខាងក្រៅ (មាននីលកសិណជាដើម) នេះជាវិមោក្ខទី២។ បុគ្គលមានចិត្តចុះស៊ប់កាន់ឈាន ក្នុងវណ្ណកសិណដ៏បរិសុទ្ធ នេះជាវិមោក្ខទី៣។ ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងនូវពួករូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះរម្ងាប់នូវពួកបដិឃសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវពួកនានត្តសញ្ញា ក៏ចូលដល់អាកាសានញ្ចាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះ នេះជាវិមោក្ខទី៤។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលដល់វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត នេះជាវិមោក្ខទី៥។ ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលដល់អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន នេះជាវិមោក្ខទី៦។ ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ នេះជាវិមោក្ខទី៧។ ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលដល់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ នេះជាវិមោក្ខទី៨។ ឯសាវ័កទាំងឡាយរបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងវិមោក្ខទាំង៨នោះ។

[១០២] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិហើយចំរើននូវ អភិភាយតនៈ[20] ៨ប្រការ។ អភិភាយតនៈ ៨ប្រការ គឺ បុគ្គលពួកខ្លះ មានសេចក្ដីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែល

ជារូបបន្តិចបន្តួច មានពណ៌ល្អ ឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអភិភាយតនៈទី១។ បុគ្គលពួកខ្លះ មានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបធំ ប្រមាណមិនបាន មានពណ៌ល្អ ឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់រូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជា អភិភាយតនៈទី២។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបតិចតួច មានពណ៌ល្អ ឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអភិភាយតនៈទី៣។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបធំ ប្រមាណមិនបាន ក៏គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអភិភាយតនៈ ទី៤។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ មានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ។ ដូចជាផ្កាត្រកៀត ជាបុប្ផជាតិខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កានេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ ពុំនោះសោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់ខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះ មានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ សេចក្តីទាំងនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ មានឧបមេយ្យ ដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ មានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអភិភាយតនៈទី៥។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ជារូបលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ មានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង។ ដូចផ្កាកណ្ណិការ ជាបុប្ផជាតិលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កានេះ មានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង ពុំនោះសោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់លឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះ មានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង សេចក្តីនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យ ដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ មានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអភិភាយតនៈទី៦។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម។ ដូចជាផ្កាចបា្ជរ ជាផ្កាក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កានេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ពុំនោះសោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ មានសាច់រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់ក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះ មានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម សេចក្តីនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ មានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ មានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអភិភាយតនៈទី៧។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ជារូបស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ មានពណ៌ស មានពន្លឺស។ ដូចជាផ្កាយព្រឹក ជាផ្កាយស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កាយនេះ មានពណ៌ស មានពន្លឺស ពុំនោះសោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ មានសាច់រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់ស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះ មានពណ៌ស មានពន្លឺស សេចក្តីនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ នេះជាអភិភាយតនៈទី៨។ ឯសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងអភិភាយតនៈទាំងនោះ។

[១០៣] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយចំរើននូវកសិណាយតនៈ១០ប្រការ។ (កសិណាយតនៈទាំង១០នោះគឺ) បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវបឋវីកសិណ ខាងលើ21) ខាងក្រោម22) និងទទឹង23) ជាកសិណតែបែបមួយ ឥតមានលាយឡំ (នឹងកសិណឯទៀត) មានប្រមាណមិនបាន១ បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវអាបោកសិណ។បេ។ បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវតេជោសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវវាយោកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវនីលកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវបីតិកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវលោហិតកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវឱទាតកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវអាកាសកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ នូវវិញ្ញាណកសិណ... ខាងលើ ខាងក្រោម និងទទឹង ជាកសិណតែបែបមួយ ឥតមានលាយឡំ (នឹងកសិណឯទៀត) ប្រមាណមិនបាន១។ ឯសាវ័កទាំងឡាយ របស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងកសិណាយតនៈទាំង១០នោះ។

[១០៤] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយចំរើននូវឈានទាំង៤ប្រការ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ហើយចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ហើយចាកធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល បានចូលបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ភិក្ខុនោះ ញុំាងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់ របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាងកាត់សក់ក្តី កូនសិស្សរបស់នាយជាងកាត់សក់ក្តី ដែលឈ្លាសវៃ ដាក់លំអិតសម្រាប់ងូត ទៅក្នុងលោហភាជន៍24) ហើយយកទឹកប្រស់ព្រំ ច្របាច់ពូតឲ្យជាដុំ ឯដុំលំអិតសំរាប់ងូតនោះ ជ្រួតជ្រាបស្អិតដោយទឹក ជោកជាំស្អិតដោយទឹក សើមស្អិតដោយទឹក ទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅ ទាំងមិនហូរចេញអំពីគ្នាផង សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុញុំាងកាយឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់ របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង។

[១០៥] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ និងវិចារៈ។បេ។ បានចូលទុតិយជ្ឈាន ភិក្ខុនោះ ញុំាងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់ របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាអន្លង់ទឹកដ៏ជ្រៅ មានទឹកជោរឡើង ខាងក្នុងមិនមានផ្លូវទឹក អំពី

ទិសខាងកើតនៃអន្លង់នោះទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងលិចទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងជើងទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងត្បូងទេ ភ្លៀងសោត ក៏មិនបង្អុរនូវទ-ទឹកដោយល្អមួងៗ មានតែទ-ទឹកដ៏ត្រជាក់ ជោរចេញអំពីអន្លង់ទឹកនោះ ញ៉ាំងអន្លង់ទឹកនោះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកត្រជាក់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃអន្លង់ទឹកនោះទាំងអស់ សុទ្ធតែជ្រួតជ្រាប ដោយទឹកត្រជាក់ សេចក្តីនេះ មានឧបមា យ៉ាងណា ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់ របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ។

[១០៦] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រាសចាកបីតិផង។បេ។ ចូលតតិយជ្ឈាន ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយសេចក្តីសុខ ដែលគ្មានបីតិ ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់ របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយសេចក្តីសុខ ដែលគ្មានបីតិ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាផ្កាជលជាតពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក្នុងគុម្ពនៃព្រលិតក្តី ក្នុងគុម្ពនៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងគុម្ពនៃឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិចនៅខាងក្នុងទឹក ដែលទឹកកំពុងចិញ្ចឹមនៅឡើយ ពួកជលជាតទាំងនោះ រមែងជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយទឹកនោះ រហូតដល់ចុង រហូតដល់គល់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ទាំងអស់ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយទឹកនោះ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយដោយសេចក្តីសុខ ដែលគ្មានបីតិ ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់ របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវ ដោយសេចក្តីសុខ ដែលគ្មានបីតិ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ។

[១០៧] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់សេចក្តីសុខផង។បេ។ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន ភិក្ខុនោះ អង្គុយផ្សាយទៅកាន់កាយនេះឯង ដោយចិត្តបរិសុទ្ធ ផូរផង់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់ របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយចិត្តបរិសុទ្ធ ផូរផង់។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាបុរសអង្គុយទទូរក្បាល ដោយសំពត់ស ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់ របស់បុរសនោះ សុទ្ធតែប៉ះពាល់ ដោយសំពត់ស សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុអង្គុយផ្សាយទៅកាន់កាយនេះឯង ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់ របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយចិត្ត ដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់ មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះដែរ។ ពួកសាវ័ក របស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងឈានទាំង៤នោះ។

[១០៨] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយកំណត់ដឹងយ៉ាងនេះថា រាងកាយរបស់អាត្មាអញនេះឯង មានរូបប្រកបដោយមហាភូតរូបទាំង៤ កើតអំពីមាតា និងបិតា ចំរើនដោយបាយ និងនំ ជាសភាវៈមិនទៀងទាត់ មិនឋិតថេរ មានការដុសខាត់ បំបាត់ក្លិនអាក្រក់ គក់ច្របាច់ ឬចាប់នួត បែកធ្លាយខ្ចាត់ខ្ចាយទៅជាធម្មតា ឯវិញ្ញាណ របស់អាត្មាអញនេះសោត ក៏អាស្រ័យនៅនឹងរាងកាយនេះ ជាប់ចំពាក់នៅនឹងរាងកាយនេះឯង។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាកែវពៃទូរ្យ ដែលល្អស្អាត មានជាតិដ៏បរិសុទ្ធ មានជ្រុង៨ ដែលបុគ្គលឆ្នៃហើយ ដោយប្រពៃ គឺបាននាំយកជាតិថ្ម និងក្រួសចេញអស់ហើយ មានសម្បុរភ្លឺថ្លា យ៉ាងវិសេស បរិបូណ៌ ដោយអាការទាំងពួង មានដុសលាងជាដើម ទើបបុរសនោះ យកចេសខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី សសុទ្ធក្តី សភ្លាវក្តី ទៅដោតក្នុងកែវនោះ បុរសមានភ្នែកភ្លឺ ដាក់កែវនោះក្នុងដៃ ហើយពិចារណាមើល ក៏ស្គាល់ច្បាស់ថា នេះឯងជាកែវពៃទូរ្យល្អស្អាត មានជាតិបរិសុទ្ធ មានជ្រុង៨ ដែលគេឆ្នៃហើយ ដោយប្រពៃ មានសម្បុរភ្លឺថ្លា យ៉ាងវិសេស បរិបូណ៌ ដោយអាការទាំងពួង នេះជាចេស ដែលមានសម្បុរខៀវ ឬលឿងក្រហម សសុទ្ធ ឬសភ្លាវ ដែលគេដោតទៅក្នុងកែវនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា រាងកាយរបស់អាត្មាអញនេះឯង មានរូបប្រកបដោយមហាភូតរូបទាំង៤ កើតអំពីមាតា និងបិតា ចំរើនដោយបាយ និងនំ ជាសភាវៈមិនទៀងទាត់ មិនឋិតថេរ មានការដុសខាត់ បំបាត់ក្លិនអាក្រក់ គក់ច្របាច់ ឬចាប់នួត បែកធ្លាយខ្ចាត់ខ្ចាយទៅជាធម្មតា ឯវិញ្ញាណ របស់អាត្មាអញនេះ ក៏អាស្រ័យនៅនឹងរាងកាយនេះ ជាប់ចំពាក់នៅនឹងរាងកាយនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងធម៌នោះ។

[១០៩] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយនិម្មិតនូវកាយដទៃ ចេញអំពីកាយនេះ ឲ្យជាកាយមានរូប ជាកាយសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈតូចធំសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនវិកលខូចខាត។ ដូចបុរសដកហូតបណ្តូលស្មៅយាប្លង ចេញអំពីដើមស្មៅនោះ បុរសនោះ ក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះជាបណ្តូល នេះជាស្មៅយាប្លង ស្មៅយាប្លងផ្សេង បណ្តូលផ្សេង នេះជាបណ្តូលដែលអញដកចេញអំពីស្មៅយាប្លងនេះឯង ម្នាលឧទាយិ ពុំនោះសោត ដូចជាបុរសហូតដាវចេញអំពីស្រោម បុរសនោះ ក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះដាវ នេះស្រោម ដាវផ្សេង ស្រោមផ្សេង នេះជាដាវ ដែលអញហូតចេញអំពីស្រោមនេះឯង ម្នាលឧទាយិ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដកពស់ ចេញអំពីស្រោម បុរសក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះពស់ នេះស្រោម ពស់ផ្សេង ស្រោមផ្សេង នេះពស់ដែលអញហូតចេញអំពីស្រោមនេះឯង សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយនិម្មិតកាយដទៃ ចេញអំពីកាយនេះ ឲ្យជាកាយមានរូប ជាកាយសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈតូចធំសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនវិកលខូចខាត មានឧបមេយ្យ ដូច្នោះឯង។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងធម៌នោះ។

[១១០] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយតាក់តែងឬសំដែងឫទ្ធិបានច្រើនប្រការ គឺកាយតែមួយ ធ្វើឲ្យជាកាយច្រើនក៏បាន ឬកាយច្រើន ធ្វើឲ្យត្រឡប់ទៅជាកាយតែមួយវិញក៏បាន ធ្វើអាវិភាវបាដិហារិយ៍[25] ក៏បាន ធ្វើតិរោភាវបាដិហារិយ៍[26] ក៏បាន ជ្រែកចេញទៅក្រៅជញ្ជាំង ក្រៅកំពែង ក្រៅភ្នំក៏បាន ដូចគេដើរលើអាកាស។ មុជងើបក្នុងផែនដី ដូចក្នុងទឹកក៏បាន។ ដើរលើទឹក ឥតមានបែកធ្លាយ ដូចដើរលើផែនដីក៏បាន។ អណ្តែតទៅលើអាកាសទាំងភ្នែន ដូចសកុណបក្សីក៏បាន។ យកដៃទៅស្ទាបអង្អែលព្រះចន្ទ្រ ព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិធំ មានអានុភាពធំ យ៉ាងនេះក៏បាន ញ៉ាំងអំណាច ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅរហូតដល់ព្រហ្មលោកទាំងកាយក៏បាន។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាស្មូនឆ្នាំង ឬកូនសិស្សរបស់ស្មូនឆ្នាំង ដែលឈ្លាសប្រសប់ ទោះប្រាថ្នានឹងរចនាភាជន៍ណាៗ ដោយដីដែលបានធ្វើបរិកម្មល្អហើយ ក៏អាចនឹងធ្វើភាជន៍នោះៗ ឲ្យសម្រេចបាន ម្នាលឧទាយិ ពុំនោះ ដូចជាងភ្លុកក្តី កូនសិស្សរបស់

ជាងភ្លុកក្តី ដែលឈ្លាសប្រសប់ ទោះប្រាថ្នានឹងរចនាភ្លុកណាៗ ដោយភ្លុកដែលធ្វើបរិកម្មល្អហើយ ក៏អាចនឹងរចនាភ្លុកនោះៗ ឲ្យសម្រេចបាន ម្នាលឧទាយិ ពុំនោះសោត ដូចជាងមាសក្តី កូនសិស្សរបស់ជាងមាសក្តី ដែលឈ្លាសប្រសប់ ទោះប្រាថ្នានឹងរចនាមាសណាៗ ដោយមាសដែលធ្វើបរិកម្មល្អហើយ ក៏អាចនឹងរចនាមាសនោះៗ ឲ្យសម្រេចបាន សេចក្តីទាំងនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយសំដែងឫទ្ធិបានច្រើនប្រការ គឺកាយតែមួយ ធ្វើឲ្យទៅជាកាយច្រើនក៏បាន ឬកាយច្រើន ធ្វើឲ្យត្រឡប់ទៅជាកាយតែមួយវិញក៏បាន ធ្វើអាវិភាវបាដិហារិយ៍ក៏បាន ធ្វើតិរោភាវបាដិហារិយ៍ក៏បាន ជ្រែកចេញទៅខាងក្រៅជញ្ជាំង ក្រៅកំពែង ក្រៅភ្នំក៏បាន ដូចគេដើរទៅលើអាកាស។ មុជងើបក្នុងផែនដី ដូចក្នុងទឹកក៏បាន។ ដើរលើទឹក ឥតមានបែកធ្លាយ ដូចដើរលើផែនដីក៏បាន។ អណ្តែតទៅលើអាកាសទាំងភ្នែន ដូចសកុណបក្សីក៏បាន។ យកដៃទៅស្ទាបអង្អែលនូវព្រះចន្ទ្រ ព្រះអាទិត្យ ទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិធំ មានអានុភាពធំ យ៉ាងនេះក៏បាន ញុំាងអំណាច ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ រហូតដល់ព្រហ្មលោកទាំងកាយក៏បាន មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង។ ពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងធម៌នោះ។

[១១១] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយមានត្រចៀកទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសត្រចៀកមនុស្សធម្មតា រមែងឮសំឡេងពីរប្រការ ទាំងសំឡេងទិព្វ ទាំងសំឡេងមនុស្ស ទាំងឆ្ងាយ ទាំងជិត។ ម្នាលឧទាយិ ដូចបុរសអ្នកផ្លុំស័ង្ខ មានកំឡាំងអាចញុំាងសំឡេងស័ង្ខ ឲ្យលាន់ឮទៅក្នុងទិសទាំង៤ ឲ្យអ្នកផងដឹងបាន ដោយមិនលំបាក យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយមានត្រចៀកទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសត្រចៀកមនុស្សធម្មតា រមែងឮសំឡេងពីរប្រការ ទាំងសំឡេងទិព្វ ទាំងសំឡេងមនុស្ស ទាំងឆ្ងាយ ទាំងជិត ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងធម៌នោះ។

[១១២] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ប្រតិបត្តិ ហើយអាចកំណត់ដឹងនូវចិត្ត ដោយចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃ ចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍មូល ក៏ដឹងថា ចិត្តមានអារម្មណ៍មូល ចិត្តដែលរាយមាយ ក៏ដឹងថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈ គឺរូបាវចរ និងអរូបាវចរ ក៏ដឹងថា ចិត្តជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈ គឺលោកិយចិត្ត ក៏ដឹងថា ចិត្តជាសឧត្តរៈ ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈ គឺលោកុត្តរចិត្ត ក៏ដឹងថា ចិត្តជាអនុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំងមាំ ក៏ដឹងថា ចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំ ក៏ដឹងថា ចិត្តមិនតាំងមាំ ចិត្តដែលរួចស្រឡះ ចាក់កិលេសាសវៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះចាកកិលេសាសវៈ ចិត្តដែលមិនបានរួចស្រឡះ ក៏ដឹងថា ចិត្តមិនបានរួចស្រឡះ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចស្រ្តីក្តី បុរសក្តី ដែលនៅក្មេង ពេញក្រមុំ ពេញកំលោះ កំពុងចូលចិត្តនឹងការប្រដាប់ស្អិតស្អាងកាយ ឆ្លុះមើលស្រមោលមុខរបស់ខ្លួនក្នុងផ្ទែកញ្ចក់ ដែលបរិសុទ្ធផូរផង់ក្តី ក្នុងភាជន៍ទឹកដែលថ្លាល្អក្តី បើមុខប្រកបដោយទោស (មានប្រជ្រុយ ដំបៅ មុន និងបូសជាដើម)ក្តី ក៏ដឹងថា មុខប្រកបដោយទោស បើមុខឥតមានទោសក្តី ក៏ដឹងថា មុខឥតមានទោស យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយកំណត់ដឹងចិត្ត ដោយចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃ ចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ... ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈ... ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍មូល... ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍រាយមាយ... ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈ... ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈ... ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈ... ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈ... ចិត្តដែលតាំងមាំ... ចិត្តដែលមិនតាំងមាំ... ចិត្តដែលរួចស្រឡះ... ចិត្តដែលមិនរួចស្រឡះ... ក៏ដឹងថា ចិត្តមិនរួចស្រឡះ ក៏ដូច្នោះឯង។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងធម៌នោះ។

[១១៣] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយរឭកឃើញនូវបុព្វេនិវាស (លំដាប់ខន្ធ ដែលសត្វអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន) គឺរលឹកឃើញបាន១ជាតិខ្លះ ២ជាតិខ្លះ ៣ជាតិខ្លះ ៤ជាតិខ្លះ ៥ជាតិខ្លះ ១០ជាតិខ្លះ ២០ជាតិខ្លះ ៣០ជាតិខ្លះ ៤០ជាតិខ្លះ ៥០ជាតិខ្លះ ១០០ជាតិខ្លះ ១០០០ជាតិខ្លះ ១០០.០០០ជាតិខ្លះ រឭកឃើញនូវសំវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ វិវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ និងសំវដ្តវិវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះថា អាត្មាអញ បានកើតក្នុងទីឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ មានគោត្រយ៉ាងនោះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនោះ មានអាហារយ៉ាងនោះ ទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនោះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញ ច្យុតអំពីទីនោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងទីឯណោះទៀត លុះអាត្មាអញ បានទៅកើតក្នុងទីនោះហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ មានគោត្រកូលយ៉ាងនោះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនោះ មានអាហារយ៉ាងនោះ ទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនោះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញ ច្យុតអំពីទីនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងទីនេះ។ ពួកសាវ័ករឭកឃើញ នូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រមទាំងអាការ (រូប និងអាហារជាដើម) ព្រមទាំងឧទ្ទេស (ឈ្មោះ និងគោត្រកូល) ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាបុរសចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួន ហើយទៅកាន់ស្រុកដទៃ លុះចេញអំពីស្រុកនោះហើយ ទៅស្រុកដទៃទៀត បុរសនោះ លុះចេញអំពីស្រុកនោះហើយ ត្រឡប់មកកាន់ស្រុកខ្លួនដដែលវិញ បុរសនោះ តែងដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ បានចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួនហើយ មកដល់ស្រុកឯណោះ កាលនៅក្នុងស្រុកនោះ អាត្មាអញឈរយ៉ាងនោះ អង្គុយយ៉ាងនោះ និយាយយ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ លុះចេញអំពីស្រុកនោះហើយ បានមកដល់ស្រុកឯណោះទៀត កាលដែលនៅក្នុងស្រុកនោះឯង អាត្មាអញ បានឈរយ៉ាងនោះ អង្គុយយ៉ាងនោះ និយាយយ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ អាត្មាអញនោះ លុះចេញអំពីស្រុកនោះហើយ ទើបបានត្រឡប់មកដល់ស្រុករបស់ខ្លួនដដែល យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយរឭកឃើញនូវបុព្វេនិវាស គឺរឭកឃើញបាន១ជាតិខ្លះ ២ជាតិខ្លះ។បេ។ ពួកសាវ័ក រឭកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ យ៉ាងនោះដែរ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់បារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងបដិបទានោះ។

[១១៤] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយបានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវពួកសត្វ ដែលកំពុងច្យុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានវណ្ណៈល្អខ្លះ មានវណ្ណៈអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ កំណត់ដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក អើហ្ន៎ ចំណែកសត្វពួកនេះវិញ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក។ ពួកសាវ័ក មានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវពួកសត្វកំពុងច្យុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានវណ្ណៈល្អខ្លះ មានវណ្ណៈអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ កំណត់ដឹងនូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាផ្ទះពីរខ្នងមានទ្វារ បុរសមានចក្ខុ ឈរនៅត្រង់កណ្តាលផ្ទះទាំងពីរខ្នងនោះ ក៏មើលឃើញពួកមនុស្ស ដែលកំពុងចូលមកក្តី ចេញទៅក្តី ដើរទៅក្តី ដើរមកក្តី យ៉ាងណា ម្នាលឧទាយិ បដិបទាដែលតថាគត បានសំដែងហើយ ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយបាននូវចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញពួកសត្វ ដែលកំពុងច្យុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានវណ្ណៈល្អខ្លះ មានវណ្ណៈអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ។បេ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ឯសាវ័កទាំងឡាយ របស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងបដិបទានោះ។

[១១៥] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាអន្លង់ទឹក ដែលថ្លាយង់ យ៉ាងវិសេស មិនល្អក់ នៅលើកំពូលភ្នំ បុរសមានចក្ខុ ឈរក្បែរឆ្នេរអន្លង់ទឹកនោះ មើលឃើញខ្ចៅខ្យង និងសម្រាមផង ក្រួស និងអម្បែងផង ហ្វូងត្រីផង កំពុងហែលខ្លះ កំពុងសំកាំងនៅខ្លះ បុរសបានដឹងយ៉ាងនេះថា អន្លង់ទឹកនេះឯង ថ្លាយង់យ៉ាងវិសេស មិនមានល្អក់ នេះឯង ជាខ្ចៅខ្យង និងសម្រាម ក្រួស និងអម្បែងក្នុងអន្លង់នោះ ហ្វូងត្រីទាំងឡាយ កំពុងហែលខ្លះ កំពុងសំកាំងនៅខ្លះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ បដិបទា ដែលតថាគត បានសំដែងហើយ ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ យ៉ាងនោះដែរ។ ឯពួកសាវ័ក របស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងបដិបទានោះ។

[១១៦] ម្នាលឧទាយិ នេះឯងធម៌ទី៥ ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ អាស្រ័យនៅ (នឹងតថាគត)។ ម្នាលឧទាយិ ធម៌ទាំង៥នេះឯង ដែលជាធម៌ នាំឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ អាស្រ័យនៅ (នឹងតថាគត)។ លុះព្រះមានព្រះភាគ សំដែងភាសិតនេះចប់ហើយ សកុលុទាយិបរិព្វាជក មានចិត្តត្រេកអររីករាយហើយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ មហាសកុលុទាយិសូត្រ ទី៧។

សមណមុណ្ឌិកសូត្រ ទី៨

CS sut.mn.078 | book_024

(៨. សមណមុណ្ឌិកសុត្តំ)

[១១៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ សម័យនោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះ ឧគ្គាហមានៈ ជាសមណមុណ្ឌិកាបុត្រ អាស្រ័យនៅក្នុងអារាម របស់ព្រះនាងមល្លិកាទេវី ដែលមានសាលាមួយ មានជួរដើមទន្លាប់ព័ទ្ធជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សា នូវលទ្ធិជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ចំនួន៥០០នាក់។ គ្រានោះ នាយជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកង្គៈ ចេញអំពីក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគទាំងថ្ងៃ។ បញ្ចកង្គៈ នាយជាងឈើ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា (កាលនេះ) ជាកាលមិនទាន់គួរ នឹងគាល់ព្រះមានព្រះភាគនៅឡើយ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសម្ងំ ទាំងពួកភិក្ខុ អ្នកមានភាវនាជាប់ក្នុងចិត្ត ក៏មិនទាន់មានវេលាគួរនឹងទៅជួប ព្រោះពួកភិក្ខុអ្នកបានភាវនាជាប់ក្នុងចិត្ត ក៏កំពុងសម្ងំដែរ បើដូច្នោះ គួរតែអាញ ចូលទៅរកឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ ឯអារាមរបស់ព្រះនាងមល្លិកា ដែលមានសាលាមួយ មានជួរដើមទន្លាប់ព័ទ្ធជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សានូវលទ្ធិ។ បញ្ចកង្គៈនាយជាងឈើ ក៏ចូលទៅកាន់អារាម របស់ព្រះនាងមល្លិកា ដែលមានសាលាមួយ មានជួរដើមទន្លាប់ព័ទ្ធជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សានូវលទ្ធិ។

[១១៨] សម័យនោះឯង ឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ អង្គុយជាមួយនឹងពួកបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ដែលកំពុងបន្លឺសំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំង និយាយតិរច្ឆានកថា ច្រើនប្រការ គឺ និយាយអំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ និយាយអំពីអាមាត្យធំ និយាយអំពីសេនា និយាយអំពីភ័យ និយាយអំពីចម្បាំង និយាយអំពីបាយ និយាយអំពីទឹក និយាយអំពីសំពត់ និយាយអំពីទីដេក និយាយអំពីកម្រងផ្កា និយាយអំពីគ្រឿងក្រអូប និយាយអំពីញាតិ និយាយអំពីយាន និយាយអំពីស្រុក និយាយអំពីនិគម និយាយអំពីនគរ និយាយអំពីជនបទ និយាយអំពីស្ត្រី និយាយអំពីយោធាដ៏ក្លៀវក្លា និយាយអំពីច្រកផ្លូវ និយាយអំពីកំពង់ទឹក និយាយអំពីទាសីអ្នកដងទឹក និយាយអំពីញាតិដែលចែកឋានទៅ និយាយអំពីគ្រឿងផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍ និយាយអំពីលោក និយាយអំពីរឿងជីកសមុទ្រ និយាយអំពីសេចក្តីចំរើន និងមិនចំរើន ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ ថាដូច្នេះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ។ ឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ បានឃើញបញ្ចកង្គៈ នាយជាងឈើមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់បរិស័ទរបស់ខ្លួនថា ចូរអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ មានសំឡេងតិចៗ ចូរអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំមាត់ឡើយ ដ្បិតបញ្ចកង្គៈ នាយ

ជាងឈើ ជាសាវ័ក របស់ព្រះសមណគោតមមក ពួកសាវ័ក របស់ព្រះសមណគោតម ជាគ្រហស្ថ ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់ស អាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ទាំងប៉ុន្មាន បណ្ដាសាវ័កទាំងនោះ បញ្ចកង្គៈ នាយជាងឈើនេះ ក៏ជាសាវ័កមួយដែរ លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ សុទ្ធតែជាអ្នកត្រូវការសំឡេងតិច ដ្បិតព្រះសមណគោតម ទូន្មាន ឲ្យជាអ្នកមានសំឡេងតិច ពោលសរសើរសំឡេងតិច យើងធ្វើដូចម្ដេច ឲ្យតែគេដឹងច្បាស់ថា បរិស័ទមានសំឡេងតិច ហើយសំគាល់ថាគួរចូលមក។ បរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏នៅស្ងៀម។ លំដាប់នោះ បញ្ចកង្គៈ នាយជាងឈើ ចូលទៅរកឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងឧគ្គាហមានបរិព្វាជកសមណមុណ្ឌិកាបុត្រ កាលបញ្ចប់ពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងសមគួរ។

[១១៩] លុះបញ្ចកង្គៈនាយជាងឈើ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ ក៏និយាយដូច្នេះថា ម្នាលនាយជាងឈើ ខ្ញុំបញ្ញត្តបុរសបុគ្គល ដែលប្រកបដោយធម៌ ៤ប្រការ ថាជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្ដីញាប់ញ័រ ធម៌៤ប្រការ តើអ្វីខ្លះ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើអំពើអាក្រក់ ដោយកាយ១ មិនពោលពាក្យអាក្រក់១ មិនត្រិះរិះតម្រិះអាក្រក់១ មិនចិញ្ចឹមជីវិតអាក្រក់១ ម្នាលនាយជាងឈើ ខ្ញុំបញ្ញត្តបុរសបុគ្គល ដែលប្រកបដោយធម៌ ៤ ប្រការនេះឯង ថាជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្ដីញាប់ញ័រ។ ឯបញ្ចកង្គៈ នាយជាងឈើ មិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ភាសិត របស់ឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រទេ លុះមិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ដោយមានគំនិតថា អាត្មាអញ នឹងដឹងនូវសេចក្ដី នៃភាសិតនេះច្បាស់លាស់ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ។ បញ្ចកង្គៈ នាយជាងឈើ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះបញ្ចកង្គៈ នាយជាងឈើ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ តាមពាក្យចរចាទាំងប៉ុន្មាន ដែលបាននិយាយ ជាមួយនឹងឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ ដោយសព្វគ្រប់។

[១២០] កាលបញ្ចកង្គៈនាយជាងឈើ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងបញ្ចកង្គៈ នាយជាងឈើ ដូច្នេះថា ម្នាលនាយជាងឈើ បើដូចពាក្យដែលឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ និយាយយ៉ាងនោះមែន កូនក្មេងតូចខ្ចី ដេកផ្ងារ (មិនទាន់ចេះក្រឡាប់នៅឡើយ) ក៏ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្ដីញាប់ញ័រដែរ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្ងារ នឹងថាមិនមានកាយ ក៏បាន ព្រោះថានឹងធ្វើអំពើអាក្រក់ ដោយកាយណាកើត វៀរលែងតែការបម្រាស់ប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្ងារ នឹងថាមិនមានវាចាក៏បាន ព្រោះថា នឹងពោលវាចាអាក្រក់ណាកើត វៀរលែងតែការយំប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្ងារ នឹងថាមិនមានសេចក្ដីត្រិះរិះក៏បាន ព្រោះថានឹងត្រិះរិះតម្រិះអាក្រក់ណាកើត វៀរលែងតែធ្វើមុខជូរប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្ងារ នឹងថាមិនមានអាជីវៈក៏បាន ព្រោះថា នឹងប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតអាក្រក់ណាកើត វៀរលែងតែការបៅដោះម្ដាយប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បើដូចពាក្យ ដែលឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ និយាយយ៉ាងនោះមែន កូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្ងារ ក៏ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្ដីញាប់ញ័រដែរ។

[១២១] ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគតបញ្ញត្តបុរសបុគ្គល ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំង៤ប្រការ ថា មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសល ដ៏ប្រសើរ មិនទាន់ជាអ្នកដល់នូវចំណែកបុណ្យ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនទាន់ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្ដីញាប់ញ័រនៅឡើយទេ បុរសបុគ្គលនោះ គ្រាន់តែវិសេសជាងកូនក្មេងតូចខ្ចី ដេកផ្ងារនេះបន្តិចទេតើ ធម៌៤ប្រការ តើអ្វីខ្លះ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយ១ មិនពោលវាចាអាក្រក់១ មិនត្រិះរិះតម្រិះអាក្រក់១ មិនចិញ្ចឹមជីវិតអាក្រក់១ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគតបញ្ញត្តបុរសបុគ្គល ដែលប្រកបដោយធម៌៤ប្រការ នេះថា មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសល ដ៏ប្រសើរ មិនទាន់ជាអ្នកដល់នូវចំណែកបុណ្យ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនទាន់ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្ដីញាប់ញ័រនៅឡើយទេ បុរសបុគ្គលនោះ គ្រាន់តែវិសេសជាងកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្ងារបន្តិចប៉ុណ្ណោះ។

[១២២] ម្នាលនាយជាងឈើ លុះតែបុរសបុគ្គល ដែលប្រកបដោយអង្គ១០ ទើបតថាគត បញ្ញត្តថា ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្ដីញាប់ញ័រមែន។ នេះ ពួកសីលជាកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ។ សីលទាំងឡាយ ជាអកុសល កើតអំពីអកុសលចិត្ត (ទាំង១២) នេះ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ។ សីលទាំងឡាយជាអកុសលក្នុងលោកនេះ រលត់ឥតមានសេសសល់ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិដើម្បីរំលត់សីលជាអកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ។ នេះពួកសីលជាកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ។ សីលទាំងឡាយជាកុសល កើតមកអំពីកុសលចិត្តនេះ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ។ សីលទាំងឡាយ ជាកុសល ក្នុងលោកនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ។ បុគ្គល អ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សីលជាកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ។ នេះពួកសង្កប្បៈ ជាអកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ។ សង្កប្បៈជាអកុសល កើតមកអំពីអកុសលចិត្តនេះ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ។ សង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាអកុសល ក្នុងលោកនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ។ នេះពួកសង្កប្បៈជាកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គល ត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ។ សង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាកុសល កើតមកអំពីកុសលចិត្តនេះ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ។ សង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាកុសល ក្នុងលោកនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ។

[១២៣] ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីលទាំងឡាយជាអកុសល តើដូចម្តេច។ កាយកម្ម ជាអកុសល វចីកម្ម ជាអកុសល អាជីវៈជាបាប ម្នាលនាយជាងឈើ នេះ តថាគត ហៅថា សីលជាអកុសល។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីល ជាអកុសលទាំងនេះ តើមានអ្វី ជាសមុដ្ឋាន។ ឯសមុដ្ឋាន របស់សីលជាអកុសលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ។ គួរពោលថា មានចិត្តជាសមុដ្ឋាន។ ចុះចិត្តដូចម្តេច។ ចិត្តមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ប្រកបដោយទោសៈ ប្រកបដោយមោហៈ សីលជាអកុសលទាំងឡាយ កើតអំពីចិត្តនេះ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីល ជាអកុសលទាំងនេះ តើរលត់ឥតសេសសល់ ក្នុងទីណា។ ឯការរលត់ របស់សីលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ លះបង់កាយទុច្ចរិត ចំរើនកាយសុចរិត លះបង់វចីទុច្ចរិត ចំរើនវចីសុចរិត លះបង់មនោទុច្ចរិត ចម្រើនមនោសុចរិត លះបង់មិច្ឆាជីវៈ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសម្មាជីវៈ សីលជាអកុសលទាំងនោះ តែងរលត់ឥតសេសសល់ ក្នុងសោតាបត្តិផលនុ៎ះឯង។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សីលទាំងឡាយជាអកុសល។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យឋិតថេរ មិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យរឹងរឹតតែធំទូលាយចម្រើន ពេញបរិបូណ៌ឡើង។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សីលទាំងឡាយជាអកុសល។

[១២៤] ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីលទាំងឡាយជាកុសល តើដូចម្តេច។ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត ពោលនូវកាយកម្ម ជាកុសល វចីកម្ម ជាកុសល ទាំងអាជីវបារិសុទ្ធិផង ថាជាសីល ម្នាលនាយជាងឈើ ទាំងនេះហៅថា សីលជាកុសល។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីល ជាកុសលទាំងនេះ មានអ្វីជាសមុដ្ឋាន។ ឯសមុដ្ឋាន របស់សីលជាកុសលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ។ គួរពោលថា មានចិត្តជាសមុដ្ឋាន។ ចុះចិត្តដូចម្តេច។ ចិត្តមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺចិត្តប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ សីលជាកុសល កើតអំពីចិត្តនេះ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីល ជាកុសលទាំងនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ក្នុងទីណា។ ការរលត់របស់សីលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ប៉ុន្តែមិនទាន់សម្រេចត្រឹមសីលប៉ុណ្ណោះទេ រមែងដឹងច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះផង តាមសេចក្តីពិតថា សីលជាកុសលទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ រមែងរលត់ឥតសេសសល់ ក្នុងអរហត្តផល។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សីលទាំងឡាយជាកុសល។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ពួកធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ។បេ។ ដើម្បីញុំាងពួកធម៌ជាកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន។បេ។ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងពួកធម៌ ជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យឋិតថេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យរឹងរឹតតែធំទូលាយចម្រើន ពេញបរិបូណ៌ឡើង។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សីលទាំងឡាយជាកុសល។

[១២៥] ម្នាលនាយជាងឈើ សង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាអកុសល តើដូចម្តេច។ កាមសង្កប្បៈ១ ព្យាបាទសង្កប្បៈ១ វិហឹសាសង្កប្បៈ១ ម្នាលនាយជាងឈើ ទាំងនេះហៅថា សង្កប្បៈជាអកុសល។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសង្កប្បៈជាអកុសលទាំងនេះ មានអ្វី ជាសមុដ្ឋាន។ ឯសមុដ្ឋាន របស់សង្កប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ។ គួរពោលថា មានសញ្ញា ជាសមុដ្ឋាន។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច។ សញ្ញាមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺកាមសញ្ញា១ ព្យាបាទសញ្ញា១ វិហឹសាសញ្ញា១ សង្កប្បៈ ជាអកុសល កើតមកអំពីសញ្ញាទាំងនេះ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសង្កប្បៈជាអកុសលទាំងនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ក្នុងទីណា។ ឯការរលត់សង្កប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលអនាគាមិផល បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិ និងសុខៈ កើតអំពីវិវេក សង្កប្បៈជាអកុសលទាំងនោះ រលត់ឥតសេសសល់ ក្នុងអនាគាមិផលនុ៎ះឯង។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងពួកធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ។បេ។ ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន។បេ។ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យឋិតថេរ មិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យរឹងរឹតតែធំទូលាយ ចម្រើនពេញបរិបូណ៌ឡើង។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល។

[១២៦] ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាកុសល តើដូចម្តេច។ នេក្ខម្មសង្កប្បៈ១ អព្យាបាទសង្កប្បៈ១ អវិហឹសាសង្កប្បៈ១ ម្នាលនាយជាងឈើ ទាំងនេះហៅថា សង្កប្បៈជាកុសល។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាកុសលនេះ មានអ្វីជាសមុដ្ឋាន។ ឯសមុដ្ឋាន របស់សង្កប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ។ គួរពោលថា មានសញ្ញាជាសមុដ្ឋាន។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច។ សញ្ញាមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺនេក្ខម្មសញ្ញា១ អព្យាបាទសញ្ញា១ អវិហឹសាសញ្ញា១ សង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាកុសល កើតមកអំពីសញ្ញាទាំងនេះ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាកុសលនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ក្នុងទីណា។ ឯការរលត់របស់សង្កប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ វិចារៈ។បេ។ ចូលទុតិយជ្ឈាន សង្កប្បៈជាកុសលទាំងនេះ រលត់ឥតមានសេសសល់ ក្នុងទុតិយជ្ឈាននុ៎ះឯង។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិដូចម្តេច ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសល។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ។បេ។ ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន។បេ។ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត

ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យឋិតថេរ មិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យរឹងរឹតតែធំទូលាយ ចម្រើនពេញបរិបូណ៌ឡើង។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ហៅថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសល។

[១២៧] ម្នាលនាយជាងឈើ ដែលតថាគតបញ្ញត្តបុរសបុគ្គល ប្រកបដោយធម៌១០ប្រការថា ជាអ្នកមានកុសល ដ៏បរិបូណ៌ មានកុសល ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ឧត្តម ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ តើអ្វីខ្លះ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិ ជាអសេក្ខៈ១ ប្រកបដោយសម្មាសង្កប្បៈ ជាអសេក្ខៈ១ ប្រកបដោយសម្មាវាចា ជាអសេក្ខៈ១ ប្រកបដោយសម្មាកម្មន្តៈ ជាអសេក្ខៈ១ ប្រកបដោយសម្មាអាជីវៈ ជាអសេក្ខៈ១ ប្រកបដោយសម្មាវាយាមៈ ជាអសេក្ខៈ១ ប្រកបដោយសម្មាសតិ ជាអសេក្ខៈ១ ប្រកបដោយសម្មាសមាធិ ជាអសេក្ខៈ១ ប្រកបដោយសម្មាញាណៈ ជាអសេក្ខៈ១ ប្រកបដោយសម្មាវិមុត្តិ ជាអសេក្ខៈ១។ ម្នាលនាយជាងឈើ ដែលតថាគតបញ្ញត្តបុរសបុគ្គល ប្រកបដោយធម៌ទាំង១០ប្រការនេះឯង ថាជាអ្នកមានកុសលដ៏បរិបូណ៌ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ឧត្តម ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ បញ្ចកង្គៈនាយជាងឈើ ក៏ត្រេកអរ រីករាយហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ សមណមុណ្ឌិកសូត្រ ទី៨។

ចូឡសកុលុទាយិសូត្រ ទី៩

CS sut.mn.079 | book_024

(៩. ចូឡសកុលុទាយិសុត្តំ)

[១២៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ សម័យនោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះសកុលុទាយិ នៅអាស្រ័យក្នុងបរិព្វាជការាម ឈ្មោះមោរនិវាបៈ ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទច្រើននាក់។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងវេលានោះយ៉ាងនេះថា ការត្រាច់ទៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត នៅព្រឹកណាស់នៅឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគតចូលទៅរកសកុលុទាយិបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជការាម ឈ្មោះមោរនិវាបៈសិន។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ស្តេចចូលទៅរកបរិព្វាជការាម ឈ្មោះមោរនិវាបៈ។

[១២៩] សម័យនោះឯង សកុលុទាយិបរិព្វាជក អង្គុយជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទច្រើននាក់ ដែលកំពុងបន្លឺសំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំង និយាយតិរច្ឆានកថាជាច្រើនប្រការ គឺ និយាយអំពីស្តេច។បេ។ និយាយអំពីសេចក្តីវិនាស និងសេចក្តីចំរើន ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ ថាដូច្នេះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ។ សកុលុទាយិបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់បរិស័ទរបស់ខ្លួនថា ចូរអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ មានសំឡេងតិចៗ ចូរអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំមាត់អ្វីឡើយ ដ្បិតព្រះសមណគោតមនេះ និមន្តមក ឯព្រះសមណគោតមមានអាយុនោះ ជាអ្នកត្រូវការតែនឹងសំឡេងតិច ពោលសរសើរសំឡេងតិច ធ្វើដូចម្តេច ឲ្យតែលោកដឹងថា បរិស័ទមានសំឡេងតិច ហើយសំគាល់ថា គួរចូលមក។ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏នៅស្ងៀម។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅរក សកុលុទាយិបរិព្វាជក។ សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរស្តេចមក នៃព្រះមានព្រះភាគ ជាការប្រពៃហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានបម្រុងនឹងធ្វើដំណើរមក ក្នុងទីនេះ អស់កាលយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ និមន្តគង់ចុះ អាសនៈនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្រាលហើយ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ។ សកុលុទាយិបរិព្វាជក កាន់យកអាសនៈ ដ៏ទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះសកុលុទាយិបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកអង្គុយប្រជុំគ្នា និយាយពីរឿងអ្វី អម្បាញ់មិញនេះ ចុះពាក្យដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ។

[១៣០] សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ប្រជុំគ្នា និយាយអម្បាញ់មិញនេះ លើកទុកសិន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនុ៎ះ មិនមែនជាការក្រ ដល់ព្រះអង្គទេ សូមទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ជាខាងក្រោយចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គមិនទាន់ចូលទៅជិតបរិស័ទនេះ បរិស័ទនេះ ក៏អង្គុយនិយាយតែតិរច្ឆានកថាច្រើនប្រការ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះតែកាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅជិតបរិស័ទនេះ ទើបបរិស័ទនេះ អង្គុយមើលមុខខ្ញុំព្រះអង្គ និយាយថា បពិត្រឧទាយិ យើងទាំងឡាយ ចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះសមណគោតមនឹងសំដែង ដល់យើងទាំងឡាយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលមករកបរិស័ទនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចូលទៅដែរ ដ្បិតបរិស័ទនេះ កំពុងតែអង្គុយមើលព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា យើងទាំងឡាយ ចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគនឹងសំដែង ដល់យើងទាំងឡាយ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកតាំងផ្តើមប្រស្នានោះមក តថាគត នឹងសំដែងតប តាមហេតុក្នុងប្រស្នានុ៎ះ។

[១៣១] សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពីថ្ងៃមុនៗ មានបុគ្គលជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ដឹងច្បាស់នូវញាណទស្សនៈឥតសេសសល់ និយាយថា កាលខ្ញុំដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី រលឹកក្តី ញាណទស្សនៈ ប្រាកដឡើងរឿយៗមិនដាច់ បុគ្គលនោះ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គ សួរប្រស្នា ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម ត្រឡប់ជាគេចកែពាក្យដទៃ ដោយពាក្យដទៃ យកពាក្យខាងក្រៅ មកបន្លែបន្លប់ ហើយសំដែងសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គក៏កើតសតិឡើង ព្រោះប្រារព្ធចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា ឱមានតែព្រះមានព្រះភាគ ឱមានតែព្រះសុគត ទើបព្រះអង្គឈ្លាសវៃ ចំពោះធម៌ទាំងនេះ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ចុះបុគ្គលណា ជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ដឹងច្បាស់នូវញាណទស្សនៈ ឥតសេសសល់ និយាយថា កាលខ្ញុំដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី រលឹកក្តី ញាណទស្សនៈ ក៏ប្រាកដឡើងរឿយៗមិនដាច់ បុគ្គលនោះ កាលដែលអ្នកបានសួរប្រស្នា ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម ក៏ត្រឡប់ជាគេចកែពាក្យដទៃ ដោយ

ពាក្យដទៃ យកពាក្យខាងក្រៅ មកបន្លែបន្លប់ ហើយសំដែងនូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា និគ្រន្ថនាដបុត្រ ព្រះអង្គ។

[១៣២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ បុគ្គលណាមួយ រលឹកឃើញបុព្វេនិវាសមានច្រើនប្រការគឺ រលឹកឃើញជាតិ១ ជាតិ២។បេ។ រលឹកឃើញបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ (បើ) បុគ្គលនោះ សួរប្រស្នានឹងតថាគត ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម តថាគត ក៏សួរប្រស្នា នឹងបុគ្គលនោះ ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើមដែរ បុគ្គលនោះ ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម ធ្វើចិត្តតថាគត ឲ្យរីករាយ ដោយការដោះប្រស្នាបាន តថាគត ក៏ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម ធ្វើចិត្តបុគ្គលនោះ ឲ្យរីករាយ ដោយការដោះប្រស្នាបានដែរ បុគ្គលណាមួយ មានទិព្វចក្ខុបរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សសាម័ញ្ញ ឃើញសត្វទាំងឡាយដែលច្យុត ដែលកើត ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់។បេ។ ក៏ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលទៅតាមយថាកម្ម (បើ) បុគ្គលនោះ សួរប្រស្នានឹងតថាគត ប្រារព្ធទីបំផុតខាងចុង តថាគត ក៏សួរប្រស្នា នឹងបុគ្គលនោះ ប្រារព្ធទីបំផុតខាងចុងដែរ បុគ្គលនោះ ប្រារព្ធទីបំផុតខាងចុង ធ្វើចិត្តតថាគតនោះ ឲ្យរីករាយ ដោយការដោះប្រស្នាបានដែរ ប៉ុន្តែណ្ហើយចុះ ឧទាយិ ទីបំផុតខាងដើមលើកទុក ទីបំផុតខាងចុង ក៏លើកទុកចុះ តថាគត នឹងសំដែងធម៌ដល់អ្នក កាលបើទីបំផុតខាងដើមនេះមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មាន ទីបំផុតខាងចុងនេះកើតឡើងបាន ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះកើតឡើង កាលបើទីបំផុតខាងដើមនេះមិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះរលត់ទៅ ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះរលត់ទៅ។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចរលឹកឃើញបុព្វេនិវាសនោះ តាមកំណត់ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រូវឃើញច្បាស់ ដោយអត្តភាពនេះ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះបានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងរលឹកឃើញបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺ រលឹកឃើញជាតិ១ ជាតិ២ ជាតិ៣។បេ។ និងរលឹកឃើញបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ ដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ដូចម្តេចបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ សូម្បីតែបង្សុបិសាច (បិសាចដែលកើតក្នុងទីស្មោកគ្រោក) ក៏ខ្ញុំព្រះអង្គ មើលមិនឃើញផង ចុះនឹងឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ រលឹកឃើញពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់។បេ។ ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលទៅតាមយថាកម្ម ដោយទិព្វចក្ខុបរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សសាម័ញ្ញ ដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ដូចម្តេចបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យដែលព្រះអង្គបានត្រាស់នឹងខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា ម្នាលឧទាយិ ណ្ហើយចុះ ទីបំផុតខាងដើមលើកទុក ទីបំផុតខាងចុង ក៏លើកទុកចុះ តថាគត នឹងសំដែងដល់អ្នក កាលបើទីបំផុតខាងដើមនេះមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មាន ទីបំផុតខាងចុងនេះកើតឡើងបាន ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះកើតឡើង កាលបើទីបំផុតខាងដើមនេះមិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះរលត់ទៅ ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះរលត់ទៅ ដូច្នេះ ឥឡូវពាក្យនោះ មិនទាន់ប្រាកដ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយលើសលន់ ពន់ប្រមាណនៅឡើយទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រាកដជានឹងធ្វើហឫទ័យនៃព្រះមានព្រះភាគឲ្យរីករាយ ដោយសារការដោះប្រស្នា ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួនបាន។

[១៣៣] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ហេតុដូចម្តេច ដែលមានក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួននៃអ្នក។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួន យ៉ាងនេះថា នេះជាពន្លឺ ដ៏ឧត្តម នេះជាពន្លឺដ៏ឧត្តម។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ការណ៍ដែលអ្នកត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា នេះជាពន្លឺដ៏ឧត្តម នេះជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ចុះពន្លឺដ៏ឧត្តមនោះ តើដូចម្តេច។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពន្លឺណា ដែលរកពន្លឺដទៃប្រសើរជាង ឧត្តមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះ ជាពន្លឺដ៏ឧត្តម។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ពន្លឺ ដែលរកពន្លឺដទៃប្រសើរជាង ឧត្តមជាងគ្មាន នោះ តើដូចម្តេច។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពន្លឺណា ដែលរកពន្លឺដទៃប្រសើរជាង ឧត្តមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះ ទើបជាពន្លឺដ៏ឧត្តម។

[១៣៤] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ វាចារបស់អ្នកនុ៎ះ ផ្សាយទៅវែងពេកណាស់ ព្រោះអ្នកពោលថា ពន្លឺដែលរកពន្លឺដទៃ ប្រសើរជាង ឧត្តមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះ ទើបជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ដូច្នេះផង ទាំងមិនកំណត់ នូវពន្លឺនោះផង។ ម្នាលឧទាយិ ដូចបុរសនិយាយ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទកល្យាណី ក្នុងជនបទនេះ។ ពួកអ្នកផង សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទកល្យាណីណា អ្នកស្គាល់នាងជនបទកល្យាណីនោះ ថាជាក្សត្រី ឬព្រាហ្មណី ជាវេស្សី ឬសុទ្ទីដែរឬ។ បុរសនោះ ដែលអ្នកផងសួរដូច្នេះ ក៏ឆ្លើយតបវិញថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ។ អ្នកផងសួរបុរសនោះទៀតថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទកល្យាណីណា អ្នកស្គាល់នាងជនបទកល្យាណីនោះថា មានជាតិយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ។បេ។ ខ្ពស់ឬទាប ឬកណ្តាល សម្បុរខ្មៅ ឬខ្មៅស្រអែម ឬសម្បុរសណ្តែកបាយ នៅក្នុងស្រុក និគម និងនគរឯណោះ ដែរឬទេ។ បុរសនោះ ដែលគេសួរដូច្នេះ ក៏ឆ្លើយតបថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ។ ជនទាំងឡាយ និយាយនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកមិនដែលស្គាល់ មិនដែលឃើញ នាងជនបទកល្យាណីណាសោះ ហើយស្រាប់តែប្រាថ្នា ចង់បាននាងនោះឬ។ បុរសនោះ ដែលអ្នកផងសួរដូច្នេះ ក៏ឆ្លើយតបថា បាទ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កាលបើយ៉ាងនេះ ពាក្យរបស់បុរសនោះ ក្រែងយកជាការមិនបានទេដឹង។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា ពិតមែនហើយព្រះអង្គ កាលបើយ៉ាងនេះ ពាក្យរបស់បុរសនោះ យកជាការពុំបានទេ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពន្លឺណា ដែលរកពន្លឺដទៃប្រសើរជាង ឧត្តមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះ ទើបជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ដូច្នេះផង ទាំងមិនកំណត់ នូវពន្លឺនោះផង ក៏យ៉ាងនោះឯង។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កែវមណី និងកែវពៃទូរ្យ មានពន្លឺល្អ មានជ្រុង៨ ដែលជាងឆ្នៃល្អហើយ ដាក់លើសំពត់កម្ពល់ មានពណ៌លឿង រមែងភ្លឺច្រាលរន្ទាល យ៉ាងណា អត្តា បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏មានពន្លឺ ឥតមានរោគ យ៉ាងនោះដែរ។

[១៣៥] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កែវមណី និងកែវពៃទូរ្យ មានពន្លឺល្អ មានជ្រុង៨ ដែលជាងឆ្នៃល្អហើយ ដាក់លើសំពត់កម្ពល់ មានពណ៌លឿង រមែងភ្លឺច្រាលរន្ទាល និងអម្ពិលអម្ពែក ដែលជាកិមិជាតិ ក្នុងវេលាយប់ងងឹតអព្ទ បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងវេលាយប់ងងឹតអព្ទ បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺអម្ពិលអម្ពែក ដែលជាកិមិជាតិ ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។

[១៣៦] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច អម្ពិលអម្ពែក ដែលជាកិមិជាតិ ក្នុងវេលាយប់ងងឹតអព្ទ និងប្រទីបប្រេង ក្នុងវេលាយប់ងងឹតអព្ទ បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណា ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងវេលាយប់ងងឹតអព្ទ បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ប្រទីបប្រេង ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។

[១៣៧] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះដូចម្ដេច ប្រទីបប្រេង ក្នុងវេលាយប់ងងឹតអព្ទ និងគំនរភ្លើងធំ ក្នុងវេលាយប់ងងឹតអព្ទ បណ្ដាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណា ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងវេលាយប់ងងឹតអព្ទ បណ្ដាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺគំនរភ្លើងធំ ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។

[១៣៨] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះដូចម្ដេច គំនរភ្លើង ក្នុងវេលាយប់ងងឹតអព្ទ និងផ្កាយព្រឹក ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះ អំពីពពក ទៀបបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី បណ្ដាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណា ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បណ្ដាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺផ្កាយព្រឹក ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៀបបច្ចូសសម័យនៃរាត្រីនេះ ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។

[១៣៩] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះដូចម្ដេច ផ្កាយព្រឹក ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៀបបច្ចូសសម័យ នៃរាត្រី និងព្រះចន្ទ្រ ក្នុងវេលាពាក់កណ្ដាលអធ្រាត្រ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក នាថ្ងៃឧបោសថ ១៥កើត បណ្ដាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណា ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បណ្ដាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺព្រះចន្ទ្រ ក្នុងវេលាពាក់កណ្ដាលអធ្រាត្រ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក នាថ្ងៃឧបោសថ ១៥កើតនេះ ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។

[១៤០] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះដូចម្ដេច ព្រះចន្ទ្រ ក្នុងវេលាពាក់កណ្ដាលអធ្រាត្រ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក នាថ្ងៃឧបោសថ ១៥កើត និងព្រះអាទិត្យ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ក្នុងសរទសម័យ នាខែខាងចុង នៃវស្សានរដូវ បណ្ដាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណា ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បណ្ដាពន្លឺទាំងពីរនោះ ពន្លឺព្រះអាទិត្យ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ក្នុងសរទសម័យ នាខែជាខាងចុង នៃវស្សានរដូវ ពន្លឺនេះ ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង។ ម្នាលឧទាយិ ពួកទេវតា ដែលមិនបាច់ប្រើពន្លឺព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យនេះ មានច្រើនក្រៃលែងច្រើន តថាគត ក៏ស្គាល់ច្បាស់ នូវទេវតាទាំងនោះដែរ តែតថាគត មិនពោលថា ពន្លឺណា ឥតមានពន្លឺដទៃ ប្រសើរជាង ឧត្តមជាង ដូច្នេះទេ ម្នាលឧទាយិ ចំណែកខាងអ្នកឯង ពោលថា ពន្លឺណា ដែលថោកទាបជាង អន់ជាង ពន្លឺអម្ពិលអម្ពែកជាកិមិជាតិ ពន្លឺនោះ ជាពន្លឺប្រសើរ ដូច្នេះផង ទាំងមិនបានកំណត់ពន្លឺនោះផង។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់ស្លេះពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់ស្លេះពាក្យនេះទុកចុះ។ ម្នាលឧទាយិ ម្ដេចក៏អ្នកឯងនិយាយថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់ស្លេះពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់ស្លេះពាក្យនេះទុកចុះ ដូច្នេះ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួន យ៉ាងនេះថា នេះជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ នេះជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ កាលបើព្រះមានព្រះភាគសាកសួរ ចោទប្រកាន់ ដេញដោល ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួន (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះសូន្យ ទទេ ឥតបានការសោះ។

[១៤១] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ លោកមានសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ចុះបដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកដែលមានសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ មានដែរឬទេ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា លោកមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយក៏មាន បដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយក៏មាន។ ម្នាលឧទាយិ ចុះបដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ តើដូចម្ដេច។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត លះបង់អទិន្នាទាន វៀរស្រឡះ ចាកអទិន្នាទាន លះបង់កាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះ ចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ លះបង់មុសាវាទ វៀរស្រឡះ ចាកមុសាវាទ ម្យ៉ាងទៀត បានប្រព្រឹត្តសមាទាន នូវតបគុណណាមួយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះហៅថា បដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ។

[១៤២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះដូចម្ដេច (បើ) បុគ្គលលះបង់បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តា មានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា មានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ ព្រះអង្គ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះ ដូចម្ដេច (បើ) បុគ្គល លះបង់អទិន្នាទាន វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តា មានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ។ មានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ ព្រះអង្គ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះដូចម្ដេច (បើ) បុគ្គល លះបង់កាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះ ចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ។ មានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ ព្រះអង្គ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះដូចម្ដេច (បើ) បុគ្គលលះបង់មុសាវាទ វៀរស្រឡះ ចាកមុសាវាទ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ។ មានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ ព្រះអង្គ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះដូចម្ដេច (បើ) បុគ្គលសមាទានប្រព្រឹត្តតបគុណណាមួយ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តា មានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ។ មានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ ព្រះអង្គ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីនោះ ដូចម្ដេច ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ព្រោះអាស្រ័យបដិបទា ដែលមានសុខ និងទុក្ខលាយឡំគ្នា បានដែរឬ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុក បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុក។ ម្នាលឧទាយិ ម្ដេចក៏អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុកចុះ ដូច្នេះ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួន យ៉ាងនេះថា លោកដែលមានសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយក៏មាន បដិបទា ដែលប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយក៏មាន។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ សាកសួរ ដេញដោល ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួន (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះសូន្យទទេ មិនបានការសោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ បដិបទា ដែលប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ មានដែរឬ។ ម្នាលឧទាយិ លោកដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយក៏មាន បដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ

ក៏មាន។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះបដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ តើដូចម្ដេច។

[១៤៣] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ។បេ។ ចូលបឋមជ្ឈាន ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ និងវិចារៈ។បេ។ ចូលទុតិយជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤ ព្រោះប្រាសចាកបីតិ។បេ។ ចូលតតិយជ្ឈាន សម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ម្នាលឧទាយិ នេះឯង ហៅថា បដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ តើដូចម្ដេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះលោក មានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើមានតែប៉ុណ្ណេះទេឬ។ ម្នាលឧទាយិ លោកមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនមែនមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះទេ ទាំងបដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយនោះ ក៏មិនមែនមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះដែរទេ។

[១៤៤] កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិស័ទ របស់សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏បន្លឺសំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំងថា ពួកយើង ព្រមទាំងអាចារ្យ មិនទាន់ពេញចិត្ត ក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងព្រមទាំងអាចារ្យ មិនទាន់ពេញចិត្ត ក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងមិនទាន់ដឹងច្បាស់ នូវគុណជាត ដ៏ក្រៃលែងជាងនេះទៅទៀតឡើយ។ ខណៈនោះ សកុលុទាយិបរិព្វាជក ធ្វើពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ ឲ្យមានសំឡេងតិច ហើយក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះលោក មានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើមានប៉ុន្មាន។

[១៤៥] ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់សុខ។បេ។ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ទេវតាទាំងប៉ុន្មាន បានកើតក្នុងលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ភិក្ខុនោះ រមែងឋិតនៅ រមែងចរចា រមែងសាកច្ឆា មួយអន្លើ ដោយទេវតា ទាំងប៉ុណ្ណោះ ម្នាលឧទាយិ លោកមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មានតែប៉ុណ្ណេះ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយ តែប៉ុណ្ណោះទេឬ។ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត មិនមែនព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្ដីសុខ ដោយចំណែកមួយនុ៎ះទេ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវពួកធម៌ដទៃ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាងទៅទៀត។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង នោះតើដូចម្ដេច។

[១៤៦] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ព្រះតថាគត ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោកនេះ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ មានព្រះដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយគុណ រកបុគ្គលស្មើគ្មាន ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ជាសាស្ដា របស់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង នូវចតុរារិយសច្ច មិនវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត។បេ។ ព្រះអង្គលះបង់ នូវនីវរណធម៌ទាំង៥នេះ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ដែលធ្វើប្រាជ្ញា ឲ្យមានកម្លាំងថយ ទ្រង់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ។បេ។ ចូលបឋមជ្ឈាន ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង នេះឯង។ ម្នាលឧទាយិ ន័យមួយទៀត ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ និងវិចារៈ។បេ។ ចូលទុតិយជ្ឈាន... តតិយជ្ឈាន... ចតុត្ថជ្ឈាន... ក៏សម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ទាំង៤ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង នេះឯង។

[១៤៧] កាលបើចិត្តតម្កល់នឹង ជាចិត្តបរិសុទ្ធ ផូរផង់ ឥតមានទីទួល ពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវភាវៈមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ភិក្ខុនោះ រមែងរលឹកឃើញ នូវបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ គឺជាតិ១ ជាតិ២។បេ។ រលឹកឃើញ បុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង នេះឯង។ កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) តម្កល់នៅល្អ ជាចិត្តបរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួល ពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវភាវៈមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងបង្អោនចិត្ត ដើម្បីចុតូបបាតញ្ញាណ នៃសត្វទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ រមែងមានចក្ខុទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់។បេ។ ភិក្ខុនោះ រមែងឃើញពួកសត្វ ដែលទៅតាមយថាកម្ម ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង នេះឯង។ កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) តម្កល់នៅនឹង ជាចិត្តបរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួល ពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវភាវៈមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ តាមសេចក្ដីពិតថា នេះជាទុក្ខ។បេ។ នេះជាទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់ តាមសេចក្ដីពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្ដីពិតថា នេះជាអាសវៈ។បេ។ នេះជាហេតុ ឲ្យកើតអាសវៈ។បេ។ នេះជាទីរលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្ដីពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់អាសវៈ។ កាលភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តរមែងរួចស្រឡះ ចាកកាមាសវៈ ចិត្តរមែងរួចស្រឡះ ចាកភវាសវៈ ចិត្តរមែងរួចស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈ កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ក៏មានសេចក្ដីដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ បាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ច ក៏អាត្មាអញ បានធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង នេះឯង។ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង ទាំងនេះឯង។

[១៤៨] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភ្លឺណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភ្លឺណាស់ ព្រោះថា ធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយនេះឯង ដូចជាគេផ្ងារ របស់ដែលផ្កាប់ ឬដូចជាគេបើកបង្ហាញ របស់ដែលកំបាំង ឬដូចជាបុគ្គលប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចជាគេទ្រោលប្រទីប ក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែក នឹងមើលឃើញនូវរូបបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ គួរបាននូវបព្វជ្ជា គួរបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ។

[១៤៩] កាលសកុលុទាយិបរិព្វាជក និយាយយ៉ាងនេះហើយ បរិស័ទរបស់សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏និយាយនឹងសកុលុទាយិបរិព្វាជក ដូច្នេះថា បពិត្រលោកឧទាយិដ៏ចំរើន លោកកុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះសមណគោតម សូមលោកឧទាយិដ៏ចំរើន នៅជាអាចារ្យ កុំជាអន្តេវាសិកគេឡើយ ឲ្យដូចជាក្អមទឹក នៅពេញដោយទឹកដដែល សូមលោកឧទាយិដ៏ចំរើន កុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះសមណគោតម សូមលោកឧទាយិដ៏ចំរើន នៅជាអាចារ្យដដែល កុំជាអន្តេវាសិកគេឡើយ។ បរិស័ទរបស់សកុលុទាយិបរិព្វាជក ធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ យ៉ាងនេះ ដល់សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក្នុងការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ។

ចប់ ចូឡសកុលុទាយិសូត្រ ទី៩។

វេខណសសូត្រ ទី១០

CS sut.mn.080 | book_024

(១០. វេខនសសុត្តំ)

[១៥០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង វេខណសបរិព្វាជក ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ។

[១៥១] លុះវេខណសបរិព្វាជក ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បន្លឺនូវឧទានវាចា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ពន្លឺនេះថ្លៃថ្លាណាស់ ពន្លឺនេះ ថ្លៃថ្លាណាស់។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្នាកច្ចានៈ[27] ចុះហេតុអ្វីបានជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះថា ពន្លឺនេះថ្លៃថ្លាណាស់ ពន្លឺនេះថ្លៃថ្លាណាស់ ចុះពន្លឺដូចម្តេច ដែលថ្លៃថ្លា។ វេខណសបរិព្វាជក ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពន្លឺណា ដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្លឺលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះ ឈ្មោះថា ពន្លឺថ្លៃថ្លា។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្នាលកច្ចានៈ ចុះពន្លឺដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្លឺលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះ តើដូចម្តេច។ វេខណសបរិព្វាជក ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពន្លឺណា ដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្លឺលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឯង ឈ្មោះថា ពន្លឺថ្លៃថ្លា។

[១៥២] ម្នាលកច្ចានៈ ពាក្យរបស់អ្នកនុ៎ះ ផ្សាយទៅវែង[28] ណាស់ ព្រោះអ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពន្លឺណា ដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្លឺលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឯង ឈ្មោះថា ពន្លឺថ្លៃថ្លា ដូច្នេះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង។ ម្នាលកច្ចានៈ ដូចបុរសនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទកល្យាណី (ដែលនៅ) ក្នុងជនបទនេះ។ ជនទាំងឡាយ ក៏សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរសចំរើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននូវនាងជនបទកល្យាណីណា អ្នកស្គាល់នាងជនបទកល្យាណីនោះ ថាជាស្ត្រីក្សត្រិយ៍ ឬព្រាហ្មណ៍ ជាស្ត្រីវេស្សៈ ឬសុទ្ទៈ ដែរឬទេ។ បុរសនោះ លុះមានគេសួរដូច្នេះហើយ ក៏ប្រាប់ថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ។ ជនទាំងឡាយ ក៏សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននូវនាងជនបទកល្យាណីណា អ្នកស្គាល់នាងជនបទកល្យាណីនោះថា មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មាន គោត្រយ៉ាងនេះ។បេ។ ជាស្ត្រីខ្ពស់ឬទាប ឬក៏កណ្តាល ជាស្ត្រីសម្បុរខ្មៅ ឬខ្មៅស្រអែម ឬក៏ខ្មៅស្រស់ (នៅ)ក្នុងស្រុក ឬនិគម ឬក៏នគរឯណោះ ដូច្នេះដែរឬទេ។ បុរសនោះ លុះគេសួរដូច្នេះហើយ ក៏ប្រាប់ថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ។ ពួកជន ក៏សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកមិនស្គាល់ មិនឃើញនូវស្រីណា អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននូវស្រីនោះ ឬអ្វី។ បុរសនោះ លុះគេសួរដូច្នេះហើយ ក៏ប្រាប់ថា បាទ។ ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច កាលបើដូច្នោះ សំដីរបស់បុរសនោះ ក្រែងយកជាការមិនបានទេដឹង។ ពិតមែនហើយព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលបើដូច្នោះ សំដីរបស់បុរសនោះ នឹងយកជាការមិនបានទេ។ ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពន្លឺណា ដែលរកពន្លឺឯទៀតលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះ ឈ្មោះថា ពន្លឺថ្លៃថ្លា ដូច្នេះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ក៏យ៉ាងនោះឯង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កែវពៃទូរ្យ ស្អាតល្អ មានពន្លឺ មានជ្រុង៨ ដែលជាងបានឆ្នៃល្អហើយ ដាក់លើសំពត់កម្ពល មានពណ៌លឿង រមែងភ្លឺឆ្លុះរុងរឿង ដូចម្តេចមិញ អត្តាស្លាប់ហើយ ជាសភាពមិនមានរោគ រមែងមានពន្លឺ ដូច្នោះឯង។

[១៥៣] ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច កែវពៃទូរ្យណា ស្អាតល្អ មានពន្លឺ មានជ្រុង៨ ដែលជាងបានឆ្នៃល្អហើយ ដាក់លើសំពត់កម្ពល មានពណ៌លឿង រមែងភ្លឺឆ្លុះរុងរឿង និងអម្ពិលអម្ពែក ជាកិមិជាតិណា ក្នុងវេលាយប់ងងឹតឈឹងសូន្យ បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺអម្ពិលអម្ពែក ជាកិមិជាតិ ក្នុងវេលាយប់ងងឹតឈឹងសូន្យ ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។

[១៥៤] ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច អម្ពិលអម្ពែក ជាកិមិជាតិណា ក្នុងវេលាយប់ងងឹតឈឹងសូន្យ និងប្រទីបប្រេងណា ក្នុងវេលាយប់ងងឹតឈឹងសូន្យ បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺប្រទីបប្រេង ក្នុងវេលាយប់ងងឹតឈឹងសូន្យ ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។

[១៥៥] ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ប្រទីបប្រេងណា ក្នុងវេលាយប់ងងឹតឈឹងសូន្យ និងគំនរភ្លើងធំណា ក្នុងវេលាយប់ងងឹតឈឹងសូន្យ បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺ

គំនរភ្លើងធំ ក្នុងវេលាយប់ងងឹតឈឹងសូន្យ ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។

[១៥៦] ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច គំនរភ្លើងធំណា ក្នុងវេលាយប់ងងឹតឈឹងសូន្យ និងផ្កាយព្រឹកណា ក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺផ្កាយព្រឹក ក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។

[១៥៧] ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ផ្កាយព្រឹកណា ក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ដែលស្រឡះ ប្រាសចាកពពកភ្លៀង និងព្រះចន្ទ្រណា ក្នុងវេលាអឌ្ឍរាត្រ មិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ១៥កើត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺព្រះចន្ទ្រ ក្នុងវេលាយប់អឌ្ឍរាត្រ មិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ១៥កើត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។

[១៥៨] ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ព្រះចន្ទ្រណា ក្នុងវេលាអឌ្ឍរាត្រ មិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ១៥កើត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង និងព្រះអាទិត្យណា ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ នាសរទសម័យ ខែខាងចុង នៃវស្សានរដូវ ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺព្រះអាទិត្យ ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ នាសរទសម័យ ខាងចុង នៃវស្សានរដូវ ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង។

[១៥៩] ម្នាលកច្ចានៈ ទេវតាទាំងឡាយណា មិនបានប្រើប្រាស់ នូវពន្លឺព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យ[29] ទាំងពីរនេះ ទេវតាទាំងនោះ មានច្រើនក្រៃលែងជាងនោះទៅទៀត តថាគត ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវទេវតាទាំងនោះដែរ ប៉ុន្តែតថាគត មិនបានពោលថា ពន្លឺណា ដែលរកពន្លឺឯទៀតលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ដូច្នេះឡើយ ម្នាលកច្ចានៈ ចំណែកអ្នកពោលថា ពន្លឺណា ដែលថោកទាបពេកផង សៅហ្មងពេកផង ជាងអម្ពិលអម្ពែកជាកិមិជាតិ ពន្លឺនោះ ឈ្មោះថា ពន្លឺថ្លៃថ្លា ដូច្នេះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង។ ម្នាលកច្ចានៈ កាមគុណនេះ មាន៥ប្រការ កាមគុណ៥ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺរូបដែលគួរដឹងបានដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ១ សំឡេងដែលគួរដឹងបានដោយត្រចៀក...១ ក្លិន ដែលគួរដឹងបានដោយច្រមុះ...១ រស ដែលគួរដឹងបានដោយអណ្តាត...១ ផោដ្ឋព្វៈ ដែលគួរដឹងបានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ១ ម្នាលកច្ចានៈ នេះឯងឈ្មោះថា កាមគុណ៥ប្រការ។ ម្នាលកច្ចានៈ ត្រង់ដែលសេចក្តីសុខ និងសោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាមគុណទាំង៥ប្រការនេះ នេះឯងតថាគតហៅថា កាមសុខ គឺសុខក្នុងកាម។ កាមសុខ ដោយកាមទាំងឡាយ ដូច្នេះឯង បណ្តាសុខទាំងនោះ សុខជាកំពូលនៃកាម (ព្រះនិព្វាន) ប្រាកដជាប្រសើរជាងកាមសុខ។

[១៦០] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វេខណសបរិព្វាជក ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកពេកណាស់ ដ្បិតព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ត្រាស់សំដែង ដូច្នេះថា កាមសុខដោយកាមទាំងឡាយ បណ្តាសុខទាំងនោះ សុខដ៏ជាកំពូលនៃកាម ប្រាកដជាប្រសើរជាងកាមសុខ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលកច្ចានៈ ខ្លួនអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញផ្សេង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីពេញចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងទីផ្សេង មានអាចារ្យផ្សេង ក៏ម្រនឹងដឹងថា នុ៎ះជាកាម ឬជាកាមសុខ ឬក៏ជាកាមគ្គសុខ (ព្រះនិព្វាន) ដូច្នេះ ម្នាលកច្ចានៈ លុះតែពួកភិក្ខុណា ដែលជាអរហន្ត ខីណាស្រព បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ ធ្វើសោឡសកិច្ចរួចស្រេចហើយ ដាក់ចុះភារៈហើយ សម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងនោះឯង ទើបដឹងថា នុ៎ះជាកាម ឬជាកាមសុខ ឬក៏ជាកាមគ្គសុខ ដូច្នេះបាន។

[១៦១] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វេខណសបរិព្វាជក ស្រាប់តែខឹង អាក់អន់ចិត្ត ជេរប្រទេចព្រះមានព្រះភាគ បន្តុះបង្អាប់ព្រះមានព្រះភាគ ស្តីបន្ទោសព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះសមណគោតម ពេញជាមនុស្សលាមក ថាហើយ ក៏និយាយទៅនឹងព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា ដំណើរនេះ ដូចគ្នានឹងសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយក្នុងលោកនេះ មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងដើម មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងចុងទេ ប៉ុន្តែប្តេជ្ញាថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ ក៏បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ឯពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សម្រេចបានត្រឹមតែឲ្យអ្នកផងសើចចំអកលេង សម្រេចបានត្រឹមតែជាពាក្យឱនថយ លាមក ជាពាក្យឥតប្រយោជន៍ ជាពាក្យសោះសូន្យដោយពិត។

[១៦២] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលកច្ចានៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងដើម មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងចុង តែប្តេជ្ញាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចឯទៀត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ដូច្នេះ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងមានការសង្កត់សង្កិន ប្រកបដោយធម៌នោះឯង ម្នាលកច្ចានៈ ទីបំផុតខាងដើម និងខាងចុង ចូរលើកទុកសិនចុះ បើវិញ្ញូបុរស ដែលជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា ប្រកបដោយជាតិដ៏ត្រង់មែន ចូរមកចុះ តថាគត នឹងប្រៀនប្រដៅ តថាគតនឹងសំដែងធម៌ វិញ្ញូបុរសនោះ កាលបើបានប្រតិបត្តិ តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅដូច្នោះហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងដឹងដោយខ្លួនឯង នឹងឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា ការរួចស្រឡះ ចាកចំណង គឺអវិជ្ជា ដោយប្រពៃបាន យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលកច្ចានៈ ក្មេងតូចទន់ខ្ចី កំពុងដេកផ្ងារ ដែលគេចងដោយចំណងអំបោះ មានក ជាគំរប់៥ ចំណងទាំងនោះ នឹងរបូតចេញទៅ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីចំរើន ព្រោះអាស្រ័យការចាស់ទុំនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់វា ៗក៏ដឹងថា អាត្មាអញ ជាអ្នករួចចាកចំណងហើយ តែមិនស្គាល់នូវចំណង (នោះ)ទេ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលកច្ចានៈ (បើ) បើវិញ្ញូបុរស ជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា ប្រកបដោយជាតិដ៏ត្រង់មែន ចូរមកចុះ តថាគត នឹងប្រៀនប្រដៅ តថាគតនឹងសំដែងធម៌ វិញ្ញូបុរសនោះ កាលបើបានប្រតិបត្តិ តាម

ពាក្យប្រៀនប្រដៅដូច្នោះហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងដឹងដោយខ្លួនឯង នឹងឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា ការរួចស្រឡះ ចាកចំណង គឺអវិជ្ជា ដោយប្រពៃបានយ៉ាងនេះ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង។

[១៦៣] កាលបើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វេខណសបរិព្វាជក ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់។បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជ្រាបថា ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាឧបាសក ដល់នូវសរណគមន៍ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅ។

ចប់ វេខណសសូត្រ ទី១០។

ចប់ បរិព្វាជកវគ្គ ទី៣។

ឧទ្ទាន នៃបរិព្វាជកវគ្គ ជាវគ្គដ៏ប្រសើរ គឺ

ចូឡវច្ឆគោត្តសូត្រ១ អគ្គិវច្ឆគោត្តសូត្រ១ មហាវច្ឆគោត្តសូត្រ១ ទីឃនខសូត្រ១ មាគណ្ឌិយសូត្រ១ សន្ទកសូត្រ១ មហាសកុលុទាយិសូត្រ១ សមណមុណ្ឌិកសូត្រ១ ចូឡសកុលុទាយិសូត្រ១ វេខណសសូត្រ១។

រាជវគ្គ

CS sut.mn.v09 | book_024

(៤. រាជវគ្គោ)

ឃដិការសូត្រ ទី១

CS sut.mn.081 | book_024

(១. ឃដិការសុត្តំ)

[១៦៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើនអង្គ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ងាក (ព្រះភក្រ្ត) បែរចេញអំពីផ្លូវ ហើយបានធ្វើនូវការញញឹម ត្រង់ទៅរកប្រទេសមួយ ឲ្យប្រាកដ។ វេលានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា មានហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ មានបច្ច័យដូចម្តេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវការញញឹម ឲ្យប្រាកដឡើង (ព្រោះថា) ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹម ឲ្យប្រាកដ ដោយឥតហេតុទេ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ធ្វើនូវឧត្តរាសង្គៈ ឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសួរ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មានហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ មានបច្ច័យដូចម្តេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដឡើង (ព្រោះថា) ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹម ឲ្យប្រាកដ ដោយឥតហេតុទេ។

[១៦៥] ព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ រឿងរ៉ាវធ្លាប់មានមកហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ មាននិគមមួយឈ្មោះវេភឡិគៈ ជានិគមស្តុកស្តម្ភ មាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្លាប់ចូលមកសម្រេចសម្រាន្តឥរិយាបថ ក្នុងវេភឡិគនិគមនោះឯង។ ម្នាលអានន្ទ អារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាននៅក្នុងទីនេះ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ តែងគង់ឲ្យឱវាទភិក្ខុសង្ឃក្នុងទីនេះ។

[១៦៦] គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក្រាលសង្ឃាដិមានជាន់៤ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់សិន កាលបើព្រះអង្គគង់ហើយ ភូមិប្រទេសនេះ នឹងបានឈ្មោះថា មានព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធពីរព្រះអង្គប្រើប្រាស់។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះអានន្ទក្រាលថ្វាយ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស៊ប់ហើយ ក៏ត្រាស់ទៅនឹងព្រះអានន្ទ មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ រឿងរ៉ាវធ្លាប់មានមកហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ មាននិគមមួយឈ្មោះ វេភឡិគៈ ជានិគមស្តុកស្តម្ភ មាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្លាប់ចូលមកសម្រេចសម្រាន្តឥរិយាបថ ក្នុងវេភឡិគនិគមនេះឯង។ ម្នាលអានន្ទ អារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាននៅក្នុងទីនេះឯង។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ តែងគង់ឲ្យឱវាទភិក្ខុសង្ឃក្នុងទីនេះ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងវេភឡិគនិគម មានស្មូនឆ្នាំងម្នាក់ ឈ្មោះ ឃដិការ ជាឧបដ្ឋាក ជាអ្នកបំរើដ៏ប្រសើរ របស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ។ ម្នាលអានន្ទ ស្មូនឆ្នាំងឈ្មោះ ឃដិការ នោះឯង មានមាណពម្នាក់ ឈ្មោះ ជោតិបាល ជាមិត្តសំឡាញ់ពេញចិត្ត (របស់គាត់)។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង និយាយនឹងជោតិបាលមាណពថា នែជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញនូវព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ របស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ។

[១៦៧] ម្នាលអានន្ទ កាលដែលឃដិការស្មូនឆ្នាំង និយាយយ៉ាងនេះ ជោតិបាលមាណព ក៏ឃាត់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ដូច្នេះថា កុំឡើយឃដិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណ៍កំណោរនោះ បានជាការអ្វី។ ម្នាលអានន្ទ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង និយាយអស់វារៈ២ដង។បេ។ ម្នាលអានន្ទ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង និយាយនឹងជោតិបាលមាណព អស់វារៈ៣ដង ដូច្នេះថា នែជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ របស់ខ្ញុំ សន្មតថា ជាការប្រពៃ។ ម្នាលអានន្ទ ឯជោតិបាលមាណព ក៏ឃាត់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង អស់វារៈ៣ដង ដូច្នេះថា កុំឡើយឃដិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើ

ចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណ៍កំណោរនោះ បានជាការអ្វី។ យដិការស្ទួនឆ្នាំង តបថា នែជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ យើងនឹងកាន់យកខ្សែអំបោះសោត្តិ[30] សម្រាប់ងូតទឹក ទៅកាន់ស្ទឹង ដើម្បីងូតទឹក។ ម្នាលអានន្ទ ជោតិបាលមាណព បានទទួលពាក្យយដិការស្ទួនឆ្នាំងថា យ៉ាងហ្នឹងហើយ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត។

[១៦៨] ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ យដិការស្ទួនឆ្នាំង និងជោតិបាលមាណព ក៏នាំគ្នាយកខ្សែអំបោះសោត្តិ ទៅកាន់ស្ទឹង ដើម្បីងូតទឹក។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ យដិការស្ទួនឆ្នាំង និយាយនឹងជោតិបាលមាណពថា ម្នាលជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយ អារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបង្អើយទេតើ នែជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ។

[១៦៩] ម្នាលអានន្ទ កាលបើយដិការស្ទួនឆ្នាំង និយាយយ៉ាងនេះ ជោតិបាលមាណព ក៏ឃាត់យដិការស្ទួនឆ្នាំង ទៀតដូច្នេះថា កុំឡើយយដិការ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯង ចង់គាល់ស្រមណ៍កំណោរនោះ បានជាការអ្វី។ ម្នាលអានន្ទ យដិការស្ទួនឆ្នាំង និយាយអស់វារៈ២ដង។បេ។ ម្នាលអានន្ទ យដិការស្ទួនឆ្នាំង និយាយនឹងជោតិបាលមាណព អស់វារៈ៣ដង ដូច្នេះថា ម្នាលជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយអារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបង្អើយទេតើ ម្នាលជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ។ ម្នាលអានន្ទ ជោតិបាលមាណព ក៏ឃាត់យដិការស្ទួនឆ្នាំង អស់វារៈ៣ដង ដូច្នេះថា កុំឡើយយដិការ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯង ចង់គាល់ស្រមណ៍កំណោរនោះ បានជាការអ្វី។

[១៧០] ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ យដិការស្ទួនឆ្នាំង ក៏ចាប់ទាញថ្នក់ជោតិបាលមាណព និយាយលោមដូច្នេះថា ម្នាលជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយ អារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបង្អើយទេតើ ម្នាលជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ។ ម្នាលអានន្ទ ទើបជោតិបាលមាណព ឲ្យយដិការស្ទួនឆ្នាំងលែងកាន់ថ្នក់ ហើយនិយាយដូច្នេះថា កុំឡើយយដិការ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯង ចង់ឃើញស្រមណ៍កំណោរនោះ បានជាការអ្វី។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ យដិការស្ទួនឆ្នាំង ក៏ចាប់ទាញសក់ជោតិបាលមាណព ដែលទើបនឹងងូតរួចហើយ និយាយលោម ដូច្នេះថា ម្នាលជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយអារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបង្អើយទេតើ ម្នាលជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ជោតិបាលមាណព មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ឱហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ យីអើ ចំឡែកណាស់ មិនសមបើយដិការស្ទួនឆ្នាំង ជាមនុស្សមានកំណើតថោកទាបនេះ មកហ៊ានមើលងាយ ចាប់ទាញសក់របស់អញ ដែលទើបនឹងងូតហើយ ដូច្នេះសោះ ប្រហែលជាដំណើររបស់អញ ដែលនឹងទៅនេះ មិនមែនជាដំណើរថោកទាបឡើយ។ ទើបជោតិបាលមាណព សួរយដិការស្ទួនឆ្នាំង ដូច្នេះថា ម្នាលយដិការ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងចាប់ទាញសក់ខ្ញុំដល់ត្រឹមណាទៅទៀត។ យដិការស្ទួនឆ្នាំងតបថា នែជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ខ្ញុំចាប់ទាញសក់អ្នកឯង ទាល់តែខ្ញុំបានទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ដែលសន្មតថាជាការប្រពៃ។ ជោតិបាលមាណព តបថា នែយដិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ណ្ហើយលែង យើងនឹងទៅដែរ។

[១៧១] ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ យដិការស្ទួនឆ្នាំង និងជោតិបាលមាណព នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ យដិការស្ទួនឆ្នាំង ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ ឯជោតិបាលមាណព ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាលទៅរកព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះយដិការស្ទួនឆ្នាំង អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជោតិបាលមាណពនេះ ជាមិត្តសំឡាញ់ ពេញចិត្តនៃខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ ប្រោសជោតិបាលមាណពនេះឲ្យទាន។

[១៧២] ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានពន្យល់យដិការស្ទួនឆ្នាំង និងជោតិបាលមាណព ឲ្យយល់ឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា។ ម្នាលអានន្ទ យដិការស្ទួនឆ្នាំង និងជោតិបាលមាណព លុះព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ពន្យល់ឲ្យយល់ឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រួចក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយក៏ចៀសចេញទៅ។

[១៧៣] ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ជោតិបាលមាណព សួរយដិការស្ទួនឆ្នាំង ដូច្នេះថា ម្នាលយដិការ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯង កាលបើស្តាប់ធម៌នេះហើយ តើអ្នកឯងនឹងចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសឬទេ។ យដិការស្ទួនឆ្នាំងតបថា ម្នាលជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងក្រែងដឹងថា ខ្ញុំតែងចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់ងងឹតងងល់ដែរឬ។ ជោតិបាលមាណព តបថា ម្នាលយដិការ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស។

[១៧៤] ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ យដិការស្ទួនឆ្នាំង និងជោតិបាលមាណព នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ ម្នាលអានន្ទ លុះយដិការស្ទួនឆ្នាំង អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជោតិបាលមាណពនេះ ជាមិត្តសំឡាញ់ពេញចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះមានព្រះភាគ បំបួសជោតិបាលមាណពនេះឲ្យទាន។ ម្នាលអានន្ទ ជោតិបាលមាណព ក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រាកាលដែលជោតិបាលមាណព បានឧបសម្បទា

មិនយូរប៉ុន្មាន ទើបនឹងឧបសម្បទាបានកន្លះខែប៉ុណ្ណោះ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សម្រេចសម្រាន្តឥរិយាបថ ក្នុងវេភឡិគនិគម តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ ហើយទ្រង់ពុទ្ធដំណើរ ទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅកាន់ក្រុងពារាណសី កាលពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក ដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ក្រុងពារាណសីនោះ។

[១៧៥] ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសីនោះ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ បានឮដំណឹងថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកដល់ក្រុងពារាណសីហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី។ ម្នាលអានន្ទ វេលានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ បង្គាប់រាជបុរស ឲ្យរៀបចំយានដ៏ល្អៗ ហើយឡើងគង់យានដ៏ល្អ ស្តេចចេញទៅអំពីក្រុងពារាណសី ដោយយានដ៏ល្អៗ ដោយព្រះរាជានុភាពដ៏ប្រសើរ ដើម្បីគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះបរយានទៅទល់ត្រឹមទី ដែលល្មមឈប់យានហើយ ក៏ចុះអំពីយាន ទ្រង់ស្តេចទៅដោយព្រះបាទទទេ ចូលសំដៅទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រួចប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ។

[១៧៦] ម្នាលអានន្ទ លុះព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ លុះព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏និមន្តព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់ទទួលនិមន្ត ដោយតុណ្ហីភាព។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយស្តេចចេញទៅ។ ម្នាលអានន្ទ កាលនោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ លុះកន្លងរាត្រីនោះហើយ ក៏ត្រាស់បង្គាប់រាជបុរស ឲ្យចាត់ចែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយស្រូវសាលីមានពណ៌លឿង ជាអង្ករបាយទន់ ជាវត្ថុប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ មានទាំងសំឡដ៏ច្រើន និងម្ហូបក្រៀមដ៏ច្រើន ក្នុងព្រះរាជដំណាក់របស់ព្រះអង្គ រួចហើយបង្គាប់រាជបុរសឲ្យក្រាបទូលភត្តកាល ចំពោះព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដល់ហើយ ភត្តក៏សម្រេចហើយ។

[១៧៧] ម្នាលអានន្ទ វេលានោះ ជាវេលាបុព្វណ្ហសម័យ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់ នៃព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ។ ម្នាលអានន្ទ សម័យនោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ទ្រង់អង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយព្រះហត្ថា នៃព្រះអង្គឯង ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ សោយរួចស្រេចហើយ លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏កាន់យកអាសនៈមួយទាបជាងហើយប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ។ ម្នាលអានន្ទ លុះព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងពារាណសី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការបំរើសង្ឃ មានសភាពដូច្នេះ នឹងមានមិនដាច់។ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រព្រះមហារាជ កុំឡើយ ព្រោះថា ការនៅចាំវស្សា តថាគតនៅចាំរួចហើយ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះបាទកិកិ ក្រាបបង្គំទូល អស់វារៈពីរដង។បេ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះរាជាដែនកាសី ព្រះនាមកិកិ ក្រាបបង្គំទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អស់វារៈ៣ដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងពារាណសី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការបំរើសង្ឃ មានសភាពដូច្នេះ នឹងមានមិនដាច់។ ព្រះកស្សប មានព្រះភាគ ត្រាស់តបថា បពិត្រមហារាជ កុំឡើយ ព្រោះថា ការនៅចាំវស្សា តថាគត នៅចាំរួចហើយ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ព្រះនាមកិកិ ជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងពារាណសី របស់អញ ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ក៏មានព្រះចិន្តារាយមាយ ទ្រង់តូចព្រះហឫទ័យ។ ម្នាលអានន្ទ វេលានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ព្រះនាមកិកិ ក្រាបបង្គំសួរព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ដែលជាអ្នកបំរើវិសេសជាងខ្ញុំព្រះអង្គទៅទៀត តើមានដែរឬទេ។

[១៧៨] ថ្វាយព្រះពរមហារាជ មាន ដ្បិតនិគមមួយ ឈ្មោះវេភឡិគៈ ក្នុងនិគមនោះ មានស្មូនឆ្នាំងម្នាក់ ឈ្មោះឃដិការ ឯឃដិការស្មូនឆ្នាំងនោះឯង ជាឧបដ្ឋាក ជាអ្នកបំរើដ៏ប្រសើររបស់តថាគត បពិត្រព្រះមហារាជ មហាបពិត្រទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងពារាណសី របស់ព្រះអង្គ ដូច្នេះហើយ ក៏មានព្រះចិន្តារាយមាយ ទ្រង់តូចព្រះហឫទ័យ ចំណែកសេចក្តីរាយមាយចិត្ត និងការតូចចិត្តរបស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំងនោះ មិនមានក្នុងកាលឥឡូវនេះផង នឹងមិនមានតទៅផង បពិត្រមហារាជ ព្រោះថា ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ជាអ្នកដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹង ដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង បពិត្រមហារាជ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ជាអ្នកវៀរចាកការសំលាប់សត្វ វៀរចាកការកាន់យកនូវវត្ថុ ដែលគេមិនបានឲ្យ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម វៀរចាកការនិយាយកុហក វៀរចាកហេតុ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ បពិត្រព្រះមហារាជ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកំរើកក្នុងព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកំរើកក្នុងព្រះធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកំរើកក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីល ជាទីត្រេកអរ នៃព្រះអរិយៈ បពិត្រមហារាជ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង មិនមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងហេតុ ជាគ្រឿងកើតឡើងនៃទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងរំលត់ទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរ ដើម្បីទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ បពិត្រមហារាជ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែ១ពេល ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ បពិត្រមហារាជ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ជាអ្នកលះបង់កែវមណី និងមាស ជាអ្នកប្រាសចាកមាស និងប្រាក់ បពិត្រមហារាជ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ជាអ្នកមិនជីកផែនដី ដោយជំនីកផង មិនកកាយផែនដី ដោយដៃខ្លួនឯងផង តែងយកតែអម្រែក ទៅរែកដីច្រាំងបាក់ ឬអាចម៍ដីដែលកណ្តុរកកាយ មកធ្វើភាជន៍ហើយប្រកាស (សេចក្តី) យ៉ាងនេះថា ជនណាចង់បាន (ភាជន៍) ចូរដាក់អង្ករមួយសំពៀត ឬក៏សណ្តែកបាយមួយសំពៀត ក្នុងទីនេះចុះ ហើយចង់បានភាជន៍ បែបណា ចូរនាំយកភាជន៍នោះទៅចុះ បពិត្រមហារាជ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង តែងចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់ងងឹតងងល់ បពិត្រមហារាជ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង

ទៀងតែនឹងទៅកើតជាឱបបាតិកៈកំណើត ហើយបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មានសភាពជាអ្នកមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញ ជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃឱរម្ភាគិយសំយោជនៈទាំង៥។

[១៧៩] បពិត្រមហារាជ សម័យមួយ តថាគតសម្រេចសម្រាន្តនៅ ក្នុងវេភឡិគនិគម។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ តថាគត ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ទីដែលមាតាបិតា របស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំងនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងមាតាបិតា របស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ដូច្នេះថា ចុះភគវៈ[31] នេះចេញទៅក្នុងទីណា។ មាតាបិតារបស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ក៏ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបដ្ឋាករបស់ព្រះអង្គ ចេញទៅបាត់ហើយ សូមព្រះអង្គ យកបាយអំពីឆ្នាំងនេះ យកសំឡអំពីភាជន៍នេះ ទៅឆាន់ចុះ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ តថាគត ក៏យកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំឡអំពីភាជន៍ឆាន់ រួចក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ហើយចៀសចេញទៅ។ បពិត្រមហារាជ លំដាប់នោះ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ចូលទៅជិតមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរទៅមាតាបិតាដូច្នេះថា នរណាយកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំឡអំពីភាជន៍ទៅបរិភោគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅបាត់។ មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្នាលកូន ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ យកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំឡអំពីភាជន៍ទៅឆាន់ រួចហើយក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ។ បពិត្រមហារាជ វេលានោះ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា អញពេញហៅមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្ស អញពេញហៅបានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្និទ្ធស្នាលនឹងអញក្រៃពេកយ៉ាងនេះ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ សេចក្តីសុខ ដែលកើតអំពីបីតិ មិនលះបង់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង អស់កន្លះខែ មិនលះបង់មាតាបិតា អស់៧ថ្ងៃ។

[១៨០] បពិត្រមហារាជ សម័យនោះ តថាគត នៅក្នុងវេភឡិគនិគមនោះឯង។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ តថាគត ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ទីដែលមាតាបិតា របស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំងនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតា របស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ដូច្នេះថា ចុះភគវៈនេះ ចេញទៅក្នុងទីណា។ មាតាបិតាទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបដ្ឋាករបស់ព្រះអង្គ ចេញទៅបាត់ហើយ សូមព្រះអង្គយកនំកុម្មាសអំពីកឡោនេះ យកសំឡអំពីភាជន៍នេះឆាន់ចុះ។ បពិត្រមហារាជ ពេលនោះ តថាគតក៏យកនំកុម្មាសអំពីកឡោ យកសំឡអំពីភាជន៍ ឆាន់រួចហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ។ បពិត្រមហារាជ លំដាប់នោះ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ចូលទៅជិតមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតាដូច្នេះថា នរណាយកនំកុម្មាសអំពីកឡោ យកសំឡអំពីភាជន៍ បរិភោគហើយក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅបាត់។ មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្នាលកូន ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ យកនំកុម្មាសអំពីកឡោ យកសំឡអំពីភាជន៍ ឆាន់រួចហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ។ បពិត្រមហារាជ វេលានោះ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អញពេញហៅមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្ស អញពេញហៅបានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្និទ្ធស្នាលនឹងអញក្រៃពេកយ៉ាងនេះ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ សេចក្តីសុខ ដែលកើតអំពីបីតិ មិនលះបង់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង អស់កន្លះខែ មិនលះបង់មាតាបិតា អស់៧ថ្ងៃ។

[១៨១] បពិត្រមហារាជ មានកាលសម័យមួយ តថាគត នៅក្នុងវេភឡិគនិគមនោះឯង។ សម័យនោះ កុដិក៏លេចភ្លៀង។ បពិត្រមហារាជ ពេលនោះ តថាគត ប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំគ្នាទៅ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវស្មៅ ក្នុងលំនៅនៃឃដិការស្មូនឆ្នាំងចុះ។ បពិត្រមហារាជ កាលដែលតថាគត បង្គាប់យ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បានតបមកនឹងតថាគត ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ស្មៅក្នុងលំនៅនៃឃដិការស្មូនឆ្នាំង មិនមានទេ គាត់មានតែលំនៅ ដែលប្រក់ស្មៅប៉ុណ្ណោះ។ តថាគតតបថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំគ្នាទៅរុះរើយកស្មៅ (ដែលប្រក់) ផ្ទះរបស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំងមកចុះ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នាំគ្នារុះរើស្មៅ (ដែលប្រក់) ផ្ទះរបស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង។ បពិត្រមហារាជ នៅវេលានោះ មាតាបិតារបស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង សួរភិក្ខុទាំងនោះ ដូច្នេះថា នរណារុះរើស្មៅ (ដែលប្រក់) ផ្ទះ។ ភិក្ខុទាំងឡាយតបថា ម្នាលនាង កុដិរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធលេចភ្លៀង។ មាតារបស់ឃដិការស្មូនឆ្នាំងទូលថា បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ចូរលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ នាំយកទៅចុះ បពិត្រលោកមានភក្រ្តដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ចូរលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ នាំយកទៅចុះ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ចូលទៅជិតមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតាដូច្នេះថា នរណារុះរើយកស្មៅ ដែលប្រក់ផ្ទះ (អស់ទៅ)។ មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្នាលកូន បានឮថា កុដិរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លេចភ្លៀង។ បពិត្រមហារាជ ទើបឃដិការស្មូនឆ្នាំង មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា អញពេញហៅមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្ស អញពេញហៅបានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គ ទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលនឹងអញក្រៃពេកយ៉ាងនេះ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ សេចក្តីសុខ ដែលកើតអំពីបីតិ មិនលះបង់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង អស់កន្លះខែ មិនលះបង់មាតាបិតា អស់៧ថ្ងៃ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះឯង លំនៅនោះ មានអាកាស ជាគ្រឿងប្រក់អស់៣ខែគត់ ប៉ុន្តែមិនលេចភ្លៀងទេ បពិត្រមហារាជ ឃដិការស្មូនឆ្នាំង ជាអ្នកមានសភាពដូច្នេះឯង។ ព្រះរាជាទូលតបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឃដិការស្មូនឆ្នាំង មានលាភមែន អត្តភាពជាមនុស្ស ឃដិការស្មូនឆ្នាំង បានដោយល្អមែន (ព្រោះថា) ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលក្រៃពេកយ៉ាងនេះ។

[១៨២] ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ព្រះនាមកិកិ ក៏បញ្ជូននូវអង្ករនៃស្រូវសាលី មានពណ៌លឿង ជាអង្ករបាយទន់ ចំនួន ៥០០វាហៈ[32] ផង គ្រឿងសំឡដ៏ល្មមនឹងអង្ករនោះផង (ទៅឲ្យ) ដល់ឃដិការស្មូនឆ្នាំង។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ រាជបុរសទាំងនោះ ក៏ចូលទៅរកឃដិការស្មូនឆ្នាំង ហើយនិយាយ ដូច្នេះថា បពិត្រអ្នកដ៏ចំរើន ព្រះរាជាដែនកាសី ព្រះនាមកិកិ បានបញ្ជូនអង្ករ នៃស្រូវសាលី មានពណ៌លឿង ជាអង្ករបាយទន់ ចំនួន៥០០វាហៈផង គ្រឿងសំឡ ដ៏ល្មមនឹងអង្ករនោះផង (មកឲ្យ) អ្នក បពិត្រអ្នកដ៏ចំរើន សូមអ្នកទទួលយក នូវវត្ថុទាំងនោះចុះ។ ឃដិការស្មូនឆ្នាំងតបថា ព្រះរាជា ព្រះអង្គមានកិច្ចច្រើន មានការងារដែលត្រូវធ្វើច្រើន ណ្ហើយ (កុំបាច់ព្រះរាជទាន) ដល់ខ្ញុំឡើយ វត្ថុទាំងនេះ ចូរថ្វាយដល់ព្រះរាជាវិញចុះ។

[១៨៣] ម្នាលអានន្ទ ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បុគ្គលដទៃទេ ដែលកើតជាជោតិបាលមាណព ក្នុងសម័យនោះ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុនេះ អ្នកកុំគប្បីយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ តថាគតហ្នឹងឯង ដែលកើតជាជោតិបាលមាណព ក្នុងសម័យនោះ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ ឃដិការសូត្រ ទី១។

រដ្ឋបាលសូត្រ ទី២

(២. រដ្ឋបាលសុត្តំ)

[១៨៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅក្នុងដែនកុរុ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើន ទៅដល់ថុល្លកោដ្ឋិតនិគម របស់អ្នកដែនកុរុទាំងឡាយ។ ព្រាហ្មណ៍ និងគហបតីទាំងឡាយ អ្នកស្រុកថុល្លកោដ្ឋិតៈ បានឮដំណឹងថា ព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ទ្រង់ចេញចាកសក្យត្រកូល ទ្រង់ព្រះផ្នួស (ឥឡូវ) ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកក្នុងដែនកុរុ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើន មកដល់ថុល្លកោដ្ឋិតនិគមហើយ កិត្តិសព្ទដ៏ល្អ នៃព្រះគោតម ដ៏ចំរើននោះឯង ឮខ្ចរខ្ចាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ព្រះអង្គជាសារថី ទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គ ជាសាស្តានៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គភ្ញាក់រលឹកហើយ ទ្រង់ចែកនូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក និងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងទេវតា និងមនុស្សដ៏សេស ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ដោយព្រះអង្គឯង ហើយទ្រង់ប្រកាស (នូវសេចក្តីនោះ) ទ្រង់សំដែងធម៌ មានលំអបទដើម បទកណ្តាល និងបទចុង ទ្រង់ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ ក៏ការបានឃើញព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការប្រពៃពេក។

[១៨៥] លំដាប់នោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី ក្នុងថុល្លកោដ្ឋិតនិគម បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ គ្រាន់តែរាក់ទាក់ទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររាក់ទាក់ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ គ្រាន់តែប្រណម្យអញ្ជលី ទៅរកព្រះមានជោគ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ គ្រាន់តែប្រកាសនាម និងគោត្រ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ អង្គុយស្ងៀមក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកស្រុកថុល្លកោដ្ឋិតៈ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យយល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា។

[១៨៦] ទទួលចួនសម័យនោះឯង មានកុលបុត្រម្នាក់ ឈ្មោះរដ្ឋបាល ជាកូនរបស់អ្នកមានត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងថុល្លកោដ្ឋិតនិគមនោះឯង បានអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះដែរ។ គ្រានោះ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ បានដឹងធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយយ៉ាងណាៗ តែព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផូរផង់ ដូចជាស័ង្ខ ដែលគេខាត់ហើយ យ៉ាងនោះៗទេ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ ចំណែកពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកថុល្លកោដ្ឋិតៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យយល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ បានត្រេកអរ រីករាយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ។ កាលដែលពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកស្រុកថុល្លកោដ្ឋិតៈ ថយចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ យ៉ាងណាៗ តែព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផូរផង់ ដូចជាស័ង្ខ ដែលគេខាត់ហើយ យ៉ាងនោះៗទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រាថ្នានឹងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះបួស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរថា ម្នាលរដ្ឋបាល មាតាបិតាបានអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះមកបួសហើយឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មាតាបិតា មិនទាន់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គចេញចាកផ្ទះមកបួសទេ។ ម្នាលរដ្ឋបាល ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនបំបួសកូន ដែលមាតាបិតា មិនទាន់អនុញ្ញាតទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មាតាបិតា នឹងអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ ចេញចាកផ្ទះមកបួស យ៉ាងណា ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងធ្វើយ៉ាងនោះ។

[១៨៧] ខណៈនោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក្រោកចាកអាសនៈ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានជោគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយចូលទៅរកមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងមាតាបិតាយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្តាយ លោកឪពុក ខ្ញុំបានយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ យ៉ាងណាៗ តែព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គល អ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផូរផង់ ដូចជាស័ង្ខ ដែលគេខាត់ហើយ យ៉ាងនោះៗបានទេ ខ្ញុំប្រាថ្នានឹងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស សូមលោកម្តាយ លោកឪពុក អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសចុះ។

[១៨៨] កាលបើ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយយ៉ាងនេះហើយ មាតាបិតា ក៏និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ យ៉ាងនេះថា ម្នាលរដ្ឋបាលកូន អ្នកឯងជាបុត្រតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង ធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ ជាអ្នកដែលគេបីបាច់រក្សាដោយសុខ នែរដ្ឋបាលកូនបាឯង មិនដែលស្គាល់ទុក្ខបន្តិចបន្តួចសោះឡើយ នែបារដ្ឋបាលកូន អ្នកចូរមកបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើចុះ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើហើយ ចូរបរិភោគកាម ទាំងធ្វើបុណ្យ តាមស្រេចចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសទេ ទុកជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនចង់ឃ្លាតពីបាដែរ ចំណង់បើបានៅរស់ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាត ឲ្យចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសដូចម្តេចបាន។ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងមាតាបិតា ជាគំរប់ពីរដងផង។បេ។ ជាគំរប់បីដងផង យ៉ាងនេះថា បពិត្រមាតាបិតា ខ្ញុំយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានជោគ ទ្រង់សំដែង យ៉ាងណា តែព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គល អ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្ត ឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផូរផង់ ដូចជាស័ង្ខ ដែលគេដុសខាត់ហើយ យ៉ាងនោះទេ ខ្ញុំប្រាថ្នានឹងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅបួស ហេតុនេះ សូមមាតាបិតា អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសចុះ។ មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ជាគំរប់បីរដង យ៉ាងនេះថា នែរដ្ឋបាលកូន បាឯង ជាបុត្រតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ គេបីបាច់រក្សាមកជាសុខ នែរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់សេចក្តីលំបាកតិចតួចសោះ នែរដ្ឋបាលកូន អ្នកចូរមកបរិភោគបាយ ផឹក

ទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើ បរិភោគនូវកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យ តាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យបាចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសទេ ទោះណាជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នាឲ្យឃ្លាតពីអ្នកដែរ ចំណង់បើអ្នករស់នៅ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាតឲ្យចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស ដូចម្តេចបាន។

[១៨៩] គ្រានោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ គិតថា មាតាបិតា មិនអនុញ្ញាតឲ្យអាត្មាអញ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសទេ ក៏ដួលដេកនៅលើទី ដែលមិនបានក្រាលដោយអ្វីៗ ត្រង់កន្លែងនោះឯង ដោយគិតថា អាត្មាអញ នឹងស្លាប់ក្នុងទីនេះ ឬនឹងបានបួស។ លំដាប់នោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ មិនបានបរិភោគបាយអស់មួយពេល មិនបរិភោគអស់២ពេល មិនបរិភោគអស់៣ពេល មិនបរិភោគអស់៤ពេល មិនបរិភោគអស់៥ពេល មិនបរិភោគអស់៦ពេល មិនបរិភោគអស់៧ពេល។

[១៩០] ពេលនោះ មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ យ៉ាងនេះថា នែរដ្ឋបាលកូន បាឯងជាកូនតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ គេថែរក្សាមកដោយសេចក្តីសុខ នែរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់សេចក្តីលំបាកបន្តិចបន្តួចសោះ នែរដ្ឋបាលកូន អ្នកចូរក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើ បរិភោគកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យ តាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសទេ ទោះណាជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនចង់ឲ្យព្រាត់ប្រាសបាឯងទេ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាត ឲ្យបាចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស ដូចម្តេចបាន។ កាលដែលមាតាបិតានិយាយឃាត់យ៉ាងនេះហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក៏ស្ងៀម។ មាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អស់វារៈពីរដងយ៉ាងនេះ។បេ។ សូម្បីអស់វារៈទី២ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក៏នៅតែស្ងៀមទៀត។ មាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ជាគំរប់៣ដង យ៉ាងនេះថា ម្នាលរដ្ឋបាលកូន អ្នកជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ មានគេថែរក្សាដោយសេចក្តីសុខ នែរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់ទុក្ខបន្តិចបន្តួចសោះ នែរដ្ឋបាលកូន ចូរអ្នកក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ឲ្យគេបំរើទៅ កាលបើបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើ បរិភោគកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យ តាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យបាឯងចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសទេ ទោះបីដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នាឲ្យឃ្លាតអំពីបាដែរ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ត្រឡាំង តើយើងនឹងអនុញ្ញាត ឲ្យបាចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស ដូចម្តេចបាន។ សូម្បីអស់វារៈទី៣ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក៏នៅតែស្ងៀម។

[១៩១] គ្រានោះឯង ពួកសំឡាញ់ របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ នាំគ្នាចូលទៅរករដ្ឋបាលកុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ យ៉ាងនេះថា នែរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកឯងជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់មាតាបិតា អ្នកឯងចំរើនដោយសេចក្តីសុខ មានគេថែរក្សាដោយសេចក្តីសុខ នែរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកមិនទាន់ស្គាល់ទុក្ខបន្តិចបន្តួចសោះ នែរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកចូរក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើ បរិភោគនូវកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យ តាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ មាតាបិតាមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសទេ ទោះណាជាដល់ស្លាប់ ក៏មាតាបិតា មិនប្រាថ្នាឲ្យឃ្លាតពីអ្នកដែរ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ (យ៉ាងនេះ) តើមាតាបិតានឹងអនុញ្ញាត ឲ្យចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស ដូចម្តេចបាន។ កាលដែលពួកសំឡាញ់ និយាយយ៉ាងនេះហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក៏នៅស្ងៀមទៀត។ សូម្បីអស់វារៈជាគំរប់២ដង។បេ។ ពួកសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ជាគំរប់បីដង យ៉ាងនេះថា នែរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកឯងជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់មាតាបិតា អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ គេបីបាច់មកដោយសេចក្តីសុខ។បេ។ នែរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកចូរក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយ ផឹកទឹក ឲ្យគេបំរើបរិភោគកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យ តាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ មាតាបិតា មិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសទេ ទុកជាដល់ស្លាប់ ក៏មាតាបិតា មិនចង់ឲ្យព្រាត់ប្រាសចាកអ្នកទេ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ (យ៉ាងនេះ) តើមាតាបិតានឹងអនុញ្ញាត ឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស ដូចម្តេចបាន។ សូម្បីអស់វារៈ៣ដង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក៏នៅតែស្ងៀម។ លំដាប់នោះ ពួកសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅរកមាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងមាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ យ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកជាម្តាយឪពុក រដ្ឋបាលកុលបុត្រនុ៎ះ នៅតែដេកលើទីដែលគ្មានក្រាលកម្រាលអ្វីៗ ត្រង់កន្លែងនោះដដែល ដោយតាំងចិត្តថា អាត្មាអញ នឹងស្លាប់ក្នុងទីនេះ ឬនឹងបានបួស បើអ្នកទាំងឡាយ មិនយល់ព្រមឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសទេ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ មុខជានឹងស្លាប់ ក្នុងទីនោះមិនខានឡើយ ពួកយើងខ្ញុំ យល់ថា បើអ្នកទាំងឡាយ យល់ព្រម ឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស គង់តែនឹងបានឃើញរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ដែលនៅជាអ្នកបួសតទៅ បើរដ្ឋបាលកុលបុត្រ មិនត្រេកអរ ក្នុងភេទជាអ្នកបួសហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្រនោះ នឹងមានគតិឯណាទៅទៀត ដូចម្តេចបាន មុខជានឹងត្រឡប់មក ក្នុងទីនេះវិញមិនខាន សូមអ្នកទាំងឡាយ អនុញ្ញាតឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសចុះ។

[១៩២] មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយថា នែអ្នកទាំងឡាយ យើងយល់ព្រមឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសហើយ តែថារដ្ឋបាលបួសរួចហើយ ត្រូវឲ្យមាតាបិតាបានឃើញផង។ លំដាប់នោះឯង ពួកសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅរករដ្ឋបាលកុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ យ៉ាងនេះថា មាតាបិតារបស់អ្នក យល់ព្រមឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសហើយ តែថា បើអ្នកបួសរួចហើយ ត្រូវឲ្យមាតាបិតាបានឃើញផង។

[១៩៣] គ្រានោះ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក្រោកឡើង ហើយសម្រាកកំឡាំង រួចហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានជោគ ដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាបុគ្គលដែលមាតាបិតា យល់ព្រម ឲ្យចេញចាកផ្ទះ មកបួសហើយ សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បំបួសខ្ញុំព្រះអង្គ។ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ។ លំដាប់នោះឯង កាលបើរដ្ឋបាលមានអាយុ បានឧបសម្បទា មិនយូរប៉ុន្មាន បានឧបសម្បទាត្រឹមកន្លះខែ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងថុល្លកោដ្ឋិតនិគម សមគួរតាមពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ ហើយទ្រង់ស្តេចចេញទៅក្រុងសាវត្ថី កាលទ្រង់ព្រះពុទ្ធដំណើរ ទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថី។

[១៩៤] មានសេចក្តីដំណាលថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ខំព្យាយាម ដុតបង់នូវកិលេស បញ្ជូនចិត្ត ឲ្យបែរទៅ

(កាន់ព្រះនិព្វាន) ពួកកុលបុត្រ ដែលចេញចាកផ្ទះ ហើយទៅបួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា (ព្រះរដ្ឋបាល) ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ បានសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤ ដោយមិនយូរប៉ុន្មានទេ លោកបានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចារ្យបាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ក៏បានធ្វើហើយ គ្មានកិច្ចដទៃអំពីនេះតទៅទៀតទេ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ជាព្រះអរហន្តមួយនឹងគេដែរ។

[១៩៥] លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរពហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់អនុញ្ញាតខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រាថ្នានឹងឲ្យមាតាបិតាបានឃើញផង។ គ្រានោះ ព្រះមានជោគ ទ្រង់ស្ទង់មើលចិត្ត របស់រដ្ឋបាលមានអាយុ ដោយព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ ហើយទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ តាមន័យដែលទ្រង់បានជ្រាបថា រដ្ឋបាលកុលបុត្រជាបុគ្គលមិនគួរនឹងលះបង់សិក្ខា ហើយត្រឡប់ទៅកាន់ហីនភេទវិញទេ។ ទើបព្រះមានជោគ បានត្រាស់ទៅនឹងរដ្ឋបាលមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលរដ្ឋបាល អ្នកសំគាល់នូវកាលដ៏សមគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ។ លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានជោគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយក៏ទុកដាក់សេនាសនៈស្រេចហើយ កាន់យកបាត្រ និងចីវរ ចេញតម្រង់ទៅថុល្លកោដ្ឋិតនិគម ត្រាច់ទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ហើយក៏បានដល់ទៅថុល្លកោដ្ឋិតនិគមនោះ។

[១៩៦] មានសេចក្តីដំណាលថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏មានអាយុ នៅសំណាក់ក្នុងឱទ្យាន ឈ្មោះមិគាចីរៈ របស់ព្រះបាទកោរព្យៈ ជិតថុល្លកោដ្ឋិតនិគមនោះ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងថុល្លកោដ្ឋិតនិគម។ កាលលោកត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត តាមលំដាប់ច្រក ក្នុងថុល្លកោដ្ឋិតនិគម រៀងទៅដល់ទីនៅអាស្រ័យរបស់បិតានៃខ្លួន។ ទទួលចួនសម័យនោះឯង បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ កំពុងតែឲ្យជាងកោរកាត់ ក្នុងរោងក្បែរទ្វារកណ្តាល។ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានឃើញព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏និយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា ពួកស្រមណ៍កំណោរទាំងនេះហើយ ដែលបំបួសកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់យើង។ គ្រានោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ មិនបាននូវទាន ទាំងមិនបាននូវពាក្យប្រាប់មកវិញ ក្នុងលំនៅរបស់បិតានៃខ្លួនសោះ បានត្រឹមតែពាក្យជេរប៉ុណ្ណោះឯង។

[១៩៧] ទទួលចួនសម័យនោះឯង នាងទាសីរបស់ញាតិនៃរដ្ឋបាលមានអាយុ កំពុងមានបំណងនឹងចាក់ចោលនំកុម្មាសផ្អូម។ គ្រានោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ និយាយនឹងខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិនោះ យ៉ាងនេះថា នែនាង បើនំនោះ ជារបស់ត្រូវចោល ចូរនាងចាក់មកក្នុងបាត្រអាត្មានេះចុះ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិរបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏ចាក់នំកុម្មាសផ្អូមនោះ ទៅក្នុងបាត្ររបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ហើយបានស្គាល់ជាក់នូវដៃជើង និងសំឡេង របស់ព្រះរដ្ឋបាលនោះច្បាស់។ ពេលនោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិនៃព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ចូលទៅរកមាតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយជំរាបមាតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុថា បពិត្រអ្នកម្ចាស់ សូមអ្នកជ្រាប ព្រោះព្រះរដ្ឋបាល ជាអយ្យបុត្រ និមន្តមកដល់ហើយ។ មាតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលឆ្លើយថា នែហង បើឯងនិយាយពាក្យពិតមែន អញនឹងឲ្យឯងរួចជាអ្នកជា។ ទើបមាតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ចូលទៅរកបិតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងបិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ យ៉ាងនេះថា បពិត្រគហបតី សូមអ្នកជ្រាប ឮថា រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និមន្តមកដល់ហើយ។

[១៩៨] សម័យនោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ កំពុងឆាន់នំកុម្មាសផ្អូមនោះ ប្របជញ្ជាំងសាលាមួយ។ លំដាប់នោះ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ចូលទៅរកព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងរដ្ឋបាលមានអាយុ យ៉ាងនេះថា នែរដ្ឋបាលកូន មានដែរឬ លោកមកឆាន់នំកុម្មាសផ្អូមវិញ រដ្ឋបាលកូន គួរតែទៅឯផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ។ ព្រះរដ្ឋបាលឆ្លើយថា នែគហបតី ពួកយើងអ្នកបួស ដែលចេញចាកផ្ទះទៅបួសហើយ នឹងមានផ្ទះមកពីណា នែគហបតី ព្រោះពួកយើង គ្មានផ្ទះទេ នែគហបតី អាត្មាបានទៅដល់ផ្ទះរបស់អ្នកហើយ តែមិនបាននូវទានផង មិនបាននូវការនិយាយប្រាប់វិញផង ក្នុងផ្ទះរបស់អ្នកនោះសោះ បានត្រឹមតែពាក្យជេរប៉ុណ្ណោះឯង។ រដ្ឋបាលកូន លោកចូរមក យើងនឹងទៅផ្ទះ។ ណ្ហើយគហបតី ថ្ងៃនេះ អាត្មាឆាន់រួចហើយ។ រដ្ឋបាលកូន បើដូច្នោះ សូមលោកនិមន្តទទួលចង្ហាន់ ក្នុងថ្ងៃស្អែក។ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្ត ដោយតុណ្ហីភាព។

[១៩៩] គ្រានោះ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ដឹងច្បាស់ថា ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួនដែលធ្លាប់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ប្រើមនុស្សឲ្យលញ់ដី ដោយអាចម៍គោស្រស់ រួចឲ្យគរគំនរប្រាក់ និងមាសធំៗ ធ្វើឲ្យជាពីរគំនរគឺប្រាក់១គំនរ មាស១គំនរ ជាគំនរធំៗ។ បុរសដែលឈរខាងអាយ មើលទៅបុរសឈរខាងនាយមិនឃើញ បុរសដែលឈរខាងនាយ មើលមកបុរសឈរខាងអាយ ក៏មិនឃើញដូចគ្នា ហើយឲ្យបិទបាំងគំនរទាំងពីរនោះ ដោយកន្ទេល ឲ្យក្រាលអាសនៈទុកត្រង់កណ្តាល រួចឲ្យព័ទ្ធព័ទ្ធដោយរបស់ ដែលត្រូវធ្វើពីខាងក្រៅ ហើយហៅពួកស្រីជាគូពីមុន របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ មកបង្គាប់ថា នែកូនស្រី ឯងរាល់គ្នា ចូលមកនេះ គ្រឿងប្រដាប់ណា ដែលឯងរាល់គ្នាស្អិតស្អាង ហើយជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់រដ្ឋបាលកូន ក្នុងកាលពីដើម ត្រូវឯងរាល់គ្នាស្អិតស្អាង គ្រឿងប្រដាប់នោះចុះ។ លំដាប់តទៅ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ឲ្យគេតាក់តែងនូវខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ក្នុងទីលំនៅរបស់ខ្លួនហើយ ប្រាប់នូវកាលដល់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុថា រដ្ឋបាលកូន កាលគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ។ ចំណែកខាងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយនិមន្តចូលទៅត្រង់លំនៅរបស់បិតានៃខ្លួន លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក។ ទើបបិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏ឲ្យបើកគំនរប្រាក់ និងមាសនោះ ហើយនិយាយនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ យ៉ាងនេះថា នែរដ្ឋបាលកូន ទ្រព្យនេះជារបស់ខាងមាតាលោក ទ្រព្យជារបស់ខាងបិតាដោយឡែក នៅមានរបស់ខាងជីតា ដោយឡែកទៀត រដ្ឋបាលកូន លោកអាចប្រើប្រាស់ភោគៈទាំងឡាយផង ធ្វើបុណ្យផង នែរដ្ឋបាលកូន ចូរលោកមក ចូរលាសិក្ខា វិលត្រឡប់មករកភេទទាប ហើយប្រើប្រាស់ភោគៈទាំងឡាយផង ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយផងចុះ។ បពិត្រគហបតី បើញោមធ្វើតាមពាក្យរបស់អាត្មា ញោមត្រូវប្រើមនុស្ស ឲ្យជញ្ជូនគំនរប្រាក់មាសនេះ ផ្ទុកក្នុងរទេះ ហើយយកទៅចាក់ចោល ក្នុងកណ្តាលខ្សែទឹកទន្លេគង្គា ហេតុអ្វីបានជាអាត្មាថាដូច្នោះ គហបតី ព្រោះថា សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មុខជានឹងកើតឡើងដល់ញោម ព្រោះតែទ្រព្យទាំងនោះជាហេតុ។ ពេលនោះ ពួកស្រីជាគូពីមុន របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ នាំគ្នាឱបជើងម្ខាងម្នាក់ ហើយនិយាយនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ

អយ្យបុត្រ លោកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះហេតុ (ចង់បាន) ពួកស្រីអប្សរណា ពួកស្រីអប្សរទាំងនោះ តើល្អដូចម្តេចទៅ។ ម្នាលនាង អាត្មាមិនមែនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះហេតុ (ចង់បាន) ពួកស្រីអប្សរទេ។ ពួកស្រីជាគូពីមុនគិតថា រដ្ឋបាល ជាអយ្យបុត្រ ហៅរកយើង ដោយពាក្យថា នាង ដូច្នេះ ក៏ជ្រប់ដួលត្រង់ទីនោះឯង។ ទើបព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ និយាយនឹងបិតាថា បពិត្រគហបតី បើញោមត្រូវឲ្យភោជន (ក៏ឲ្យមក) កុំបៀតបៀនអាត្មាឡើយ។ រដ្ឋបាលកូន សូមលោកនិមន្តឆាន់ចុះ ភត្តសម្រេចហើយ។ គ្រានោះ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានចាត់ចែងខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ឲ្យព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ឆាន់ដោយដៃខ្លួនឯងត្រាតែឆ្អែត។

[២០០] លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ឆាន់រួចលាងដៃហើយ ឈរសំដែងគាថាទាំងឡាយនេះថា

> ញោមចូរមើលនូវអត្តភាព ដែលសង្ខារធ្វើវិចិត្រហើយ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅ (៩អន្លើ) ផ្គុំឡើង (ដោយឆ្អឹង៣០០កំណាត់) ក្តៅរោលរាល ដែលជនច្រើនគ្នាតែងត្រូវការ ជាកាយមិនទៀងទាត់ ឋិតថេរឡើយ ញោមចូរមើលរូប ដែលសង្ខារវិចិត្រហើយ (ប្រកប) ដោយកុណ្ឌលមណី ដែលរួបរឹតហើយ ដោយឆ្អឹង និងស្បែក ល្អដោយសារតែសំពត់ ជើងទាំងឡាយវិចិត្រ ហើយដោយទឹកល័ខ មុខមាត់លាបហើយ ដោយគ្រឿងលំអិត អាចឲ្យមនុស្សពាលវង្វេងបាន តែមិនអាចបំភាន់ដល់អ្នកស្វែងរកត្រើយ គឺព្រះនិព្វានបានឡើយ សក់ទាំងឡាយ ដែលវិចិត្រហើយឲ្យមានសណ្ឋានដូចជាក្រឡាចត្រង្គ ភ្នែកទាំងឡាយ លាបហើយដោយថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ ល្មមឲ្យបុគ្គលពាលភាន់ភាំងបាន តែមិនអាចបំភាន់អ្នកស្វែងរកត្រើយបានឡើយ កាយស្អុយដែលបានប្រដាប់ហើយ ដូចជាបំពង់ថ្នាំដាក់ភ្នែក យ៉ាងថ្មីដ៏វិចិត្រ អាចបំភាន់បុគ្គលពាលបាន តែមិនអាចបំភាន់អ្នកស្វែងរកត្រើយបានឡើយ ព្រានម្រឹគដាក់នូវបង្កាត់ជាអន្ទាក់ តែម្រឹគមិនជាប់បង្កាត់ កាលបើព្រានអ្នកចងម្រឹគ កំពុងកន្ទក់កន្ទេញ អាត្មាបរិភោគបន្លែរួចហើយ ត្រឡប់ទៅវិញ។[33)]

លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ឈរសំដែងគាថាទាំងនេះហើយ ក៏និមន្តត្រង់ទៅឱទ្យានឈ្មោះមិគាចីរៈ របស់ព្រះបាទកោរព្យៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើ១ដើម។

[២០១] គ្រានោះ ព្រះរាជាកោរព្យៈ ត្រាស់ហៅឧយ្យានបាល ឈ្មោះមិគវៈថា ម្នាលមិគវៈ ឯងចូររៀបចំឧយ្យានភូមិ ឈ្មោះមិគាចីរៈ យើងនឹងទៅមើលទីដ៏សប្បាយ។ ឧយ្យានបាលឈ្មោះមិគវៈ ទទួលព្រះរាជឱង្ការព្រះបាទកោរព្យៈថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណាវិសេស រួចហើយ ក៏រៀបចំឱទ្យានមិគាចីរៈ បានឃើញព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ កំពុងគង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើ១ដើម លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះបាទកោរព្យៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបទូលព្រះបាទកោរព្យៈ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឱទ្យានមិគាចីរៈ របស់ព្រះអង្គស្អាតបាតហើយ ប៉ុន្តែក្នុងទីនោះ មានកុលបុត្រឈ្មោះរដ្ឋបាល ជាកូនរបស់ត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងថុល្លកោដ្ឋិតនិគមនេះឯង ដែលព្រះអង្គតែងទ្រង់សរសើរដល់រឿយៗនោះ (ឥឡូវ) លោកគង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើ១ដើម។ ព្រះបាទកោរព្យៈត្រាស់ថា ម្នាលមិគវៈសំឡាញ់ ណ្ហើយចុះ ដំណើរទៅលេងទីឱទ្យានថ្ងៃនេះ ឥឡូវនេះ ចូរឈប់សិនចុះ ឥឡូវនេះ យើងនឹងទៅអង្គុយជិតព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើននោះវិញ។ ទើបព្រះបាទកោរព្យៈត្រាស់ថា ចូរអ្នកទាំងឡាយ ចំណាយខាទនីយភោជនីយាហារ ដែលបានតាក់តែងហើយទាំងអស់នោះចុះ ហើយព្រះអង្គ ឲ្យទឹមយានដ៏ល្អៗ ឡើងកាន់យានល្អ បរចេញអំពីថុល្លកោដ្ឋិតនិគម ដោយយានល្អៗ ដោយអានុភាព នៃស្តេចជាធំ ដើម្បីទ្រង់ទតព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ។ ទីដែលយានទៅបានត្រឹមណា ក៏ទ្រង់យាងទៅដោយយានត្រឹមនោះ ហើយទ្រង់ចុះអំពីយាន យាងដោយព្រះបាទទទេ ដោយបរិស័ទអឹងកង ចូលសំដៅទៅរកព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់រាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររាក់ទាក់ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ទ្រង់ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះបាទកោរព្យៈ ទ្រង់ព្រះសណ្ឋិតក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់មានព្រះឱង្ការនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន និមន្តគង់លើកម្រាលផ្កានេះចុះ។ ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា ណ្ហើយមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់គង់ចុះ អាត្មាភាព អង្គុយលើអាសនៈ ជារបស់ខ្លួនហើយ។ ព្រះបាទកោរព្យៈ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយហើយ។

[២០២] លុះព្រះបាទកោរព្យៈ ទ្រង់គង់ស៊ប់ហើយ ក៏មានព្រះរាជឱង្ការនេះ នឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុថា បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យ៤យ៉ាងនេះ ដែលពួកមនុស្សខ្លះ ក្នុងលោកនេះចួបប្រទះហើយ តែងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស សេចក្តីសាបសូន្យ៤យ៉ាង តើដូចម្តេច គឺសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះជរា១ សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាធិ១ សេចក្តីសាបសូន្យភោគៈ១ សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ១។

[២០៣] បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះជរា តើដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មនុស្សពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាមនុស្សជរា ចំរើនហើយដោយវ័យ មានអាយុច្រើន ដល់នូវសេចក្តីថមថយដោយលំដាប់។ មនុស្សនោះពិចារណាឃើញច្បាស់ថា ឥឡូវនេះ អាត្មាអញ គ្រាំគ្រា ចំរើនដោយវ័យ ចាស់មានអាយុច្រើន ដល់នូវសេចក្តីថមថយដោយលំដាប់ អាត្មាអញ មិនងាយនឹងធ្វើឲ្យបានភោគៈ ដែលមិនទាន់បានផង មិនអាចនឹងធ្វើភោគៈ ដែលរកបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ មនុស្សនោះ ចួបប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យ ព្រោះជរានោះហើយ ទើបបានកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះជរា។ ដូចយ៉ាងព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះនៅក្មេងកំឡោះ មានសក់ខ្មៅរលើប កំពុងប្រកបដោយវ័យដ៏ចំរើន ដែលជាបឋមវ័យ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនឈ្មោះថា មានសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះជរានោះទេ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស។

[២០៤] បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាធិ តើដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មនុស្សខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខឈឺធ្ងន់។ មនុស្សនោះ ពិចារណាឃើញច្បាស់ថា ឥឡូវនេះ អាត្មាអញមានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខឈឺធ្ងន់ ថែមទាំង អាត្មាអញ មិនងាយនឹងធ្វើភោគៈ ដែលមិនទាន់បានឲ្យបានផង មិនអាចនឹងធ្វើភោគៈ ដែលបានហើយ ឲ្យបានចំរើនឡើងផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ មនុស្សនោះ ចួបប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យ ព្រោះ

ព្យាធិនោះហើយ ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាល ដ៏ចំរើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាធិ។ ចំណែកខាងព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ គ្មានអាពាធ ឥតទុក្ខ ប្រកបដោយគហណីធាតុ គឺកម្មជតេជោធាតុ[34] កំពុងឲ្យផលស្មើ គឺមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យ ព្រោះព្យាធិនោះទេ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន បានដឹង បានឃើញ ឬបានឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស។

[២០៥] បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យភោគៈ តើដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាមនុស្សស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន តែភោគៈទាំងនោះ របស់អ្នកនោះ ក៏ដល់នូវការអស់រលីងទៅ ដោយលំដាប់។ អ្នកនោះពិចារណាឃើញថា អាត្មាអញ ធ្លាប់ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើនមកអំពីមុនហើយ តែភោគៈទាំងនោះ របស់អាត្មាអញនោះ បានដល់នូវការអស់រលីងទៅ ដោយលំដាប់ហើយ ថែមទាំងអាត្មាអញ មិនអាចនឹងធ្វើភោគៈដែលមិនទាន់បាន ឲ្យបានដោយងាយឡើយផង មិនអាចនឹងធ្វើភោគៈ ដែលបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងបានផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ អ្នកនោះ ចួបប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យភោគៈនោះហើយ ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យភោគៈ។ ចំណែកព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ជាកូនអ្នកមានត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងថុល្លកោដ្ឋិតនិគមនេះឯង ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនឈ្មោះថា មានសេចក្តីសាបសូន្យភោគៈទេ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស។

[២០៦] បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ តើដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ មានពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតច្រើន ជនជាញាតិទាំងនោះ របស់អ្នកនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីព្រាត់ប្រាសទៅដោយលំដាប់។ អ្នកនោះ ពិចារណាឃើញច្បាស់ថា ពីដើម អាត្មាអញមានពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតច្រើន តែពួកជនជាញាតិទាំងនោះ របស់អាត្មាអញនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីព្រាត់ប្រាសទៅដោយលំដាប់ ថែមទាំងអាត្មាអញ មិនងាយនឹងធ្វើភោគៈ ដែលមិនទាន់បាន ឲ្យបានផង មិនអាចនឹងធ្វើភោគៈ ដែលបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងបានផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស។ អ្នកនោះ ចួបប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យញាតិនោះ ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ។ ចំណែកព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មានពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតច្រើន ក្នុងថុល្លកោដ្ឋិតនិគមនេះឯង ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនឈ្មោះថា មានសេចក្តីសាបសូន្យញាតិទេ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យទាំង៤យ៉ាងនេះហើយ ជាហេតុឲ្យមនុស្សក្នុងលោកនេះ ដែលចួបប្រទះហើយ តែងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យទាំងនោះទេ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស។

[២០៧] ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ មាន ធម្មុទ្ទេស ៤ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយ ដែលអាត្មាភាព បានដឹងផង ឃើញផង ឮហើយផង ទើបចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ ធម្មុទ្ទេស៤ យ៉ាងតើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ ធម្មុទ្ទេស ទី១ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវជរានាំចូលទៅ (រកមរណៈ) ដូច្នេះ ដែលអាត្មាភាពបានដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រមហារាជ ធម្មុទ្ទេសទី២ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមិនមានគ្រឿងការពារ មិនមានទីពឹងឡើយ ដូច្នេះ ដែលអាត្មាភាពបានដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រមហារាជ ធម្មុទ្ទេសទី៣ ព្រះមានបុណ្យ ព្រះអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួង ដូច្នេះ ដែលអាត្មាភាពបានដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រមហារាជ ធម្មុទ្ទេសទី៤ ព្រះមានជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមានតែសេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្អែត សុទ្ធតែជាខ្ញុំរបស់តណ្ហា ដូច្នេះ ដែលអាត្មាភាពបានដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ បពិត្រមហារាជ ធម្មុទ្ទេសទាំង៤ យ៉ាងនេះឯង ដែលព្រះមានជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយ ជាធម៌ដែលអាត្មាភាពបានដឹង បានឃើញ បានស្តាប់ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស។

[២០៨] ព្រះបាទកោរព្យៈត្រាស់សួរថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើនសំដែងថា សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវជរានាំចូលទៅ (រកមរណៈ) បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច។ ថ្វាយព្រះពរមហារាជ កាលដែលមហាបពិត្រ មានព្រះជន្មចូលក្នុងរវាង២០ឆ្នាំផង គ្រប់២០ឆ្នាំហើយផង បានស្ទាត់ខាងវិជ្ជាដំរីផង ស្ទាត់ខាងវិជ្ជាសេះផង ស្ទាត់ខាងវិជ្ជារថផង ស្ទាត់ខាងវិជ្ជាធ្នូផង ស្ទាត់ខាងវិជ្ជាដងដាវផង បរិបូណ៌ដោយកំឡាំងព្រះឧរូ (ភ្លៅ) បរិបូណ៌ដោយកំឡាំងព្រះពាហុ (ដើមដៃ) អង់អាចចុះសង្គ្រាមបាន តើព្រះអង្គ សំគាល់សេចក្តីក្នុងពេលនោះ ថាដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំមានអាយុ ចូលក្នុងរវាង២០ឆ្នាំផង គ្រប់២០ឆ្នាំហើយផង បានស្ទាត់ខាងវិជ្ជាដំរីផង ស្ទាត់ខាងវិជ្ជាសេះផង ស្ទាត់ខាងវិជ្ជារថផង ស្ទាត់ខាងវិជ្ជាធ្នូផង ស្ទាត់ខាងវិជ្ជាដងដាវផង មានកំឡាំងភ្លៅ មានកំឡាំងដៃ អង់អាចចុះសង្គ្រាមបាន បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ចួនណាខ្ញុំសំគាល់ហាក់ដូចជាអ្នកមានឫទ្ធិ មិនសំគាល់ឃើញអ្នកណាថា ស្មើដោយកំឡាំងរបស់ខ្លួនបាន។ មហាបពិត្រ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយកំឡាំងព្រះឧរូ បរិបូណ៌ដោយកំឡាំងព្រះពាហុ អង់អាចចុះសង្គ្រាមបាន ដូចកាលពីដើមយ៉ាងនោះដែរឬ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ហេតុនោះមិនដូច្នោះទេ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំជរាហើយ ចំរើនដោយវ័យចាស់ មានអាយុច្រើន ដល់នូវសេចក្តីចមថយដោយលំដាប់ វ័យខ្ញុំដល់៨០ឆ្នាំប្លាយហើយ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ចួនណាខ្ញុំគិតថា នឹងជាន់ត្រង់នេះ ខ្ញុំត្រឡប់ជាជាន់កន្លែងឯទៀតវិញ។ បពិត្រមហារាជ ពាក្យថា សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវជរានាំចូលទៅ (រកមរណៈ) នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅដល់ហេតុនោះ ដែលអាត្មាភាពបានដឹង បានឃើញ បានឮ ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ហេតុដែលមិនដែលកើត លោតែកើតបាន ពាក្យថា សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវជរានាំចូលទៅ (រកមរណៈ) ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់

ឃើញ ទ្រង់ត្រាស់ហើយនេះ ប្រាកដជាទ្រង់សំដែងត្រូវពិតហើយ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវជរានាំចូលទៅ (រកមរណៈ) ពិតមែន បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន តែក្នុងរាជត្រកូលនេះ មានពួកពលដំរីផង ពួកពលសេះផង ពួកពលរថផង ពួកពលថ្មើរជើងផង ចាំការពារសេចក្តីអន្តរាយដល់ខ្ញុំដែរ។

[២០៩] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើនសំដែងថា សត្វលោកមិនមានគ្រឿងការពារ មិនមានទីពឹង បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ព្រះអង្គធ្លាប់មានអាពាធ ទាល់តែផ្ទំដាបលើទីបន្ទំខ្លះដែរឬ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំធ្លាប់មានអាពាធ ទាល់តែដាបនៅលើបន្ទំដែរ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ចួនណាពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិត ឈរចោមរោមខ្ញុំ និយាយថា ព្រះបាទកោរព្យៈ ទ្រង់នឹងទិវង្គតឥឡូវនេះ ព្រះបាទកោរព្យៈ ទ្រង់នឹងទិវង្គត ឥឡូវនេះ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ព្រះអង្គបានពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតទាំងនោះ ដោយការអង្វរឲ្យជួយថា ពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតដ៏ចំរើន របស់អញ ចូរនាំគ្នាមក សូមឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នា រំលែកយកវេទនានោះ ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំសោយវេទនាបានស្រាលបន្តិច ដូច្នេះដែរឬ ឬក៏ព្រះអង្គសោយវេទនាតែមួយព្រះអង្គឯងទេ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំមិនបានពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតទាំងនោះ ដោយសេចក្តីអង្វរថា សូមឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នា រំលែកយកវេទនានេះ ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំបានសោយវេទនាស្រាលបន្តិច ដូច្នេះទេ មានតែខ្ញុំត្រូវសោយវេទនានោះ តែឯងប៉ុណ្ណោះ។ បពិត្រមហារាជ ត្រង់ពាក្យថា សត្វលោកឥតមានគ្រឿងការពារ ឥតទីពឹង នេះឯង ដែលព្រះមានជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលអាត្មាភាពបានដឹង បានឃើញ បានឮហើយ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ហេតុដែលមិនដែលកើត លោតែកើតបាន ពាក្យថា សត្វលោក មិនមានគ្រឿងការពារ មិនមានទីពឹង ដែលព្រះមានជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយនេះ ពេញទីជាសុភាសិត បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ព្រោះថាសត្វលោក មិនមានគ្រឿងការពារ មិនមានទីពឹងពិតមែន បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន តែក្នុងរាជត្រកូលនេះ មានមាសប្រាក់ច្រើន តាំងនៅលើផែនដីខ្លះ តាំងនៅលើធ្នើរខ្លះដែរ។

[២១០] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សំដែងថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួងទៅ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះរាជសម្ភារ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច។ ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គបានឆ្អែតស្កប់ស្កល់គ្រប់សព្វ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥យ៉ាងណា តទៅលោកខាងមុខទៀត ព្រះអង្គនឹងបានដូចបំណងថា អាត្មាអញ គង់បានឆ្អែតស្កប់ស្កល់សព្វគ្រប់ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥នេះឯង យ៉ាងនោះទៀតដែរឬ ឬក៏ពួកជនដទៃ នឹងគ្រប់គ្រងភោគសម្បត្តិនេះ (ជំនួស) ចំណែកព្រះអង្គនឹងទ្រង់ស្តេចទៅតាមយថាកម្ម។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ឥឡូវខ្ញុំបានឆ្អែតស្កប់ស្កល់សព្វគ្រប់ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ យ៉ាងណា ដល់ទៅខាងមុខ ខ្ញុំនឹងមិនបានដូចបំណងថា ខ្ញុំគង់បានឆ្អែតស្កប់ស្កល់សព្វគ្រប់ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥នេះឯង យ៉ាងនោះទៀតទេ តាមពិត ពួកជនដទៃ គ្រប់គ្រងភោគសម្បត្តិ (ជំនួស) ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងទៅតាមយថាកម្ម។ បពិត្រមហារាជ ត្រង់ពាក្យថា សត្វលោកសុទ្ធតែគ្មានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងអស់ នេះឯងដែលព្រះមានបុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលអាត្មាភាព បានដឹងផង បានឃើញផង បានឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ហេតុដែលមិនដែលកើត លោតែកើតបាន ពាក្យថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួងទៅ ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយនេះ ពេញទីជាសុភាសិត បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ព្រោះថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វី ជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួងទៅមែន។

[២១១] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សំដែងថា សត្វលោកសុទ្ធតែមានសេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្អែត ជាខ្ញុំនៃតណ្ហា បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងដែនកុរុ ដែលជាដែនស្តុកស្តម្ភហើយឬ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំគ្រប់គ្រងដែនកុរុ ដែលជាដែនស្តុកស្តម្ភមែន។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរសរបស់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ដែលគួរជឿពាក្យ គួរទទួលស្តាប់ពាក្យបាន មកអំពីទិសខាងកើត។ បុរសនោះចូលមកគាល់ព្រះអង្គ ហើយក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះអង្គជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងមកអំពីទិសខាងកើត បានឃើញជនបទធំក្នុងទិសនោះ ជាជនបទមាំមួន ស្តុកស្តម្ភ មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ក្នុងជនបទនោះ មានពួកពលដំរី ពលសេះ ពលរថ និងពលថ្មើរជើងជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានភ្លុក និងស្បែកជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានមាសប្រាក់ ដែលគេមិនទាន់ធ្វើខ្លះ ធ្វើរួចហើយខ្លះជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានបរិវារស្ត្រីជាច្រើន ព្រះអង្គអាចនឹងច្បាំងយកបាន ដោយកំឡាំងពលត្រឹមប៉ុណ្ណោះ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទនោះ ដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំត្រូវតែច្បាំងដណ្តើមយកជនបទនោះ មកគ្រប់គ្រងឲ្យបាន។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា ដូចម្តេច បុរសរបស់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ដែលគួរជឿពាក្យ គួរស្តាប់ពាក្យបាន មកអំពីទិសខាងលិច... អំពីទិសខាងជើង... អំពីទិសខាងត្បូង... អំពីប្រទេសខាងនាយសមុទ្រ។ បុរសនោះ ចូលមកគាល់ព្រះអង្គ ហើយក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងមក អំពីប្រទេសខាងនាយសមុទ្រ បានឃើញជនបទធំ នៅក្បែរសមុទ្រនោះ ជាជនបទស្តុកស្តម្ភមាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ក្នុងជនបទនោះ មានពលដំរី ពលសេះ ពលរថ និងពលថ្មើរជើងច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានភ្លុកនិងស្បែកច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានមាសប្រាក់ ដែលគេរចនាហើយខ្លះ មិនទាន់រចនាខ្លះជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានបរិវារស្ត្រីច្រើន ព្រះអង្គអាចច្បាំងយក ដោយពលត្រឹមប៉ុណ្ណោះ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទនោះ ដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំត្រូវតែច្បាំង ដណ្តើមយកជនបទនោះ គ្រប់គ្រងឲ្យបាន។ ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ ពាក្យថា សត្វលោកសុទ្ធតែខ្វះខាត មិនចេះឆ្អែត ជាខ្ញុំនៃតណ្ហា នេះឯងដែលព្រះមានជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលអាត្មាភាព បានដឹង បានឃើញ បានឮហើយ ចេញចាកផ្ទះ មកបួស។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនដែលមានឡើយ ពាក្យដែលថា សត្វលោក សុទ្ធតែមានសេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្អែត សុទ្ធតែជាខ្ញុំនៃតណ្ហា ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយនេះ ពេញទីជាសុភាសិត បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ព្រោះថា សត្វលោកសុទ្ធតែមានសេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្អែត សុទ្ធតែជាខ្ញុំនៃតណ្ហាមែន។

[២១២] ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានសំដែងធម្មុទ្ទេសនេះ លុះសំដែងធម្មុទ្ទេសនេះរួចហើយ ទើបបានសំដែងគាថាព័ន្ធនេះតទៅទៀតថា

អាត្មាភាពឃើញ ពួកមនុស្សអ្នកមានទ្រព្យក្នុងលោក បានទ្រព្យគាប់ចិត្តហើយ មិនឲ្យ(ទាន) ព្រោះតែសេចក្ដីវង្វេង រមែងធ្វើនូវការសន្សំ ព្រោះជាប់ចំពាក់នឹងទ្រព្យ រឹងរឹតតែប្រាថ្នានូវកាមទាំងឡាយ ឲ្យក្រៃលែងទៅទៀត ព្រះរាជាប្រាបប្រាម ឈ្នះមនុស្សលើផែនដី ហើយគ្រប់គ្រងសម្បត្តិលើផែនដី មានសមុទ្រជាទីបំផុត នៅតែមិនស្កប់នឹងប្រទេសខាងអាយសមុទ្រ តែងប្រាថ្នានូវប្រទេសខាងនាយសមុទ្រទៀត ព្រះរាជាក្ដី មនុស្សទាំងឡាយដទៃច្រើនក្ដី តែមិនទាន់អស់តណ្ហាហើយ រមែងចូលទៅកាន់សេចក្ដីស្លាប់ មានសភាពជាអ្នកមានសេចក្ដីខ្វះខាត តែងមិនលះបង់នូវរាងកាយឡើយ ឈ្មោះថា សេចក្ដីឆ្អែតឆ្អន់ ដោយកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមានក្នុងលោកជាដាច់ខាត ពួកញាតិ រំសាយសក់ទាំងឡាយ ហើយកន្ទក់កន្ទេញ នឹងអ្នកស្លាប់នោះថា ឱហ្ន៎ ញាតិយើងស្លាប់ហើយ យកបុគ្គលស្លាប់នោះ ដែលរុំដោយសំពត់ នាំទៅដល់ជើងថ្ករហើយដុត ក្នុងទីនោះ បុគ្គលស្លាប់នោះ លះបង់ភោគៈទាំងឡាយ នៅតែសំពត់មួយ ត្រូវគេចាក់ដោយឈើសូល៍ ត្រូវភ្លើងឆេះ គ្រឿងការពារទាំងឡាយ រមែងមិនមានដល់បុគ្គលស្លាប់ទេ មានតែពួកញាតិមិត្រ ឬពួកសំឡាញ់ជាទាយាទ[35] នាំយកទ្រព្យរបស់បុគ្គលស្លាប់នោះទៅ ចំណែកសត្វក៏ទៅតាមយថាកម្ម ទ្រព្យបន្តិចបន្តួច រមែងមិនទៅតាមបុគ្គលស្លាប់ឡើយ ពួកកូនប្រពន្ធ ទ្រព្យ និងដែន ក៏មិនជាប់តាមទៅទេ បុគ្គលមិនបានអាយុវែង ព្រោះទ្រព្យទេ ទាំងមិនមែនលះបង់ជរាបាន ព្រោះទ្រព្យដែរ អ្នកប្រាជ្ញពោលថា ជីវិតនេះ តិចពេកណាស់ មិនទៀងទាត់ មានសភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា ពួកអ្នកស្ដុកស្ដម្ភក្ដី អ្នកកំសត់ក្ដី តែងពាល់ត្រូវនូវសម្ផ័ស្សស្លាប់ ទាំងពាល ទាំងប្រាជ្ញ ក៏ពាល់ត្រូវដូច្នោះដែរ តែថាមនុស្សពាល រមែងដេកទាំងតក់ស្លុត ព្រោះសេចក្ដីល្ងង់ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ បើទុកជាពាល់ត្រូវសម្ផ័ស្សស្លាប់ ក៏មិនញាប់ញ័រឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបានដល់អរហត្តផល ជាទីបំផុតកិច្ច ក្នុងលោកនេះ ដោយបញ្ញាណា បញ្ញានោះ ប្រសើរវិសេសជាងទ្រព្យ ព្រោះតែខ្លួនមិនទាន់ដល់កិច្ចជាទីបំផុត ពួកជនរមែងធ្វើអំពើអាក្រក់ ក្នុងភពតូច និងភពធំទាំងឡាយ ព្រោះតែសេចក្ដីវង្វេង បុគ្គលរមែងចូលទៅកាន់គភ៌ផង កាន់លោកខាងមុខផង ព្រោះដល់នូវការអន្ទោលទៅតៗគ្នា បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា ជឿបុគ្គលនោះ ក៏ចូលទៅកាន់គភ៌ផង កាន់លោកខាងមុខផង ចោរកាន់ធម៌អាក្រក់ ដែលគេចាប់បាន ត្រង់កន្លែងទី-ត ត្រូវគេបៀតបៀន ព្រោះកម្មរបស់ខ្លួនតើយ៉ាងណា ពួកសត្វកាន់ធម៌អាក្រក់ លះលោកនេះទៅហើយ រមែងក្ដៅក្រហាយ ព្រោះកម្មរបស់ខ្លួន ក្នុងលោកខាងមុខ យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះតែកាមទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ មានរសឆ្ងាញ់ និងជាទីរីករាយដល់ចិត្ត តែងញាំញីនូវចិត្ត ដោយសភាវៈផ្សេងៗ បពិត្រមហារាជ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាភាព ឃើញទោសក្នុងកាមគុណទាំងឡាយហើយ បានជាបួស មនុស្សទាំងឡាយ ទាំងក្មេង ទាំងចាស់ លុះបែកធ្លាយសរីរៈហើយ រមែងជ្រុះចុះ ដូចជាផ្លែឈើទាំងឡាយ បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាព បានយល់ច្បាស់ នូវហេតុនេះថា សមណភាព ជាការប្រតិបត្តិមិនខុស ប្រសើរជាទីបំផុត ដូច្នេះបានជាបួស។

ចប់ រដ្ឋបាលសូត្រ ទី២។

មឃទេវសូត្រ ទី៣

CS sut.mn.083 | book_024

(៣. មឃទេវសុត្តំ)

[២១៣] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងមឃទេវម្ពវ័ន[36] ជិតក្រុងមិថិលា។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹម ព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដ ក្នុងប្រទេសមួយ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានត្រិះរិះដូច្នេះថា ហេតុអ្វីហ្ន៎ បច្ច័យអ្វីហ្ន៎ បណ្ដាលឲ្យព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹម ព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់មិនធ្វើអាការញញឹម ព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដ ដោយការឥតហេតុអ្វីឡើយ។ ខណៈនោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលីទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុអ្វីហ្ន៎ បច្ច័យអ្វីហ្ន៎ បណ្ដាលឲ្យព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹម ព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់មិនធ្វើអាការញញឹម ព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដ ដោយការឥតហេតុឡើយ។

[២១៤] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ រឿងធ្លាប់មានមកហើយ ក្នុងនគរមិថិលានេះឯង មានព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា មឃទេវៈ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជ ទ្រង់ឋិតនៅក្នុងធម៌ ទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ តែងចូលរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃទី១៤ ទី១៥ និងទី៨នៃបក្ស។ ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំ កន្លងទៅហើយ ទើបព្រះបាទមឃទេវរាជ ទ្រង់ត្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះកេសមកថា ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសសំឡាញ់ បើអ្នកឃើញសក់ស្កូវ លើក្បាលរបស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកគប្បីប្រាប់អញ ក្នុងកាលនោះ។ ម្នាលអានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូល នៃព្រះបាទមឃទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ។ ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំ កន្លងទៅហើយ ទើបខ្មាន់ព្រះកេស បានឃើញសក់ស្កូវ លើព្រះសិរ នៃព្រះបាទមឃទេវរាជ លុះឃើញហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះបាទមឃទេវរាជ ដូច្នេះថា ទេវទូត ប្រាកដច្បាស់ ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសាស្កូវ កើតលើព្រះសិរហើយ។ ព្រះបាទមឃទេវរាជត្រាស់ថា ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសសំឡាញ់ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្ដាស់ឲ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមដៃនៃអញមើល។ ម្នាលអានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូល នៃព្រះបាទមឃទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយបានដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្ដាសឲ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមព្រះហស្ត នៃព្រះបាទមឃទេវរាជ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះបាទមឃទេវរាជ ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកសួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេស ហើយទ្រង់ឲ្យហៅព្រះរាជកុមារ ជាបុត្តច្បងមក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល ដូច្នេះថា ម្នាលកុមារកូន ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ដល់បិតាហើយ សក់ស្កូវក៏កើតមានលើក្បាលហើយ មួយទៀត កាមដែលជារបស់មនុស្ស បិតាក៏បានបរិភោគស្កប់ស្កល់ហើយ ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរក នូវកាមជាទិព្វវិញ ម្នាលកុមារកូន កូនចូរមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបិតា នឹងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ម្នាលកុមារកូន បើកូនឯង បានឃើញសក់ស្កូវ លើក្បាលក្នុងកាលណាហើយ កូន

គប្បីឲ្យស្រុកសួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេស ហើយប្រដៅនូវព្រះរាជកុមារ ដែលជាបុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិ ដោយប្រពៃ ហើយកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថា កល្យាណវត្តនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេច ហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយជាងបិតាឡើយ ម្នាលកុមារកូន កាលបើគូនៃបុរស[37] ណាមានហើយ កល្យាណវត្ត មានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងដាច់សូន្យទៅបាន បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរសនោះឯង ហៅថា បុរសថោកថយ។ ម្នាលកុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជាបិតានិយាយ នឹងកូនឯងយ៉ាងនេះថា កល្យាណវត្តនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កុំកូនធ្វើជាបុរសថោកថយ ជាងបិតាឡើយ។

[២១៥] ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះបាទមឃទេវរាជ ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកសួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេសស្រេចហើយ ទ្រង់ប្រដៅព្រះរាជកុមារ ជាបុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រពៃហើយ ទ្រង់កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុងមឃទេវម្ពវ័ននេះឯង។ ព្រះបាទមឃទេវរាជនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង[38] មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា។បេ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា។បេ។ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទីកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទីកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទីកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទីកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទីកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯព្រះបាទមឃទេវរាជ នៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមឃទេវម្ពវ័ននេះឯង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ។ ព្រះបាទមឃទេវរាជនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង៤ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក។

[២១៦] ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំ កន្លងទៅហើយ ទើបបុត្តរបស់ព្រះបាទមឃទេវរាជ ត្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះកេសមកថា ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសជាសំឡាញ់ បើអ្នកបានឃើញសក់ស្កូវ លើក្បាលរបស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកគប្បីប្រាប់អញ ក្នុងកាលនោះ។ ម្នាលអានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេស ទទួលព្រះបន្ទូល នៃបុត្តរបស់ព្រះបាទមឃទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ។ ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំ កន្លងទៅហើយ ខ្មាន់ព្រះកេស បានឃើញសក់ស្កូវ លើព្រះសិរ នៃបុត្តរបស់ព្រះបាទមឃទេវរាជ លុះឃើញហើយ ទើបក្រាបទូលបុត្ត របស់ព្រះបាទមឃទេវរាជ ដូច្នេះថា ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្កូវ ក៏កើតលើព្រះសិរហើយ។ ព្រះរាជបុត្តត្រាស់ថា ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសជាសំឡាញ់ បើដូច្នោះ អ្នកចូរដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្តាសឲ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមដៃអញមើល។ ម្នាលអានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូល នៃបុត្តរបស់ព្រះបាទមឃទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយបានដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្តាសឲ្យស្រួល ដាក់លើម្រាមព្រះហស្ត នៃបុត្តរបស់ព្រះបាទមឃទេវរាជ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ បុត្តនៃព្រះបាទមឃទេវរាជ ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកសួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេស ហើយឲ្យហៅព្រះរាជកុមារ ជាបុត្តច្បងមក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល ដូច្នេះថា ម្នាលកុមារកូន ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ ដល់បិតាហើយ សក់ស្កូវ ក៏កើតមាន លើក្បាលហើយ មួយទៀត កាមដែលជារបស់មនុស្ស បិតាក៏បានបរិភោគស្កប់ស្កល់ហើយ ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរក នូវកាមជាទិព្វវិញ ម្នាលកុមារកូន កូនចូរមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបិតា នឹងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ម្នាលកុមារកូន បើកូនឯង បានឃើញសក់ស្កូវ កើតលើក្បាល ក្នុងកាលណាហើយ កូនគប្បីឲ្យស្រុកសួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេស ហើយប្រដៅព្រះរាជកុមារ ដែលជាបុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិ ដោយប្រពៃ ហើយកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថា កល្យាណវត្តនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយ ជាងបិតាឡើយ ម្នាលកុមារកូន កាលបើគូ នៃបុរសណាមានហើយ កល្យាណវត្ត មានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងដាច់សូន្យទៅបាន បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរសនោះឯង ហៅថា បុរសថោកថយ។ ម្នាលកុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជាបិតានិយាយនឹងកូនឯង យ៉ាងនេះថា កល្យាណវត្តនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយ ជាងបិតាឡើយ។

[២១៧] ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ បុត្តរបស់ព្រះបាទមឃទេវរាជ ព្រះរាជទានស្រុកសួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេសស្រេចហើយ ប្រដៅព្រះរាជកុមារ ជាបុត្រច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រពៃហើយ កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុងមឃទេវម្ពវ័ននេះឯង។ រាជបុត្តនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា។បេ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា។បេ។ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯបុត្តនៃព្រះបាទមឃទេវរាជ នៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមឃទេវម្ពវ័ននេះឯង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ។ ព្រះរាជបុត្តនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង៤ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក។

[២១៨] ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯបុត្ត និងនត្តា របស់ព្រះបាទមឃទេវរាជនោះតៗ ព្រះវង្ស អស់ចំនួនប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់តំណ ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុងមឃទេវម្ពវ័ននេះឯង។ ឥសីទាំងអម្បាលនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ កាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ឥសីទាំងអម្បាលនោះ នៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមឃទេវម្ពវ័ននេះឯង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ។ ឥសីទាំងអម្បាលនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង៤ លុះមានរាងកាយ បែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក។ បណ្តាព្រះរាជាទាំងអម្បាលនោះ ព្រះបាទនិមិរាជ ជាស្តេចក្រោយបង្អស់ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជ ឋិតនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ តែងរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃទី១៤ ទី១៥ និងទី៨នៃបក្ស។

[២១៩] ម្នាលអានន្ទ រឿងនេះធ្លាប់មានមកហើយតើ ពាក្យជាចន្លោះនេះ បានកើតឡើងដល់ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងរោងសុធម្មាថា អើហ្ន៎ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមានលាភ អើហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្ស ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅបានដោយល្អ ព្រោះថា ព្រះបាទនិមិរាជ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជ ទ្រង់ឋិតនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ តែងរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃទី១៤ ទី១៥ និងទី៨នៃបក្ស។

[២២០] ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតា បានហៅពួកទេវតា ជាន់តាវត្តិង្សមកថា ម្នាលគ្នាយើងទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចង់ឃើញព្រះបាទនិមិរាជឬទេ។ ពួកទេវតាក្រាបទូលថា បពិត្រទ្រង់អ្នកនិទ៌ុក្ខ យើងទាំងឡាយចង់ឃើញ ព្រះបាទនិមិរាជដែរ។ ម្នាលអានន្ទ សម័យនោះឯង ព្រះបាទនិមិរាជជំរះព្រះសិរ្ស ហើយរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថទី១៥ ហើយចូលទៅកាន់ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ គង់នៅក្នុងជាន់លើ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជជាធំ ជាងទេវតាក៏បំបាត់ខ្លួនអំពីពួកទេវតា ជាន់តាវត្តិង្ស ហើយមកប្រាកដ ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះបាទនិមិរាជ ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលា នូវដៃដែលបត់ចូល ឬបត់នូវដៃ ដែលលាចេញ ដូច្នោះ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតា មានព្រះបន្ទូលពាក្យនេះ នឹងព្រះបាទនិមិរាជថា បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គពេញហៅជាមានលាភ បពិត្រមហារាជ អត្តភាពជាមនុស្ស ព្រះអង្គពេញហៅបានដោយល្អ បពិត្រមហារាជ ដ្បិតពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស បានអង្គុយប្រជុំគ្នា និយាយសរសើរ ក្នុងរោងសុធម្មាថា អើហ្ន៎ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមានលាភ អើហ្ន៎ អត្តភាព ជាមនុស្សពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅបានដោយល្អ ព្រោះថា ព្រះបាទនិមិរាជ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជ ទ្រង់ឋិតនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ តែងរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃទី១៤ ទី១៥ និងទី៨នៃបក្ស ដូច្នេះ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស មានសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីឃើញព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងបញ្ជូនរថ សម្រាប់ទឹមសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់មក ដើម្បីព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត គប្បីឡើងកាន់ទិព្វយាន។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះបាទនិមិរាជ ទ្រង់ទទួលអញ្ជើញ ដោយតុណ្ហីភាព។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ សក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតា ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះបាទនិមិរាជ ទទួលអញ្ជើញហើយ ក៏បំបាត់ខ្លួន អំពីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះបាទនិមិរាជ ទៅប្រាកដ ក្នុងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្សវិញ ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃ ដែលលាចេញ ដូច្នោះ។

[២២១] ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតា បានត្រាស់ហៅមាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះមកថា ម្នាលមាតលិសំឡាញ់ អ្នកចូរមករៀបចំរថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះមួយពាន់ ហើយចូលទៅថ្កានព្រះបាទនិមិរាជ រួចទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ រថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់នេះ សក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត គប្បីឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ។ ម្នាលអានន្ទ មាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះ ក៏ទទួលព្រះបន្ទូល នៃសក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតាថា ព្រះករុណា សេចក្តីចំរើន ចូរមានដល់ព្រះអង្គ ហើយរៀបចំរថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់ នាំចូលទៅថ្កាន ព្រះបាទនិមិរាជ ហើយទូលសេចក្តីនេះថា បពិត្រមហារាជ រថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់នេះ សក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត ចូរឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ បពិត្រមហារាជ មួយទៀត ពួកសត្វ ដែលមានកម្មអាក្រក់ តែងទទួលនូវផល នៃកម្មអាក្រក់ ដោយផ្លូវណាក្តី ពួកសត្វ ដែលមានកម្មល្អ តែងទទួលនូវផល នៃកម្មល្អ ដោយផ្លូវណាក្តី បណ្តាផ្លូវទាំងពីរនោះ ខ្ញុំនឹងនាំព្រះអង្គទៅតាមផ្លូវណា។ មាតលិទេវបុត្ត អ្នកចូរនាំយើង ទៅតាមផ្លូវទាំងពីរនោះចុះ។ ម្នាលអានន្ទ មាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះ បានញុំាងព្រះបាទនិមិរាជ ឲ្យទៅដល់រោងសុធម្មា។ ម្នាលអានន្ទ សក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតា បានឃើញព្រះបាទនិមិរាជ ស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ទើបនិយាយពាក្យនេះ នឹងព្រះបាទនិមិរាជថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គមកចុះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គស្តេចមកប្រពៃហើយ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតា ជាន់តាវត្តិង្ស បានប្រជុំគ្នា និយាយក្នុងរោងសុធម្មាថា ឱហ្ន៎ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមានលាភ ឱហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្ស ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅបានដោយល្អ ព្រោះថា ព្រះបាទនិមិរាជ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជ ទ្រង់ឋិតនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ តែងរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃទី១៤ ទី១៥ និងទី៨ នៃបក្ស ដូច្នេះ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតា ជាន់តាវត្តិង្ស មានសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីឃើញព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គត្រេកអរ ចំពោះពួកទេវតា ដោយទេវានុភាពចុះ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ៌ុក្ខ ល្មមហើយ សូមព្រះអង្គនាំខ្ញុំទៅ កាន់ក្រុងមិថិលា ក្នុងដែនវិទេហៈនោះវិញ ខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ និងរក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃទី១៤ ទី១៥ និងទី៨ នៃបក្ស។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះឯង សក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតា ទ្រង់ត្រាស់ហៅមាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះមកថា ម្នាលមាតលិទេវបុត្តសំឡាញ់ អ្នកចូរមករៀបចំរថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់ ហើយនាំព្រះបាទនិមិរាជទៅកាន់ក្រុងមិថិលា

ក្នុងដែនវិទេហៈនោះវិញ។ ម្នាលអានន្ទ មាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះ បានទទួលព្រះបន្ទូល នៃសក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតាថា ព្រះករុណា សេចក្តីចំរើន ចូរមានដល់ព្រះអង្គ ហើយរៀបចំរថ សេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់ ហើយនាំព្រះបាទនិមិរាជ ទៅកាន់ក្រុងមិថិលា ក្នុងដែនវិទេហៈនោះវិញ។

[២២២] ម្នាលអានន្ទ បានឮថា មហារាជក្នុងក្រុងមិថិលានោះ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ តែងរក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃទី១៤ ទី១៥ និងទី៨នៃបក្ស។ ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ ទើបព្រះបាទនិមិរាជ ត្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះកេសមកថា ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសជាសំឡាញ់ បើអ្នកបានឃើញសក់ស្កូវ កើតមានលើក្បាលនៃអញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកចូរប្រាប់អញ ក្នុងកាលនោះ។ ម្នាលអានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេស ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះបាទនិមិរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ។ ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំ កន្លងទៅហើយ ខ្មាន់ព្រះកេស បានឃើញសក់ស្កូវ កើតមានលើព្រះសិរ្ស នៃព្រះបាទនិមិរាជ លុះឃើញហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះបាទនិមិរាជ ដូច្នេះថា ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្កូវ កើតមានលើព្រះសិរ្សហើយ។ ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេស ជាសំឡាញ់ បើដូច្នោះ អ្នកចូរដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្តាសឲ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមដៃអញមើល។ ម្នាលអានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូល នៃព្រះបាទនិមិរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្តាសឲ្យស្រួល រួចដាក់លើម្រាមព្រះហស្ត នៃព្រះបាទនិមិរាជ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះបាទនិមិរាជ ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកសួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេស ហើយឲ្យហៅព្រះរាជកុមារ ជាបុត្តច្បងមក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល ដូច្នេះថា ម្នាលកុមារកូន ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ ដល់បិតាហើយ សក់ស្កូវ ក៏កើតមានលើក្បាលហើយ មួយទៀត កាមដែលជារបស់មនុស្ស បិតា ក៏បានបរិភោគស្កប់ស្កល់ហើយ ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរក នូវកាមជាទិព្វវិញ ម្នាលកុមារកូន អ្នកចូរមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបិតា នឹងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ម្នាលកុមារកូន បើកូនឯង បានឃើញសក់ស្កូវ កើតមានលើក្បាល ក្នុងកាលណាហើយ កូនគប្បីឲ្យស្រុកសួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេស ហើយប្រដៅនូវព្រះរាជកុមារ ដែលជាបុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិ ដោយប្រពៃ ហើយកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថា កល្យាណវត្តនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសចោកថយ ជាងបិតាឡើយ ម្នាលកុមារកូន កាលបើគូនៃបុរសណានៅមានហើយ កល្យាណវត្ត មានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងដាច់សូន្យទៅបាន បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរសនោះឯង ហៅថា បុរសចោកថយ។ ម្នាលកុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជាបិតា និយាយនឹងកូនឯងយ៉ាងនេះថា កល្យាណវត្តនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសចោកថយ ជាងបិតាឡើយ។

[២២៣] ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះបាទនិមិរាជ ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកសួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេសស្រេចហើយ ប្រដៅព្រះរាជកុមារ ជាបុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិឲ្យស្រួលហើយកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុងមឃទេវម្ពវ័ន នេះឯង។ ព្រះបាទនិមិរាជនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះបាទនិមិរាជ នៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមឃទេវម្ពវ័ននេះឯង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ។ ព្រះបាទនិមិរាជនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង៤ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក។

[២២៤] ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯព្រះបាទនិមិរាជ ព្រះអង្គមានព្រះរាជបុត្តមួយអង្គ ព្រះនាមថា កឡារជនកៈ។ ព្រះរាជបុត្តនោះ មិនចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួសឡើយ។ ព្រះរាជបុត្តនោះ ក៏ផ្តាច់នូវកល្យាណវត្តនោះហើយ។ បណ្តាក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ ព្រះរាជបុត្តនោះ ជាបុរសចោកថយជាងគេ។ ម្នាលអានន្ទ ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះបាទមឃទេវរាជណា ដែលបានតាំងទុក នូវកល្យាណវត្តនោះ ព្រះបាទមឃទេវរាជនោះឯង គឺបុគ្គលដទៃ ក្នុងសម័យនោះទេដឹង។ ម្នាលអានន្ទ រឿងនុ៎ះ អ្នកកុំគប្បីយល់ យ៉ាងនេះឡើយ។ តថាគតឯង ជាមឃទេវរាជ ក្នុងសម័យនោះ។ តថាគត បានតាំងទុក នូវកល្យាណវត្តនោះហើយ ប្រជុំជនជាខាងក្រោយ បានប្រព្រឹត្តតាមកល្យាណវត្តនោះ ដែលតថាគត បានតាំងទុកស្រេចហើយ។ ម្នាលអានន្ទ តែថា កល្យាណវត្តនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានឡើយ បានត្រឹមតែកើតក្នុងព្រហ្មលោក ប៉ុណ្ណោះឯង។ ម្នាលអានន្ទ ចំណែកខាងកល្យាណវត្តនេះ ដែលតថាគតតាំងទុកហើយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដោយពិត ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន។ ម្នាលអានន្ទ កល្យាណវត្ត ដែលតថាគត តាំងទុកហើយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដោយពិត ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសេចក្តីឃើញប្រពៃ១ សេចក្តីត្រិះរិះប្រពៃ១ វាចាប្រពៃ១ ការងារប្រពៃ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតប្រពៃ១ សេចក្តីព្យាយាមប្រពៃ១ សេចក្តីរលឹកប្រពៃ១ ការតាំងចិត្តប្រពៃ១ ម្នាលអានន្ទ កល្យាណវត្តនេះឯង ដែលតថាគត តាំងទុកហើយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដោយពិត ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតពោលនូវកល្យាណវត្តនោះ ដល់អ្នកទាំងឡាយថា កល្យាណវត្តនេះ តថាគត បានតាំងទុកហើយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ អ្នកទាំងឡាយ កុំជាបុរសចោកថយ ជាងតថាគតឡើយ ម្នាលអានន្ទ កាលបើគូនៃបុរសណាមាននៅ កល្យាណវត្ត មានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងដាច់សូន្យទៅ បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរសនោះឯង ហៅថា បុរសចោកថយ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគត ពោលនូវ

កល្យាណវត្តនោះ ដល់អ្នកទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា កល្យាណវត្តនេះ តថាគតបានតាំងទុកហើយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ អ្នកទាំងឡាយ កុំជាបុរសថោកថយ ជាងតថាគតឡើយ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ មឃទេវសូត្រ ទី៣។

មធុរសូត្រ ទី៤

CS sut.mn.084 | book_024

(៤. មធុរសុត្តំ)

[២២៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ សម្រាន្តឥរិយាបថ នៅក្នុងគុន្ទាវ័ន ទៀបក្រុងមធុរា។ ព្រះបាទមធុររាជអវន្តិបុត្ត បានឮដំណឹងថា ម្នាលគ្នាយើងដ៏ចំរើន សមណៈ ឈ្មោះកច្ចានៈ ឥឡូវនេះ គង់នៅក្នុងគុន្ទាវ័ន ទៀបក្រុងមធុរា កិត្តិសព្ទដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះ របស់ព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើននោះឯង តែងផ្សាយទៅសព្វទិសថា លោកជាបណ្ឌិតឈ្លាសវៃ មានបញ្ញា ជាពហុស្សូត មានសំដីដ៏វិចិត្រ មានបញ្ញាដ៏ល្អ ជាអ្នកចាស់ព្រឹទ្ធាផង ជាព្រះអរហន្តផង ការបានឃើញព្រះអរហន្ត មានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការញុំាងប្រយោជន៍ ឲ្យសម្រេចដោយពិត។ គ្រានោះ ព្រះបាទមធុររាជអវន្តិបុត្ត ទ្រង់ឲ្យរៀបចំយានទាំងឡាយដែលល្អៗ ទ្រង់ឡើងគង់យានដែលល្អៗ ហើយទ្រង់ស្តេចចេញចាកក្រុងមធុរា ដោយយានទាំងឡាយដែលល្អៗ ដើម្បីចួបនឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ ដោយរាជានុភាពដ៏ធំ ទ្រង់ស្តេចទៅដោយយាន កំណត់ត្រឹមផែនដី ដែលបរយានទៅបាន ហើយទ្រង់យាងចុះអំពីយាន ទ្រង់ព្រះដំណើរទៅដោយព្រះបាទា ចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរ។ ព្រះបាទមធុររាជអវន្តិបុត្ត លុះគង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ មានព្រះបន្ទូលពាក្យនេះ នឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុថា បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ នាំគ្នាពោលយ៉ាងនេះថា ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃ ជាវណ្ណៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈស ជនដទៃ ជាវណ្ណៈខ្មៅ ពួកព្រាហ្មណ៍ បរិសុទ្ធ ជនមិនមែនព្រាហ្មណ៍ មិនបរិសុទ្ធឡើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាបុត្តរបស់ព្រហ្ម ជាឱរស កើតអំពីព្រះឱស្ឋព្រហ្ម មានព្រហ្មជាកំណើត ព្រហ្មបានតាក់តែង ឲ្យកើត ជាអ្នកទទួលមត៌ករបស់ព្រហ្ម ដូច្នេះ សេចក្តីនេះ ព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន នឹងពោលដូចម្តេចទៅវិញ។

[២២៦] ព្រះមហាកច្ចានៈថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃ ជាវណ្ណៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈស ជនដទៃ ជាវណ្ណៈខ្មៅ ពួកព្រាហ្មណ៍ បរិសុទ្ធ ជនមិនមែនព្រាហ្មណ៍ មិនបរិសុទ្ធឡើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាបុត្តរបស់ព្រហ្ម ជាឱរស កើតអំពីព្រះឱស្ឋព្រហ្ម មានព្រហ្មជាកំណើត ព្រហ្មបានតាក់តែង ឲ្យកើត ជាអ្នកទទួលមត៌ករបស់ព្រហ្ម ដូច្នេះ បពិត្រមហារាជ ឯសំឡេងសុះសាយនេះ តែងប្រាកដ ក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃ ជាវណ្ណៈទាប។បេ។ ជាអ្នកទទួលមត៌ករបស់ព្រហ្ម ដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីដឹងដោយបរិយាយ ដូចតទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច បើក្សត្រិយ៍ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស តើក្សត្រិយ៍ (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកតើនឡើងមុន ផ្ទំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍នោះឬទេ។ ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សៈក្តី... សុទ្ទៈក្តី គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍នោះឬទេ។ ព្រះបាទមធុររាជត្រាស់ថា បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន បើក្សត្រិយ៍ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស ក្សត្រិយ៍ (ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវតើនឡើងមុន ផ្ទំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍នោះឯង។ ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សៈក្តី... សុទ្ទៈក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍នោះឯង។

[២២៧] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច បើព្រាហ្មណ៍ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស តើព្រាហ្មណ៍ (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីគាប់ចិត្ត នៃព្រាហ្មណ៍នោះឬទេ។ វេស្សៈក្តី... សុទ្ទៈក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី គប្បីជាអ្នកតើនឡើងមុន ផ្ទំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃព្រាហ្មណ៍នោះឬទេ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន បើព្រាហ្មណ៍ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស ព្រាហ្មណ៍ (ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃព្រាហ្មណ៍នោះឯង។ វេស្សៈក្តី... សុទ្ទៈក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវតើនឡើងមុន ផ្ទំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃព្រាហ្មណ៍នោះឯង។

[២២៨] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច បើវេស្សៈ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស តើវេស្សៈ (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះឬទេ។ សុទ្ទៈក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះឬទេ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន បើវេស្សៈ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស វេស្សៈ (ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះឯង។ សុទ្ទៈក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះឯង។

[២២៩] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច បើសុទ្ទៈ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស តើសុទ្ទៈ (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃ

សុទ្ទៈនោះឬទេ។ ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សៈក្តី គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ទៈនោះឬទេ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន បើសុទ្ទៈ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស សុទ្ទៈ (ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ទៈនោះឯង។ ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សៈក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ទៈនោះឯង។

[២៣០] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នុ៎ះវិញ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ពិតមែនណាស់ហើយ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នាទេ ខ្ញុំមិនឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នុ៎ះឡើយ។

[២៣១] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុះសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃ ជាវណ្ណៈទាប។បេ។ ជាអ្នកទទួលមត៌ករបស់ព្រហ្ម ដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីដឹងដោយបរិយាយ ដូចតទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ជាអ្នកមានវាចាញុះញង់ ជាអ្នកមានវាចាទ្រគោះ ជាអ្នកពោលពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ទ្រង់យល់ឃើញ ដោយប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងនុ៎ះ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន សូម្បីក្សត្រិយ៍ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ជាអ្នកមានវាចាញុះញង់ ជាអ្នកមានវាចាទ្រគោះ ជាអ្នកពោលពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក្នុងរឿងនុ៎ះ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ ខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង។

[២៣២] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយៗ បពិត្រមហារាជ រឿងនុ៎ះ ព្រះអង្គយល់ឃើញ យ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃហើយ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ទៈក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ។បេ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ទ្រង់យល់ឃើញ ដោយប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងនុ៎ះ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន សូម្បីសុទ្ទៈ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ។បេ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ខ្ញុំមានសេចក្តីនេះយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក្នុងរឿងនុ៎ះ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ ខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង។

[២៣៣] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយៗ បពិត្រមហារាជ រឿងនុ៎ះ ព្រះអង្គយល់ឃើញ យ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នេះវិញ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានប្រាកដហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា មិនមែនមិនស្មើគ្នាទេ ខ្ញុំមិនឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នេះឡើយ។

[២៣៤] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុះសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃ ជាវណ្ណៈទាប។បេ។ ជាអ្នកទទួលមត៌ករបស់ព្រហ្ម ដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីដឹងដោយបរិយាយ ដូចតទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកពាក្យកុហក វៀរចាកវាចាញុះញង់ វៀរចាកវាចាទ្រគោះ វៀរចាកពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តមិនមានព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ឬមួយមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ទ្រង់យល់ឃើញ ដោយប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងនុ៎ះ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន សូម្បីក្សត្រិយ៍ ដែលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកពាក្យកុហក វៀរចាកវាចាញុះញង់ វៀរចាកវាចាទ្រគោះ វៀរចាកពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក្នុងរឿងនុ៎ះ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ ខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង។

[២៣៥] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយៗ បពិត្រមហារាជ រឿងនុ៎ះ ព្រះអង្គយល់ឃើញ យ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ទៈក្នុងលោកនេះ ដែលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ។បេ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ទ្រង់យល់ឃើញ ដោយប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងនុ៎ះ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន សូម្បីសុទ្ទៈ ដែលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ។បេ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ខ្ញុំមានសេចក្តីនេះយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក្នុងរឿងនុ៎ះ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ ខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង។

[២៣៦] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយៗ បពិត្រមហារាជ រឿងនុ៎ះ ព្រះអង្គយល់ឃើញ យ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នេះវិញ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មានប្រាកដហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នេះឡើយ។

[២៣៧] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុះសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈខ្ពស់។បេ។ ជាអ្នកទទួលមត៌ករបស់ព្រហ្ម ដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីដឹងដោយបរិយាយ ដូចតទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ កាត់ជញ្ជាំងផ្ទះរបស់គេក្តី ប្លន់គេក្តី ធ្វើអំពើបៀតបៀនយកទ្រព្យរបស់ក្នុងផ្ទះតែមួយក្តី ចាំស្ទាក់ផ្លូវក្តី សេពភរិយារបស់គេក្តី បើបុរសទាំងឡាយ ចាប់ក្សត្រិយ៍នោះបានហើយ នាំយកមកថ្វាយព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្សត្រិយ៍ នេះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើអាក្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងដាក់ព្រះរាជអាជ្ញាណា សូមទ្រង់ដាក់ព្រះរាជអាជ្ញានោះ ដល់ចោរនេះចុះ តើព្រះអង្គ គប្បីធ្វើនូវក្សត្រិយ៍នោះ ដូចម្តេចទៅ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំគប្បីសម្លាប់ក៏បាន ពុះរះក៏បាន បណ្តេញចេញក៏បាន ធ្វើឲ្យសមគួរតាមហេតុក៏បាន ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ព្រោះថា ឈ្មោះណាដែលគេហៅថាក្សត្រិយ៍ ដូច្នេះអំពីមុន ឈ្មោះនោះ របស់ក្សត្រិយ៍នោះ ក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ ក្សត្រិយ៍នោះ ដល់នូវឈ្មោះថាជាចោរវិញ។

[២៣៨] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ទៈក្នុងលោកនេះ គប្បីកាត់នូវជញ្ជាំងផ្ទះរបស់គេក្តី ប្លន់គេក្តី ធ្វើអំពើបៀតបៀនយកទ្រព្យរបស់ ក្នុងផ្ទះតែមួយក្តី ចាំស្ទាក់ផ្លូវក្តី សេពភរិយារបស់គេក្តី បើបុរសទាំងឡាយ ចាប់សុទ្ទៈនោះបានហើយ នាំយកមកថ្វាយព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សុទ្ទៈនេះ ជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើអាក្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងដាក់ព្រះរាជអាជ្ញាណា សូមទ្រង់ដាក់ព្រះរាជអាជ្ញានោះ ដល់ចោរនេះចុះ តើព្រះអង្គ គប្បីធ្វើនូវចោរនោះ ដូចម្តេចទៅ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំគប្បីសម្លាប់ក៏បាន ពុះរះក៏បាន បណ្តេញចេញក៏បាន ធ្វើឲ្យសមគួរតាមហេតុក៏បាន ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ព្រោះថា ឈ្មោះណាដែលគេហៅថាសុទ្ទៈ ដូច្នេះអំពីមុន ឈ្មោះរបស់សុទ្ទៈនោះ ក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ សុទ្ទៈនោះ ដល់នូវឈ្មោះថាចោរវិញ។

[២៣៩] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នេះវិញ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នេះឡើយ។

[២៤០] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុះសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប។បេ។ ជាអ្នកទទួលមត៌ករបស់ព្រហ្ម ដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីដឹងដោយបរិយាយ ដូចតទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ បើកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកពាក្យកុហក ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែម្តង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ តើព្រះអង្គគប្បីធ្វើក្សត្រិយ៍នោះ ដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំគប្បីថ្វាយបង្គំ គប្បីក្រោកឡើងទទួល គប្បីនិមន្តដោយអាសនៈ គប្បីទំនុកបំរុងបព្វជិតនោះ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ឬគប្បីចាត់ចែងនូវការរក្សា ការពារ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ដល់បព្វជិតនោះ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ព្រោះថា ឈ្មោះណា ដែលគេហៅថាក្សត្រិយ៍ ដូច្នេះ អំពីមុន ឈ្មោះរបស់ក្សត្រិយ៍នោះ ក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ ក្សត្រិយ៍នោះ ដល់នូវឈ្មោះថា សមណៈវិញ។

[២៤១] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ទៈក្នុងលោកនេះ បើកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកពាក្យកុហក ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែម្តង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ មានសីល មានកល្យាណធម៌ តើព្រះអង្គគប្បីធ្វើសុទ្ទៈនោះ ដូចម្តេច។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ខ្ញុំគប្បីថ្វាយបង្គំ គប្បីក្រោកឡើងទទួល គប្បីនិមន្តដោយអាសនៈ គប្បីទំនុកបំរុងបព្វជិតនោះ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ ឬគប្បីចាត់ចែងនូវការរក្សា ការពារ គ្រប់គ្រងដ៏ប្រកបដោយធម៌ ដល់បព្វជិតនោះ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ព្រោះថា ឈ្មោះណា ដែលគេហៅថាសុទ្ទៈ អំពីមុន ឈ្មោះរបស់សុទ្ទៈនោះ ក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ សុទ្ទៈនោះ ដល់នូវឈ្មោះថា សមណៈវិញ។

[២៤២] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នេះវិញ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានប្រាកដហើយ វណ្ណៈទាំង៤នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនបានឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង៤នេះឡើយ។

[២៤៣] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុះសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាវណ្ណៈស ជនដទៃជាវណ្ណៈខ្មៅ ពួកព្រាហ្មណ៍ បរិសុទ្ធ ជនមិនមែនព្រាហ្មណ៍ មិនបរិសុទ្ធឡើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាបុត្តរបស់ព្រហ្ម ជាឱរសកើតអំពីព្រះឱស្ឋព្រហ្ម មានព្រហ្មជាកំណើត ព្រហ្មបានតាក់តែងឲ្យកើត ជាអ្នកទទួលមត៌ករបស់ព្រហ្ម ដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះឯង។

[២៤៤] កាលបើព្រះកច្ចានៈ បានសំដែងយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបាទមធុររាជអវន្តិបុត្ត បានពោលសេចក្តីនេះ ទៅនឹងព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុវិញថា បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន

សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយនេះ ដូចជាគេផ្ងាររបស់ដែលផ្កាប់ ឬដូចជាគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះ ដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះសោត ដូចជាគេកាន់ប្រទីបប្រេង ទ្រោលបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សមានចក្ខុ បានឃើញរូបទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះករុណានេះ សូមដល់នូវព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹង ទីរលឹក ចាប់ដើមតាំងអំពីថ្ងៃនេះទៅ សូមព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះករុណាថា ជាឧបាសក ដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត។

[២៤៥] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំយកអាត្មាភាព ជាទីពឹង ទីរលឹកឡើយ អាត្មាភាព ដល់ព្រះមានព្រះភាគណា ជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះអង្គដល់នូវព្រះមានព្រះភាគនោះ ជាទីពឹង ទីរលឹកចុះ។ បពិត្រព្រះកច្ចានៈ ដ៏ចំរើន ចុះឥឡូវនេះ តើព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងទីណា។ បពិត្រមហារាជ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គបរិនិព្វានហើយ។

[២៤៦] បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ១០យោជន៍ យើងខ្ញុំ គប្បីទៅកាន់ទី ប្រមាណ១០យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ២០យោជន៍... ៣០យោជន៍... ៤០យោជន៍... ៥០យោជន៍សោត យើងខ្ញុំ គប្បីទៅកាន់ទីប្រមាណ៥០យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ១០០យោជន៍ យើងខ្ញុំ គប្បីទៅកាន់ទីប្រមាណ១០០យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បពិត្រព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន កាលបើព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ យើងខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគដែលទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ទាំងព្រះធម៌ ទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះកច្ចានៈដ៏ចំរើន ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះករុណាថា ជាឧបាសក ដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងអំពីថ្ងៃនេះទៅ។

ចប់ មធុរសូត្រ ទី៤។

ពោធិរាជកុមារសូត្រ ទី៥

CS sut.mn.085 | book_024

(៥. ពោធិរាជកុមារសុត្តំ)

[២៤៧] ខ្ញុំបានស្ដាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ស្ដេចគង់នៅក្នុងភេសកលាវ័ន[39] ជាទីឲ្យអភ័យ ដល់ម្រឹគ ទៀបក្រុងសុំសុមារគិរៈ ក្នុងភគ្គជនបទ។ សម័យនោះឯង ពោធិរាជកុមារ ចាត់ការកសាងប្រាសាទ ឈ្មោះកោកនុទ[40] ទើបតែនឹងហើយថ្មីៗ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ ឬបុគ្គលណាមួយ ជាតិជាមនុស្ស មិនដែលធ្លាប់បាននៅអាស្រ័យ។ លំដាប់នោះ ពោធិរាជកុមារ ទ្រង់ហៅសញ្ជិកាបុត្តមាណពមកប្រាប់ថា នែសញ្ជិកាបុត្រសំឡាញ់ អ្នកចូរចូលមក អ្នកចូរទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទយុគលព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង ទូលសួរការមិនមានអាពាធ មិនមានសេចក្ដីលំបាក ការក្រោករហ័សរហួន កាយពល និងធម៌ ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ តាមពាក្យអញថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពោធិរាជកុមារ សូមថ្វាយបង្គំ នូវព្រះបាទយុគលព្រះអង្គ ដោយត្បូង ទូលសួរការមិនមានអាពាធ មិនមានសេចក្ដីលំបាក ការក្រោករហ័សរហួន កាយពល និងធម៌ ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ហើយទូលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្ត របស់ពោធិរាជកុមារ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក។ សញ្ជិកាបុត្តមាណព ទទួលព្រះបន្ទូលពោធិរាជកុមារថា ព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[២៤៨] សញ្ជិកាបុត្តមាណព លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពោធិរាជកុមារ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទយុគលព្រះគោតមជាម្ចាស់ ដោយត្បូង ក្រាបទូលសួរការមិនមានអាពាធ មិនមានសេចក្ដីលំបាក ការក្រោករហ័សរហួន កាយពល និងធម៌ ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ មួយទៀត ពោធិរាជកុមារ ឲ្យក្រាបទូលព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្តរបស់ពោធិរាជកុមារ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព។ គ្រានោះឯង សញ្ជិកាបុត្តមាណព ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅគាល់ពោធិរាជកុមារ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលពោធិរាជកុមារ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ តាមបន្ទូល របស់ទ្រង់ហើយថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពោធិរាជកុមារ សូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទយុគលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដោយត្បូង ទូលសួរការមិនមានអាពាធ មិនមានសេចក្ដីលំបាក ការក្រោករហ័សរហួន កាយពល និងធម៌ ជាទៅនៅសប្បាយ មួយទៀត ពោធិរាជកុមារ ឲ្យក្រាបទូលព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្ត របស់ពោធិរាជកុមារ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ព្រះគោតមជាម្ចាស់ ក៏បានទទួលនិមន្តហើយ។ លុះព្រឹកឡើង ពោធិរាជកុមារ ចាត់ចែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ឧត្ដម ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ របស់ព្រះអង្គហើយ ឲ្យក្រាលកោកនុទប្រាសាទ ដោយសំពត់សទាំងឡាយ ដរាបដល់កាំជណ្ដើរជាន់ខាងក្រោមបំផុត ហើយត្រាស់ហៅសញ្ជិកាបុត្តមាណពមកថា ម្នាលសញ្ជិកាបុត្ត សំឡាញ់ អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលភត្តកាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលគួរហើយ ភត្តក៏សម្រេចហើយ។ សញ្ជិកាបុត្តមាណព ទទួលព្រះបន្ទូល របស់ពោធិរាជកុមារថា ព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលភត្តកាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលគួរហើយ ភត្តក៏សម្រេចហើយ។

[២៤៩] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់និវេសនដ្ឋាន របស់ពោធិរាជកុមារ។ សម័យនោះឯង ពោធិរាជកុមារ ឋិតនៅខាងក្រៅខ្លោងទ្វារ រង់ចាំព្រះមានព្រះភាគ។ ពោធិរាជកុមារ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ស្ដេចមកអំពីចំងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ក្រោកទៅទទួល ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ នាំស្ដេចទៅកាន់កោកនុទប្រាសាទ។ វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឈប់បង្អង់នៅកាំជណ្ដើរជាន់ខាងក្រោមបំផុត។ លំដាប់នោះ ពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគត ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្ដីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង។ កាលពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់នៅស្ងៀម។ ពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ អស់វារៈពីរដងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគត ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្ដីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង។ កាលពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់នៅស្ងៀម។ ពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ អស់វារៈជាគំរប់៣ដងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគត ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្ដីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បែរព្រះភក្ត្រ ទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ។ គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានថេរវាចា ទៅនឹងពោធិរាជកុមារ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះរាជកុមារ សូមទ្រង់សារសំពត់ចេញ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ មិនទ្រង់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់ទេ ព្រះសុគត ព្រះអង្គ ទ្រង់ប្រមើលមើលនូវប្រជុំជនជាខាងក្រោយ។ គ្រានោះ ពោធិរាជកុមារ ទ្រង់ឲ្យសារសំពត់ចេញហើយ ទ្រង់ឲ្យក្រាលអាសនៈខាងលើកោកនុទប្រាសាទ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឡើងកាន់កោកនុទប្រាសាទ ហើយគង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលស្រេចហើយ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ។ លំដាប់នោះ ពោធិរាជកុមារ បានអង្គាសខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសា ថ្វាយដោយព្រះហស្តព្រះអង្គឯង ចំពោះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែទ្រង់ហាមឃាត់។ ទើបពោធិរាជកុមារ កំណត់ជ្រាបថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្ត ទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏កាន់យកអាសនៈទាបមួយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ។ ពោធិរាជកុមារ លុះគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា សេចក្ដីសុខ បុគ្គលមិនគប្បីបាន ដោយសេចក្ដីសុខទេ សេចក្ដីសុខ បុគ្គលត្រូវបាន ដោយសេចក្ដីទុក្ខ។

[២៥០] ម្នាលរាជកុមារ ក៏កាលតថាគត នៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីការត្រាស់ដឹង មានសេចក្ដីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា សេចក្ដីសុខ បុគ្គលមិនគប្បីបាន ដោយសេចក្ដីសុខទេ សេចក្ដីសុខ បុគ្គលត្រូវបាន ដោយសេចក្ដីទុក្ខ។ ម្នាលរាជកុមារ សម័យខាងក្រោយមក តថាគតនោះ នៅជាកំឡោះ មានសក់ខ្មៅស្រិល ប្រកបព្រមដោយវ័យដ៏ចំរើន គឺនៅក្នុងបឋមវ័យនៅឡើយ កាលមាតា និងបិតា មិនចង់(ឲ្យបួស) មានមុខទទឹកជោកដោយទឹកភ្នែក កំពុងទួញយំ ក៏បានកោរសក់ នឹងពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកបួស។ កាលតថាគតនោះ បានបួសដូច្នោះហើយ ក៏ស្វែងរកនូវកីកុសលសន្តិវរបទដ៏ប្រសើរ ក៏បានចូលទៅរក អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលសេចក្ដីនេះ ទៅនឹង អាឡារតាបស កាលាមគោត្រ ថា ម្នាលអាវុសោកាលាមៈ យើងប្រាថ្នានឹងមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យនេះផង។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត ពោលយ៉ាងនេះហើយ អាឡារតាបស កាលាមគោត្រ បានពោលតបនឹងតថាគត យ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុ ចូរនៅចុះ ធម៌នេះ ក៏ប្រាកដដូច្នោះ បើជាបុរសអ្នកដឹងសេចក្ដីហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤បាន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏បានរៀនធម៌នោះឆាប់រហ័ស មិនយូរឡើយ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ពោលបានដល់ទៅញាណវាទ និងថេរវាទ ដោយអាការគ្រាន់តែទន្ទេញ ដោយបបូរមាត់ និងដោយអាការគ្រាន់តែចរចាទៅមកប៉ុណ្ណោះឯង មួយទៀត តថាគតក្ដី បុគ្គលដទៃក្ដី ប្ដេជ្ញាថា យើងដឹង យើងឃើញដូច្នេះ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ នឹងញុំាងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់ នូវធម៌នេះថា អាត្មាអញ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ដូច្នេះ នឹងអស់ស្រេចដោយត្រឹមតែសទ្ធាប៉ុណ្ណោះនោះក៏ទេ ដោយពិតមែននោះ អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ គ្រាន់តែដឹង គ្រាន់តែឃើញធម៌នេះប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលនោះ តថាគត បានចូលទៅរកអាឡារតាបសកាលាមគោត្រទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងអាឡារតាបសកាលាមគោត្រ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោកាលាមៈ លោកធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេឬ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត ពោលយ៉ាងនេះហើយ អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ ទើបបានប្រកាសប្រាប់ដល់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា មិនមែនមានសទ្ធា តែអាឡារតាបសកាលាមគោត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើង ក៏មានសទ្ធាដូច្នោះដែរ មិនមែនមានវីរិយៈតែអាឡារតាបសកាលាមគោត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើង ក៏មានវីរិយៈដូច្នោះដែរ សតិ... សមាធិ... បញ្ញា សូម្បីយើង ក៏មានបញ្ញាដូច្នោះដែរ តែទុកជាយ៉ាងដូចម្ដេច យើងត្រូវតែតំកល់សេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលអាឡារតាបសកាលាមគោត្រ ញុំាងអ្នកដទៃឲ្យដឹងថា អាត្មាអញ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ដូច្នេះឲ្យខាងតែបាន។ ម្នាលរាជកុមារ មិនយូរប៉ុន្មាន តថាគតនោះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ តថាគតបានចូលទៅរកអាឡារតាបស កាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងអាឡារតាបសកាលាមគោត្រ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោកាលាមៈ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេឬ។ ម្នាលអាវុសោ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបាន ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ។ តថាគត ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំឯងក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះដែរ។ ម្នាលអាវុសោ យើងពេញជាមានលាភហើយ ម្នាលអាវុសោ ភាពជាមនុស្ស យើងបានដោយល្អហើយ ព្រោះពួកយើងបានឃើញសព្រហ្មចារីបុគ្គល ប្រហែលដូចជាអ្នកមានអាយុ ហេតុនោះ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់ធម៌ណា អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងដូច្នោះដែរ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ធម៌ណា ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង យើងក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់ធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងបានដឹងធម៌ណា អ្នកក៏ដឹងធម៌នោះដែរ អ្នកដឹងធម៌ណា យើងក៏ដឹងធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងយ៉ាងណា អ្នកក៏យ៉ាងនោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា យើងក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលអាវុសោ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរមកចុះ យើងទាំងពីរនាក់ នឹងនៅជួយគ្នា រក្សាគណៈនេះ។ ម្នាលរាជកុមារ ព្រោះហេតុនោះ អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ កាលជាអាចារ្យរបស់តថាគត ក៏បានតាំងតថាគត កាលនៅជាអន្តេវាសិកឲ្យស្មើនឹងខ្លួន ហើយបូជាតថាគត ដោយការបូជាដ៏លើសលុប។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធម៌នេះ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីនឿយណាយ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីរំលត់ទុក្ខ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីរម្ងាប់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានទេ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនភពប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មិនបានពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ បានគេចចេញចាកធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ។

[២៥១] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ កំពុងស្វែងរកកឹកុសលសន្តិវរបទដ៏ប្រសើរ បានចូលទៅរក ឧទ្ទករាមបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងឧទ្ទករាមបុត្រថា ម្នាលអាវុសោរាមៈ យើងប្រាថ្នានឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យនេះដែរ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ ឧទ្ទករាមបុត្រ បានពោលនឹងតថាគត យ៉ាងនេះថា អ្នកមានអាយុ ចូរនៅចុះ ធម៌នេះ ប្រាកដដូច្នោះ បើជាបុរសអ្នកដឹងសេចក្តីហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងបាន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏បានរៀនធម៌នោះ យ៉ាងឆាប់រហ័ស មិនយូរឡើយ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ បានដល់ទៅញាណវាទ និងថេរវាទ ដោយអាការគ្រាន់តែទន្ទេញ ដោយបបូរមាត់ និងដោយអាការគ្រាន់តែចរចាទៅមកប៉ុណ្ណោះឯង មួយទៀត តថាគតក្តី បុគ្គលដទៃក្តី ប្តេជ្ញាថា យើងដឹង យើងឃើញដូច្នេះ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា រាមបុត្រនេះ នឹងញុំាងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់ នូវធម៌នេះថា អាត្មាអញ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ដូច្នេះ នឹងអស់ស្រេចដោយត្រឹមតែសទ្ធាប៉ុណ្ណោះនោះក៏ទេ ដោយពិតមែននោះ រាមបុត្រនេះ គ្រាន់តែដឹង គ្រាន់តែឃើញធម៌នេះប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលនោះ តថាគត ចូលទៅរកឧទ្ទករាមបុត្រទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានពោលនឹងឧទ្ទករាមបុត្រ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោរាមៈ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេឬ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ ឧទ្ទករាមបុត្រ ក៏បានប្រកាសប្រាប់ដល់ទៅនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មិនមែនមានសទ្ធា តែរាមបុត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើង ក៏មានសទ្ធាដូច្នោះដែរ មិនមែនមានវីរិយៈតែរាមបុត្រម្នាក់ឯងទេ។បេ។ សតិ... សមាធិ... បញ្ញា សូម្បីយើង ក៏មានបញ្ញាដូច្នោះដែរ តែទុកជាយ៉ាងដូចម្តេចក៏ដោយ យើងត្រូវតែតំកល់ព្យាយាម ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលឧទ្ទករាមបុត្រ ញុំាងអ្នកដទៃឲ្យដឹងថា អាត្មាអញ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ដូច្នេះ ឲ្យខាងតែបាន។ ម្នាលរាជកុមារ មិនយូរប៉ុន្មាន តថាគតនោះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង យ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ តថាគត បានចូលទៅរកឧទ្ទករាមបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងឧទ្ទករាមបុត្រ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោរាមៈ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេឬ។ ឧទ្ទកតាបស ឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបាន ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ។ ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំឯងក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះដែរ។ ម្នាលអាវុសោ យើងពេញជាមានលាភហើយ ម្នាលអាវុសោ ភាពជាមនុស្ស យើងបានដោយល្អហើយ ពួកយើងបានឃើញសព្រហ្មចារីបុគ្គល ប្រហែលដូចជាអ្នកដ៏មានអាយុ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមៈ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់នូវធម៌ណា អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ដូច្នោះដែរ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ណា ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង យើងរាមៈ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញុំាងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់នូវធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមៈ បានដឹងធម៌ណា អ្នកក៏ដឹងធម៌នោះដែរ អ្នកដឹងធម៌ណា យើងរាមៈ ក៏ដឹងធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមៈ យ៉ាងណា អ្នកក៏យ៉ាងនោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា យើងរាមៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាវុសោ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរមកចុះ ចូរអ្នករក្សាគណៈនេះចុះ។ ម្នាលរាជកុមារ ព្រោះហេតុនោះ ឧទ្ទករាមបុត្រ កាលជាសព្រហ្មចារីរបស់តថាគត បានតាំងតថាគត ក្នុងតំណែងជាអាចារ្យ ហើយក៏បូជាតថាគត ដោយការបូជាដ៏លើសលុប។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធម៌នេះ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរំលត់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចេះដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនភពប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង មិនពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ បានគេចចេញចាកធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ។

[២៥២] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង កាលស្វែងរកកឹកុសលសន្តិវរបទដ៏ប្រសើរ ត្រាច់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនមគធៈ ដោយលំដាប់ សំដៅទៅឯឧរុវេលាប្រទេសសេនានិគម។ ក្នុងទីនោះ តថាគត បានឃើញនូវភូមិភាគ គួរជាទីត្រេកអរផង នូវដងព្រៃដែលត្រជាក់ត្រជុំផង នូវស្ទឹងកំពុងហូរ មានទឹកដ៏ត្រជាក់ មានកំពង់រាបស្មើ គួរជាទីរីករាយផង ទាំងគោចរគ្រាម ក៏តាំងនៅដោយជុំវិញ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភូមិភាគគួរជាទីត្រេកអរហ្ន៎ ដងព្រៃក៏ត្រជាក់ត្រជុំ ទាំងស្ទឹងដែលកំពុងហូរ មានទឹកត្រជាក់ មានកំពង់រាបស្មើ គួរជាទីរីករាយ ទាំងគោចរគ្រាម ក៏តាំងនៅដោយជុំវិញ ទីនេះហ្ន៎ ល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាម របស់កុលបុត្រ អ្នកមានប្រយោជន៍ ដោយសេចក្តីព្យាយាម។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ បានអង្គុយសំចតនៅក្នុងទីនោះ ដោយគិតថា ទីនេះល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាមបាន។

[២៥៣] ម្នាលរាជកុមារ ឧបមា៣ប្រការ មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានស្តាប់មកពីមុន ក៏បានកើតប្រាកដ ដល់តថាគត។ ម្នាលរាជកុមារ ប្រៀបដូចឈើស្រស់ ប្រកបដោយជ័រ ដែលបុគ្គលត្រាំទុកនៅក្នុងទឹក។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹងកាន់យកឈើពំនួតខាងលើ មកពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុឲ្យកើតប្រាកដឡើងបាន។ ម្នាលរាជកុមារ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះ កាលកាន់យកឈើពំនួតខាងលើ មកពួតនឹងឈើស្រស់ ដែលប្រកបដោយជ័រ ដែលបុគ្គលត្រាំទុកនៅក្នុងទឹកឯណោះ នឹងពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុ ឲ្យកើតប្រាកដឡើងបានឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនកើតទេ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះឈើឯណោះ នៅស្រស់ ប្រកបដោយជ័រ ថែមទាំងឈើនោះសោត ក៏ត្រាំនៅក្នុងទឹកផង ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាក និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់តែប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យដូចពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនបានចៀសចេញ ចាកកាមទាំងឡាយដោយកាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ថែមទាំងមានសេចក្តីពេញចិត្ត ព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ ព្រោះកាម សេចក្តីស្រេកឃ្លានព្រោះកាម និងសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ក្នុងកាមទាំងឡាយ កាមនោះ ជារបស់ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបានលះបង់ដោយប្រពៃ និងមិនបានធ្វើឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ដោយប្រពៃព្ធដ៏ខាងក្នុង។ ប្រសិនបើពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចំរើនទាំងនោះ បានទទួលវេទនាជាទុក្ខ ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វាន ដ៏ប្រសើរបានឡើយ។ ទោះបីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើននោះ មិនបានទទួលទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមទេ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវព្រះនិព្វាន ដ៏ប្រសើរបានឡើយ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងឧបមាជាដំបូង មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគត មិនធ្លាប់បានឮមកពីមុន មកប្រាកដដល់តថាគត។

[២៥៤] ម្នាលរាជកុមារ មានឧបមាទី២ ដទៃទៀត ដែលមិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា តថាគតមិនធ្លាប់បានឮមកពីមុន ក៏បានកើតប្រាកដ ដល់តថាគត។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចឈើស្រស់ ប្រកបដោយជ័រ ដែលគេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទឹក។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹងកាន់យកឈើពំនួតខាងលើ មកពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុ ឲ្យកើតប្រាកដឡើង។ ម្នាលរាជកុមារ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះ កាលកាន់យកឈើពំនួតខាងលើ មកពួតនឹងឈើស្រស់ ប្រកបដោយជ័រ ដែលគេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទឹកឯណោះ នឹងពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុ ឲ្យកើតបានឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនកើតទេ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះឈើឯណោះ នៅស្រស់ ប្រកបដោយជ័រពិតមែន តែគេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទឹក ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានភាគ នៃសេចក្តីលំបាក និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ប៉ុណ្ណោះ។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យដូចពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចៀសចេញ ចាកកាមទាំងឡាយ ដោយកាយហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត ព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ ព្រោះកាម សេចក្តីស្រេកឃ្លានព្រោះកាម និងសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ក្នុងវត្ថុកាមទាំងឡាយ ទាំងកាមនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបានលះបង់ដោយប្រពៃ ទាំងមិនបានធ្វើឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ដោយប្រពៃ។ ទោះបីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចំរើនទាំងនោះ បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខ ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹងត្រាស់ដឹង នូវព្រះនិព្វាន ដ៏ប្រសើរបានឡើយ។ បើទុកជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ មិនបានសោយវេទនាជាទុក្ខ ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមនោះទេ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹងត្រាស់ដឹង នូវព្រះនិព្វាន ដ៏ប្រសើរបានឡើយ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាឧបមាទី២ មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគត មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន ក៏កើតប្រាកដ ដល់តថាគត។

[២៥៥] ម្នាលរាជកុមារ មានឧបមាទី៣ ដទៃទៀត ដែលមិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគត មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន ក៏កើតប្រាកដ ដល់តថាគត។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចឈើស្ងួត ជាឈើពុក ដែលគេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទឹក។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹងកាន់យកឈើពំនួតខាងលើ មកពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុ ឲ្យកើតប្រាកដឡើង។ ម្នាលរាជកុមារ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច បុរសនោះ កាលកាន់យកឈើពំនួតខាងលើ មកពួតនឹងឈើស្ងួត ជាឈើពុក ដែលគេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទឹកឯណោះ នឹងពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុ ឲ្យកើតបានឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យ៉ាងនេះ ទើបកើតបាន រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះឈើស្ងួតឯណោះ ជាឈើពុក ថែមទាំងឈើនោះសោត គេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទឹកផង។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យដូចពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចៀសចេញ ចាកកាមទាំងឡាយ ដោយកាយហើយ ទាំងសេចក្តីពេញចិត្តព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ព្រោះកាម សេចក្តីស្រេកឃ្លានព្រោះកាម និងសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ក្នុងវត្ថុកាមទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏បានលះបង់ដោយប្រពៃ បានធ្វើឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ដោយប្រពៃ នូវវត្ថុកាមនោះ ឰដ៏ខាងក្នុង។ ទោះបីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចំរើនទាំងនោះ បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខ ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវព្រះនិព្វាន ដ៏ប្រសើរបាន។ បើទុកជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ មិនបានទទួលវេទនាជាទុក្ខ ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមទេ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវព្រះនិព្វាន ដ៏ប្រសើរបាន។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាឧបមាទី៣ មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគត មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន ក៏កើតប្រាកដ ដល់តថាគត។ ម្នាលរាជកុមារ ឧបមាទាំង៣ ប្រការនេះឯងហើយ មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគត មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន ក៏កើតប្រាកដ ដល់តថាគត។

[២៥៦] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញ ខាំធ្មេញដោយធ្មេញ ទល់ពិតានដោយអណ្តាត សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង ខាំធ្មេញដោយធ្មេញ ទល់ពិតានដោយអណ្តាត សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតនោះ ខាំធ្មេញដោយធ្មេញ ទល់ពិតានដោយអណ្តាត សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ញើសក៏ហូរចេញតាមក្លៀកទាំងសងខាង។ ម្នាលរាជកុមារ បុរសដែលមានកំឡាំង គប្បីចាប់បុរសមានកំឡាំងខ្សោយជាងឰដ៏ក្បាល ឬកហើយ សង្កត់សង្កិនបៀតបៀន ញាំញីយ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត ខាំធ្មេញដោយធ្មេញ ទល់ពិតានដោយអណ្តាត សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ញើសក៏ហូរចេញតាមក្លៀកទាំងសងខាង ក៏ដូច្នោះដែរ។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តីព្យាយាម ដែលតថាគត បានប្រារព្ធហើយ ក៏មិនធូរថយ សតិដែលតថាគតបានតម្កល់មាំមួនហើយ ក៏មិនរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាម ដ៏លំបាកនោះ មកបណ្តាលចាក់ដោត។

[២៥៧] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ អាត្មាអញ គួរតែសំឡឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង ក៏បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ និងតាមនាសិក។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត អត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ និងនាសិក សំឡេងខ្យល់ដែលចេញតាមកណ្តសោត ខ្លាំងលើសប្រមាណ។ ដូចជាស្នប់របស់ជាងលោហជាតិ ដែលកំពុងសប់ តែងមានសំឡេងខ្លាំង យ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ និងតាមនាសិក សំឡេងខ្យល់ ដែលចេញតាមកណ្តសោត ក៏ខ្លាំងលើសប្រមាណ យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលរាជកុមារ តែសេចក្តីព្យាយាម ដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ មិនធូរថយ សតិដែលតថាគតតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត។

[២៥៨] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ អាត្មាអញ គួរសំឡឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ អត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងកណ្តសោត។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតនោះ អត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងកណ្តសោត ខ្យល់យ៉ាងខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏វិលមកចាក់ដោតត្រង់ក្បាល។ ម្នាលរាជកុមារ បុរសដែលមានកំឡាំង គប្បីចោះក្បាល ដោយដែកស្រួចដ៏មុត យ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត អត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្តសោត ខ្យល់យ៉ាងខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏វិលត្រឡប់មកចាក់ដោតក្បាល យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែ

សេចក្តីព្យាយាម ដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ ក៏មិនធូរថយ សតិដែលតថាគតបានតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះ មកបណ្តាលចាក់ដោត។

[២៥៩] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ អាត្មាអញ គួរតែសំឡឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង បានអត់ខ្យល់ អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្ណសោត។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្ណសោតហើយ វេទនាកើតក្នុងក្បាល ឰដ៏ក្បាលខ្លាំងលើសប្រមាណ។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចបុរសមានកំឡាំង គប្បីចងត្របែង នូវចំណងក្បាលឰដ៏ក្បាល ដោយព្រ័តដ៏មាំ (យ៉ាងណា) ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្ណសោតហើយ វេទនាកើតក្នុងក្បាល ឰដ៏ក្បាល ដ៏ខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏ដូច្នោះដែរ។ ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាម ដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ ក៏មិនធូរថយ សតិដែលតថាគតបានតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាម ដ៏មាំនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត។

[២៦០] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ សំឡឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង បានអត់ខ្យល់ អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្ណសោត។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងកណ្ណសោត ខ្យល់លើសប្រមាណ ក៏កាត់នូវដំបារផ្ទៃ។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចជាបុរស ជាអ្នកសម្លាប់គោក្តី អ្នកជំនួយរបស់បុរសសម្លាប់គោក្តី ជាអ្នកប្រសប់វាងវៃ កាត់ដំបារផ្ទៃគោ ដោយកាំបិត សម្រាប់កាត់ពន្លះនូវសាច់គោដ៏មុត (យ៉ាងណា) ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្ណសោត ខ្យល់ខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏កាត់នូវដំបារផ្ទៃ ក៏ដូច្នោះដែរ។ ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាម ដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ មិនធូរថយ សតិដែលតថាគតបានតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនបានរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាម ដ៏លំបាកនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត។

[២៦១] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ សំឡឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង បានអត់ខ្យល់ អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្ណសោត។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត អត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្ណសោត សេចក្តីក្តៅក្រហាយដ៏ខ្លាំង លើសប្រមាណ ក៏កើតមានក្នុងកាយ។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចជាបុរស មានកំឡាំង២នាក់ ចាប់បុរសដែលមានកំឡាំងខ្សោយ ត្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ ហើយគប្បីឆ្អើរឲ្យក្រហល់ក្រហាយ ក្នុងរណ្តៅរងើកភ្លើង (យ៉ាងណា) ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត អត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្ណសោតហើយ សេចក្តីក្តៅក្រហល់ក្រហាយ ខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏កើតមានក្នុងកាយ ដូច្នោះឯង។ ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាម ដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ ក៏មិនធូរថយ សតិដែលតថាគតបានតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនបានរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាម ដ៏មាំនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត។

[២៦២] ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ ពួកទេវតាឃើញតថាគតហើយ បាននិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ធ្វើមរណកាលទៅហើយ។ ទេវតាពួកខ្លះ បាននិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម មិនទាន់ធ្វើមរណកាលទេ តែព្រះសមណគោតម នឹងធ្វើមរណកាល ឥឡូវនេះ។ ទេវតាពួកខ្លះ និយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម មិនទាន់ធ្វើមរណកាលទេ ទាំងមិនធ្វើមរណកាល ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ព្រះសមណគោតម ជាព្រះអរហន្ត នុ៎ះជាវិហារធម៌ទេតើ សភាពយ៉ាងនេះ រមែងមានដល់ព្រះអរហន្ត។

[២៦៣] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីផ្តាច់បង់អាហារ ដោយប្រការទាំងពួង។ ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ ពួកទេវតាទាំងនោះ បានចូលមករកតថាគតហើយ នាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកនិទ៌ុក្ខ អ្នកកុំប្រតិបត្តិ ដើម្បីផ្តាច់បង់អាហារ ដោយប្រការទាំងពួងឡើយ។ បពិត្រអ្នកនិទ៌ុក្ខ ប្រសិនបើអ្នកនឹងប្រតិបត្តិ ដើម្បីផ្តាច់បង់អាហារ ដោយប្រការទាំងពួងហើយ ពួកយើងនឹងបញ្ចូលឱជាទិព្វ តាមរន្ធរោមរបស់អ្នក នឹងញ៉ាំងអ្នកឲ្យរស់នៅ ដោយឱជាទិព្វនោះ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើអាត្មាអញ នឹងប្តេជ្ញាចំពោះពួកទេវតា ថាជាអ្នកមិនបរិភោគ ដោយប្រការទាំងពួងទៅ ពួកទេវតាទាំងនេះនឹងបញ្ចូលឱជាទិព្វ តាមរន្ធរោមរបស់អាត្មាអញ ចំណែកខាងអាត្មាអញ គប្បីញ៉ាំងជីវិត ឲ្យរស់នៅដោយឱជាទិព្វនោះ ពាក្យនោះ នឹងជាពាក្យកុហកនៃអាត្មាអញ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏ឃាត់ពួកទេវតាទាំងនោះ ហើយនិយាយថា ណ្ហើយ កុំឡើយ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ សម្រេចអាហារកិច្ចបន្តិចៗ ចំនួនជាមួយទូកដៃៗខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង់ខ្លះ ពុំនោះសោត ប៉ុនសាច់រលីងឈូកខ្លះ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏បានសម្រេចអាហារកិច្ចបន្តិចៗ ចំនួនជាមួយទូកដៃៗខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង់ខ្លះ ពុំនោះសោត ប៉ុនសាច់រលីងឈូកខ្លះ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតនោះ សម្រេចអាហារកិច្ច បន្ថយចុះបន្តិចម្តងៗ ចំនួនមួយទូកដៃៗខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង់ខ្លះ ពុំនោះសោត ប៉ុនសាច់រលីងឈូកខ្លះ កាយ(របស់តថាគត) ក៏ដល់នូវការស្គាំងស្គមខ្លាំងលើសប្រមាណ។

[២៦៤] អវយវៈតូច និងអវយវៈធំ របស់តថាគត ប្រៀបដូចវល្លិមានថ្នាំងច្រើន និងវល្លិមានថ្នាំងខ្មៅ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង។ ត្រគាករបស់តថាគត (ក៏ស្មៀតចូលគ្នា) ដូចជាស្នាមជើងឱដ្ឋ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង។ ទ្រនុងឆ្អឹងខ្នងរបស់តថាគត ក៏រដិបរដុប ដូចខ្សែលួស ដែលគេវេញចូលគ្នា ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង។ របៀបឆ្អឹងជំនីរតថាគត ក៏រគីមរគាម ដូចបង្កង់នៃសាលាចាស់ ដ៏រគីមរគាម ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង។ ប្រស្រីភ្នែកទាំងឡាយ របស់តថាគត ក៏ជ្រៅខូងចូលទៅក្នុងរណ្តៅភ្នែក ដូចកំពែងទឹក ដ៏ខូងជ្រៅចូលទៅ ក្នុងអណ្តូងទឹកដ៏ជ្រៅ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង។ សម្បុរស្បែកក្បាល សម្រាប់ទទួលសម្ផស្សរបស់តថាគត ក៏ស្វិតជ្រីវទៅ ដូចផ្លែឃ្លោកខ្ចីដែលគេកាត់ចេញអំពីទង ហើយក៏ស្វិតស្រពោនទៅ ដោយខ្យល់ និងកំដៅ ព្រោះទោសដែលមានអាហារ

តិចនោះឯង។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង គិតថា អាត្មាអញ នឹងស្ទាបស្បែកពោះ ក៏ចាប់ត្រូវឆ្អឹងខ្នងវិញ គិតថា អាត្មាអញ នឹងស្ទាបឆ្អឹងខ្នង ក៏ចាប់ត្រូវស្បែកពោះវិញ។ ម្នាលរាជកុមារ ស្បែកពោះរបស់តថាគត ជាប់គ្នាដរាបនឹងឆ្អឹងខ្នង ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង គិតថា នឹងបន្ទោបង់នូវវច្ចៈ ឬមូត្រ ក៏ដួលពោបនៅក្នុងទីនោះ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង កាលធ្វើកាយនេះឲ្យស្រួល ទើបស្ទាបខ្លួនដោយដៃ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតនោះ ស្ទាបខ្លួនដោយបាតដៃទៅ រោមទាំងឡាយ សុទ្ធតែមានឫសស្អុយ ធ្លាក់ចេញពីកាយ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ មនុស្សទាំងឡាយ ឃើញតថាគតហើយ ក៏នាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមមានសម្បុរខ្មៅ។ មនុស្សទាំងឡាយពួកខ្លះ នាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម មិនមែនមានសម្បុរខ្មៅទេ ព្រះសមណគោតម មានសម្បុរសណ្តែកបាយទេតើ។ មនុស្សទាំងឡាយពួកខ្លះ និយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម មិនមែនមានសម្បុរខ្មៅទេ ទាំងមិនមែនមានសម្បុរសណ្តែកបាយ គឺព្រះសមណគោតម មានសម្បុរប្រផេះទេតើ។ ម្នាលរាជកុមារ ឆវិវណ្ណរបស់តថាគត ដ៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ដល់ម្ល៉េះ ហើយត្រឡប់ទៅជាអាប់អន់ទៅវិញ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង។

[២៦៥] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លាខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ។ មួយទៀត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងទទួលវេទនា ជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងបច្ចុប្បន្ន កំពុងទទួលវេទនា ជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ។ តែទោះបីដូច្នោះ តថាគតក៏នៅតែមិនបានត្រាស់ដឹង នូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាគុណវិសេស គួរដើម្បីឃើញដោយប្រាជ្ញារបស់ព្រះអរិយៈ ដោយ ទុក្ករកិរិយា ដ៏ខ្លោចផ្សានេះបានឡើយ ទំនងផ្លូវត្រាស់ដឹង នឹងមានជាយ៉ាងដទៃទេដឹង។

[២៦៦] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា យើងនៅចាំបាន កាលការ (ច្រត់ព្រះនង្គ័ល) របស់សក្កៈ ជាបិតា យើងអង្គុយនៅក្រោមម្លប់ជម្ពូព្រឹក្ស ដ៏ត្រជាក់ បានស្ងាត់ហើយចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ហើយចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន មានវិតក្កៈ និងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក ឱផ្លូវនេះទេដឹង ជាផ្លូវនៃកិរិយាត្រាស់ដឹង។ ម្នាលរាជកុមារ វិញ្ញាណដែលស្ទុះទៅតាមសតិ ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា នេះហើយប្រាកដជាផ្លូវ នៃការត្រាស់ដឹង។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ខ្លាចសេចក្តីសុខ ដែលជាសុខក្រៅអំពីកាមទាំងឡាយ ដែលជាសុខក្រៅអំពីអកុសលធម៌ទាំងឡាយដែរឬ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មិនគួរខ្លាចសេចក្តីសុខ ដែលជាសុខ ក្រៅអំពីកាមទាំងឡាយ ដែលជាសុខ ក្រៅអំពីអកុសលធម៌ទាំងឡាយឡើយ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីសុខនោះ ដែលបុគ្គលមានរាងកាយ ដល់នូវសេចក្តីស្គាំងស្គម លើសប្រមាណយ៉ាងនេះ មិនងាយនឹងធ្វើឲ្យសម្រេចបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ បរិភោគអាហារដ៏គ្រោតគ្រាត គឺបាយ និងនំកុម្មាសឡើងវិញ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង ក៏បានបរិភោគអាហារដ៏គ្រោតគ្រាត គឺបាយ និងនំកុម្មាស។ ម្នាលរាជកុមារ សម័យនោះឯង ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ដែលបម្រើតថាគត ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម បើត្រាស់ដឹងធម៌ណា នឹងសំដែងធម៌នោះ ប្រាប់ដល់យើងទាំងឡាយ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលនោះ តថាគត បានបរិភោគអាហារ ដ៏គ្រោតគ្រាត គឺបាយ និងនំកុម្មាស គ្រានោះ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុអម្បាលនោះ ក៏នឿយណាយនឹងតថាគត ហើយចៀសចេញទៅ ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកលោភ ឃ្លាតចាកសេចក្តីព្យាយាម ត្រឡប់មកដើម្បីលោភវិញ។ ម្នាលរាជកុមារ លុះតថាគតបរិភោគអាហារ ដ៏គ្រោតគ្រាតហើយ ក៏បម្រុងរាងកាយ ឲ្យមានកំឡាំង ហើយស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ។បេ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ និងវិចារៈទាំងឡាយ។បេ។ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន... បានដល់តតិយជ្ឈាន... បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។

[២៦៧] តថាគតនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួល គឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម មិនបានញាប់ញ័រតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ។ តថាគតនោះ រលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺរលឹកបាន១ជាតិ ២ជាតិ។បេ។ តថាគត រលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះជាវិជ្ជាទី១ ដែលតថាគត បានក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅហើយ ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់តថាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយពិត។

[២៦៨] តថាគតនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផូរផង់ ឥតមានទីទួល គឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីចុតូបបាតញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដឹងនូវចុតិ និងបដិសន្ធិ របស់សត្វទាំងឡាយ។ តថាគតនោះ មានទិព្វចក្ខុ កន្លងហួសចក្ខុ របស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវពួកសត្វ ដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានរូបល្អ រូបអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់។បេ។ តថាគតឃើញច្បាស់ នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាវិជ្ជាទី២ ដែលតថាគត បានហើយ ក្នុងមជ្ឈិមយាម នៃរាត្រី អវិជ្ជាបាត់ហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅហើយ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាម ដុតកំដៅកិលេសឲ្យក្តៅ មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយពិត។

[២៦៩] តថាគតនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួល គឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ តថាគត ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ។ តថាគតនោះ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ។បេ។ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទា ជាហេតុឲ្យរំលត់សេចក្តីទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាអាសវៈ។បេ។ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទា ឲ្យដល់នូវសេចក្តីរំលត់អាសវៈ។ កាលតថាគតនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តរបស់តថាគត ក៏រួចចាកកាមាសវៈផង... ចិត្តរបស់តថាគតក៏រួចចាកភវាសវៈផង... ចិត្តរបស់តថាគត ក៏រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលចិត្តរួចស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹង ក៏កើតប្រាកដថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ក៏ធ្វើស្រេចហើយ ឥតមានកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកិច្ចនេះទៀតឡើយ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯង ជាវិជ្ជាទី៣ ដែលតថាគត បានហើយ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី អវិជ្ជាបាត់ហើយហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅហើយ ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់តថាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាម ដុតកំដៅកិលេសឲ្យក្តៅ បញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយពិត។

[២៧០] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធម៌ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយនេះឯង ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ជាធម៌ដែលសត្វឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌ដែលសត្វត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជាទីត្រាច់ចុះនៃវិតក្កៈបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងបាន។ ក៏ពួកសត្វនេះ សុទ្ធតែនៅកំពុងរីករាយ ក្នុងសេចក្ដីអាល័យ កំពុងត្រេកត្រអាល ក្នុងសេចក្ដីអាល័យ កំពុងស្រើបស្រាល ក្នុងសេចក្ដីអាល័យ (ចំពោះកាមទាំងឡាយនៅឡើយ)។ មួយទៀត បដិច្ចសមុប្បាទធម៌ គឺធម៌ជាបច្ច័យនៃគ្នានឹងគ្នាណា បដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះ ជាហេតុនាំឲ្យពពួកសត្វដែលនៅរីករាយ ក្នុងសេចក្ដីអាល័យ នៅត្រេកត្រអាល ក្នុងសេចក្ដីអាល័យ នៅស្រើបស្រាល ក្នុងសេចក្ដីអាល័យ គេឃើញបានដោយក្រៃក្រៃពេកណាស់។ មួយទៀត ធម៌ណា សម្រាប់រម្ងាប់បង់នូវសង្ខារទាំងពួង សម្រាប់លះចោល នូវឧបធិ គឺកិលេសទាំងអស់ ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ជាទីនឿយណា ចាករាគៈ ជាទីរលត់នៃសេចក្ដីទុក្ខ គឺព្រះនិព្វាន ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាហេតុនាំឲ្យពពួកសត្វ ឃើញបានដោយក្រៃក្រៃពេកណាស់។ បើទុកជាតថាគតសំដែងធម៌ទៅ ក៏គង់សត្វទាំងឡាយដទៃ មិនអាចនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌ របស់តថាគតបានឡើយ សេចក្ដីលំបាក និងសេចក្ដីនឿយព្រួយនោះ មុខជានឹងមានដល់តថាគតមិនខាន។ ម្នាលរាជកុមារ កាលណោះ គាថាទាំងឡាយ មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណានេះ ដែលតថាគតមិនដែលបានឮ ក្នុងកាលមុន ក៏កើតប្រាកដ ដល់តថាគតថា

> ល្មើយចុះ ឥឡូវនេះ តថាគត គួរសំដែងធម៌ ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ដោយសេចក្ដីលំបាកនោះចុះ សត្វទាំងឡាយដែលរាគៈ ទោសៈ គ្របសង្កត់ហើយ មិនងាយនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌នេះបានទេ សត្វទាំងឡាយ ដែលកំពុងត្រេកអរដោយរាគៈ ដែលគំនរងងឹត គឺអវិជ្ជាកំពុងរួបរឹត មិនឃើញនូវធម៌ ដែលនាំឲ្យពួកសត្វ ដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត សុខុមជ្រាលជ្រៅ ដែលសត្វឃើញបានដោយកម្រនោះបានទេ។

ម្នាលរាជកុមារ កាលដែលតថាគត ពិចារណាឃើញ ដោយន័យដែលត្រិះរិះ ដូច្នេះហើយ ចិត្តក៏ឱនទៅ ដើម្បីសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច មិនឱនទៅដើម្បីសំដែងធម៌ឡើយ។

[២៧១] ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្ម ដឹងនូវសេចក្ដីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តរបស់តថាគត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទើបរំពឹងគិតដូច្នេះថា ឱលោកវិនាសតើហ្ន៎ ឱលោកវិនាសតើហ្ន៎ ព្រោះព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះទ័យបង្អោនទៅ ដើម្បីសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច មិនបង្អោនទៅ ដើម្បីសំដែងធម៌។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្ម ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោក មកប្រាកដក្នុងទីចំពោះមុខតថាគត ដូចបុរសមានកំឡាំង លាចេញនូវដើមដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដើមដៃ ដែលលាចេញ។ ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើសំពត់ឧត្តរាសង្គ ឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំចំពោះតថាគត ពោលពាក្យនេះ នឹងតថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងធម៌ សូមព្រះសុគត សំដែងធម៌ (ដ្បិត) សត្វទាំងឡាយដែលមានភ្នែក មានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេស ដ៏ស្រាលតិច តែខានស្ដាប់ធម៌ មុខជានឹងសាបសូន្យមិនខាន សត្វទាំងឡាយ ដែលបម្រុងនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌ ក៏គង់មានដែរ។ ម្នាលរាជកុមារ សហម្បតិព្រហ្ម បានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះរួចហើយ ក៏ពោលពាក្យដទៃតទៅទៀត ដូច្នេះថា

> ពីមុនរៀងមក ធម៌ដែលជនទាំងឡាយ អ្នកប្រកបដោយមន្ទិល តែងគិត ជាធម៌មិនបរិសុទ្ធទេ កើតប្រាកដហើយ ក្នុងដែនមគធៈ សូមព្រះអង្គ បើកនូវទ្វារ នៃព្រះនិព្វានចុះ សត្វទាំងឡាយ ប្រុងចាំស្ដាប់ធម៌ ដែលព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រាសចាកមន្ទិល ទ្រង់ត្រាស់ដឹង (តាមលំអានព្រះពុទ្ធអំពីបូរាណ) ដូចបុរសអ្នកមានចក្ខុ ឈរនៅលើកំពូលភ្នំដ៏ហើយដោយថ្មសុទ្ធ ក្រឡេកមើលឃើញប្រជុំជនដោយជុំវិញយ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកមានបញ្ញាល្អ មានសមន្តចក្ខុ ព្រះអង្គជាអ្នកមានសេចក្ដីសោកទៅប្រាសហើយ សូមទ្រង់ឡើងកាន់ប្រាសាទដ៏ហើយដោយធម៌ ពិចារណាមើលប្រជុំជន អ្នកច្រឡំដោយសេចក្ដីសោក ដែលជាតិ ជរា កំពុងគ្របសង្កត់ មានឧបមេយ្យ ដូច្នោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកមានព្យាយាម អ្នកឈ្នះសង្គ្រាម អ្នកនាំពួកសត្វ អ្នកមិនចំពាក់បំណុល គឺកាម សូមព្រះអង្គក្រោក សូមទ្រង់ត្រាច់ទៅក្នុងលោក សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ សត្វទាំងឡាយដែលបំរុងត្រាស់ដឹងធម៌ ក៏មាន។

[២៧២] អថខ្វាហំ រាជកុមារ ព្រហ្មុនោ ច អជ្ឈេសនំ វិទិត្វា សត្តេសុ ច ការុញ្ញតំ បដិច្ច ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ វោលោកេសឹ។ អទ្ទសំ ខោ អហំ រាជកុមារ ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ វោលោកេន្តោ សត្តេ អប្បរជក្ខេ មហារជក្ខេ តិក្ខិន្ទ្រិយេ មុទិន្ទ្រិយេ ស្វាការេ ទ្វាការេ សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ អប្បេកច្ចេ បរលោកវជ្ជភយទស្សាវិនោ វិហរន្តេ។ សេយ្យថាបិ នាម ឧប្បលិនិយំ វា បទុមិនិយំ វា បុណ្ឌរីកិនិយំ វា អប្បេកច្ចានិ ឧប្បលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្ឌរីកានិ វា ឧទកេ ជាតានិ ឧទកេ សំវទ្ធានិ ឧទកានុគ្គតានិ អន្តោ និម្មុគ្គបោសីតានិ អប្បេកច្ចានិ ឧប្បលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្ឌរីកានិ វា ឧទកេ ជាតានិ ឧទកេ សំវទ្ធានិ សមោទកណ្ឌិកានិ អប្បេកច្ចានិ ឧប្បលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្ឌរីកានិ វា ឧទកេ ជាតានិ ឧទកេ សំវទ្ធានិ ឧទកា អច្ចុគ្គម្ម តិដ្ឋន្តិ អនុបលិត្តានិ ឧទកេន ឯវមេវ ខោ អហំ រាជកុមារ ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ វោលោកេន្តោ អទ្ទសំ សត្តេ អប្បរជក្ខេ មហារជក្ខេ តិក្ខិន្ទ្រិយេ មុទិន្ទ្រិយេ ស្វាការេ ទ្វាការេ សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ អប្បេកច្ចេ បរលោកវជ្ជភយទស្សាវិនោ វិហរន្តេ។ អថខ្វាហំ រាជកុមារ ព្រហ្មានំ សហម្បតឹ គាថាយ បច្ចភាសឹ

> អបារុតា តេ[41] អមតស្ស ទ្វារា
> យេ សោតវន្តោ បមុញ្ចន្តុ សទ្ធំ
> វិហឹសសញ្ញី បគុណំ ន ភាសឹ[ន ភាសិន្តិបិ ន អភាសិន្តិ ឆេទោ។]
> ធម្មំ បណីតំ មនុជេសុ ព្រហ្មេតិ។

អថខោ រាជកុមារ ព្រហ្មា សហម្បតិ កតាវកាសោ ខោម្ហិ ភគវតា ធម្មទេសនាយាតិ មំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្ថេវន្តរធាយិ។

[២៧២] ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះឯង តថាគតដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីអារាធនា របស់សហម្បតិព្រហ្មផង អាស្រ័យនូវសេចក្តីករុណា ដល់ពួកសត្វផង ទើបរមិលមើល នូវសត្វលោក ដោយពុទ្ធចក្ខុ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតរមិលមើល នូវសត្វលោក ដោយពុទ្ធចក្ខុ ក៏បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ មានភ្នែកមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសតិច (ខ្លះ) មានភ្នែកមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសច្រើន(ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយក្លា(ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយទន់(ខ្លះ) មានអាការល្អ(ខ្លះ) មានអាការអាក្រក់(ខ្លះ) ជាសត្វដែលគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ(ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ(ខ្លះ) ជាអ្នកឃើញទោស និងភ័យក្នុងបរលោក(ខ្លះ)។ ដូចជាផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហម ក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក្នុងគុម្ពនៃព្រលិតក្តី ក្នុងគុម្ពនៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងគុម្ពនៃឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិចទៅក្នុងទឹកនៅឡើយ មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ គឺព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក ឋិតនៅត្រឹមស្មើនឹងទឹក មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក ដុះខ្ពស់ឡើងជាងទឹក មិនជាប់ចំពាក់ដោយទឹក មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត រមិលមើលនូវសត្វលោក ដោយពុទ្ធចក្ខុ បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ មានភ្នែកមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសតិច (ខ្លះ) មានភ្នែកមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសច្រើន (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយក្លា(ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយទន់(ខ្លះ) មានអាការល្អ (ខ្លះ) មានអាការអាក្រក់(ខ្លះ) ជាសត្វដែលគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ(ខ្លះ) សត្វចំពូកខ្លះ ឃើញទោស និងភ័យក្នុងបរលោក មានឧបមេយ្យ ដូច្នោះឯង។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ តថាគត បានសំដែងជាបទគាថា ចំពោះសហម្បតិព្រហ្មថា

> ទ្វារនៃព្រះនិព្វានទាំងនោះ បើកហើយ សត្វទាំងឡាយណា មានសោតបសាទ សត្វទាំងឡាយនោះ ចូរបញ្ចេញនូវសទ្ធាចុះ។ ម្នាលមហាព្រហ្ម តថាគត សំគាល់ក្នុងការលំបាក បានជាមិនសំដែងធម៌ដ៏ឧត្តម ដែលតថាគត ស្ទាត់ហើយ ក្នុងសំណាក់មនុស្សទាំងឡាយ។

ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្មគិតថា ខ្លួនអញ ជាបុគ្គល ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់យល់ព្រម ដើម្បីនឹងសំដែងធម៌ហើយ (លុះគិតហើយ) ក៏ថ្វាយបង្គំលាតថាគត ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយក៏បាត់អំពីទីនោះទៅ។

[២៧៣] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា តថាគត គួរសំដែងធម៌ ដល់អ្នកណា ជាមុនហ្ន៎ អ្នកណាអាចនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះ ឆាប់រហ័សបាន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះតទៅទៀតថា អាឡារកាលាមគោត្រនេះ ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មានភ្នែកមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសតិច យូរមកហើយ បើដូច្នោះ គួរតថាគតសំដែងធម៌ដល់អាឡារតាបសកាលាមគោត្រជាមុនចុះ តាបសនោះ អាចនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះ ឆាប់រហ័យបាន។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ មានពួកទេវតា ចូលមករកតថាគត ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អាឡារកាលាមគោត្រ ធ្វើកាលកិរិយា ស្លាប់៧ថ្ងៃទៅហើយ។ ឯញាណទស្សនៈ ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា អាឡារកាលាមគោត្រ ធ្វើកាលកិរិយា ស្លាប់ទៅ៧ថ្ងៃហើយមែន។ ម្នាលរាជកុមារ ទើបតថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ឱ អាឡារកាលាមគោត្រ មានសេចក្តីវិនាសធំ ប្រសិនបើអាឡារកាលាមគោត្រនោះ បានស្តាប់ធម៌នេះ នឹងត្រាស់ដឹងធម៌បានមួយរំពេច។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ តថាគត គួរសំដែងធម៌ ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះ ឆាប់រហ័យបាន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះទៀតថា ឧទ្ទករាមបុត្រនេះឯង ជាបណ្ឌិត មានបញ្ញាឈ្លាសវៃ ជាមេធាវី មានភ្នែកមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសតិចមកយូរហើយ បើដូច្នោះ គួរតថាគតសំដែងធម៌ ដល់ឧទ្ទករាមបុត្រជាមុនចុះ តាបសនោះ នឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះ ឆាប់រហ័យបាន។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ មានពួកទេវតា ចូលមករកតថាគត ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧទ្ទករាមបុត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់អំពីពេលព្រលប់ទៅហើយ។ ញាណទស្សនៈ ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា ឧទ្ទករាមបុត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់អំពីពេលព្រលប់ទៅហើយមែន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ឱ ឧទ្ទករាមបុត្រ មានសេចក្តីវិនាសធំ ប្រសិនបើតាបសនោះ បានស្តាប់ធម៌នេះ នឹងត្រាស់ដឹងដោយឆាប់រហ័ស។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ តទៅទៀតថា តថាគត គួរសំដែងធម៌ ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះ ឆាប់រហ័យបាន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបការៈច្រើន ដល់តថាគត ព្រោះបានបម្រើតថាគត កាលដែលកំពុងបញ្ជូនចិត្ត ទៅកាន់ព្យាយាម បើដូច្នោះ គួរតថាគត សំដែងធម៌ ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ជាមុនចុះ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះទៀតថា ឥឡូវនេះ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ នៅក្នុងទីណា។ ម្នាលរាជកុមារ លុះតថាគតនោះ បានឃើញបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ នៅក្នុងព្រៃឥសិបតនមិគទាយវ័ន ទៀបក្រុងពារាណសី ដោយទិព្វចក្ខុ ដ៏បរិសុទ្ធស្អាត កន្លងលើសចក្ខុរបស់មនុស្ស។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ តថាគត នៅក្នុងឧរុវេលាប្រទេស តាមសមគួរដល់អធ្យាស្រ័យ ទើបបានចរទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅរកក្រុងពារាណសី។

[២៧៤] ម្នាលរាជកុមារ មានអាជីវក ឈ្មោះ ឧបកៈ បានឃើញតថាគត ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងចន្លោះនៃគយាប្រទេស និងចន្លោះ នៃពោធិព្រឹក្ស លុះឃើញហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះ នឹងតថាគតថា ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ របស់អ្នក ជ្រះថ្លាណាស់ ឆវីវណ្ណ របស់អ្នក ក៏បរិសុទ្ធផូរផង់ ម្នាលអាវុសោ អ្នកបួសឧទ្ទិស ចំពោះគ្រូណា អ្នកណា ជាគ្រូរបស់អ្នក អ្នកពេញចិត្ត នឹងធម៌របស់គ្រូណា។ ម្នាលរាជកុមារ កាលឧបកាជីវកសួរយ៉ាងនេះហើយ តថាគត ក៏ឆ្លើយតប ដោយពាក្យជាគាថា ទៅរកឧបកាជីវកថា

> តថាគត ជាអ្នកគ្របសង្កត់ នូវតេភូមិកធម៌ទាំងអស់ ត្រាស់ដឹង នូវចតុព្ភូមិកធម៌ទាំងអស់ បានលះចោល នូវតេភូមិកធម៌ទាំងអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់តណ្ហា ដឹងច្បាស់នូវចតុព្ភូមិកធម៌ ដោយខ្លួនឯង (ចាំបាច់) ចំពោះបុគ្គលណា។ តថាគតមិនមានអាចារ្យទេ មិនមានបុគ្គលដទៃស្មើនឹងតថាគត ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មិនមានបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹម នឹងតថាគតបានឡើយ ព្រោះតថាគត ជាអរហន្តក្នុងលោក ជាសាស្តាខ្ពស់ផុត មានតែតថាគតមួយ ជាសម្មាសម្ពុទ្ធ តថាគត មានសេចក្តី

> ត្រជាក់ មានភ្លើងកិលេសរលត់អស់ហើយ ឥឡូវតថាគត ទៅកាន់បុរី នៃពួកជនអ្នកកាសី ដើម្បីសំដែងធម្មចក្រ តថាគត នឹងទូងស្គរ គឺអមតនិព្វាន ចំពោះសត្វលោក ដែលងងឹត គឺអវិជ្ជា កំពុងគ្របសង្កត់។

ឧបកាជីវកតបថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកប្តេជ្ញាខ្លួនអ្នក យ៉ាងណា អ្នកគួរ (ដើម្បីបាននូវឈ្មោះ) ថា អនន្តជិនៈ (យ៉ាងនោះឯង)។ តថាគត ក៏តបយ៉ាងនេះទៀតថា

> ជនទាំងឡាយណា បានដល់នូវអាសវក្ខ័យ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះ ជិនៈ ប្រាកដដូចតថាគតដែរ។ តថាគត បានឈ្នះបាបធម៌ទាំងអស់ហើយ ម្នាលឧបកៈ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគត ឈ្មោះថា ជិនៈ។

ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត តបយ៉ាងនេះហើយ ឧបកាជីវក ក៏ពោលថា ម្នាលអាវុសោ ពាក្យយ៉ាងហ្នឹង ពិតមែនហើយ (ថាហើយ) ក៏ងក់ក្បាល លៀនអណ្តាត កាន់យកផ្លូវផ្សេង ចៀសចេញទៅ។

[២៧៥] គ្រានោះ តថាគត ចរទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ហើយ ក៏ចូលទៅក្រុងពារាណសី រួចហើយ ទៅឯឥសិបតនមិគទាយវ័ន សំដៅទៅរកកន្លែងដែលបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅ។ ម្នាលរាជកុមារ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បានឃើញតថាគត មកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ប្តេជ្ញាគ្នាថា ម្នាលអាវុសោ សមណគោតមនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីល្មោភ ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់ ដើម្បីភាវៈល្មោភ ឥឡូវនេះ លោកនិមន្តមក យើងទាំងអស់គ្នា មិនគួរថ្វាយបង្គំ មិនគួរក្រោកទទួលលោកទេ មិនគួរទទួលបាត្រ ចីវរលោកឡើយ ប៉ុន្តែយើងត្រូវក្រាលអាសនៈ បម្រុងទុក បើលោកនឹងចង់គង់ ក៏គង់ចុះ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគត ចូលទៅរកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ដោយប្រការណាៗ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មិនអាចដើម្បីឋិតនៅ ក្នុងពាក្យប្តេជ្ញារបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះៗ បានឡើយ ក៏ស្រាប់តែខ្លះ ក្រោកទទួលតថាគត ខ្លះទទួលបាត្រចីវរ របស់តថាគត ខ្លះក្រាលអាសនៈឲ្យ ខ្លះតំកល់ទឹកលាងជើង ប៉ុន្តែពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ក៏នៅតែហៅតថាគត ដោយចំឈ្មោះផង ដោយពាក្យថា អាវុសោផង។ ម្នាលរាជកុមារ កាលពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុពោលពាក្យហៅតថាគត យ៉ាងនេះហើយ តថាគត ពោលយ៉ាងនេះ នឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នករាល់គ្នា កុំហៅតថាគតដោយចំឈ្មោះ និងពាក្យថា អាវុសោឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ តថាគត នឹងប្រៀនប្រដៅ អមតធម៌ ដែលតថាគត ត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគត នឹងសំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់តថាគតហើយ ពុំយូឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត ពោលយ៉ាងនេះហើយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ក៏ពោលពាក្យនេះ នឹងតថាគត ទៀតថា ម្នាលអាវុសោគោតម ព្រះអង្គ មិនទាន់ត្រាស់ដឹង នូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេសដោយញាណទស្សនៈ ដ៏ឧត្តម អាចកំចាត់បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះផង ដោយការប្រតិបត្តិនោះផង ដោយអំពើដែលអ្នកដទៃ ធ្វើត្រាប់បានដោយកម្រផង ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិ ដើម្បីល្មោភច្រើនហើយ ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មក ដើម្បីភាពល្មោភច្រើនហើយ ក៏នឹងបានត្រាស់ដឹង នូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ដ៏វិសេស ដោយញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាចកំចាត់បង់កិលេស ដូចម្តេចបាន។ ម្នាលរាជកុមារ លុះបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ តថាគត ក៏ពោលនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មិនមែនប្រតិបត្តិ ដើម្បីល្មោភច្រើនទេ មិនឃ្លាតចាកព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់មក ដើម្បីល្មោភច្រើន ដូច្នោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ តថាគត នឹងប្រៀនប្រដៅ នូវអមតធម៌ ដែលតថាគត បានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវនេះ តថាគត នឹងសំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើប្រតិបត្តិគួរដល់ពាក្យប្រដៅ របស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ។ ម្នាលរាជកុមារ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បានពោលពាក្យនេះ នឹងតថាគត ជាគំរប់ពីរដងថា ម្នាលអាវុសោគោតម ព្រះអង្គ មិនទាន់បានត្រាស់ដឹង នូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញាណទស្សនៈ ដ៏ឧត្តម អាចកំចាត់បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះផង ដោយអំពើដែលជនដទៃ ធ្វើត្រាប់បានដោយកម្រផង ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិ ដើម្បីល្មោភច្រើន ឃ្លាតចាកសេចក្តីព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មក ដើម្បីភាពល្មោភច្រើនហើយ នឹងបានត្រាស់ដឹង នូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញាណទស្សនៈ ដ៏ឧត្តម អាចកំចាត់បង់ នូវកិលេស ដូចម្តេចបាន។ ម្នាលរាជកុមារ ឯតថាគត ក៏បានពោលពាក្យនេះ នឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ជាគំរប់ពីរដងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មិនមែនប្រតិបត្តិ ដើម្បីល្មោភច្រើនទេ មិនឃ្លាតចាកព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់ ដើម្បីមកល្មោភច្រើន ដូច្នោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅ នូវអមតធម៌ ដែលតថាគត ត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រតិបត្តិ គួរដល់ពាក្យប្រដៅរបស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ។ ម្នាលរាជកុមារ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បានពោលពាក្យនេះ នឹងតថាគត អស់វារៈជាគំរប់៣ដងទៀតថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះអង្គ មិនទាន់បានត្រាស់ដឹង នូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញាណទស្សនៈ ដ៏ឧត្តម អាចកំចាត់បង់កិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះផង ដោយអំពើដែលជនដទៃ ធ្វើត្រាប់បាន ដោយកម្រនោះផង ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិ ដើម្បីល្មោភច្រើន ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មក ដើម្បីល្មោភច្រើន នឹងបានត្រាស់ដឹង នូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌ដ៏វិសេស ដោយញាណទស្សនៈ ដ៏ឧត្តម អាចកំចាត់បង់កិលេស ដូចម្តេចបាន។ ម្នាលរាជកុមារ កាលបើបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ តថាគត ក៏ពោលពាក្យនេះ នឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចាំបានដែរឬ ពាក្យមានសភាពយ៉ាងនេះ ជាពាក្យដែលតថាគតធ្លាប់បានពោលមកអំពីមុនឬអ្វី។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ តបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យហ្នឹង ព្រះអង្គមិនដែលពោលទេ។ ព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ តថាគត នឹងប្រៀនប្រដៅ នូវអមតធម៌ ដែលតថាគត បានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវ តថាគតនឹង

សំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា កាលបើអ្នកទាំងឡាយប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យប្រដៅរបស់តថាគត ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគត អាចញុំាងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ឲ្យយល់ច្បាស់ (ក្នុងពេលនោះ)បាន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគត បានប្រៀនប្រដៅភិក្ខុទាំងឡាយតែ២រូប ។ ភិក្ខុ៣រូប នាំគ្នាត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត។ ភិក្ខុ៣រូប ដែលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត នាំមកនូវអាហារណា អាហារនោះ យើងទាំង៦នាក់ ញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតប្រដៅភិក្ខុ៣រូប។ ពួកភិក្ខុ២រូប ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត នាំមកនូវអាហារណា អាហារនោះ យើងទាំង៦នាក់ ញុំាងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះឯង ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ កាលបើតថាគតទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា ពុំយូរឡើយ ក៏បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។

[២៧៦] កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពោធិរាជកុមារ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយកាលយូរប៉ុន្មានទៅ ភិក្ខុដែលបានព្រះតថាគត ជាអ្នកណែនាំ (យ៉ាងនេះ) ហើយ កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលមានមគ្គព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត។ ម្នាលរាជកុមារ បើដូច្នោះ តថាគត នឹងត្រឡប់សួរទ្រង់ ក្នុងប្រស្នានោះវិញ ទ្រង់គប្បីដោះស្រាយប្រស្នានោះ តាមដែលទ្រង់យល់ឃើញថាសមគួរចុះ ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ទ្រង់ជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងសិល្បសាស្ត្រ ក្នុងការឡើងជិះដំរី និងការកាន់កង្វេរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យ៉ាងនេះមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងសិល្បសាស្ត្រ ក្នុងការឡើងជិះដំរី និងការចាប់កាន់កង្វេរ។

[២៧៧] ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសក្នុងនគរនេះគិតថា ពោធិរាជកុមារ ចេះសិល្បសាស្ត្រ ឡើងជិះដំរី និងចាប់កាន់កង្វេរ អាត្មាអញ នឹងសូមរៀនសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរី និងចាប់កាន់កង្វេរ ក្នុងសំណាក់របស់ពោធិរាជកុមារនោះ។ តែថា បុរសនោះ ជាអ្នកមិនមានសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកមានអាពាធច្រើន សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយមិនមានអាពាធ សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកអួតអាង មានមាយា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយការមិនអួតអាង ទាំងមិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ។ មួយយ៉ាងវិញទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកអប្បប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយមានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ។ ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះ គប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរី និងចាប់កាន់កង្វេរ ក្នុងសំណាក់របស់ព្រះអង្គបានឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុរសនោះ ដែលប្រកបដោយអង្គសូម្បីតែមួយៗ ក៏មិនគប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរី និងចាប់កាន់កង្វេរ ក្នុងសំណាក់ខ្ញុំព្រះអង្គបានឡើយ នឹងបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់បុគ្គលដែលប្រកបដោយអង្គ៥នោះ។

[២៧៨] ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសក្នុងនគរនេះ គិតថា ពោធិរាជកុមារ ចេះសិល្បសាស្ត្រ ឡើងជិះដំរី និងចាប់កាន់កង្វេរ អាត្មាអញ នឹងសូមសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរី និងចាប់កាន់កង្វេរ ក្នុងសំណាក់របស់ពោធិរាជកុមារនោះ។ ឯបុរសនោះ ជាអ្នកមានសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏គប្បីសម្រេចបាន។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកមានអាពាធតិច សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយអាពាធតិច សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏គប្បីសម្រេចបាន។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយការមិនអួតអាង មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏គប្បីសម្រេចបាន។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធហើយ សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយមានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធហើយ សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏គប្បីសម្រេចបាន។ មួយយ៉ាងវិញទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបាន ដោយមានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏គប្បីសម្រេចបាន។ ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះ គប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរី និងចាប់កាន់កង្វេរ ក្នុងសំណាក់របស់ទ្រង់បានឬទេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុរសនោះ ដែលប្រកបដោយអង្គសូម្បីតែមួយៗ ក៏គប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរី និងចាប់កាន់កង្វេរ ក្នុងសំណាក់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គបាន នឹងបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ៥នោះ។

[២៧៩] ម្នាលរាជកុមារ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម របស់ភិក្ខុ៥ប្រការនេះ ក៏ដូច្នោះដែរ។ អង្គទាំង៥ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ។ ម្នាលរាជកុមារ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជឿប្រាជ្ញាត្រាស់ដឹង របស់ព្រះតថាគតថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង នូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គ មានដំណើរល្អ ព្រះអង្គ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គ ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គ ជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង នូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានអាពាធតិច មានទុក្ខតិច ប្រកបដោយតេជោធាតុមានវិបាកដ៏ស្មើគ្នា គឺមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ជាយ៉ាងកណ្តាល ល្មមអស់ធន់ ធ្វើសេចក្តីព្យាយាមបាន។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា សំដែងខ្លួនឲ្យច្បាស់ ក្នុងសាស្តា ឬវិញ្ញូជនទាំងឡាយ ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គល តាមសេចក្តីពិត។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធ ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ជាអ្នកមានកំឡាំង ដើម្បីធ្វើកុសលធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យកើតឡើងបាន ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំមួន មិនបានបោះបង់ធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងកំណត់ដឹង នូវការកើតឡើង និងសេចក្តីវិនាសទៅវិញ ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងទំលាយបង់នូវលោភៈជាដើម ជាគ្រឿងកំណត់នូវការក្ស័យទៅ នៃសេចក្តីទុក្ខដោយប្រពៃ។ ម្នាលរាជកុមារ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមទាំងឡាយ របស់ភិក្ខុមាន៥ប្រការនេះឯង។ ម្នាលរាជកុមារ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម៥ប្រការនេះហើយ បាននូវតថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវ

អនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ អស់៧ឆ្នាំ។ ម្នាលរាជកុមារ ៧ឆ្នាំលើកទុកចុះ។ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ប្រការ នេះហើយ បានតថាគត ជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ អស់៦ឆ្នាំ... អស់៥ឆ្នាំ... អស់៤ឆ្នាំ... អស់៣ឆ្នាំ... អស់២ឆ្នាំ... អស់១ឆ្នាំ។ ម្នាលរាជកុមារ ១ឆ្នាំ ក៏លើកទុកចុះ។ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម៥ប្រការ នេះហើយ កាលបាននូវតថាគត ជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា គង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ អស់៧ខែ។ ម្នាលរាជកុមារ ៧ខែ ក៏លើកទុកចុះ។ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម៥ប្រការ នេះហើយ កាលបានតថាគត ជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ អស់៦ខែ... អស់៥ខែ... អស់៤ខែ... អស់៣ខែ... អស់២ខែ... អស់១ខែ... អស់កន្លះខែ។ ម្នាលរាជកុមារ កន្លះខែ ក៏លើកទុកចុះ។ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ប្រការ នេះហើយ កាលបាននូវតថាគត ជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា គង់នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ចំពោះអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ អស់យប់ និងថ្ងៃ៧។ ម្នាលរាជកុមារ យប់ និងថ្ងៃ៧ ក៏លើកទុកចុះ។ ម្នាលរាជកុមារ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ប្រការ នេះហើយ កាលបានតថាគត ជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា គង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ អស់យប់ និងថ្ងៃ៦... អស់យប់ និងថ្ងៃ៥... អស់យប់ និងថ្ងៃ៤... អស់យប់ និងថ្ងៃ៣... អស់យប់ និងថ្ងៃ២... អស់យប់ និងថ្ងៃ១។ ម្នាលរាជកុមារ យប់មួយ ថ្ងៃមួយ ក៏លើកទុកចុះ។ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ប្រការ នេះហើយ កាលបាននូវតថាគត ជាអ្នកណែនាំ តថាគត ប្រៀនប្រដៅ ក្នុងវេលាល្ងាច លុះព្រឹកឡើង នឹងបានសម្រេចគុណវិសេស ក៏មាន តថាគតប្រដៅក្នុងវេលាព្រឹក លុះវេលាល្ងាច នឹងបានសម្រេចនូវគុណវិសេស ក៏មាន។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពោធិរាជកុមារ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ព្រះពុទ្ធជាអស្ចារ្យ ព្រះធម៌ជាអស្ចារ្យ ទាំងភាវៈនៃធម៌ ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ ដោយប្រពៃ ក៏អស្ចារ្យ ព្រោះថា សត្វដែលព្រះអង្គប្រៀនប្រដៅ ក្នុងវេលាល្ងាច លុះព្រឹកឡើង នឹងបានសម្រេចគុណវិសេសក៏មាន ព្រះអង្គប្រដៅក្នុងវេលាព្រឹក វេលាល្ងាច នឹងបានសម្រេចគុណវិសេស ក៏មាន។

[២៨០] កាលពោធិរាជកុមារ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ សញ្ជិកាបុត្តមាណព បានក្រាបទូលពោធិរាជកុមារ យ៉ាងនេះវិញថា ពោធិរាជកុមារជាម្ចាស់នេះ គ្រាន់តែប្រកាសសេចក្តីថា ព្រះពុទ្ធជាអស្ចារ្យ ព្រះធម៌ជាអស្ចារ្យ ទាំងភាវៈនៃធម៌ ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ ក៏អស្ចារ្យ ដូច្នេះ ប៉ុន្តែពោធិរាជកុមារជាម្ចាស់ មិនទាន់ដល់ព្រះគោតមនោះផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង ទីរលឹកនៅឡើយ។

[២៨១] ម្នាលសញ្ជិកាបុត្រសំឡាញ់ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលសញ្ជិកាបុត្រសំឡាញ់ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលសញ្ជិកាបុត្រសំឡាញ់ ពាក្យនោះ ខ្ញុំបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះមុខ ខ្ញុំបានទទួលក្នុងទីចំពោះមុខ នៃព្រះមាតាជាម្ចាស់ ម្នាលសញ្ជិកាបុត្រសំឡាញ់ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី សម័យនោះឯង ព្រះមាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំ ទ្រង់គភ៌ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះព្រះមាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទារកដែលនៅក្នុងគភ៌ របស់ខ្ញុំម្ចាស់នេះ ទោះបីជាកុមារក្តី ជាកុមារីក្តី សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំទុកនូវទារកនោះថា ជាឧបាសក អ្នកដល់នូវព្រះត្រៃសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះតទៅ ដូច្នេះ ម្នាលសញ្ជិកាបុត្រសំឡាញ់ សម័យមួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅនាភេសកឡាវ័ន ជាទីឲ្យនូវអភ័យ ដល់ម្រឹគ ជិតក្រុងឈ្មោះ សុំសុមារគិរៈ ក្នុងភគ្គជនបទ គ្រានោះឯង មេនំបានបំបៅខ្ញុំលើភ្លៅ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះមេនំឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពោធិរាជកុមារនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំទុកនូវពោធិរាជកុមារនោះ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវព្រះត្រៃសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ម្នាលសញ្ជិកាបុត្រសំឡាញ់ ខ្លួនខ្ញុំនុ៎ះ បានដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង ទីរលឹក អស់វារៈជាគំរប់៣ដងផង សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវព្រះត្រៃសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះរៀងទៅ។

ចប់ ពោធិរាជកុមារសូត្រ ទី៥។

អង្គុលិមាលសូត្រ ទី៦

CS sut.mn.086 | book_024

(៦. អង្គុលិមាលសុត្តំ)

[២៨២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ សម័យនោះឯង ក្នុងដែនព្រះបាទបសេនទិកោសល មានចោរម្នាក់ឈ្មោះ អង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ទិទ្ធក្នុងការបៀតបៀននឹងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ។ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទ ឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន។ ចោរនោះ តែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស ហើយកាត់យកម្រាមដៃ មកធ្វើជាកម្រងពាក់។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ទើបស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បី

បិណ្ឌបាត លុះចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ហើយត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃភត្ត ទ្រង់ក៏រៀបចំសេនាសនៈ រួចប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយសំដៅទៅត្រង់ទី ដែលអង្គុលិមាលចោរនៅ។ ពួកអ្នកឃ្វាលគោ អ្នកឃ្វាលបសុសត្វ[42] អ្នកភ្ជួររាស់ និងអ្នកដើរផ្លូវ បានឃើញព្រះមានបុណ្យ កំពុងស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ សំដៅទៅត្រង់ទី ដែលអង្គុលិមាលចោរនៅ លុះឃើញហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានបុណ្យ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គ កុំនិមន្តទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ ដ្បិតក្នុងផ្លូវនុ៎ះ មានចោរឈ្មោះ អង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ទិទ្ធក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុក ឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគម ឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទ ឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន ចោរនោះ តែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស ហើយកាត់យកម្រាមដៃ មកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស១០នាក់ក្តី ២០នាក់ក្តី ៣០នាក់ក្តី ៤០នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗ ទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ក្នុងកណ្តាប់ដៃ នៃអង្គុលិមាលចោរ (ទាំងអស់)។ កាលបើពួកមនុស្សក្រាបទូលយ៉ាងនេះ ព្រះមានបុណ្យ ក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់ចេះតែស្តេចទៅ។

[២៨៣] ពួកអ្នកឃ្វាលគោ អ្នកឃ្វាលបសុសត្វ អ្នកភ្ជួររាស់ និងអ្នកដើរផ្លូវ ក្រាបទូលព្រះមានបុណ្យ ជាគំរប់ពីរដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គ កុំនិមន្តទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ ដ្បិតក្នុងផ្លូវនុ៎ះ មានចោរឈ្មោះអង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ទិទ្ធក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុក ឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគម ឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទ ឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន ចោរនោះ តែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស កាត់យកម្រាមដៃ មកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស១០នាក់ក្តី ២០នាក់ក្តី ៣០នាក់ក្តី ៤០នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗ ទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ក្នុងកណ្តាប់ដៃ នៃអង្គុលិមាលចោរ (ទាំងអស់)។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានបុណ្យ ក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់ចេះតែស្តេចទៅ។

[២៨៤] ពួកអ្នកឃ្វាលគោ អ្នកឃ្វាលបសុសត្វ អ្នកភ្ជួររាស់ និងអ្នកដើរផ្លូវ ក្រាបទូលព្រះមានបុណ្យ ជាគំរប់៣ដងទៀត ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គ កុំនិមន្តទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ ដ្បិតក្នុងផ្លូវនុ៎ះ មានចោរឈ្មោះ អង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ទិទ្ធក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុក ឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគម ឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទ ឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន ចោរនោះ តែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស កាត់យកម្រាមដៃ មកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស១០នាក់ក្តី ២០នាក់ក្តី ៣០នាក់ក្តី ៤០នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗ ទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ក្នុងកណ្តាប់ដៃ នៃអង្គុលិមាលចោរ (ទាំងអស់)។ គ្រានោះឯង ព្រះមានបុណ្យ ក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់ចេះតែស្តេចទៅ។

[២៨៥] ឯអង្គុលិមាលចោរ ក៏បានឃើញព្រះមានបុណ្យ កំពុងតែស្តេចមកអំពីចម្ងាយ។ លុះឃើញហើយ ក៏ត្រិះរិះ ដូច្នេះថា យីអើ អស្ចារ្យណាស់ អើហ្ន៎ ចំឡែកណាស់ ព្រោះបុរស១០នាក់ក្តី ២០នាក់ក្តី ៣០នាក់ក្តី ៤០នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗ មកកាន់ផ្លូវនេះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់អញ (ទាំងអស់) ចុះសមណៈនេះ តែម្នាក់ឯង ឥតមានគ្នាសោះ ក៏ហ៊ានដើរមក ហាក់ដូចជាមិនកោតញញើតឡើយ បើដូច្នោះ អញនឹងសម្លាប់សមណៈនេះ ឲ្យក្ស័យជីវិត។ គ្រានោះ អង្គុលិមាលចោរ ក៏ចាប់ដាវ និងខែល សៀតធ្នូ និងបំពង់ព្រួញ ដេញព្រះមានព្រះភាគជាប់តាមក្រោយ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឫទ្ធិ ធ្វើឲ្យអង្គុលិមាលចោរ ដែលរត់ពេញទំហឹងហើយ មិនឲ្យរត់តាមទាន់ព្រះអង្គ ដែលស្តេចដើរតាមដំណើរប្រក្រតី។ គ្រានោះ អង្គុលិមាលចោរ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា យីអើ អស្ចារ្យណាស់ យីអើ ចំឡែកណាស់ ព្រោះកាលពីមុនៗមក អញស្ទុះដេញចាប់ដំរីកំពុងបោលក៏បាន ស្ទុះដេញចាប់សេះកំពុងផាយក៏បាន ស្ទុះដេញចាប់រថកំពុងលឿនក៏បាន ស្ទុះដេញចាប់ម្រឹគកំពុងបោលក៏បាន ចំឡែកតែម្តងនេះ ហេតុអ្វី បានជាអញរត់ពេញទំហឹងហើយ ក៏នៅតែមិនទាន់សមណៈនេះ ដែលដើរតាមដំណើរប្រក្រតីដូច្នេះ។ អង្គុលិមាលចោរ ឈប់ឈរស្ងៀម ស្រែកឃាត់ព្រះមានបុណ្យថា ឈប់សិនសមណៈ ឈប់សិនសមណៈ។ ព្រះមានបុណ្យត្រាស់តបថា នែអង្គុលិមាល តថាគតឈប់ហើយ អ្នកឯងចូរឈប់ដែរទៅ។

[២៨៦] គ្រានោះ អង្គុលិមាលចោរ គិតថា ពួកសមណៈនេះ ជាសក្យបុត្រ ធ្លាប់និយាយតែពាក្យពិត ប្តេជ្ញាតែពាក្យពិត ចំឡែកតែសមណៈនេះ កំពុងដើរទេ ម្តេចឡើយក៏និយាយថា នែអង្គុលិមាល តថាគតឈប់ហើយ អ្នកចូរឈប់ដែរទៅ បើដូច្នោះ អញត្រូវសួរសមណៈនេះមើល។ លំដាប់នោះ អង្គុលិមាលចោរ ក៏ពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថា ដូច្នេះថា

> នែសមណៈ លោកកំពុងដើរសោះទេ ត្រឡប់និយាយថា តថាគតឈប់ហើយ ថែមទាំងថាឲ្យខ្ញុំ ដែលឈប់ហើយថា អ្នកឯងទេ មិនទាន់ឈប់ដូច្នេះវិញ នែសមណៈ ខ្ញុំសូមសួរដំណើរនុ៎ះនឹងលោក លោកដែលឈប់ហើយ តើដូចម្តេច ខ្ញុំដែលមិនទាន់ឈប់ តើដូចម្តេច។ ព្រះអង្គតបថា នែអង្គុលិមាល តថាគត បានឈ្មោះថា ឈប់ហើយ (នោះ) ព្រោះដាក់ចុះ នូវគ្រឿងវាយដំ ចំពោះពួកសត្វទាំង[43] អស់ សព្វៗកាល ឯអ្នកឯង ជាអ្នកមិនសង្រួម ក្នុងពួកសត្វ ព្រោះហេតុនោះ តថាគត ទើបឈ្មោះថា ជាអ្នកឈប់ហើយ អ្នកឯងឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនទាន់ឈប់។ អង្គុលិមាលចោរ តបថា នែសមណៈ លោកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ជាអ្នកដែលទេវតា និងមនុស្ស តែងបូជា លោកមកកាន់មហាវ័ន (ដើម្បីសង្គ្រោះ) ដល់ខ្ញុំអស់កាលយូរហើយ ខ្លួនខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តតាម នឹងលះបង់នូវបាបចោលចេញ ព្រោះបានស្តាប់នូវគាថា របស់ព្រះអង្គ ដែលប្រកបដោយធម៌ (ចោរ) ថាដូច្នេះហើយ ក៏គ្រវែងដាវ និងអាវុធចោលទៅក្នុងត្រពាំង ក្នុងជ្រោះ ក្នុងរណ្តៅ អង្គុលិមាលចោរ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះសុគត ហើយសូមផ្នួសនឹងព្រះអង្គ ក្នុងទីនោះឯង។ ចំណែកព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រកបដោយករុណា ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ដែលជាគ្រូ នៃមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក បានត្រាស់ហៅអង្គុលិមាលចោរនោះថា អ្នកចូរមកជាភិក្ខុចុះ ដូច្នេះ ក្នុងគ្រានោះ ភិក្ខុភាពនោះឯង ក៏កើតមាន ដល់អង្គុលិមាលចោរនោះ។

គ្រានោះ ព្រះភគវន្តមុនី ទ្រង់យកអង្គុលិមាលភិក្ខុមានអាយុ ជាបច្ឆាសមណៈ ស្តេចធ្វើពុទ្ធដំណើរ សំដៅទៅក្រុងសាវត្ថី។ ព្រះអង្គ កាលស្តេចចារិកតាមលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថីនោះ។

[២៨៧] ដំណាលថា ព្រះភគវន្តមុនី ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងជេតវនារាម របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គាប់ចួនសម័យនោះ ពួកមហាជន កំពុងតែប្រជុំគ្នា ទៀបទ្វារខាងក្នុងបុរី របស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្រែកហ៊ោគឹកកងថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ មានចោរឈ្មោះអង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ទិទ្ធក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ វាតែងធ្វើស្រុក ឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទ ឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន វាតែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស ហើយកាត់យកម្រាមដៃ មកធ្វើជាកម្រងពាក់ សូមព្រះសម្មតិទេព កំចាត់អង្គុលិមាលចោរនោះចេញ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចេញអំពីក្រុងសាវត្ថី ដោយអស្សយានចំនួន៥០០ ស្តេចចូលទៅកាន់អារាម ក្នុងវេលាទាំងថ្ងៃ បរយានទៅទល់ត្រឹមទីដែលឈប់យាន ហើយស្តេចចុះអំពីយាន ស្តេចទៅតែព្រះបាទាទទេ ចូលសំដៅទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[២៨៨] លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា បពិត្រមហារាជ ទំនងជាមហាបពិត្រខ្វាល់នឹងព្រះបាទមគធសេនិយពិម្ពិសារ ឬខ្វាល់នឹងស្តេចលិច្ឆវី អ្នកក្រុងវេសាលី ឬក៏ខ្វាល់នឹងពួកស្តេច ដែលជាបច្ចាមិត្រឯទៀត ឬអ្វី។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនខឹងនឹងព្រះបាទមគធសេនិយពិម្ពិសារ មិនខឹងនឹងស្តេចលិច្ឆវី អ្នកក្រុងវេសាលី មិនខឹងនឹងពួកស្តេច ដែលជាបច្ចាមិត្រឯទៀតទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងដែនរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មានចោរឈ្មោះអង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ទិទ្ធក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ វាតែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទ ឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន វាតែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស កាត់យកម្រាមដៃ មកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងកំចាត់អង្គុលិមាលចោរនោះចេញ។ ព្រះមានបុណ្យត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ចុះបើមហាបពិត្រ ត្រឡប់ជាឃើញអង្គុលិមាល កោរសក់ ពុកមាត់ និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ទៅកាន់ផ្នួស វៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកមុសាវាទ បរិភោគភត្តតែមួយពេល ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ មានសីល មានធម៌ដ៏ល្អវិញ តើមហាបពិត្រ ត្រូវធ្វើអង្គុលិមាលនោះ ដូចម្តេចទៅ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីថ្វាយបង្គំ ឬក្រោកទៅទទួល និមន្តដោយអាសនៈ ឬទំនុកបំរុង នូវអង្គុលិមាលនោះ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ថ្នាំរក្សារោគ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ និងបរិក្ខារទាំងឡាយ ឬនឹងចាត់ចែងនូវការរក្សា សេចក្តីការពារ និងការគ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ដល់អង្គុលិមាលនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើអង្គុលិមាលចោរនោះ ធ្លាប់ជាមនុស្សទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមកហើយ ធ្វើម្តេចនឹងសង្រួមក្នុងសីលយ៉ាងនោះកើត។

[២៨៩] ចួនសម័យនោះឯង អង្គុលិមាលភិក្ខុមានអាយុ កំពុងអង្គុយជិតព្រះមានព្រះភាគ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ លើកព្រះហស្តខាងស្តាំចង្អុលបង្ហាញព្រះបាទបសេនទិកោសលថា បពិត្រមហារាជ នុ៎ះហ្ន៎ អង្គុលិមាល។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក៏មានសេចក្តីភ័យភិតតក់ស្លុត ព្រឺរោម ព្រឺស្បែកឡើងមួយរំពេច។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបជាក់ថា ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ភ័យញ័រចំប្រប់ ព្រឺរោមដូច្នោះហើយ ក៏ត្រាស់ទៅនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ សូមមហាបពិត្រ កុំភ័យឡើយ បពិត្រមហារាជ សូមមហាបពិត្រ កុំភ័យឡើយ ភ័យអំពីសំណាក់អង្គុលិមាលនេះ មិនមានដល់មហាបពិត្រទេ។ លំដាប់នោះ ភ័យណាក្តី សេចក្តីតក់ស្លុតណាក្តី សេចក្តីព្រឺរោម ព្រឺស្បែកណាក្តី បានកើតមានដល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ភ័យជាដើមនោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់បាត់ទៅ ក្នុងលំដាប់នោះឯង។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក៏ចូលទៅជិតអង្គុលិមាលភិក្ខុមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏មានព្រះឱង្ការ សួរអង្គុលិមាលភិក្ខុមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លោកម្ចាស់ឈ្មោះអង្គុលិមាលឬ។ អង្គុលិមាលមានអាយុ តបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះបន្ទូលសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ចុះបិតាលោកម្ចាស់គោត្រអ្វី មាតាលោកម្ចាស់គោត្រអ្វី។ អង្គុលិមាលមានអាយុ តបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ បិតា (អាត្មាភាព) ជាគគ្គគោត្រ មាតា (អាត្មាភាព) ជាមន្តានីគោត្រ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះរាជឱង្ការបវារណាថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់គគ្គគោត្រ មន្តានីបុត្រ អភិរម្យចុះ ខ្ញុំព្រះករុណា នឹងទំនុកបំរុងដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ថ្នាំរក្សារោគ ជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ និងបរិក្ខារទាំងឡាយ ដល់លោកម្ចាស់ គគ្គគោត្រ មន្តានីបុត្រ។ សម័យនោះឯង អង្គុលិមាលមានអាយុ ប្រព្រឹត្តនៅតែក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តតែបិណ្ឌបាត ប្រើប្រាស់តែសំពត់បង្សុកូល ប្រើប្រាស់តែចីវរ៣។ បានជាកាលនោះ អង្គុលិមាលភិក្ខុមានអាយុ ថ្វាយព្រះពរព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ពុំបាច់ទេមហារាជ អាត្មាភាព មានត្រៃចីវរគ្រប់គ្រាន់ហើយ។

[២៩០] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ អាចទូន្មានបុរស ដែលគេទូន្មានមិនបាន អាចរម្ងាប់បុរស ដែលគេរម្ងាប់មិនបាន អាចរំលត់ពុតត្បុតបុរស ដែលគេរំលត់មិនបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដ្បិតខ្ញុំព្រះអង្គ មិនអាចនឹងទូន្មាននូវបុរសណា ដោយអាជ្ញាក្តី ដោយគ្រឿងសស្ត្រាវុធក្តី ព្រះមានព្រះភាគ អាចទូន្មានបុរសនោះបាន ដោយមិនបាច់មានអាជ្ញា ដោយមិនបាច់មានគ្រឿងសស្ត្រាវុធ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក៏ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមថ្វាយបង្គំលាទៅវិញ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ មានកិច្ចការច្រើន មានការរវល់ច្រើន។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ សូមមហាបពិត្រ ទ្រង់ជ្រាបនូវកាលដ៏គួរនឹងស្តេចយាងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគហើយ ធ្វើប្រទក្សិណ ស្តេចចេញទៅ។

[២៩១] លំដាប់នោះ អង្គុលិមាលមានអាយុ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ ចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ រួចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត។ អង្គុលិមាលមានអាយុ កាលទៅតាមលំដាប់ច្រក ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានចួបនឹងស្ត្រីម្នាក់ វង្វេងស្មារតី ព្រោះគភ៌ មិនសប្បាយព្រោះគភ៌។[44] លុះលោកឃើញហើយ ក៏គិតថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វលំបាកណាស់ អើហ្ន៎ ពួកសត្វលំបាកណាស់។ លំដាប់នោះ អង្គុលិមាលមានអាយុ ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី លុះត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ នៃភត្តហើយ ក៏ឆៀងចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល

ទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះអង្គុលិមាលមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ ចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ក្នុងទីឯណោះ រួចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ កំពុងដើរទៅតាមលំដាប់ច្រក ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានចួបនឹងស្ត្រីម្នាក់វង្វេងស្មារតី ព្រោះគភ៌ មិនសប្បាយព្រោះគភ៌ លុះខ្ញុំព្រះអង្គឃើញហើយ ក៏គិតថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វលំបាកណាស់ អើហ្ន៎ ពួកសត្វលំបាកណាស់។

[២៩២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុអង្គុលិមាល បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចូលទៅរកស្ត្រីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយនឹងស្ត្រីនោះ យ៉ាងនេះថា នែនាង តាំងអំពីអាត្មាកើតមក មិនដែលក្លែងផ្តាច់ផ្តិលជីវិតសត្វឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់នាង សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់គភ៌។ អង្គុលិមាល ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សម្បជានមុសាវាទ នឹងមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដោយពិត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្លែងផ្តាច់ផ្តិលជីវិតសត្វជាច្រើន។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលអង្គុលិមាល បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចូលទៅរកស្ត្រីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយនឹងស្ត្រីនោះ យ៉ាងនេះថា នែនាង តាំងអំពីអាត្មាកើតហើយ ក្នុងអរិយជាតិ (បានជាអរិយបុគ្គល) មិនដែលក្លែងផ្តាច់ផ្តិលជីវិតសត្វឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់នាង សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់គភ៌។ អង្គុលិមាលមានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានបុណ្យថា ករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅរកស្ត្រីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងស្ត្រីនោះ ដូច្នេះថា នែនាង តាំងអំពីអាត្មាកើតហើយ ក្នុងអរិយជាតិ មិនដែលក្លែងផ្តាច់ផ្តិលជីវិតសត្វឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់នាង សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់គភ៌។ គ្រានោះឯង សិរីសួស្តី ក៏បានកើតដល់ស្ត្រីនោះ សិរីសួស្តី ក៏បានកើតដល់គភ៌។

[២៩៣] លំដាប់នោះ អង្គុលិមាលមានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ដោះខ្លួនចេញចាកពួក ឥតមានសេចក្តីធ្វេសប្រហែស មានព្យាយាម ដុតនូវកិលេស ប្រថុយលះបង់នូវអត្តភាព ពួកកុលបុត្រ ដែលចេញចាកផ្ទះហើយ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណាមិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត នៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ក៏បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិកំណើតរបស់អញ អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ បានធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ក្រៅពីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ អង្គុលិមាលមានអាយុ រាប់ថាជាព្រះអរហន្តមួយរូបដែរ។

[២៩៤] លំដាប់នោះ អង្គុលិមាលមានអាយុ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ ចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី។ សម័យនោះឯង មនុស្សដទៃ យកដុំដីគ្រវែងចោល ធ្លាក់ទៅលើកាយអង្គុលិមាល មានអាយុក៏មាន មនុស្សដទៃយកដម្បងគ្រវែងចោល ធ្លាក់ទៅលើកាយអង្គុលិមាលមានអាយុក៏មាន មនុស្សដទៃ យកក្រួសផ្ទាត់ធ្លាក់ទៅលើកាយអង្គុលិមាលមានអាយុក៏មាន។ គ្រានោះ អង្គុលិមាលមានអាយុ (មានរបួស) បែកសីសៈ ហូរឈាម បែកបាត្រ រហែកសង្ឃាដិ ក៏ដើរចូលទៅគាល់ព្រះមានបុណ្យ។ ព្រះមានបុណ្យ បានទតឃើញអង្គុលិមាលមានអាយុ កំពុងដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ត្រាស់ទូន្មានអង្គុលិមាលមានអាយុ ដូច្នេះថា ព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកខំអត់ទ្រាំទៅ ព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកខំអត់ធ្មត់ទៅ អ្នកគួរនឹងឆេះ ក្នុងនរកជាច្រើនឆ្នាំ ជាច្រើនរយឆ្នាំ ជាច្រើនពាន់ឆ្នាំ ដោយវិបាកនៃកម្មណា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកបានទទួលរងវិបាក នៃកម្មនោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ (តែប៉ុណ្ណេះ)ទេ។

[២៩៥] វេលានោះ អង្គុលិមាលមានអាយុ ទៅនៅក្នុងទីរហោស្ថាន ពួនសម្ងំតែម្នាក់ឯង បានប្រទះនូវវិមុត្តិសុខ ទើបបន្លឺឧទាននេះ ក្នុងវេលានោះថា

> បុគ្គលណា ធ្វេសប្រហែសក្នុងកាលមុន ដល់កាលជាខាងក្រោយមក បុគ្គលនោះ មិនធ្វេសប្រហែសវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ញុំាងលោក[45] នេះ ឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រ ផុតស្រឡះចាកពពក បាបកម្ម ដែលបុគ្គលណាធ្វើហើយ តែបុគ្គលនោះ ត្រឡប់ជាបិទបាន គឺមិនទទួលផលកម្មវិញ ដោយសារកុសល គឺមគ្គ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ញុំាងលោកនេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រ ផុតស្រឡះចាកពពក ភិក្ខុណា កំឡោះនៅឡើយ ប្រកបព្យាយាម ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថា ញុំាងលោកនេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រ ផុតស្រឡះចាកពពក សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវ ស្តាប់ធម្មកថារបស់ខ្ញុំ សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ ប្រកបព្យាយាមក្នុងពុទ្ធសាសនា ពួកសប្បុរសណា តែងដឹកនាំមនុស្សឲ្យរៀនធម៌ សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ សេពគប់ពួកសប្បុរសទាំងនោះចុះ សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ ស្តាប់ធម៌ជាទីផ្សរផង់ គឺខន្តិ ទាំងជាទីសរសើរ នូវការមិនខឹង គឺមេត្តា តាមកាលដ៏សមគួរផង សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ បំពេញនូវធម៌នោះផង មនុស្សណាជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ សូមសត្រូវនោះកុំបៀតបៀនខ្ញុំ ទាំងកុំបៀតបៀនបុគ្គលដទៃណាមួយឡើយ សូមឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ គឺព្រះនិព្វាន ចូររក្សានូវមនុស្ស ដែលប្រកបដោយតណ្ហា និងមនុស្សដែលមិនមានតណ្ហា។ ពួកអ្នកបង្ហូរទឹក រមែងបង្ហូរទឹក (តាមប្រឡាយទឹក) ពួកអ្នកធ្វើកូនសរ រមែងពត់កូនសរ ពួកអ្នកចាំងឈើ រមែងចាំងឈើ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រមែងទូន្មានខ្លួនបានដូច្នោះដែរ។ ពួកមនុស្សខ្លះ ទូន្មានដោយដម្បង ដោយកង្វេរ ដោយរំពាត់ ចំណែកខ្ញុំជាអ្នកមានអាជ្ញា ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាតាទិបុគ្គល មិនបានយកដម្បង ឬគ្រឿងសស្ត្រាវុធ (មកទូន្មានខ្ញុំទេ) កាលដើមខ្ញុំឈ្មោះថា អហឹសកកុមារ (ជាអ្នកមិនបៀតបៀនគេ) តែជាអ្នកបៀតបៀនគេ ដល់មកថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមានឈ្មោះទៀងទាត់ គឺសមតាមឈ្មោះដើមខ្ញុំហើយ ព្រោះខ្ញុំមិនបៀតបៀនអ្នកណាមួយទៀតទេ កាលពីដើម ខ្ញុំជាចោរ មាននាមប្រាកដថា អង្គុលិមាល ដែលជំនន់ធំបន្សាត់ទៅ (តែឥឡូវនេះ) ខ្ញុំបានដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹងហើយ កាលពីដើម ខ្ញុំមានដៃប្រឡាក់ឈាម មាននាមប្រាកដថា អង្គុលិមាល (តែឥឡូវនេះ) សរណគមន៍ ខ្ញុំបានដល់ហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំបានធ្វើអំពើដែលគួរទៅកាន់ទុគ្គតិ ដូច្នោះ ច្រើនពិតមែន តែកម្មវិបាក គឺមគ្គចេតនា បានមកអប់រំ (ក្នុងសន្តានខ្ញុំហើយ) ខ្ញុំជាអ្នកលែងចំពាក់បំណុល គឺកិលេស បរិភោគភោជន ពួកជនពាល ឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបសេចក្តីប្រមាទ ឯអ្នកប្រាជ្ញតែងរក្សាសេចក្តីមិនប្រមាទទុក ដូចរក្សាទ្រព្យ ដ៏ថ្លៃថ្លា សូមអ្នកទាំងឡាយ កុំប្រកបសេចក្តីប្រមាទឡើយ កុំប្រកបសេចក្តីត្រេកអរ នឹងការមូលមិត្រក្នុងកាមឡើយ ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកមិនប្រហែសធ្វេស ខំដុតបំផ្លាញ (នូវកិលេស) រមែងបានដល់នូវសេចក្តីសុខដ៏ទូលាយ

ខ្ញុំមកល្អហើយ ខ្ញុំមិនគេចចេញទេ គំនិតនេះ ខ្ញុំមិនមែនគិតខុសទេ បណ្តាធម៌ទាំងឡាយ ដែលព្រះអង្គចែករំលែកល្អហើយ ព្រះនិព្វានណា ជាគុណជាតិ ដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំបានដល់ នូវព្រះនិព្វាននោះហើយ ខ្ញុំមកល្អហើយ ខ្ញុំមិនគេចចេញទេ គំនិតនេះ ខ្ញុំមិនមែនគិតខុសទេ វិជ្ជា៣ប្រការ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើតាមហើយ។

ចប់ អង្គុលិមាលសូត្រ ទី៦។

បិយជាតិកសូត្រ ទី៧

CS sut.mn.087 | book_024

(៧. បិយជាតិកសុត្តំ)

[២៩៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថ ក្នុងជេតវនារាម របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ សម័យនោះឯង គហបតីម្នាក់ មានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្ត បានធ្វើមរណកាលទៅ។ ព្រោះកូននោះ ធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារទាំងឡាយ ក៏មិនប្រាកដ ភត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់គាត់) ឡើយ។ គាត់តែងតែទៅកាន់ឈាបនដ្ឋាន យំរកថា ឱកូនតូចថ្លើមថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ឱកូនតូចថ្លើមថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា។ គ្រាក្រោយមក គហបតីនោះ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។

[២៩៧] លុះគហបតី អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលគហបតី អ្នកតាំងនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន គឺនៅរស់ទេ តែហាក់ដូចជាមិនមានឥន្ទ្រិយ គឺមនោវិញ្ញាណ (ព្រោះ) ឥន្ទ្រិយរបស់អ្នក ប្រែសម្បុរប្លែក។ គហបតីទូលថា ឱព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥន្ទ្រិយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងមិនប្រែពណ៌សម្បុរប្លែកណាក៏បាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ មានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្ត បានធ្វើមរណកាលទៅ ព្រោះវា ធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារ ក៏មិនប្រាកដ ភត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ) សោះ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ តែងទៅកាន់ឈាបនដ្ឋាន ហើយយំរកថា ឱកូនតូចមាសថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ឱកូនតូចមាសថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា។ ព្រះមានបុណ្យ ត្រាស់ថា ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនោះមែន គហបតី ដំណើរនុ៎ះ យ៉ាងនោះមែន គហបតី ពិតមែន គហបតី សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។ គហបតី ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម្មតា ហេតុនៃសេចក្តីស្រឡាញ់នោះឯង នឹងមានដូច្នោះមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តែបើតាមដែលពិតនោះ សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។[46] ខណៈនោះ គហបតីនោះ មិនត្រេកអរ មិនឃាត់ហាមនូវភាសិត របស់ព្រះមានបុណ្យទេ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈចេញទៅ។

[២៩៨] សម័យនោះ មានពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ច្រើននាក់ កំពុងលេងដោយល្បែងភ្នាល់ទាំងឡាយ ក្នុងទីមិនឆ្ងាយប៉ុន្មាន អំពីព្រះមានបុណ្យ។ ចំណែកគហបតីនោះ ក៏ចូលទៅរកពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់នោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយទៅនឹងអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់នោះដូច្នេះថា នែអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំបានចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះសមណគោតម រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ នែអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ លុះខ្ញុំអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះសមណគោតម ទ្រង់ត្រាស់ ដូច្នេះថា ម្នាលគហបតី អ្នកឋិតនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន គឺរស់នៅទេ តែហាក់ដូចជា មិនមានឥន្ទ្រិយ (ព្រោះ) ឥន្ទ្រិយរបស់អ្នក ប្រែសម្បុរប្លែក ដូច្នេះ នែអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កាលព្រះសមណគោតម ត្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏បានតប ទៅនឹងព្រះសមណគោតមវិញថា ឱព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥន្ទ្រិយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងមិនប្រែពណ៌សម្បុរប្លែកណាក៏បាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ មានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្ត បានធ្វើមរណកាលទៅ ព្រោះតែវា ធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារ ក៏មិនប្រាកដ ភត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់ខ្ញុំ) សោះ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះឯង តែងទៅកាន់ឈាបនដ្ឋាន យំរកថា ឱកូនតូចមាសថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ឱកូនតូចមាសថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ដូច្នេះ ទើបព្រះសមណគោតម ត្រាស់ថា ដំណើរនុ៎ះ យ៉ាងនេះមែន គហបតី ដំណើរនុ៎ះ យ៉ាងនេះមែន គហបតី ពិតមែន គហបតី សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត (កាលបើព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏ទូលតបវិញ)ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម្មតា ហេតុនៃសេចក្តីស្រឡាញ់នោះឯង នឹងមានដូច្នោះមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តែតាមដែលពិតនោះ សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមកពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ដូច្នេះ នែអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កាលនោះ ខ្ញុំក៏មិនត្រេកអរ មិនឃាត់ហាមនូវភាសិត របស់ព្រះសមណគោតមទេ ខ្ញុំក្រោកចាកអាសនៈ ហើយក៏ចេញមក។ ពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ ឆ្លើយតបថា បពិត្រលោកគហបតី ពាក្យដែលលោកមានប្រសាសន៍នុ៎ះ ត្រូវហើយ បពិត្រលោកគហបតី ពាក្យដែលលោកមានប្រសាសន៍នុ៎ះ ត្រូវហើយ បពិត្រលោកគហបតី សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមក អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាដែនកើតដោយពិត។ ទើបគហបតីនោះ គិតថា ពាក្យរបស់អាត្មាអញ សមគ្នានឹងពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ ដូច្នេះ រួចក៏ចេញទៅ។

[២៩៩] គ្រានោះឯង ដំណើរវាចានេះ ក៏ឮខ្ចរខ្ចាយតាមលំដាប់ រហូតចូលទៅខាងក្នុងព្រះរាជវាំង។ វេលានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់សួរទៅនាងមល្លិការាជទេវីថា នែមល្លិកា ព្រះសមណគោតម (ជាគ្រូ) របស់នាង បានសំដែងព្រះវាចានេះថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ដូច្នេះ មែនឬអ្វី។ ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ បើពាក្យនោះ ព្រះមានបុណ្យទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរនុ៎ះ ក៏ពិតយ៉ាងនោះឯង។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បន្ទោសថា មិនសមបើយ៉ាងនេះៗសោះ ព្រះសមណគោតម ពោលនូវពាក្យណា មល្លិកានេះ ហ៊ាននិយាយចាក់បណ្តោយតាមពាក្យនោះៗ របស់ព្រះសមណគោតមនោះថា បពិត្រមហារាជ បើពាក្យនោះ ព្រះមានបុណ្យទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរនុ៎ះ ក៏ពិតយ៉ាង

នោះ ដូច្នេះសោះ ប្រៀបដូចអាចារ្យ និយាយពាក្យណាៗ ដល់កូនសិស្ស ៗ ក៏និយាយចាក់បណ្ដោយតាមពាក្យនោះៗ របស់អាចារ្យនោះថា បពិត្រលោកអាចារ្យ ដំណើរនុ៎ះ យ៉ាងហ្នឹងមែន បពិត្រលោកអាចារ្យ ដំណើរនុ៎ះ យ៉ាងហ្នឹងមែន សេចក្ដីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា នែមល្លិកា ព្រះសមណគោតម ពោលនូវពាក្យណាៗ នាងក៏និយាយចាក់បណ្ដោយតាមពាក្យនោះៗ របស់ព្រះសមណគោតមនោះថា បពិត្រមហារាជ បើពាក្យនោះ ព្រះមានបុណ្យទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរនុ៎ះ ក៏ពិតយ៉ាងនោះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ នែមល្លិកា ចូរនាងចៀសអំពីមុខអញចេញទៅ (ព្រោះ) នាងខិលខូចណាស់។

[៣០០] គ្រានោះ ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី មានព្រះសវនីយ៍ទៅរកនាឡិជង្ឃព្រាហ្មណ៍ថា នែព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកមកអាយ ចូរអ្នកចូលទៅគាល់ព្រះភគវន្តមុនី លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះភគវន្តមុនីដោយត្បូង រួចទូលសួរនូវសេចក្ដីមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការក្រោកឡើងរហ័ស កំឡាំង ការគង់នៅជាសុខ តាមពាក្យខ្ញុំថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង ទាំងសូមទូលសួរ នូវការមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការក្រោកឡើងរហ័ស កំឡាំង ការគង់នៅជាសុខ ដូច្នេះ រួចចូរអ្នកទូលសួរយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងព្រះវាចានេះថា សេចក្ដីសោកស្ដាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្ដីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ដូច្នេះឬអ្វី បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយប្រាប់អ្នកយ៉ាងណា ចូរអ្នកចងចាំពាក្យនោះឲ្យល្អ ហើយមកប្រាប់ដល់ខ្ញុំវិញ ព្រោះព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនពោលពាក្យដែលមិនពិតប្រាកដឡើយ។ នាឡិជង្ឃព្រាហ្មណ៍ ទទួលព្រះវាចារបស់ព្រះនាងមល្លិការាជទេវីថា ទទួលព្រះសវនីយ៍ករុណាវិសេស ដូច្នេះ រួចក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្ដីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានបុណ្យ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះនាឡិជង្ឃព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបទូលពាក្យនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានបុណ្យថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើនដោយត្បូង ទាំងសូមសួរ នូវសេចក្ដីមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការក្រោកឡើងរហ័ស កំឡាំង ការគង់នៅជាសុខ មួយទៀត ព្រះនាងសូមទូលសួរយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងព្រះវាចានេះថា សេចក្ដីសោកស្ដាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្ដីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ដូច្នេះឬអ្វី។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា អើព្រាហ្មណ៍ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ថាយ៉ាងនោះមែន អើព្រាហ្មណ៍ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត ថាយ៉ាងនោះមែន ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពិតមែន សេចក្ដីសោកស្ដាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្ដីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ គេត្រូវដឹងថា សេចក្ដីសោកស្ដាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្ដីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ដូច្នេះ ដោយបរិយាយនេះ។

[៣០១] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយតើ មានមាតារបស់ស្ត្រីម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះឯង បានធ្វើកាលកិរិយាទៅ។ តាំងអំពីកាលកិរិយា នៃមាតានោះ ស្ត្រីនោះ ក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្តរវើរវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឱអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញមាតាខ្ញុំដែរឬ ឱអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញមាតាខ្ញុំដែរឬ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្ដីសោកស្ដាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្ដីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយតើ មាតាបិតារបស់ស្ត្រីម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះឯង បានធ្វើមរណកាល... បងប្អូនប្រុស បានធ្វើមរណកាល... បងប្អូនស្រី បានធ្វើមរណកាល... កូនប្រុស បានធ្វើមរណកាល... កូនស្រីបានធ្វើមរណកាល... ស្វាមីបានធ្វើមរណកាល។ តាំងអំពីកាលកិរិយា នៃស្វាមីនោះ ស្ត្រីនោះ ក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្តរវើរវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឱអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញស្វាមីខ្ញុំដែរឬ ឱអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញស្វាមីខ្ញុំដែរឬ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្ដីសោកស្ដាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្ដីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។

[៣០២] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយតើ មានមាតាបុរសម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះឯង បានធ្វើមរណកាលទៅ។ តាំងអំពីមរណកាល នៃមាតានោះ បុរសនោះ ក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្តរវើរវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឱអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញម្ដាយខ្ញុំដែរឬ ឱអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញម្ដាយខ្ញុំដែរឬ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្ដីសោកស្ដាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្ដីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយ មានបិតាបុរសម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះឯង បានធ្វើមរណកាល... បងប្អូនប្រុស បានធ្វើមរណកាល... បងប្អូនស្រី បានធ្វើមរណកាល... កូនប្រុស បានធ្វើមរណកាល... កូនស្រីបានធ្វើមរណកាល... ប្រពន្ធបានធ្វើមរណកាលទៅ។ តាំងអំពីមរណកាល នៃភរិយានោះ បុរសនោះ ក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្តរវើរវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឱអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ ឱអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្ដីសោកស្ដាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្ដីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។

[៣០៣] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយតើ ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ មានស្ត្រីម្នាក់ បានទៅកាន់ត្រកូលនៃញាតិ គឺមានប្ដី។ ពួកញាតិទាំងនោះ របស់ស្ត្រីនោះ មានប្រាថ្នានឹងផ្ដាច់ប្ដីចេញ ហើយលើក (នាងនោះ) ឲ្យទៅបុរសឯទៀតវិញ តែនាងនោះ មិនចង់បានបុរសនោះសោះ។ ទើបស្ត្រីនោះ និយាយនឹងប្ដី ដូច្នេះថា បពិត្រអយ្យបុត្រ ពួកញាតិរបស់ខ្ញុំនេះ មានប្រាថ្នានឹងផ្ដាច់អ្នកចេញ ហើយលើកខ្ញុំ ឲ្យទៅបុរសឯទៀតវិញ តែខ្ញុំមិនចង់បានបុរសនោះសោះ។ គ្រានោះ បុរសនោះ ក៏កាប់ស្ត្រីនោះជាពីរកំណាត់ ហើយវះពោះខ្លួនឯង ដោយប្រាថ្នាថា សូមឲ្យយើងទាំងពីរនាក់ បានចួបគ្នាទៅក្នុងបរលោក។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្ដីសោកស្ដាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្ដីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។

[៣០៤] គ្រានោះ នាឡិជង្ឃព្រាហ្មណ៍ ក៏ត្រេកអរ អនុមោទនា ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានបុណ្យ រួចក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅគាល់ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលនូវពាក្យ ដែលខ្លួនបានចរចា ជាមួយនឹងព្រះមានបុណ្យ ដល់ព្រះនាងមល្លិការាជទេវីដោយសព្វគ្រប់។ គ្រានោះ ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី ចូលទៅគាល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលសួរព្រះបាទបសេនទិកោសល ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្ដីនោះថា ដូចម្ដេច រាជកុមារី ព្រះនាមវជិរី ព្រះអង្គសព្វព្រះរាជ

ហប្ញទ័យឬទេ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះបន្ទូលតបថា អើមល្លិកា វជិរីកុមារី អញស្រឡាញ់។ នាងមល្លិកាទូលសួរថា បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច (បើ) វជិរីកុមារី ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាស និរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះបន្ទូលតបថា អើមល្លិកា (បើ) នាងវជិរីកុមារី ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជានឹងវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតឡើងដល់អញ ឯណាក៏បាន។ ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី ទូលថា បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះភគវន្តអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។

[៣០៥] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច នាងវាសភខត្តិយា តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហប្ញទ័យឬទេ។ អើមល្លិកា នាងវាសភខត្តិយា អញស្រឡាញ់។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច (បើ) នាងវាសភខត្តិយា ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាស និរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ។ ឱមល្លិកា (បើ) នាងវាសភខត្តិយា ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាស និរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជានឹងវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតឡើងដល់អញ ឯណាក៏បាន។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាដែនកើត។

[៣០៦] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច វិឌូឌភសេនាបតី តើព្រះអង្គ សព្វព្រះរាជហប្ញទ័យឬទេ។ អើមល្លិកា វិឌូឌភសេនាបតី អញស្រឡាញ់។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បើវិឌូឌភសេនាបតី ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាស និរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើង ដល់ព្រះអង្គឬទេ។ ឱមល្លិកា (បើ) វិឌូឌភសេនាបតី ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាស និរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជានឹងវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដូចគ្នា ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតដល់អញ ឯណាក៏បាន។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាដែនកើត។

[៣០៧] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ចុះខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ តើព្រះអង្គ សព្វព្រះរាជហប្ញទ័យឬទេ។ អើមល្លិកា ឯងក៏ជាទីស្រឡាញ់របស់អញដែរ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បើខ្ញុំម្ចាស់ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាស និរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើង ដល់ព្រះអង្គឬទេ។ ឱមល្លិកា (បើ) ឯងប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាស និរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជានឹងវិបត្តិ ប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតឡើងដល់អញ ឯណាក៏បាន។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាដែនកើត។

[៣០៨] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ដែនកាសី និងដែនកោសល តើព្រះអង្គ សព្វព្រះរាជហប្ញទ័យឬទេ។ អើមល្លិកា ដែនកាសី និងដែនកោសល ជាទីស្រឡាញ់របស់អញ ម្នាលមល្លិកា (ព្រោះ) យើងប្រើប្រាស់ខ្លឹមចន្ទន៍ ដែលបានមកអំពីដែនកាសី ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ដោយអានុភាព នៃដែនកាសី និងដែនកោសល។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច (បើ) ដែនកាសី និងដែនកោសល វិបត្តិប្រែប្រួល ជាយ៉ាងដទៃទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ។ ឱមល្លិកា បើដែនកាសី និងដែនកោសល វិបត្តិប្រែប្រួល ជាយ៉ាងដទៃទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជាវិបត្តិ ប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតដល់អញ ឯណាបាន។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះភគវន្ត អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតឡើងមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត។

[៣០៩] ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះរាជឱង្ការថា អស្ចារ្យណាស់ មល្លិកា ចំឡែកណាស់ មល្លិកា ព្រោះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ប្រហែលជាទ្រង់ត្រាស់ដឹង ឃើញច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាមែន ម្នាលមល្លិកា នាងចូរមកអាយ ចូរនាងឲ្យនូវទឹក សម្រាប់លាងជំរះ (ដល់អញ)។ តពីនោះមក ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើសំពត់ឧត្តរាសង្គៈ ឆៀងព្រះអង្សាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជលី ឆ្ពោះត្រង់ទីព្រះមានព្រះភាគ គង់ បន្លឺនូវឧទានអស់វារៈ៣ដងថា

ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំ ចំពោះព្រះភគវន្ត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំ។បេ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ។

ចប់ បិយជាតិកសូត្រ ជាគំរប់៧។

ពាហិតិយសូត្រ ទី៨

(៨. ពាហិតិកសុត្តំ)

[៣១០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ ចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីហើយ ដល់ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅឯប្រាសាទ ឈ្មោះបុព្វារាម ជារបស់មិគារមាតា ដើម្បីនៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ។

[៣១១] សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ឡើងគង់ព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រ ឈ្មោះឯកបុណ្ឌរីកៈ បរទៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីទាំងថ្ងៃ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ទតឃើញព្រះអានន្ទមានអាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងមហាមាត្រឈ្មោះសិរីវឌ្ឍៈថា ម្នាលសិរីវឌ្ឍៈសំឡាញ់ នុ៎ះព្រះអានន្ទមានអាយុរបស់យើងឬ។ សិរីវឌ្ឍៈមហាមាត្រ ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណាវិសេសមហារាជ នុ៎ះហើយព្រះអានន្ទមានអាយុ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់ហៅបុរសម្នាក់មកថា ម្នាលបុរសអើយ ចូរឯងមកអាយ ឯងចូរទៅ ឯព្រះអានន្ទមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទ នៃព្រះអានន្ទមានអាយុដោយក្បាល តាមពាក្យរបស់អញថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទ នៃព្រះអានន្ទមានអាយុ ដោយសិរ្សៈ រួចហើយ ចូរពោលយ៉ាងនេះ តទៅទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះអានន្ទមិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលគួរធ្វើដោយប្រញាប់ទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមព្រះអានន្ទ អនុគ្រោះរង់ចាំ មួយរំពេចសិន។ បុរសនោះ ទទួលព្រះរាជឱង្ការព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាវិសេស ព្រះសម្មតិទេព ហើយចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ ត្រង់កន្លែងដែលលោកគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទមានអាយុ ដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះបុរសនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទ នៃព្រះអានន្ទមានអាយុ ដោយសិរ្សៈ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះអានន្ទមានអាយុ មិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលត្រូវធ្វើដោយប្រញាប់ទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ អនុគ្រោះរង់ចាំមួយរំពេចសិន។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហីភាព។

[៣១២] គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅដរាប ដល់អស់ទី ដែលដំរីគួរទៅបាន ហើយចុះអំពីព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រ យាងទៅដោយព្រះបាទា ចូលទៅត្រង់ទី ដែលព្រះអានន្ទមានអាយុ គង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទមានអាយុ ដោយគោរព ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ ទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះអានន្ទមានអាយុ មិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលគួរធ្វើដោយប្រញាប់ទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ អនុគ្រោះ និមន្តទៅគង់ឆ្នេរស្ទឹងអចិរវតី។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហីភាព។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ និមន្តចូលទៅឯឆ្នេរស្ទឹងអចិរវតី លុះចូលទៅដល់ហើយ ទៅគង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម។ គ្រានោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅ ដោយព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រ ដរាបដល់ទី ដែលគួរដំរីទៅបាន ហើយទ្រង់ចុះ អំពីព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រ ស្តេចទៅដោយព្រះបាទា ចូលទៅត្រង់ទី ដែលព្រះអានន្ទមានអាយុ គង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទមានអាយុ ដោយគោរព ហើយគង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ ទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ និមន្តគង់លើកម្រាលទីនាំងដំរីនេះចុះ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុតបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ សូមព្រះអង្គគង់ចុះ អាត្មាអញ អង្គុយលើអាសនៈរបស់ខ្លួនបានហើយ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក។

[៣១៣] លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់ស៊ប់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន កាយសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយកាយ) ណា ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន តើព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ប្រព្រឹត្តកាយសមាចារ មានសភាពដូច្នោះ ដែរឬទេ។ ព្រះអានន្ទតបថា បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារណា ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ព្រះអង្គ មិនប្រព្រឹត្តកាយសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តវចីសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយវាចា) មានសភាពដូច្នោះដែរឬទេ។ មនោសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយចិត្ត) ណា ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ព្រះអង្គ ប្រព្រឹត្តមនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះ ដែរឬទេ។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារណា ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ព្រះអង្គ មិនប្រព្រឹត្តមនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ។

[៣១៤] ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រោះថា យើងខ្ញុំមិនអាចនឹងបំពេញនូវពាក្យណា ដោយប្រស្នាបាន បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពាក្យនោះ ក្រែងតែព្រះអានន្ទមានអាយុ ទើបអាចនឹងបំពេញ ដោយការដោះស្រាយ នូវប្រស្នាបាន បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលពាល ដែលមិនឈ្លាសវៃ មិនបានពិចារណា មិនបានស្ទាបស្ទង់មើល ហើយពោលនូវគុណនិងទោស របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ យើងខ្ញុំមិនប្រកាន់យកពាក្យនោះ (របស់បុគ្គលទាំងឡាយនោះ)ថា មានខ្លឹមសារទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើបុគ្គលណា ឈ្លាស វាងវៃ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បានពិចារណា បានស្ទាបស្ទង់មើលហើយ ពោលនូវគុណ និងទោស របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ យើងខ្ញុំប្រកាន់យកពាក្យនោះ (របស់បុគ្គលទាំងឡាយនោះ) ថាមានខ្លឹមសារ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញពោលទោសបាន តើដូចម្តេច។ ព្រះអានន្ទតបថា បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ ដែលជាអកុសល។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ ដែលជាអកុសល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ ដែលប្រកបដោយទោស។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ ដែលប្រកបដោយទោស តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ ដែលមានសេចក្តីទុក្ខ ជាផល។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ ដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារណា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរ គឺខ្លួនឯង និងបុគ្គលដទៃផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចំរើន កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យទៅ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ មានសភាពដូច្នេះ ដែលគួរឲ្យ

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញពោលទោសបាន។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះវចីសមាចារ។បេ។ មនោសមាចារ ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ ជាអកុសល។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារ ជាអកុសល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ ដែលប្រកបដោយទោស។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារ ដែលប្រកបដោយទោស តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ ដែលមានសេចក្តីទុក្ខ ជាផល។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារ ដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារណា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចំរើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យទៅ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ មានសភាពដូច្នេះឯង ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន។

[៣១៥] ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គ្រាន់តែពោលសរសើរនូវការលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ទាំងអស់ តែម្យ៉ាងឬ។ ព្រះអានន្ទថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ ព្រះតថាគត ទ្រង់លះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយទាំងអស់ហើយ ទ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ ជាកុសល។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ ជាកុសល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ មិនមានទោស។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ មិនមានទោស តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ មានសេចក្តីសុខជាផល។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារ មានសេចក្តីសុខជាផល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ រមែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចំរើនឡើង បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ មានសភាពដូច្នេះឯង ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះវចីសមាចារ។បេ។ មនោសមាចារ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ ជាកុសល។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារ ជាកុសល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ មិនមានទោស។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន មនោសមាចារ មិនមានទោស តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ មានសេចក្តីសុខជាផល។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារ មានសេចក្តីសុខជាផល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ រមែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចំរើនឡើង បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ មានសភាពដូច្នេះឯង ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន។

[៣១៦] ព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រាស់ថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ គ្រាន់តែពោលសរសើរ នូវការបំពេញកុសលធម៌ទាំងអស់ តែម្យ៉ាងឬ។ ព្រះអានន្ទថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ ព្រះតថាគត ទ្រង់លះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងអស់ ហើយទ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង។

[៣១៧] បពិត្រលោកដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពាក្យនេះពេញជាសុភាសិត ដែលព្រះអានន្ទមានអាយុ ពោលហើយ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ម្យ៉ាងទៀត យើងខ្ញុំ ជាអ្នកត្រេកអរពេញចិត្ត ដោយសុភាសិត របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុនេះពេកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន លុះយើងខ្ញុំ ជាអ្នកត្រេកអរ ពេញចិត្ត ដោយសុភាសិត របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុ យ៉ាងនេះហើយ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ប្រសិនបើ ហត្ថិរតន៍ គួរដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ យើងនឹងប្រគេនហត្ថិរតន៍ ដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ប្រសិនបើ អស្សរតន៍ គួរដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ យើងនឹងប្រគេនអស្សរតន៍ ដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ប្រសិនបើ ស្រុកសួយ គួរដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ យើងនឹងប្រគេនស្រុកសួយ ដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ប៉ុន្តែយើងខ្ញុំ បានដឹងហេតុនេះថា វត្ថុ មានហត្ថិរតន៍ ជាដើមនេះ មិនគួរដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន មានតែសំពត់ពាហិតិកា[47] របស់ខ្ញុំនេះ មានបណ្តោយ១៦ហត្ថ ទទឹង៨ហត្ថ ដែលព្រះបាទមគធអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ដាក់ក្នុងស្រោមឆត្រ ហើយផ្ញើមកឲ្យខ្ញុំ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលយកនូវសំពត់នោះ ដើម្បីសេចក្តីអនុគ្រោះដល់ខ្ញុំ។ ព្រះអានន្ទតបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ ត្រៃចីវររបស់អាត្មាភាព គ្រប់គ្រាន់ហើយ។

[៣១៨] ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ស្ទឹងអចិរវតីនេះ ព្រះអានន្ទមានអាយុក្តី យើងខ្ញុំក្តី បានឃើញស្រាប់ហើយ មហាមេឃ ដែលបង្អុរភ្លៀងចុះមកខាងលើភ្នំ កាលបើយ៉ាងនេះ ស្ទឹងអចិរវតីនេះ ក៏នឹងហូរហៀរទឹក ទៅកាន់មាត់ច្រាំងទាំងពីរខាង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះអានន្ទមានអាយុ នឹងធ្វើនូវត្រៃចីវរ របស់ខ្លួន ដោយសំពត់ពាហិតិកានេះ ចំណែកត្រៃចីវរណា ដែលជាចីវរចាស់ របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុ ព្រះអានន្ទ នឹងចែករំលែកត្រៃចីវរចាស់នោះ ឲ្យដល់ពួកសព្រហ្មចារី ក៏យ៉ាងនោះដែរ កាលបើមានការណ៍យ៉ាងនេះ ទក្ខិណាទាន របស់យើងខ្ញុំនេះ ទំនងជានឹងហូរហៀរទៅបាន បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលយកនូវសំពត់ពាហិតិកាចុះ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលយកសំពត់ពាហិតិកា។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានត្រាស់ពាក្យនេះ ទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំត្រឡប់ទៅឥឡូវនេះហើយ ព្រោះយើងខ្ញុំ មានកិច្ចច្រើន មានការរវល់ច្រើន។ ព្រះអានន្ទថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ សូមមហាបពិត្រ សំគាល់កាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រេកអរ នឹងភាសិត របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះអានន្ទមានអាយុ ដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណ រួចចៀសចេញទៅ។

[៣១៩] គ្រាកាលដែលព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏

សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលកថាសល្លាបៈ ដែលលោកចរចា ជាមួយនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ទាំងប៉ុន្មាន ដល់ព្រះមានព្រះភាគទាំងអស់ រួចថ្វាយសំពត់ពាហិតិកានោះ ទៅព្រះមានព្រះភាគ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ឈ្មោះថា មានលាភហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អត្តភាពជាមនុស្ស ព្រះបាទបសេនទិកោសល ឈ្មោះថា បានដោយប្រពៃហើយ ព្រោះហេតុដែលព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បានជួបអានន្ទ ទ្រង់បានចូលទៅជិតអានន្ទ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ ពាហិតិយសូត្រ ទី៨។

ធម្មចេតិយសូត្រ ទី៩

CS sut.mn.089 | book_024

(៩. ធម្មចេតិយសុត្តំ)

[៣២០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងមេទឡុបនិគម[48] របស់ពួកសក្យៈ ក្នុងសក្កជនបទ។ សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បានមកដល់នគរតូច ដោយកិច្ចនីមួយ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់អាមាត្យឈ្មោះ ទីឃការាយនៈ ថា ម្នាលការាយនៈសំឡាញ់ អ្នកឯងចូរទឹមយានល្អៗ យើងនឹងទៅកាន់ទីឧទ្យាន ដើម្បីមើលទីដែលល្អ។ ទីឃការាយនាមាត្យ ទទួលព្រះរាជឱង្ការ របស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយប្រើបុរសឲ្យទឹមយានល្អៗស្រេចហើយ ត្រឡប់មកក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យានល្អៗ បានទឹមរួចស្រេចហើយ សូមព្រះអង្គ សំគាល់កាលដ៏សមគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ។

[៣២១] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ឡើងកាន់យានដ៏ល្អ ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅដោយយានល្អៗ ឆ្ពោះទៅកាន់សួនច្បារដោយអានុភាពជាស្តេចធំ ស្តេចទៅដោយយាន ដរាបដល់ទី ដែលគួរបរយានទៅបាន ទើបទ្រង់ចុះអំពីយាន ស្តេចទៅដោយព្រះបាទ ចូលទៅកាន់សួនច្បារ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់យាងចង្ក្រមទៅមកក្នុងសួនច្បារបន្តិច ដើម្បីសម្រាកព្រះជង្ឃា បានទតឃើញម្លប់ឈើទាំងឡាយនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា មានសំឡេងតិចៗ ឥតមានសំឡេងគឹកកង ប្រាសចាកខ្យល់បក់មក អំពីសរីរៈនៃមនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់ លុះឃើញហើយ ក៏មានបីតិកើតឡើង ប្រារព្ធចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា ម្លប់ឈើទាំងនេះ នាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា មានសំឡេងតិចៗ ឥតមានសំឡេងគឹកកង ប្រាសចាកខ្យល់បក់មក អំពីសរីរៈនៃមនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់ ដូចជាទីដែលយើងធ្លាប់ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះដែរ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងទីឃការាយនាមាត្យថា ម្នាលការាយនៈសំឡាញ់ ម្លប់ឈើទាំងឡាយនេះ នាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា មានសំឡេងតិចៗ ឥតមានសំឡេងគឹកកង ប្រាសចាកខ្យល់បក់មក អំពីសរីរៈនៃមនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់ ដូចជាទីដែលយើងធ្លាប់ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដែរ ម្នាលការាយនៈសំឡាញ់ ចុះឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីណា។ ទីឃការាយនាមាត្យ ក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រមហារាជ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ គង់នៅក្នុងមេទឡុបនិគមរបស់ពួកសក្យៈ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា ម្នាលការាយនៈសំឡាញ់ ចុះមេទឡុបនិគមរបស់ពួកសក្យៈ ទៅអំពីនគរតូចនេះទៅ តើចម្ងាយប៉ុន្មាន។ ទីឃការាយនាមាត្យក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រមហារាជ មិនជាឆ្ងាយណាស់ណាទេ ប្រហែលជា៣យោជន៍ប៉ុណ្ណោះ ព្រះអង្គអាចស្តេចទៅដល់ មិនពេញមួយថ្ងៃទេ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា ម្នាលការាយនៈសំឡាញ់ បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរទឹមយានល្អៗ យើងនឹងទៅដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ។ ទីឃការាយនាមាត្យ ទទួលយកព្រះរាជឱង្ការរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស រួចប្រើគេឲ្យទឹមយានល្អៗស្រេចហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យានល្អៗ បានទឹមបម្រុងព្រះអង្គរួចស្រេចហើយ សូមព្រះអង្គសំគាល់នូវកាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ។

[៣២២] គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ឡើងកាន់យានដ៏ល្អហើយ ស្តេចចេញអំពីនគរតូច ទៅដោយយានល្អៗ បរសំដៅទៅត្រង់មេទឡុបនិគម របស់ពួកសក្យៈ ទៅមិនពេញ១ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះឯង ក៏បានដល់ទៅមេទឡុបនិគម របស់ពួកសក្យៈ ហើយឆ្ពោះទៅកាន់សួនច្បារ ទ្រង់យាងទៅដោយយាន ដរាបដល់ទីដែលគួរបរយានទៅបាន ហើយទ្រង់ចុះអំពីយាន ស្តេចទៅដោយព្រះបាទ ចូលទៅកាន់សួនច្បារ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូបកំពុងចង្ក្រមក្នុងទីវាល។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលសំដៅទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ មានព្រះរាជឱង្ការនេះ ទៅរកពួកភិក្ខុថា បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីណា ព្រោះយើងទាំងឡាយ ចង់ជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ វិហារនុ៎ះបិទទ្វារជិតទៅហើយ ព្រោះហេតុនោះ សូមព្រះអង្គ ធ្វើព្រះសូរសេងតិចៗ ស្តេចចូលទៅសន្សឹមៗ លុះចូលទៅដល់របៀង ធ្វើព្រះឧភាសិត (គ្រហែម) រួចគោះសន្ទះទ្វារ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបើកទ្វារថ្វាយព្រះអង្គ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ហុចព្រះខាន់ និងមកុដ ឲ្យទៅទីឃការាយនាមាត្យ ក្នុងទីនោះឯង។ លំដាប់នោះ ទីឃការាយនាមាត្យ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ មហារាជទ្រង់ស្តេចចូលទៅតែមួយព្រះអង្គឯងទេ ឥឡូវនេះ គួរអាត្មាអញ នៅចាំក្នុងទីនេះចុះ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចូលទៅត្រង់វិហារ ដែលមានទ្វារបិទនោះ ធ្វើព្រះសូរសេង[49] តិចៗ ស្តេចចូលទៅសន្សឹមៗ លុះចូលទៅដល់របៀងហើយ ក៏ទ្រង់ធ្វើព្រះឧភាសិតហើយគោះសន្ទះទ្វារ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់បើកទ្វារ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលទៅកាន់វិហារហើយ ក្រាបចុះទៀបព្រះបាទយុគល នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈផង ទ្រង់ព្រះចុម្ពិត (ជញ្ជក់) ព្រះបាទយុគលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយព្រះឱស្ឋផង ច្របាច់ដោយព្រះហស្តទាំងឡាយផង ប្រកាសនាមផងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្តេចឈ្មោះបសេនទិកោសល បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាស្តេចឈ្មោះបសេនទិកោសល។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ចុះមហាបពិត្រ បានឃើញនូវអំណាច នៃប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាទ្រង់ធ្វើសេចក្តីឱនលំទោន យ៉ាងក្រៃលែង មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសរីរៈនេះ ហើយសំដែង នូវការបូជា ដោយសេចក្តីរាប់អាន (ដល់ម្ល៉េះ)។

[៣២៣] ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ព្រះធម៌ គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយ ដោយប្រពៃ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មានកំណត់១០ឆ្នាំខ្លះ ២០ឆ្នាំខ្លះ ៣០ឆ្នាំខ្លះ ៤០ឆ្នាំខ្លះ។ ដុះដល់មកសម័យខាងក្រោយ ក៏ស្រាប់តែពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ លាងលាបខ្លួនឲ្យស្អាត កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ហើយឆ្អែតស្កប់ស្កល់មូលមិត្ត ផ្តេកផ្តិត ដោយកាមគុណទាំង៥ទៅវិញ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មានជីវិតជាទីបំផុត ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ ដរាបដល់អស់ជីវិត។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណារកមើលមិនឃើញមានបុគ្គលដទៃ ខាងក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនានេះ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធយ៉ាងនេះឡើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះហើយដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដឹង ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌ គឺព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃ ជាសាវ័ក នៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយ ដោយប្រពៃ។

[៣២៤] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយវិញទៀត ច្រើនមានតែពួកព្រះរាជា ទាស់ទែងគ្នា នឹងពួកព្រះរាជាក៏មាន ពួកក្សត្រទាស់ទែងគ្នានឹងពួកក្សត្រក៏មាន ពួកព្រាហ្មណ៍ ទាស់ទែងគ្នានឹងពួកព្រាហ្មណ៍ក៏មាន ពួកគហបតី ទាស់ទែងគ្នា នឹងពួកគហបតីក៏មាន មាតាទាស់ទែងនឹងបុត្រក៏មាន បុត្រទាស់ទែងនឹងមាតាក៏មាន បិតាទាស់ទែងនឹងបុត្រក៏មាន បុត្រទាស់ទែងនឹងបិតាក៏មាន បងប្អូនប្រុសទាស់ទែងនឹងបងប្អូនស្រីក៏មាន បងប្អូនស្រីទាស់ទែងនឹងបងប្អូនប្រុសក៏មាន សំឡាញ់ទាស់ទែងនឹងសំឡាញ់ក៏មាន។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញតែពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះហើយ ដែលមានសេចក្តីព្រមព្រៀង ស្រស់ស្រាយ មិនទាន់ទែងគ្នា ដូចជាទឹកដែលលាយដោយទឹកដោះស្រស់ សំឡឹងមៀងមើលគ្នា នឹងគ្នាដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ពិចារណារកមើល មិនឃើញមានបរិស័ទឯទៀត ខាងក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនានេះ ឲ្យមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា យ៉ាងនេះឡើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះហើយដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃ ជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយ ដោយប្រពៃ។

[៣២៥] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយវិញទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គដើរក្រឡឹងមើលអំពីសួនច្បារ១ ទៅសួនច្បារ១ អំពីឧទ្យាន១ ទៅឧទ្យាន១ ឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយក្នុងទីនោះ ស្គាំងស្គម សៅហ្មង អាប់សម្បុរ កើតរោគលឿងស្លេកស្លាំង មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ មិនទំនងឲ្យពួកជនរមិលមើលជាប់ភ្នែកបាន។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុទាំងនេះ ទំនងជាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទាំងមិនត្រេកអរ ពុំនោះសោត លោកមានអាយុទាំងនោះ ធ្វើបាបកម្មណាមួយ ដ៏កំបាំង បានជាលោកមានអាយុទាំងនេះ ស្គមសៅហ្មង អាប់សម្បុរ កើតរោគលឿងស្លេកស្លាំង មានខ្លួនរវាម ដោយសរសៃ មិនទំនងឲ្យជាប់ភ្នែក ដល់ជនអ្នកមើល។ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ចូលទៅរកពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ដូចម្តេច បានជាលោកមានអាយុទាំងឡាយ ស្គម សៅហ្មង អាប់សម្បុរ កើតរោគលឿង ស្លេកស្លាំង មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ មិនទំនងឲ្យជាប់ភ្នែក ដល់ជនអ្នកមើលដូច្នេះ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ យើងទាំងឡាយ មានរោគជាប់តាមពូជមក។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តរីករាយក្រៃពេក មានចិត្តខ្ពស់បំផុត មានសភាពត្រេកអរក្រៃពេក មានឥន្ទ្រិយពេញលេញ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មានរោមសម្ងបហើយ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសារទានរបស់អ្នកដទៃ មានចិត្តមានសភាពដូចជាម្រឹគ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុទាំងឡាយនេះ ដឹងនូវគុណវិសេសដទៃក្រៃលែង ជាងកាលមុន ក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានបុណ្យនោះ ដោយពិតហើយ បានជាលោកមានអាយុទាំងនេះ មានចិត្តរីករាយក្រៃពេក មានចិត្តខ្ពស់បំផុត មានសភាពត្រេកអរក្រៃពេក មានឥន្ទ្រិយពេញលេញ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មានរោមសម្ងបហើយ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយទានរបស់អ្នកដទៃ មានចិត្តមានសភាពដូចជាម្រឹគ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯងដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌ ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយ ដោយប្រពៃមែន។

[៣២៦] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គជារាជា ជាក្សត្រិយ៍បានមុទ្ធាភិសេកហើយ ល្មមសម្លាប់មនុស្ស ដែលគួរសម្លាប់ក៏បាន មនុស្សគួរចំរើន ក៏ឲ្យចំរើនបាន មនុស្សគួរបណ្តេញ ក៏ឲ្យបណ្តេញបាន។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនោះ កំពុងអង្គុយ ក្នុងរោងសម្រាប់កាត់ក្តី ហើយមានពួកជន ហ៊ាននិយាយស្ទាក់សំដី ត្រង់ពាក់កណ្តាល ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ក៏បាននិយាយឃាត់ថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំធ្វើសំដីរបស់ខ្ញុំ ដែលកំពុងអង្គុយ ក្នុងរោងសម្រាប់កាត់ក្តី ឲ្យដាច់ពាក់កណ្តាលឡើយ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ បង្អង់ចាំខ្ញុំនិយាយឲ្យចប់សិន។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកមនុស្ស ក៏នៅតែនិយាយស្ទាក់សំដី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រង់ពាក់កណ្តាលដដែល។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ឃើញតែពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បើព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសំដែងធម៌ ដល់បរិស័ទច្រើនរយ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ ពួកសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏តិតមានសំឡេងកណ្តាស់ ឬសំឡេងក្អកគ្រហែមឡើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុធ្លាប់មានពីមុនមក បើព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសំដែងធម៌ ដល់បរិស័ទច្រើនរយ ហើយមានសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគណាមួយ ក្អកឡើងក្នុងទីនោះ។ នឹងមានសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយ គោះនូវសាវ័កនោះ ដោយជង្គង់ថា លោកមានអាយុ ចូរធ្វើសំឡេងតិច លោកមានអាយុ កុំធ្វើសំឡេងខ្លាំងឡើយ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូយើង កំពុងសំដែងធម៌។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អើអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎ ចំឡែកណាស់ហ្ន៎ បរិស័ទ ដែលព្រះអង្គទូន្មានបានងាយ យ៉ាងនេះដោយមិនបាច់អាងអាជ្ញា មិនបាច់អាងគ្រឿងសស្ត្រាឡើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ពិចារណាមើល មិនឃើញបរិស័ទដទៃក្រៅពីព្រះពុទ្ធសាសនា ឲ្យទូន្មានបានដោយងាយយ៉ាងនេះឡើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯង (ដែលនាំឲ្យ) ខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌ ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងទុកហើយ ដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិ ដោយប្រពៃមែន។

[៣២៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញខត្តិយបណ្ឌិតពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អិត អាចញាំញីនូវបរប្បវាទបាន មានសភាពដូចជាអ្នកបាញ់ម្រឹគសាហាវ។ ពួកខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ហាក់ដូចជាទំលាយ នូវទិដ្ឋិ ដោយប្រាជ្ញាបាន។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ បានឮថា ព្រះសមណគោតម និមន្តចូលមកកាន់ស្រុក ឬនិគមឯណោះ។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ក៏តាក់តែងប្រស្នា

ហើយគិតគ្នាថា យើងនឹងចូលទៅសួរប្រស្នានេះ នឹងព្រះសមណគោតម កាលយើងសួរទៅហើយ បើព្រះសមណគោតម ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវាទៈ គឺពោលទោស របស់ព្រះសមណគោតម យ៉ាងនេះ មួយទៀត កាលយើងសួរយ៉ាងនេះហើយ បើព្រះសមណគោតម ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវាទៈរបស់ព្រះសមណគោតមនោះ យ៉ាងនេះថែមទៀត។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ បានឮថា ព្រះសមណគោតម និមន្តចូលមកកាន់ស្រុក ឬនិគមឯណោះ។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ក៏ចូលមករកព្រះមានព្រះភាគ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានពន្យល់ពួកខត្តិយបណ្ឌិត ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏មិនហ៊ាននាំគ្នាសួរប្រស្នា នឹងព្រះមានព្រះភាគ មិនដឹងជានឹងលើកវាទៈពីណាកើត តាមពិត ត្រឡប់សម្រេចជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគវិញ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯង ដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ យល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានជោគ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង ដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌ គឺព្រះមានជោគ សំដែងហើយ ដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃ ជាសាវ័ករបស់ព្រះមានជោគ ប្រតិបត្តិ ដោយប្រពៃមែន។

[៣២៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញព្រាហ្មណបណ្ឌិតពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ។បេ។ គហបតិបណ្ឌិត... សមណបណ្ឌិត... មានប្រាជ្ញាល្អិត អាចញាំញី នូវបរប្បវាទបាន មានសភាពដូចជាអ្នកសម្លាប់ម្រឹកសាហាវ។ សមណបណ្ឌិតទាំងនោះ ហាក់ដូចជាទំលាយនូវទិដ្ឋិ ដោយប្រាជ្ញាបាន។ បណ្ឌិតទាំងនោះ បានឮថា ព្រះសមណគោតម និមន្តចូលមកកាន់ស្រុក ឬនិគមឯណោះ។ គេក៏តាក់តែងប្រស្នា ដោយគិតថា យើងទាំងឡាយ នឹងចូលទៅសួរប្រស្នានេះ នឹងព្រះសមណគោតម កាលយើងសួរ យ៉ាងនេះទៅហើយ បើព្រះសមណគោតម ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវាទៈ របស់ព្រះសមណគោតមនោះ យ៉ាងនេះ មួយទៀត កាលយើងសួរយ៉ាងនេះទៅហើយ បើព្រះសមណគោតម ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងទាំងឡាយ នឹងលើកវាទៈរបស់ព្រះសមណគោតមនោះ យ៉ាងនេះថែមទៀត។ បណ្ឌិតទាំងនោះ បានឮថា ព្រះសមណគោតម និមន្តចូលមកកាន់ស្រុក ឬនិគមឯណោះ។ គេក៏នាំគ្នាចូលមករកព្រះមានព្រះភាគ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកបណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា។ លុះព្រះមានជោគ ទ្រង់ពន្យល់បណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏មិនហ៊ាននាំគ្នាសួរប្រស្នា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគឡើយ នឹងលើកវាទៈមកពីណាកើត តាមពិត ទៅជាសូមឱកាសនឹងព្រះមានព្រះភាគ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ភាពមិនមានផ្ទះ ដោយបព្វជ្ជាវិញ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បំបួសបណ្ឌិតទាំងនោះ។ បណ្ឌិតទាំងនោះ លុះបួសដូច្នោះហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ឥតមានសេចក្ដីប្រមាទ មានព្យាយាម មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្រ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដ៏ជាទីបំផុត នៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤។ បណ្ឌិតទាំងនោះ ក៏ពោលយ៉ាងនេះថា អើយើងទាំងឡាយ មិនវិនាសទេ ព្រោះថា កាលពីដើម យើងទាំងឡាយ មិនមែនជាសមណៈ ប្ដេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ ប្ដេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនមែនជាព្រះអរហន្ត ប្ដេជ្ញាខ្លួន ថាជាព្រះអរហន្ត ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ បានជាសមណៈពិតហើយ ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ បានជាព្រាហ្មណ៍ពិតហើយ ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ បានជាអរហន្តពិតហើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯងដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ យល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌ ព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃ ជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយ ដោយប្រពៃមែន។

[៣២៩] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ពួកជាងឈើ (ពីរនាក់) គឺ ឥសិទន្តៈ ១ បូរាណៈ ១ ទាំងនេះ មានបាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាបាយគេ មានយានរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ដូចជាយានគេ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឲ្យជីវិត បានតាំងយស ដល់ជាងឈើទាំងនោះ តែពួកជាងឈើ មិនធ្វើសេចក្ដីឱនលំទោន មករកខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមានព្រះភាគឡើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានលើកពួកសេនាចេញទៅ ដើម្បីល្បងមើល នូវពួកជាងឈើឈ្មោះ ឥសិទន្តៈ និង បូរាណៈ ទាំងនេះ ហើយឈប់សម្រាក ក្នុងកន្លែងចង្អៀតមួយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ ពួកជាងឈើឈ្មោះឥសិទន្តៈ និងបូរាណៈទាំងនេះ ញុំាងកាលឲ្យកន្លងទៅ ដោយធម្មីកថា អស់រាត្រីជាច្រើន បើឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងទីណា ក៏បែរក្បាលទៅត្រង់ទីនោះ ហើយដេកសណ្ដូកជើង មកលើខ្ញុំព្រះអង្គវិញ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្ដីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ អើហ្ន៎ ចំឡែកពេកណាស់ ជាងឈើឈ្មោះឥសិទន្តៈ និងបូរាណៈនេះ មានបាយរបស់អញ ក៏ដូចជាបាយគេ មានយានរបស់អញ ក៏ដូចជាយានគេ អញបានឲ្យជីវិត បានតាំងយស ដល់ជាងឈើទាំងនោះ តែជាងឈើទាំងនោះ មិនធ្វើសេចក្ដីឱនលំទោន មករកអញ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមានព្រះភាគសោះ។ លោកមានអាយុទាំងនេះ ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏ក្រៃលែង ទាំងខាងដើម ខាងចុង ក្នុងសាសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ដោយពិត។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯង ដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌ គឺព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃ ជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិ ដោយប្រពៃមែន។

[៣៣០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយវិញទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ជាក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ជាក្សត្រិយ៍ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ជាអ្នកកោសល ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ជាអ្នកកោសល ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះជន្ម៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មានអាយុ៨០ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ជាក្សត្រិយ៍ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ជាអ្នកកោសល ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ជាអ្នកកោសល ព្រះមានព្រះភាគ ក៏មានព្រះជន្ម៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មានអាយុ៨០។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តែត្រឡប់ជា ខ្ញុំព្រះអង្គ គួរដើម្បីធ្វើនូវសេចក្ដីឱនលំទោនក្រៃលែង ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីសំដែងនូវការបូជា ដោយសេចក្ដីរាប់អាន ចំពោះព្រះអង្គវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ មានកិច្ចច្រើន មានការរវល់ច្រើន ចង់ត្រឡប់ទៅវិញឆាប់។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គ សំគាល់នូវកាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រោកអំពីអាសនៈ ហើយថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយស្ដេចចេញទៅ។

[៣៣១] កាលព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្ដេចចេញទៅមិនទាន់បានយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទៅនឹងពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបាទបសេនទិកោសលនេះ ទ្រង់សំដែងនូវពាក្យ ដែលធ្វើការគោរព ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ ស្ដេចចេញទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូររៀននូវពាក្យ ដែលធ្វើនូវសេចក្ដីគោរព ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នករាល់គ្នា ចូរទន្ទេញពាក្យ

ដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នករាល់គ្នា ចូរចងចាំទុកពាក្យ ដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ ដ៏ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជាអាទិព្រហ្មចរិយកៈ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ។

ចប់ ធម្មចេតិយសូត្រ ទី៩។

កណ្ណកត្ថលសូត្រ ទី១០

CS sut.mn.090 | book_024

(១០. កណ្ណកត្ថលសុត្តំ)

[៣៣២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងភូមិប្រទេស ឈ្មោះកណ្ណកត្ថលៈ ជាទីឲ្យអភ័យដល់ពួកម្រឹគ ជិតក្រុងឧទញ្ញា។ សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានមកដល់ឧទញ្ញានគរ ដោយកិច្ចនីមួយ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រាស់ហៅបុរសម្នាក់ថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកឯងចូរមកនេះ ចូរអ្នកឯង ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយក្បាល តាមពាក្យរបស់យើង រួចហើយចូរសួរ នូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ហើយទ្រង់សួរ នូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខ រួចអ្នកឯងចូរពោលយ៉ាងនេះ តទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឮថាថ្ងៃនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់សោយក្រយាស្ងោយក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយភត្ត ទ្រង់នឹងចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ។ បុរសនោះ ទទួលព្រះឱង្ការ របស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះបុរសនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ហើយទ្រង់សួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខ ហើយទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ តទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឮថាថ្ងៃនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលបើទ្រង់សោយព្រះក្រយាស្ងោយ ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ វេលាខាងក្រោយភត្ត ទ្រង់នឹងចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ។

[៣៣៣] ព្រះភគិនី (ជាបជាបតី) ព្រះនាមសោមា និងព្រះនាមសកុលា បានឮថា ថ្ងៃនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលទ្រង់សោយព្រះក្រយាស្ងោយ ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ខាងក្រោយភត្ត ទ្រង់នឹងស្តេចទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាងសោមា និងព្រះនាងសកុលា ចូលទៅគាល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្នុងកន្លែងសម្រាប់សោយ ហើយបានពោលពាក្យនេះថា បពិត្រមហារាជ បើដូច្នោះ សូមព្រះអង្គ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយផង សូមទ្រង់សួរ នូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខផងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នាងសោមា និងនាងសកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ហើយសួរ នូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខសាន្ត។

[៣៣៤] គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល សោយព្រះក្រយាស្ងោយ ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ទើបចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នាងសោមា និងនាងសកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខសាន្ត។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ចុះនាងសោមា និងនាងសកុលា រកអ្នកបម្រើដទៃមិនបានឬ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រាបបង្គំទូលថា នាងសោមា និងនាងសកុលា បានឮថា ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលទ្រង់សោយព្រះក្រយាស្ងោយ ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត នឹងយាងចូលទៅ ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក៏លំដាប់នោះ នាងសោមា និងនាងសកុលា ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រង់កន្លែងសម្រាប់ទទួលភត្ត ហើយពោលពាក្យនេះ នឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយផង ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការទ្រង់គង់នៅជាសុខថា នាងសោមា និងនាងសកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ ដោយសិរ្សៈ ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការទ្រង់គង់នៅជាសុខ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ សូមឲ្យនាងសោមា និងនាងសកុលា បានសេចក្តីសុខទាំងអស់គ្នា។

[៣៣៥] គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានក្រាបទូលពាក្យនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឮពាក្យនេះថា ព្រះសមណគោតម ពោលយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈដោយឥតសេសសល់ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជនទាំងឡាយណា ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម និយាយយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈដោយឥតសេសសល់ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជនទាំងឡាយនោះ ពោលតាមពាក្យ របស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមែនពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតទេ ឈ្មោះថា ព្យាករនូវធម៌ ដ៏សមគួរ ដល់នវលោកុត្តរធម៌ ទាំងពាក្យតូច ពាក្យធំ ប្រកបដោយធម៌ណានីមួយ ក៏មិនដល់នូវទីគួរតិះដៀលទេឬ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ជនទាំងឡាយណា ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម និយាយយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណៈ

ឬព្រាហ្មណ៍ ដែលដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ ដោយឥតសេសសល់ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ជនទាំងឡាយនេះ ពោលតាមពាក្យ ដែលតថាគតពោលហើយ ទាំងមិនឈ្មោះថា ពោលបង្កាច់តថាគត ដោយពាក្យមិនទៀង មិនពិតទេ។

[៣៣៦] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រាស់ហៅសេនាបតី ឈ្មោះវិឌូឌភៈមក ហើយសួរថា ម្នាលសេនាបតី នរណាហ្ន៎ នឹងអាចពោលកថាវត្ថុនេះ ក្នុងខាងក្នុង នៃព្រះបរមរាជវាំងបាន។ វិឌូឌភៈសេនាបតី ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ មានតែសញ្ជយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រាស់ហៅបុរសម្នាក់មក ហើយប្រាប់ថា ម្នាលបុរសអើយ អ្នកឯងចូរមកអាយ អ្នកចូរទៅហៅសញ្ជយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រ តាមពាក្យរបស់យើងថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មានព្រះឱង្ការឲ្យហៅលោក។ បុរសនោះ ទទួលព្រះឱង្ការរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយចូលទៅរកសញ្ជយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យនេះ ទៅរកសញ្ជយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការឲ្យហៅលោក។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានពោលពាក្យឯទៀត ព្រោះសំដៅហេតុណាមួយ អ្នកផងចូលចិត្តពាក្យនោះ ដោយប្រការដទៃដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបនូវពាក្យ តាមសមគួរហើយ ទើបពោលវាចាឬ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ តថាគត ដឹងយ៉ាងនេះហើយ ទើបពោលវាចាថា គ្មានសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងនូវហេតុទាំងពួង ឃើញនូវហេតុទាំងពួងតែម្តង សេចក្តីនេះ មិនសមហេតុឡើយ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងពាក្យសមហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងពាក្យ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ មួយអន្លើដោយហេតុថា គ្មានសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងនូវហេតុទាំងពួង ឃើញនូវហេតុទាំងពួងតែម្តង រឿងដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វណ្ណៈមាន៤គឺ ក្សត្រិយ៍១ ព្រាហ្មណ៍១ វេស្សៈ១ សុទ្ទៈ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រកូលទាំង៤នេះ មានសេចក្តីវិសេស ទាំងមានសេចក្តីផ្សេងគ្នាដែរឬទេ។

[៣៣៧] បពិត្រមហារាជ វណ្ណៈទាំង៤នេះគឺ ក្សត្រិយ៍១ ព្រាហ្មណ៍១ វេស្សៈ១ សុទ្ទៈ១ បពិត្រមហារាជ បណ្តាវណ្ណៈទាំង៤នេះ មានតែវណ្ណៈ២គឺ ក្សត្រិយ៍១ ព្រាហ្មណ៍១ ដែលប្រាកដជាប្រសើរជាងគេ ព្រោះវណ្ណៈទាំងពីរនេះ គួរដល់ការថ្វាយបង្គំ ក្រោកទទួល ធ្វើអញ្ជលិកម្ម និងសាមីចិកម្ម។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនទូលសួរនូវគុណ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នឹងព្រះមានព្រះភាគទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ទូលសួរនូវគុណ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបរលោក នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់វណ្ណៈទាំង៤នេះ គឺ ក្សត្រិយ៍១ ព្រាហ្មណ៍១ វេស្សៈ១ សុទ្ទៈ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វណ្ណៈទាំង៤នេះ មានសេចក្តីវិសេស និងសេចក្តីផ្សេងគ្នាដែរឬទេ។

[៣៣៨] បពិត្រមហារាជ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមនេះ មាន៥។ ចុះអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម មាន៥ តើដូចម្តេចខ្លះ។ បពិត្រមហារាជ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជឿនូវការត្រាស់ដឹង របស់ព្រះតថាគតថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង នូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះអង្គ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់ នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរ ដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គ ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង នូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀតហើយ១។ ជាអ្នកមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ប្រកបដោយការចាប់បដិសន្ធិ មានវិបាកដ៏ស្មើគ្នា គឺមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ជាកណ្តាល អត់ទ្រាំនូវសេចក្តីព្យាយាមបាន១។ ជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា ធ្វើនូវខ្លួនឲ្យជាក់ច្បាស់ តាមសេចក្តីពិត ក្នុងព្រះសាស្តាផង ក្នុងសព្រហ្មចារី ជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយផង១។ ជាអ្នកប្រារព្ធ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់ នូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដើម្បីបំពេញនូវធម៌ទាំងឡាយជាកុសល មានកំឡាំងចិត្ត មានព្យាយាមដ៏មាំមួន មិនដាក់ចុះនូវធុរៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាកុសលឡើយ១។ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ស្គាល់សេចក្តីកើតឡើង និងវិនាសទៅ ជាបញ្ញាដល់នូវសេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដែលជាគ្រឿងនឿយណាយ១។ បពិត្រមហារាជ នេះឯង ជាអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាមទាំង៥។ បពិត្រមហារាជ វណ្ណៈទាំង៤នេះគឺ ក្សត្រិយ៍១ ព្រាហ្មណ៍១ វេស្សៈ១ សុទ្ទៈ១ វណ្ណៈទាំង៤នោះ បើបានប្រកបដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម ទាំង៥នេះហើយ ការប្រកបនោះ នៃវណ្ណៈទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសុខ សេចក្តីចំរើន អស់កាលជាយូរអង្វែង។

[៣៣៩] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វណ្ណៈទាំង៤នេះគឺ ក្សត្រិយ៍១ ព្រាហ្មណ៍១ វេស្សៈ១ សុទ្ទៈ១ វណ្ណៈទាំងនោះ បើប្រកបដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម ទាំង៥នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តើវណ្ណៈទាំងនោះ មានសេចក្តីវិសេសជាងគ្នា ផ្សេងគ្នា ក្នុងហេតុនុ៎ះដែរឬ។ បពិត្រមហារាជ នេះហើយ ដែលតថាគតពោលថា សេចក្តីព្យាយាមខុសគ្នា ក្នុងហេតុនុ៎ះឯង។ បពិត្រមហារាជ ដូចសត្វពីរពួក គឺដំរី គួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន១ពួក គេបានទូន្មានប្រដៅល្អហើយ សត្វពួកទីពីរទៀត គឺដំរីគួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន១ពួក តែគេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅទេ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច សត្វពីរពួកណា គឺដំរីគួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន១ពួក គេបានទូន្មានល្អ ប្រៀនប្រដៅល្អហើយ ក៏សត្វទាំងនោះ លុះគេទូន្មានហើយ បានដល់នូវហេតុតាមដែលទូន្មាន លុះគេទូន្មានហើយ ក៏បានដល់នូវទី តាមដែលទូន្មាន ដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីនុ៎ះ យ៉ាងនេះហើយ។ សត្វពួកទីពីរណា គឺដំរីគួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន១ពួក តែគេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅទេ សត្វទាំងនោះ កាលបើគេមិនបានទូន្មានហើយ តើបានដល់នូវហេតុ តាមដែលទូន្មាន កាលបើគេមិនបានទូន្មានហើយ តើបានដល់នូវទី តាមដែលទូន្មាន ដូចជាពួកសត្វទាំងនោះ គឺដំរីគួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេបានទូន្មានល្អ ប្រដៅល្អហើយ ដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីនុ៎ះ មិនដូច្នោះទេ។ បពិត្រមហារាជ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលមានសទ្ធា មិនមានអាពាធ ជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា ប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម មានប្រាជ្ញា រមែងដល់នូវហេតុណា បុគ្គលគ្មានសទ្ធា មានអាពាធច្រើន ជាអ្នកអួតអាង មានមាយា ខ្ជិលច្រអូស ឥតប្រាជ្ញា នឹងដល់នូវហេតុនោះដូចគ្នា ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ។

[៣៤០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវពាក្យដ៏សមគួរដល់ហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវពាក្យប្រព្រឹត្តទៅ មួយអន្លើដោយហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វណ្ណៈទាំង៤នេះគឺ ក្សត្រិយ៍១ ព្រាហ្មណ៍១ វេស្សៈ១ សុទ្ទៈ១ វណ្ណៈទាំងនោះ បើប្រកបដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម៥នេះ វណ្ណទាំងនោះ ឈ្មោះថា មានសេចក្តីព្យាយាមដោយពិត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វណ្ណទាំងនោះ មាន

សេចក្តីវិសេសជាងគ្នា ផ្សេងគ្នាក្នុងហេតុនុ៎ះឯង។ បពិត្រមហារាជ តថាគត មិនពោលនូវអំពើផ្សេងៗ បន្តិចបន្តួចក្នុងហេតុនុ៎ះ គឺវិមុត្តិដោយវិមុត្តិទេ។ បពិត្រមហារាជ ដូចបុរសយកឧសសាលព្រឹក្ស ដែលស្ងួត មកបង្កាត់ភ្លើង ភ្លើងក៏កើតឡើង។ មានបុរសម្នាក់ទៀត យកឧសស្វាយ ដែលស្ងួតមកបង្កាត់ភ្លើង ភ្លើងក៏កើតឡើងដែរ។ បុរសម្នាក់ទៀត យកឧសល្វា ដែលស្ងួតមកបង្កាត់ភ្លើង ភ្លើងក៏កើតភ្លើងឡើងដែរ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច អំពើបន្តិចបន្តួចផ្សេងៗ របស់ភ្លើងទាំងនោះ ដែលកើតអំពីឧសផ្សេងៗ គឺអណ្តាតភ្លើងដោយអណ្តាតភ្លើងក្តី ពណ៌ដោយពណ៌ក្តី ពន្លឺដោយពន្លឺក្តី ខុសគ្នាដែរឬ។ សេចក្តីនេះ មិនដូច្នោះទេព្រះអង្គ។ បពិត្រមហារាជ តេជះណា ដែលបុគ្គលមិនបានញាំញីដោយព្យាយាម ដែលកើតអំពីព្យាយាម តថាគត មិនពោលនូវអំពើបន្តិចបន្តួចថា ផ្សេងគ្នាក្នុងតេជះនោះ គឺវិមុត្តិ ដោយវិមុត្តិយ៉ាងនេះទេ។

[៣៤១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលពាក្យប្រព្រឹត្តទៅ មួយអន្លើដោយហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះទេវតា មានដែរឬ។ បពិត្រមហារាជ ចុះហេតុដូចម្តេច បានជាទ្រង់ត្រឡប់សួរយ៉ាងនេះវិញថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះទេវតា មានដែរឬ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រសិនបើទេវតាមានមែន ទេវតាទាំងនោះ មុខជានឹងមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះពុំខាន ឬបើមិនមានទេ (ទេវតាទាំងនោះ) នឹងមិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះឡើយ។ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ។

[៣៤២] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ វិឌូឌភសេនាបតី ក៏បានពោលតប ទៅនឹងព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ ហើយញុំាងទេវតា ដែលមានព្យាបាទទាំងនោះ ឲ្យក្រើកចាកទីនោះ ឬបណ្តេញចេញ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា វិឌូឌភសេនាបតីនេះ ជាបុត្តរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ឯអាត្មាអញ ជាបុត្តរបស់ព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះ ជាកាលឲ្យបុត្តប្រឹក្សាជាមួយនឹងបុត្ត។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ហៅវិឌូឌភសេនាបតីមកថា បពិត្រសេនាបតី បើដូច្នោះ អាត្មាភាព នឹងសួរប្រស្នា ចំពោះទ្រង់ ក្នុងដំណើរនេះវិញ ប្រស្នាគួរដល់ទ្រង់យ៉ាងណា សូមទ្រង់ដោះស្រាយ យ៉ាងនោះចុះ បពិត្រសេនាបតី ចុះទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ដែនរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេនទិកោសល សោយរាជសម្បត្តិ ជាឥស្សរាធិបតី ក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេនទិកោសល អាចធ្វើឲ្យក្រើក ឬបណ្តេញ នូវសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យក្តី ឥតបុណ្យក្តី មានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិល្អក្តី មិនមានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិល្អក្តី ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ ក្នុងទីដែននោះ បានដែរឬ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ដែនរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេនទិកោសល សោយរាជសម្បត្តិ ជាឥស្សរាធិបតី ក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេនទិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឲ្យក្រើក បណ្តេញចេញ នូវសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យ ឬឥតបុណ្យ ប្រព្រឹត្តិល្អ ឬប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ ក្នុងទីដែននោះបាន។ បពិត្រសេនាបតី ទ្រង់សំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ទីដែលមិនមែនជាដែនរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនបានសោយរាជសម្បត្តិ ជាឥស្សរាធិបតី ក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេនទិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឲ្យក្រើក បណ្តេញនូវសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យ ឬឥតបុណ្យ ប្រព្រឹត្តិល្អ ឬប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ បានដែរឬ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ទីដែលមិនមែនជាដែន របស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនបានសោយរាជសម្បត្តិ ជាឥស្សរាធិបតី ក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនអាចដើម្បីធ្វើឲ្យក្រើក ឬបណ្តេញ នូវសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យ ឬឥតបុណ្យ មានព្រហ្មចរិយធម៌ ឬមិនមានព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ ក្នុងដែននោះបានទេ។ បពិត្រសេនាបតី ចុះទ្រង់សំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ទ្រង់បានឮថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស មានដែរឬ។ ព្រះករុណា យ៉ាងហ្នឹងហើយ ខ្ញុំបានឮថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្សមាន តែឥឡូវនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសលដ៏ចំរើន ក៏ទ្រង់ឮថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្សមានដែរ។ បពិត្រសេនាបតី ចុះទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ព្រះបាទបសេនទិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឲ្យក្រើក ឬបណ្តេញពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ឲ្យចេញចាកទីនោះ បានដែរឬ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនអាចដើម្បីមើលពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្សឃើញទេ នឹងទៅបំបរបង់ ឬបណ្តេញ (ទេវតាទាំងនោះ) ឲ្យចេញចាកទីនោះឯណាបាន។ បពិត្រសេនាបតី យ៉ាងនោះពិតហើយ ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ (ទេវតាទាំងនោះ) មិនអាចដើម្បីមើលឃើញ នូវពួកទេវតាទាំងនោះឃើញទេ នឹងទៅបំបរបង់ ឬបណ្តេញ (ទេវតាទាំងនោះ) ឲ្យចេញចាកទីឯណាបាន។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទូលសួរទៅព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុនេះឈ្មោះអ្វី ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ឈ្មោះអានន្ទ។

[៣៤៣] ព្រះរាជាមានព្រះឱង្ការថា អើហ្ន៎ ព្រះអានន្ទទេតើ អើហ្ន៎ រូបព្រះអានន្ទទេតើ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេះសំដែងពាក្យសមគួរដល់ហេតុ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេះសំដែងពាក្យប្រព្រឹត្តទៅ មួយអន្លើដោយហេតុ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ចុះព្រហ្មមានដែរឬ។ ព្រះអានន្ទថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ ហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គ មានព្រះឱង្ការសួរ យ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ព្រហ្មមានដែរឬ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន បើព្រហ្មនោះមានមែន មុខជានឹងមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះមិនខានទេ បើមិនមានទេ មិនបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះឡើយ។ បពិត្រមហារាជ បើព្រហ្មណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ព្រហ្មនោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ព្រហ្មណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទទេ ព្រហ្មនោះ មិនបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ។ លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសល ដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ សញ្ជយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រ មកដល់ហើយ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះឱង្ការ ទៅនឹងសញ្ជយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រ ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នរណាហ្ន៎ អាចពោលនូវកថាវត្ថុនេះ ក្នុងខាងក្នុងនៃបុរី របស់ស្តេចបាន។ សញ្ជយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ មានតែវិឌូឌភសេនាបតី។ ឯវិឌូឌភសេនាបតី ពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ មានតែសញ្ជយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រ។ គ្រានោះ មានបុរសម្នាក់ទៀត បានក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសល ដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ កាលនេះគួរស្តេចយាងហើយ។

[៣៤៤] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំបានទូលសួរ នូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករ នូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ការព្យាករនោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង

យើងខ្ញុំបានត្រេកអរ ដោយការព្យាករនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំ បានទូលសួរ នូវសេចក្តីស្អាត នៃវណ្ណទាំង៤ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករ នូវសេចក្តីស្អាត នៃវណ្ណទាំង៤ហើយ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំរីករាយ ដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំ បានសួរនូវពួកទេវតាជាធំ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករ នូវពួកទេវតាជាធំ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានត្រេកអរ ដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំ បានទូលសួរនូវព្រហ្មជាធំ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករ នូវព្រហ្មជាធំ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានត្រេកអរ ដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត យើងខ្ញុំ បានទូលសួរនូវហេតុណាៗ នឹងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករ នូវហេតុនោះៗ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានត្រេកអរ ដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវយើងខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន មានការងារដែលត្រូវធ្វើច្រើន យើងខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំលាត្រឡប់ទៅវិញ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គ សំគាល់នូវកាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យ រីករាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយស្តេចចេញទៅ។

ចប់ កណ្ណកត្ថលសូត្រ ទី១០។

ចប់ រាជវគ្គ ទី៤។

ឧទ្ទាន នៃរាជវគ្គនោះ គឺ

ជោតិសហាយក[50] សូត្រ១ រដ្ឋបាលសូត្រ ១ មឃទេវម្ពសូត្រ ១ មធុរសូត្រ ១ ពោធិរាជកុមារសូត្រ ១ អង្គុលិមាលសូត្រ ១ (បិយជាតិកសូត្រ ១ ពាហិតិយសូត្រ ១) ធម្មចេតិយសូត្រ ១ កណ្ណកត្ថលសូត្រ ១ គ្រប់ជា១០សូត្រ។

ចប់ ភាគ២៤។

មាតិកា

	លេខ ទំព័រ	លេខសម្គាល់
សុត្តន្តបិដក		sut
មជ្ឈិមនិកាយ	**១**	**sut.mn**
មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បញ្ចមភាគ	**១**	**sut.mn.vv2**
បរិព្វាជកវគ្គ	**១**	**sut.mn.v08**
ចូឡវច្ឆគោត្តសូត្រ ទី១	**?**	**sut.mn.071**
ការពោលបង្អាច់ដោយពាក្យមិនពិត	?	
គិហិសញ្ញោជនៈ	៥	
ការទ្រង់ព្យាករណ៍លទ្ធិរបស់តិរ្ថិយថាសូន្យ	៧	
អគ្គិវច្ឆគោត្តសូត្រ ទី២	**៩**	**sut.mn.072**
ទិដ្ឋិ ១០ ប្រការ	៩	
ការទ្រង់សំដែងសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃស្បាត ជាដើម	១៥	
ការសួរអំពីវិមុត្តិ	១៧	
ការសួរអំពីការឆេះ និងការរលត់ភ្លើង	១៩	
ការលះបង់នូវខន្ធ	២១	
ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា	២៣	
មហាវច្ឆគោត្តសូត្រ ទី៣	**២៧**	**sut.mn.073**
បរិព្វាជកវគ្គ មហាវច្ឆគោត្តសូត្រ ធម៌ ១០ ប្រការ	២៧	
ការសួរអំពីឧបាសក	២៩	

ទ.

ការសួរអំពីឧបាសិកា	៣១	
ការបានបំពេញធម៌	៣៣	
ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា	៣៧	
អានុភាពនៃឫទ្ធិ	៣៩	
បរចិត្តវិជ្ជា	៤១	
ចុតូបបាតវិជ្ជា	៤៣	
ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៤៥	
ការទ្រង់សរសើរវច្ឆគោត្តភិក្ខុ	៤៧	
ទីឃនខសូត្រ ទី៤	**៤៩**	**sut.mn.074**
វាទៈ និងទិដ្ឋិរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ	៤៩	
ការលះបង់នូវទិដ្ឋិ	៥១	
ការពិចារណានូវរាងកាយ	៥៥	
ការនឿយណាយក្នុងវេទនា ៣	៥៧	
ការសំដែងខ្លួនជាឧបាសក	៥៩	
មាគណ្ឌិយសូត្រ ទី៥	**៦១**	**sut.mn.075**
កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះមានព្រះភាគ	៦១	
ស្តេចចូលទៅកាន់រោងភ្លើង	៦៣	
ការពោលអំពីអាយតនៈ មានអាយតនៈ គឺចក្ខុ ជាដើម	៦៥	
ការពោលអំពីអាយតនៈ មានរូបាយតនៈ ជាដើម	៦៧	
សេចក្តីប្រៀបដូចកាមជាទិព្វ	៦៩	
សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសកើតឃ្លង់ ទី១	៧៣	
សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសកើតឃ្លង់ ទី២	៧៥	
សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសកើតឃ្លង់ ទី៣	៧៧	
កាមតណ្ហា	៧៩	
សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត	៨១	
គាថាសម្រាប់បុថុជ្ជន	៨៣	
សេចក្តីអារាធនានៃមាគណ្ឌិយបរិព្វាជក	៨៥	
ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា	៨៩	
មាគណ្ឌិយភិក្ខុ បានសម្រេចព្រះអរហត្ត	៩១	
សន្ទកសូត្រ ទី៦	**៩៣**	**sut.mn.076**
តិរច្ឆានកថា	៩៣	
ធម្មីកថា	៩៥	
ការពោលអំពីវាទៈ និងទិដ្ឋិ	៩៧	
អព្រហ្មចរិយវាស ទី១	៩៩	
អព្រហ្មចរិយវាស ទី២	១០៣	
អព្រហ្មចរិយវាស ទី៣	១០៥	
អព្រហ្មចរិយវាស ទី៤	១០៩	

ព្រហ្មចរិយវាស ទី១	១១៥	
ព្រហ្មចរិយវាស ទី៣	១១៩	
ព្រហ្មចរិយវាស ទី៤	១២១	
ពុទ្ធគុណកថា	១២៣	
វិជ្ជា ៣ ប្រការ	១២៥	
ការមិនប្រព្រឹត្តិល្មើសនូវហេតុ ៥ ប្រការ	១២៧	
សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសកំបុតដៃជើង	១២៩	
ទីបំផុតនៃសូត្រ	១៣១	
មហាសកុលុទាយិសូត្រ ទី៧	**១៣៣**	**sut.mn.077**
តិរច្ឆានកថា	១៣៣	
ការក្រាបបង្គំទូលអំពីអន្តរាកថា	១៣៥	
សេចក្តីមិនគោរពដល់គ្រូ ទាំង៦	១៣៧	
សេចក្តីគោរពដល់ព្រះសាស្តា	១៤១	
ការពោលអំពីធម៌ ទី១ ក្នុងពួកធម៌ ៥	១៤៣	
ការពោលអំពីធម៌ ទី៣-៤	១៤៥	
ការមានអាហារតិច	១៤៧	
សេចក្តីសន្តោស	១៤៩	
ធម៌ ទី១	១៥៣	
ធម៌ ទី៣	១៥៥	
ធម៌ ទី៤	១៥៧	
សម្មប្បធាន ៤	១៥៩	
ពោជ្ឈង្គធម៌ ៧ ប្រការ	១៦១	
វិមោក្ខ ៨ ប្រការ	១៦៣	
អភិភាយតនៈ ទាំង ៨	១៦៥	
ឈាន ទាំង ៤	១៦៩	
ទុតិយជ្ឈាន	១៧១	
ចតុត្ថជ្ឈាន	១៧៣	
មនោមយិទ្ធិ	១៧៥	
ឥទ្ធិវិធញ្ញាណ	១៧៧	
ទិព្វសោតធាតុញ្ញាណ	១៧៩	
ចេតោបរិយញ្ញាណ	១៨១	
បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ	១៨៣	
ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ	១៨៥	
ធម៌ ទី៥	១៨៧	
សមណមុណ្ឌិកសូត្រ ទី៨	**១៨៩**	**sut.mn.078**
បរិព្វាជកវគ្គ សមណមុណ្ឌិកសូត្រ តិរច្ឆានកថា	១៨៩	
វាទៈនៃបរិព្វាជក	១៩១	

វាទៈនៃព្រះមានព្រះភាគ	១៩៣	
ធម៌ ១០ ប្រការ	១៩៥	
ការពោលអំពីសីលជាអកុសល	១៩៧	
ការពោលអំពីសីលជាកុសល	១៩៩	
ការពោលអំពីសង្កប្បៈជាកុសល	២០១	
អសេខធម៌ ១០ ប្រការ	២០៣	
ចូឡសកុលុទាយិសូត្រ ទី៩	**២០៧**	**sut.mn.079**
ការក្រាបបង្គំទូលអំពីរឿងរ៉ាវនៃបរិស័ទ	២០៧	
ការពោលអំពីប្រស្នាប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម និងខាងចុង	២០៩	
សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសអ្នកប្រាថ្នានាងជនបទកល្យាណី	២១៣	
សេចក្តីប្រៀបដូចពន្លឺអម្ពិលអម្ពែក ដែលជាភិមិជាតិ	២១៥	
សេចក្តីប្រៀបដូចពន្លឺព្រះចន្ទ្រ ក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត	២១៧	
ការសួរអំពីសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ	២១៩	
ការសួរអំពីសេចក្តីសុខ និងទុក្ខ	២២១	
ការសួរអំពីលោក ដែលមានសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ	២២៣	
រូបជ្ឈាន ៤	២២៥	
ញាណ ៣ ប្រការ	២២៧	
ការក្រាបបង្គំទូលសូមផ្នួស	២២៩	
វេខណសសូត្រ ទី១០	**២៣៣**	**sut.mn.080**
បរិព្វាជកវគ្គ វេខណសសូត្រ ការសួរអំពីពន្លឺដែលថ្លៃថ្លា	២៣៣	
ការសួរអំពីពន្លឺទាំងពីរ	២៣៥	
ការពោលសរសើរសេចក្តីសុខ ដែលជាកំពូលនៃកាម	២៣៩	
ការពោលអំពីទីបំផុតខាងដើម និងខាងចុង	២៤១	
មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ទីបំផុតនៃបរិព្វាជកវគ្គ	២៤៣	
រាជវគ្គ	**?**	**sut.mn.v09**
ឃដិការសូត្រ ទី១	**២៤៥**	**sut.mn.081**
រឿងរ៉ាវធ្លាប់មានមកហើយ	២៤៥	
ការបបួលជោតិបាលមាណព	២៤៧	
ការចូលទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ	២៥១	
បំណងរបស់ជោតិបាលមាណព	២៥៣	
រឿងព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ	២៥៥	
ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់ព្រះបាទកិកិ	២៥៧	
ការទ្រង់សរសើរឃដិការស្មូនឆ្នាំង	២៥៩	
ការត្រេកអរចំពោះភាសិត	២៦៧	
រដ្ឋបាលសូត្រ ទី២	**២៦៩**	**sut.mn.082**
ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	២៦៩	
ការទូលសូមបព្វជ្ជា	២៧១	

ការពោលលាមាតាបិតា	២៧៣	
ការពោលអង្វររដ្ឋបាលកុលបុត្រ	២៧៥	
ការពោលអង្វរមាតាបិតា	២៧៧	
ការអនុញ្ញាតឲ្យទៅបួស	២៧៩	
ការបានសម្រេចព្រះអរហត្ត	២៨១	
ការប្រាប់ដំណឹងព្រះរដ្ឋបាល	២៨៣	
ការចូលទៅកាន់លំនៅរបស់បិតា	២៨៥	
គាថាជាទីសង្វេគ	២៨៩	
ស្តេចចូលទៅរកព្រះរដ្ឋបាល	២៩១	
ការពោលអំពីសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះជរា	២៩៣	
ការពោលអំពីសេចក្តីសាបសូន្យភោគៈ	២៩៥	
ធម្មុទ្ទេស ៤ ប្រការ	២៩៧	
ការពោលអំពីធម្មុទ្ទេស ទី១	២៩៩	
ការពោលអំពីធម្មុទ្ទេស ទី២	៣០១	
ការពោលអំពីធម្មុទ្ទេស ទី៣	៣០៣	
ការពោលអំពីធម្មុទ្ទេស ទី៤	៣០៥	
និគមគាថា	៣០៧	
មឃទេវសូត្រ ទី៣	**៣១៣**	**sut.mn.083**
រឿងព្រះបាទមឃទេវៈ	៣១៣	
បព្វជ្ជានៃព្រះបាទមឃទេវៈ	៣១៥	
ការទ្រង់ប្រៀនប្រដៅព្រះរាជបុត្រច្បង	៣១៧	
បព្វជ្ជានៃព្រះរាជបុត្រព្រះបាទមឃទេវៈ	៣១៩	
ការចំរើនព្រហ្មវិហារ ទាំង ៤	៣២១	
ព្រះឥន្ទ្រមានព្រះរាជបំណងចង់ឃើញព្រះបាទនិមិរាជ	៣២៣	
ការនាំចូលទៅកាន់រោងសុធម្មា	៣២៥	
ទ្រង់មានព្រះបណ្តាំនឹងខ្មាន់ព្រះកេស	៣២៧	
ការទ្រង់ប្រៀនប្រដៅព្រះរាជបុត្រច្បង	៣២៩	
ភាវៈជាបុរសថោកថយ	៣៣១	
កល្យាណវត្ត	៣៣៣	
មធុរសូត្រ ទី៤	**៣៣៧**	**sut.mn.084**
ប្រស្នាប្រារព្ធវណ្ណៈ ទាំង ៤	៣៣៧	
ភាវៈនៃវណ្ណៈ ទាំង ៤ ស្មើៗ គ្នា	៣៤១	
ប្រស្នាប្រារព្ធវណ្ណៈ ទាំង ៤ ដែលជាចោរ	៣៤៧	
ប្រស្នាប្រារព្ធវណ្ណៈ ទាំង ៤ ដែលជាសមណៈ	៣៤៩	
ការទ្រង់ត្រាស់សរសើរព្រះមហាកច្ចានៈ	៣៥១	
ការប្រកាសខ្លួនជាឧបាសក	៣៥៣	

ពោធិរាជកុមារសូត្រ ទី៥	**៣៥៥**	**sut.mn.085**
ការទ្រង់ទទួលនិមន្តដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក	៣៥៥	
ស្តេចចូលទៅកាន់និវេសន៍របស់ព្រះរាជកុមារ	៣៥៧	
ស្តេចចូលទៅរកអាឡារតាបស	៣៥៩	
ស្តេចចូលទៅរកឧទ្ទកតាបស	៣៦៥	
ឧបមា ទី១	៣៦៩	
ឧបមា ទី២	៣៧១	
ឧបមា ទី៣	៣៧៣	
អប្បានកជ្ឈាន	៣៧៥	
ការផ្តាច់អាហារ	៣៨១	
ការមានអាហារតិច	៣៨៣	
វេទនាដ៏ខ្លោចផ្សា	៣៨៥	
ការទ្រង់សោយអាហារដ៏គ្រោតគ្រាត	៣៨៧	
អាសវក្ខយញ្ញាណ	៣៨៩	
ភាវៈជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច	៣៩១	
ព្រហ្មក្រាបបង្គំទូលអារាធនា	៣៩៣	
ពពួកសត្វមានសេចក្តីប្រៀបដូចផ្កាឧប្បល ៣ យ៉ាង	៣៩៥	
ការទ្រង់ប្រារព្ធអំពីបឋមធម្មទេសនា	៣៩៧	
ការទ្រង់ជួបនឹងឧបកាជីវក	៣៩៩	
ស្តេចចូលទៅរកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ	៤០១	
ប្រស្នាប្រារព្ធមគ្គព្រហ្មចរិយៈ	៤០៧	
ការទ្រង់សាកសួរអំពីការឡើងជិះដំរី	៤០៩	
អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការ	៤១១	
ការប្រកាសព្រះអង្គជាឧបាសក	៤១៥	
ការប្រកាសព្រះអង្គជាឧបាសក (ឃ្លាលើស)	៤១៥	
អង្គុលិមាលសូត្រ ទី៦	**៤១៩**	**sut.mn.086**
ការទូលឃាត់ព្រះមានព្រះភាគ	៤១៩	
ការទ្រង់សំដែងឫទ្ធិ	៤២១	
សេចក្តីត្រិះរិះនៃអង្គុលិមាលចោរ	៤២៣	
ព្រះបាទបសេនទិស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះមានបុណ្យ	៤២៥	
ការទ្រង់ចង្អុលបង្ហាញអង្គុលិមាលភិក្ខុ	៤២៧	
ការក្រាបបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ	៤២៩	
សច្ចវាចារបស់អង្គុលិមាលភិក្ខុ	៤៣១	
ការត្រវែងដុំដី និងដម្បង ជាដើម	៤៣៣	
ឧទ្ទានរបស់ព្រះអង្គុលិមាល	៤៣៥	
បិយជាតិកសូត្រ ទី៧	**៤៤១**	**sut.mn.087**
ពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់	៤៤១	

ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលហៅព្រះនាងមល្លិកា	៤៤៣	
ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៤៤៥	
ការពោលអំពីរឿងធ្លាប់មានមកហើយ	៤៤៧	
ប្រស្នាប្រារព្ធសត្តសង្ខារជាទីស្រឡាញ់	៤៥១	
ឧទានរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល	៤៥៤	
ពាហិតិយសូត្រ ទី៨	**៤៥៧**	**sut.mn.088**
ព្រះបាទបសេនទិ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងបុរសម្នាក់	៤៥៧	
ប្រស្នាប្រារព្ធកាយ វចី មនោសមាចារ	៤៥៩	
ការលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងពួង	៤៦៣	
ប្រស្នាប្រារព្ធកុសលធម៌ទាំងពួង	៤៦៥	
ការទទួលសំពត់ពាហិតិកា	៤៦៧	
ការបានឃើញព្រះអានន្ទ	៤៦៩	
ធម្មចេតិយសូត្រ ទី៩	**៤៧១**	**sut.mn.089**
ស្តេចចូលទៅកាន់សួនច្បារ	៤៧១	
ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៤៧៣	
ការពោលអំពីការយល់ធម៌	៤៧៥	
ធម្មចេតិយភាសិត	៤៨៧	
កណ្ណកត្ថលសូត្រ ទី១០	**៤៨៩**	**sut.mn.090**
ចតុវណ្ណវិសេសបុច្ឆា	៤៨៩	
អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥	៤៩៧	
ទេវប្បញ្ហា	៥០១	
បសេនទិកោសលបុច្ឆា	៥០៥	
ឧទ្ទាន	៥០៧	

ភាគ ទី ០២៣ | **មាតិកា** | ភាគ ទី ០២៥

1)

បានដល់ទិដ្ឋិ តណ្ហា និងមានៈទាំង៣។ អដ្ឋកថា។

2)

លទ្ធិពួកព្រាហ្មណ៍ថា អ្នកណាឃើញទីកន្លែងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ អ្នកនោះ ឈ្មោះថា អភ័ព្វ បានជាគេពោលថា ឃើញហេតុដែលគេមិនគួរឃើញ ដូច្នេះ។

3) , 4)

ត្រូវរក្សាសំដីនេះ ត្រូវរក្សាវាចានេះ បានសេចក្តីថា កុំនិយាយ។

5)

សំដៅយកវិបស្សនាញាណ និងមគ្គញ្ញាណ។ អដ្ឋកថា។

6)

គុហានេះ មានដើមលៀប ដុះនៅក្បែរមាត់ទ្វារ បានជាឲ្យឈ្មោះថា បិលក្ខគុហា។ អដ្ឋកថា។

7)

ភវៈ គឺសស្សតទិដ្ឋិ អភវៈ គឺឧច្ឆេទទិដ្ឋិ មួយយ៉ាងទៀត ភវៈ គឺសេចក្តីចំរើន អភវៈ គឺសេចក្តីសាបសូន្យ ឬភវៈ គឺសេចក្តីសុខក្នុងកាម អភវៈ គឺសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឲ្យលំបាក ឥតប្រយោជន៍។ អដ្ឋកថា។

8)

១-២ ចូរមើលត្រង់សាមញ្ញផលសូត្រ ក្នុងសៀវភៅទី១៤ ទំព័រ១៣១។
9) , 11)
២
10)
១-២-៣-៤ ចូរមើលត្រង់សាមញ្ញផលសូត្រ ក្នុងសៀវភៅទី១៤ ទំព័រ១៣២។
12)
៣
13)
៤
14)
ចូរមើលត្រង់សាមញ្ញផលសូត្រ ក្នុងសៀវភៅទី១៤ ទំព័រ១៣២។
15)
សន្ទកបរិព្វាជក លុះបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះអានន្ទហើយ ក៏សំគាល់ថា ពួកអាជីវកទាំងអស់ សុទ្ធតែជាមនុស្សស្លាប់ (ព្រោះជាអ្នកស្លាប់គំនិត ឬស្លាប់ប្រយោជន៍ដែលត្រូវបាន) ឯម្តាយរបស់ពួកអាជីវកទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាស្រីស្លាប់កូន គឺថា កូនរបស់ស្រីនោះ កើតមកឥតប្រយោជន៍។ អដ្ឋកថា។
16)
ចូរមើលសេចក្តីប្រែ ក្នុងវិនយបិដក ភាគ៤ ទំព័រ៣៧៣ ឬសុត្តន្តបិដក ភាគ១៤ ទំព័រ១៨ចុះ។
17)
ជាឈ្មោះសាលាសាធារណៈ សំរាប់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានលទ្ធិផ្សេងៗ ចូលទៅប្រជុំជជែកគ្នា ដែលជាទីកើតសេចក្តីរជួលរជើម។ បាលីហៅថា កោតុហលសាលាក៏មាន។ អដ្ឋកថា។
18)
សកុលុទាយិបរិព្វាជក សរសើរចំពោះកាយវិវេក គឺការស្ងប់ស្ងាត់កាយ។ ប៉ុន្តែព្រះមានព្រះភាគ មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់៣យ៉ាង គឺស្ងប់ស្ងាត់កាយ១ ស្ងប់ស្ងាត់ចិត្ត១ ស្ងប់ស្ងាត់កិលេស១។ អដ្ឋកថា។
19)
អដ្ឋកថា ថា អស់ខែខាងក្នុងហេមន្តរដូវ និងគិម្ហរដូវ។ ចំណែកក្នុងវស្សានរដូវ ក៏ត្រូវតែចូលមកជ្រកទីកន្លែង ដែលមានដម្បូល ឬម្លប់ ដើម្បីរក្សាត្រៃចីវរ។
20)
ហេតុសម្រាប់គ្របសង្កត់នូវបច្ចនិកធម៌ (ធម៌ជាសត្រូវ) និងអារម្មណ៍។
21)
កសិណដែលត្រូវចំរើន ងើយមើលទៅខាងលើ។
22)
កសិណដែលត្រូវចំរើន ដាក់មុខមករកផែនដី។
23)
កសិណដែលត្រូវចំរើន ជុំវិញខេត្តមណ្ឌល។ អដ្ឋកថា។
24)
ពាក្យថា លោហៈ ជាឈ្មោះធាតុដែក ស្ពាន់ ទង់ដែងជាដើម លើកលែងតែធាតុដីចេញ។
25)
ធ្វើទីងងឹតឲ្យភ្លឺ ធ្វើទីកំបាំងឲ្យទៅជាវាល ឬឃើតទីដែលមើលមិនឃើញ ឲ្យឃើញ។
26)
ត្រឡប់ធ្វើទីភ្លឺ ឲ្យងងឹត ធ្វើទីវាល ឲ្យទៅជាទីកំបាំង ឬទីដែលមើលឃើញ ធ្វើឲ្យទៅជាទីមើលមិនឃើញ (វិសុទ្ធិមគ្គ ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស)។
27)
ហៅតាមគោត្រ របស់បរិព្វាជកនោះ។ កច្ចានៈ ប្រែថា ជនជាពូជពង្សនៃកច្ចគោត្រ។
28)
ក្នុងអដ្ឋកថា ពន្យល់ថា កាលបើនិយាយបែបនេះ អស់១រយឆ្នាំក្តី ១ពាន់ឆ្នាំក្តី ក៏រកប្រយោជន៍គ្មាន។
29)
ទេវតា ដែលយករស្មីចេញអំពីសរីរៈរបស់ខ្លួនជាពន្លឺ។
30)
ខ្សែអំបោះ ដែលគេយកលំអិតថ្ម ឈ្មោះកុរុវិន្ទកៈ មកលាយនឹងល័ខ ហើយចងភ្ជាប់ត្រង់កណ្តាល (ខ្សែអំបោះ) ទុកតែត្រង់ចុងខ្សែទាំងសងខាង សម្រាប់កាន់ដុសកាយ ក្នុងវេលាដែលងូតទឹក។
31)

ហៅតាមគោត្រ ព្រោះយដិការស្ទួនឆ្នាំង ជាភគវគោត្រ។
32)
ចំនួន២០០រទេះ ត្រូវជាមួយវាហៈ។ អដ្ឋកថា។
33)
ព្រះរដ្ឋបាលពោលដោយប្រៀបមាតាបិតាថាដូចព្រានម្រឹគ...
34)
ភ្លើងធាតុ ដែលកើតអំពីកម្ម។
35)
អ្នកទទួលទ្រព្យមត៌ក។
36)
ព្រៃស្វាយរបស់ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាមមឃទេវៈ។
37)
បុរសដែលញុំាងវង្សត្រកូល ឲ្យកើតនៅ ហៅថា គូនៃបុរសក្នុងទីនេះ។
38)
បានដល់ទិសតូចទាំង៤ គឺទិសឦសាន អគ្នេយ៍ និរតី ពាយព្យ។
39)
ព្រៃឈើហិង្គុ ឬជាព្រៃយក្ខិនី ឈ្មោះភេសកលា នៅរក្សាគ្រប់គ្រង។
40)
បានជាឈ្មោះថា កោកនុទៈ ព្រោះប្រាសាទនោះ មានការរចនា មានលំអដូចជាផ្កាឈូកក្រហម។
41)
តេសន្និប្បត្តិ។
42)
ពួកសត្វដែលគេចិញ្ចឹម។
43)
ក្នុងអដ្ឋកថា លោកពន្យល់ថា ព្រះអង្គទ្រង់ទំលាក់នូវគ្រឿងវាយដំសត្វចោលចេញហើយ ប្រព្រឹត្តក្នុងធម៌៥យ៉ាងគឺ មេត្តា១ ខន្តី១ បដិសង្ខា (ការពិចារណា)១ អវិហឹសា១ សារាណីយធម៌១ បានជាព្រះអង្គប្រាប់អង្គុលិមាលថា តថាគតឈប់ហើយ គឺឈប់ធ្វើអំពើអាក្រក់។
44)
ឈឺពោះ សម្រាលកូន។
45)
ពាក្យថា លោកៗ ក្នុងទីនេះ សំដៅយកខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ របស់ខ្លួន។ អដ្ឋកថា។
46)
ពាក្យនេះ គហបតីនោះ អួតខ្លួន ឬលើកខ្លួនថា យល់ត្រូវជាងព្រះបរមគ្រូ។
47)
សំពត់ដែលកើតក្នុងដែនឈ្មោះពាហិតិ។ អដ្ឋកថា។
48)
អដ្ឋកថា ពន្យល់ថា បានជាឈ្មោះថា មេទឡុបៈដូច្នេះ ព្រោះនិគមនោះ មានកើតថ្មសម្បុរខាន់ៗ ដូចខ្លាញ់ខាប់។
49)
គឺសូរសំឡេង សៀមយកទៅប្រើក្លាយជា សូរសៀង។
50)
ក្នុងសូត្រ ឈ្មោះថា យដិការសូត្រ តែដល់មកក្នុងឧទ្ទាន ឈ្មោះថា ជោតិសហាយកសូត្រវិញ លោកឲ្យឈ្មោះតាមរឿង ព្រោះស្ទួនឆ្នាំងឈ្មោះយដិការ ជាសំឡាញ់របស់ជោតិបាលមាណព។